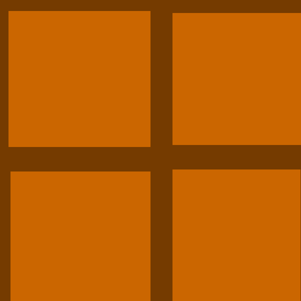

DE TULIPOLOGIE

DE CALVINISTISCH GEREFORMEERDE LEER

DEEL 3

DE CALVINISTISCH-GEREFORMEERDE LEER III
DE TULIPOLOGIE

EEN UITGAVE VAN REFORMATORISCHE VOORLICHTING
2024

HOOFDSTUK 1. DE SUIKERFEESTEN VAN KUYPER
HOOFDSTUK 2. REFORMATIE EN INSTITUTIE
HOOFDSTUK 3. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 5
HOOFDSTUK 4. REFORMATIE EN INSTITUTIE II
HOOFDSTUK 5. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 6
HOOFDSTUK 6. VAN CALVIJN TOT STEENBLOK
HOOFDSTUK 7. DE DRIE LAGEN VAN EXEGESE IN DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK
HOOFDSTUK 8. REFORMATIE EN INSTITUTIE III
HOOFDSTUK 9. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 7
HOOFDSTUK 10. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK
HOOFDSTUK 11. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK - 2
HOOFDSTUK 12. REFORMATIE EN INSTITUTIE IV
HOOFDSTUK 13. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK - 3
HOOFDSTUK 14. REFORMATIE EN INSTITUTIE V
HOOFDSTUK 15. VAN WISSE TOT STEENBLOK
HOOFDSTUK 16. DE VEENENDAALSE SCHEURINGEN IN DE GEREFORMEERDE KERK (1896-1913)
HOOFDSTUK 17. DE KERKSCHEURING VAN GROOTEGAST (1983-1986)
HOOFDSTUK 18. DE STRIJD VAN KERSTEN TEGEN DE ANDERE JEZUS
HOOFDSTUK 19. DE GOUDSE KERKSCHEURING (1974-1976)
HOOFDSTUK 20. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 8
HOOFDSTUK 21. EEN ZWAAR ONDERWERP WAAROVER VELE MISVERSTANDEN ZIJN
HOOFDSTUK 22. BESPREKING VAN DEN HENGST’S KERKGESCHIEDENIS IN DE SAAMBINDER
HOOFDSTUK 23. GEWOON SCHAAP OF GESLACHT LAM ?
HOOFDSTUK 24. TE LICHT BEVONDEN
HOOFDSTUK 25. DICHTERLIJKE BEELDEN UIT ISRAEL - DE BETEKENIS VAN HET EVANGELIE ALS ARAMEES PSALMENBOEK
HOOFDSTUK 26. VAN SCHILDER TOT STEENBLOK - VAN 1944 TOT 1953
HOOFDSTUK 27. HET PAD VAN ZEFANJA
HOOFDSTUK 28. HET GEHEIMENIS VAN ASER
HOOFDSTUK 29. DE LEEUW HEEFT GEBRULD
HOOFDSTUK 30. DE TRIOMF VAN ASER - HET BOEK OPENBARING ONTSLUIERD
HOOFDSTUK 31. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 9
HOOFDSTUK 32. ‘TE ZOET BEVONDEN’ - DE TIEN-JARIGE KOKKIAANSE KERKOORLOG (1947-1956)
HOOFDSTUK 33. REFORMATIE EN INSTITUTIE VI
HOOFDSTUK 34. DE PSALM VAN DE REFORMATIE
HOOFDSTUK 35. DE KOUD-WARM KERKENOORLOG VAN 1966
HOOFDSTUK 36. WAAROM HEBBEN DE BOMEN BLADEREN ? - BESPREKING VAN DE DOGMATIEK VAN WITSIUS (1636-1708)
HOOFDSTUK 37. HET SNOEPVERBOND VAN KUYPER EN KOK
HOOFDSTUK 38. 1953 : DE TERUGKEER TOT GETSEMANÉ
HOOFDSTUK 39. HET LAODICEAANSE VERBOND
HOOFDSTUK 40. GEEN WITTE STEEN ZONDER DE ZWARTE STEEN

HOOFDSTUK 41. CALVIJN EN DE STRIJD TUSSEN DE INSTITUTIE EN ZIJN COMMENTAREN
HOOFDSTUK 42. CALVIJN EN HET LAODICEAANSE TULIP-MONSTER
HOOFDSTUK 43. CALVIJN EN HET INSTITUTIE MONSTER
HOOFDSTUK 44. DE INTOCHT IN HET BELOOFDE LAND KANAÄN
HOOFDSTUK 45. DE SLANGEN VAN DEFORMATIE
HOOFDSTUK 46. BESPREKING HET GEKROOKTE RIET VAN SMYTEGELT - 4
HOOFDSTUK 47. BESPREKING HET GEKROOKTE RIET VAN SMYTEGELT - 5
HOOFDSTUK 48. HET KOK-KUYPER-VIRUS EN HET MEDICIJN VAN DE VOORTGAANDE VERBROKENHEID
HOOFDSTUK 49. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 10
HOOFDSTUK 50. HET ONDERZELF IN DE LEER VAN CALVIJN
HOOFDSTUK 51. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 11
HOOFDSTUK 52. SAMENVATTING DE SAAMBINDER 1968
HOOFDSTUK 53. TUSSEN KOK EN STEENBLOK
HOOFDSTUK 54. DE SAAMBINDER IN EN NA DE OORLOG
HOOFDSTUK 55. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN
HOOFDSTUK 56. BESPREKING VAN ZONDAG 1 VAN DE CATECHISMUSVERKLARING VAN PETRUS CURTENIUS
HOOFDSTUK 57. BESPREKING VAN ZONDAG 2 TOT 4 VAN DE CATECHISMUS VERKLARING VAN PETRUS CURTENIUS
HOOFDSTUK 58. DE EERSTEN ZULLEN DE LAATSTEN ZIJN
HOOFDSTUK 59. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN - 2
HOOFDSTUK 60. HET MISBRUIK VAN GODS NAAM
HOOFDSTUK 61. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN - 3
HOOFDSTUK 62. NOORD EN ZUID IN DE 1500se KERKGESCHIEDENIS
HOOFDSTUK 63. DE ARK VAN EMDEN
HOOFDSTUK 64. TOCHT DOOR GETSEMANÉ
HOOFDSTUK 65. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 12
HOOFDSTUK 66. DE VERBORGEN BRON IN DE LEER VAN CALVIJN
HOOFDSTUK 67. HET LEDEBOERIAANSE PAD
HOOFDSTUK 68. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 13
HOOFDSTUK 69. BESPREKING DE SAAMBINDER 1974
HOOFDSTUK 70. DE OPVOEDING DER KINDEREN - GEEN OLIE GEVEN AAN DE DWAZE MAAGDEN
HOOFDSTUK 71. BESPREKING DE SAAMBINDER 1974 - DEEL 2

HOOFDSTUK 1. DE SUIKERFEESTEN VAN KUYPER

De grootste oorlog is tegen jezelf. Als we om ons heenkijken dan zien we de zonde machten om ons heen zich ontvouwen die we moeten verslaan. Er is dan geen simpele Jezus-drugs die het probleem zou oplossen. De oude gereformeerde vaderen streden allemaal tegen de Jezus-verafgoding in de Laodiceaanse kerk. Ook Calvijn waarschuwde tegen de Jezus-voor-de-sier.

Op de evangelisatie-avonden gaan ze met angst en passie voor de verlorenen de straten op, terwijl ze zelf de 'verlorenen' zijn. De grootste oorlog is tegen jezelf.

Calvijn noemde de Jezus-voor-de-sier een verdichtsel. En er zijn vele verdichtsels in de moderne kerk. Er is nog niet mee afgerekend. Ze zijn nog niet diep genoeg gegaan.
Het moderne christelijke verwende westen viert de suikerfeesten voortijdig, terwijl in de islamitische traditie dit pas na de ramadan werd gedaan, heenwijzende naar de exodus, de tocht door de wildernis. De Kuyperkerk trapte deze bal af van voortijdige suikerfeesten, geheel tegen de oude gereformeerde vaderen in, en daarom was de doleantie ook niet meer te rijmen met 1834. Kuyper nam velen van 1834 mee, het grootste gedeelte van de christelijk gereformeerde kerk nam hij over, en zoog hij mee in zijn wilde, woeste, voortijdige suikerfeesten, en ook de theologische school van de christelijke afgescheidenen van 1854, die in Kampen stond, nam hij over voor de doleantie in 1892. Het blad 'De Wachter' wat verscheen in 1902 was aan de theologische school van Kampen, van de gereformeerde kerken, gewijd.

Met de vrijmaking in 1944 kwam er ook een scheuring in de theologische school van Kampen. De gereformeerden bleven op de oudestraat en de vrijgemaakten gingen naar de theologische school op de broederweg. Inmiddels was het toen veranderd tot Theologische Hogeschool, in 1939. Op de broederweg gaven toen Klaas Schilder en Greijdanus les, die in 1944 min of meer waren weggebonjourt uit de gereformeerde kerk, net zoals C. Vonk (van de voorzeide leer) e.a. Greijdanus werkte ook mee aan serie van de Korte Verklaring van bijbelboeken. Greijdanus was net als Schilder een strijder tegen het al te sluitende theologische systeem van Kuyper.

Kuyper's uitbundige suikerfeesten in religieuze en politieke gewaden hadden een enorme aantrekkingskracht op vele moegestreden afgescheidenen die niet meer verder konden, maar toch moesten we dieper. We moesten strijd voeren tot het bittere einde tegen het vlees, en ons niet laten verleiden een overblijfsel van het vlees achter te houden en voortijdige overwinningsfeestjes te vieren. Een paar christelijk gereformeerde kerken waren hierin dapper, zoals ook de Ledeboer stroming, die uiteindelijk werd tot de gereformeerde gemeente en de oud gereformeerde gemeente. Ook binnen de hervormde kerk zagen verschillenden het grote gevaar hangen, en hielden zich vast aan de oudere gereformeerde grondvesten, zoals in de Reveil beweging, de Gereformeerde Bond en later de Gekrookte Riet beweging.

Kuyper nam steden, kerken en scholen in, zoals de theologische school in Kampen. Hij was een gewiekste muizenkoning die wist waar hij het snoep en het kaas vandaan kon halen. Het was een geleerd man, die zeker veel te vertellen had en veel goeds voor Nederland had gedaan, en ook echt in vele opzichten een wilde jongen was geweest voor de goede zaak, maar zijn Dark Side was niet te ontkennen. Hij had twee gezichten. Hij was ook een kannibalen koning van snelle oplossingen. De Deus Ex Machina had een diepe grip in zijn hart. Natuurlijk is en was hij zeer geliefd onder

vriend en vijand. Wij vechten daarom niet tegen Kuyper zelf, maar zijn dark side systeem. Wij houden van Kuyper. Hij is een kind van de Heer, en ook hij moest nog bevrijd worden. Hij is nu in de wolk van getuigen, ingeleid door de Heer, om ook mee te strijden tegen de deus ex machina.

HOOFDSTUK 2. REFORMATIE EN INSTITUTIE

Uiteindelijk, uiteindelijk, strijden we tegen zij-calvinistische bendes, afgeweken tulip-calvinistische schurken die tulip versuikerd en verabsoluteerd hebben, geheel tegen de totaalsom van Calvijn's latere conclusies in. Ze zijn met de jongere Calvijn van de Institutie weggelopen, die ze hebben geroofd en geplunderd, net zoals de nazi's eens Darwin en Nietzsche molesteerden om het in hun eigen vormen te gieten.

Het is dan nog niet eens zozeer een strijd tegen de theologische schurken zelf, maar tegen de schurkerigheid van het eigen vlees. De grootste oorlog is tegen jezelf. Het vlees sjoemelt om snel suikerfeesten te kunnen vieren, zonder de gehele ramadan, de gehele uittocht door de wildernis, die uiteindelijk Jeremiaans werd, te doorlopen.

Er moet een nieuwe Institutie komen. Die gaf Calvijn al in zijn latere commentaren op de bijbel. Toen heeft hij TULIP ook meer genuanceerd en gerelativeerd, ook een andere richting gegeven, en enigszins weer wat gematigd, alhoewel het wel altijd sluimerend aanwezig bleef bij Calvijn. Calvijn was een zeer abstracte, strategische, onstuimige en onvoorspelbare man, wat hem ook heel gevaarlijk maakte, waar ook genoeg voorbeelden van zijn in de geschiedenis. Hij stichtte zijn eigen theocratie, verpulverde pauzen in zijn stalen hand. Er ging van alles mis in zijn reformatie en institutie.

Generaties tulip-kinderen groeien op met een 'help-ik-kan-niets-doen-ik-ben-het-of-ik-ben-het-niet' houding, d.w.z of ze zijn uitverkoren, of niet uitverkoren, en daar kunnen ze zelf niets aan doen. Daarom zitten de psychiatrische klinieken ook vol met tulip-kinderen. Vele calvinisten kennen alleen maar tulip, en hebben Calvijn's Institutie nooit gelezen, laat staan zijn commentaren. Ze zijn grootgebracht met TULIP. Zo ontstond ook de grote sociale TULIP-verloedering, want men kon er toch niets meer aan doen, en leefde er gewoon op los, want God beschikte immers, alles was al opgeteld en afgetrokken immers. Ik ken ook TULIP-calvinisten die er heilig van overtuigd zijn dat ze zijn voorbestemd om verdoemd te worden. Dat is hun geloof. Maar dit is slechts een voorbeeld van een gebrek aan begrijpend lezen. Men leest TULIP verkeerd, en Calvijn heeft dit min of meer proberen recht te trekken in zijn latere commentaren, maar het kwaad was al geschiedt, en niemand, zelfs Calvijn niet, kon deze machine nog stoppen. Het vrat zich een weg door de samenleving heen.

Veel tulip-calvinisten zeggen dat tulip bestaat om de mens te beschermen tegen eigen roem. Geen vlees mocht roemen voor God, daarom had de mens van God geen vrije wil gekregen. Maar er is in de bijbel geen ruimte voor deze eenzijdigheid. Paulus roemde in het kruis. Ik heb tulip-calvinisten zo horen redeneren : 'We kunnen niks zelf. Dat zou eigen roem zijn. Daarom zondigen we, en dan neemt God ons in genade op en verlost ons, zodat alle eer aan God is.' Zou je dan moeten zondigen opdat de genade zou toenemen ? Dat is een strategie en drogreden van het vlees om te kunnen zondigen. Dus als je niet zondigt zou dat eigen roem wezen ? Niet zondigen staat dus gelijk aan hoogmoed, en ik ben deze drogreden vaak tegengekomen. Het wordt je ontmoedigd om heilig te leven. Je bent zondig, en daarmee uit. Zelf kun je niks. Het is maar afwachten.

De bijbel geeft dus geen ruimte voor deze eenzijdigheid. Het is : NIET door het vlees, MAAR door het geestelijke. Bij de tulip-calvinisten is er vaak geen MAAR. Zij hebben de geestelijke zijde ervan weggevlakt. Dit is niet eerlijk naar de oorspronkelijke latere leer van Calvijn in zijn commentaren.

Zij zijn dus helemaal geen calvinisten, zoals de nazi's geen darwinisten en nietzscheanen waren. Het was gewoon hun roversbuit.

De bijbel is een dialectisch, oftewel dubbelzijdig boek, van WEL door het geestelijke, NIET door het vleselijke, en dat onderscheid zien we vaak niet bij tulip-calvinisten, want die hebben het monotoon gemaakt, en hebben zo de verantwoordelijkheid afgeschoven op God, niet op de mens, alsof wij maar robotten zijn. In veel gevallen laat het zien dat zij inderdaad robotten zijn. Maar dat wil niet zeggen dat dat de bedoeling is. Ze hebben het strijdveld geschoven naar wel of niet presteren in plaats van goed of slecht presteren. Ze zijn vies geworden van de werken, uit angst voor loon. Loon is wel zoiets verschrikkelijks. Het is genade, opdat geen mens roemt in zichzelf. En dat terwijl Calvijn stelde dat genade een ander soort loon was, een geestelijk loon, in plaats van een vleselijk loon. Bij de monotone calvinist is het loon vaak, lang niet altijd, weggeschoven, vervangen door genade. Zo is de monotone calvinist in een eng vaccuum gekomen waarin hij eigenlijk niet bestaat, geen persoonlijkheid heeft, immers alles komt van God, opdat niemand voor God roeme. Zo wordt goed doen gestrafd. Dat bedoelen ze dan niet zo, maar het komt er wel op neer. Er zit geen ziel meer in. Je mag je afvragen waar dan het bewustzijn is.

Paulus sprak over een wedstrijd, een competitie tegen het vlees, maar de monotone calvinist wil daar niet van weten. Er moet een wisselwerking zijn tussen God en jezelf, anders besta je helemaal niet, dan ben je maar een pop. Een enge wereld is er zo geschapen. Ze zijn zo niet meer bang naar de zonde, want als je uitverkoren bent, dan redt je het toch wel, ondanks je zonde, maar ze zijn bang voor het goede, want dat zou eigen roem zijn. Daarom leggen ze de nadruk op de uitverkiezing en niet op de goede werken, niet op het stoppen met zondigen. Het vlees is sluw. Het beschuldigt de heiligen van hoogmoed omdat ze niet meezondigen. Dat deden ze ook eens met Jezus, en iedere predikant zal daar weleens van beschuldigd zijn. Je moet met hen, het lekenras, meelopen, met de MAVO-schapen, anders wordt je het pispaaltje. Als je vandaag de dag hoogbegaafd of intellectueel bent, en dat gaat niet om hoge of lage opleiding, dan wordt je neergehaald door de dwazen om je heen. Het wordt niet geaccepteerd. TULIP was gemaakt om de zonde, het vlees, en dus de markt, in stand te houden, als een inquisitie. Calvijn begon er steeds meer tegenin te schrijven, maar het was al te laat. Het contract met de skelet was al gemaakt. Het is hetzelfde als de wedstrijd die eens werd gehouden wie de beste Charlie Chaplin was. Charlie Chaplin deed zelf ook aan deze wedstrijd mee. Hij werd tweede.

Men loopt met je weg en luistert niet naar hoe je je eerdere systeem uitlegt en nuanceert. De eerste klap is een daalder waard. Heb je iets bereikt, dan willen ze niet weten hoe je het verder doet, maar ze verafgoden en verabsoluteren, versuikeren, je oorspronkelijke personage. Dat hebben ze met Calvijn gedaan, en daarom is er ook een grote scheuring in het rijk van Calvijn. Volg je de jonge Calvijn of de oudere. Het kindeke Calvijn, daarin zijn ze geinteresseerd, en die hebben ze helemaal uitgemolken. Daar hebben ze een handel en een wereldrijk mee gebouwd.

Nee, voor de behoudenis tellen de werken niet. Hoe wil je dan behouden worden ? Bij Calvijn was er een organische natuur tussen genade en werken. Hij was geen genade-bakker zoals Kuyper. TULIP was niet de totaalsom van Calvijn, maar het duistere raadsel van zijn begintijd. Dan moet je begrijpend lezen, en context helpt dan heel erg. Maar wat er daarna gepredikt werd in monotoon-calvinistische kerken was gevaarlijk op z'n zachtst gezegd.

Behoudenis is niet iets vaags. Behoudenis is uiting geven aan de dingen Gods. Wil je tot het paradijs gaan ? Dan moet je het paradijs worden. En dat is niet iets hedonistisch, maar een school. Het is een oorlog, en niet de romantische wereld die men ervan gemaakt heeft. Dat is vaak eerder het Laodiceaans-Victoriaanse paradijs van overbodige luxe, op het niveau van een flutroman.

Met man en paard gaan wij de Laodiceaans-Victoriaanse leugens tegen. Het is afgeweken, afgezwakt, dolgedraaid, monotoon calvinisme, waterdicht nihilisme. Luchtdicht ook. Kinderen leven daar in een nachtmerrie. Zelfs de dieren. Men leeft naar het vlees, en eet zo ook van het vlees, en daar moeten de dieren, God's schepping, voor opdraaien. Dit is geheel tegen bijbelse principes in. Zowel het boek Spreuken als het boek Openbaring, en vele andere bijbelboeken, waarschuwen tegen vlees eten. TULIP houdt de slacht-industrie in stand.

Er zijn ook tulip-calvinisten die zeggen : voor genade en behoudenis is er een uitverkiezingsplan geweest en tellen de werken niet, daar is geen loon voor, opdat niemand roeme, maar daarnaast is er wel een ander loon voor werken, wat verder niks met de behoudenis heeft te maken, alhoewel het er wel uit voortstroomt. Zij noemen de sleutel tot behoudenis de uitverkiezing, en het geloof, wat daar een vrucht van is, en dan zijn er de werken als de vruchten van het geloof. Zij maken dus organisatorische scheiding, terwijl het een organisch geheel vormt. Het dut de mens in slaap, alsof de mens niet door strijd wordt behouden. Wat is er geworden van het 'strijd om in te gaan', of zoals sommige vertalingen zoals de NLT zeggen : 'werk hard om in te gaan.' Wat is daar van geworden ? En van : 'Bewerk uw behoudenis in vreze en beven.'

Er moet iets gebeuren waarbij de mens zelf betrokken is, zichzelf al toetsend overgeeft aan de bron, al strijdend, al worstelend, en nee, dat is niet voor de eigen roem, maar voor de roem in het kruis. Je worstelt dan met God en met jezelf. En het is God in en door jou, en je vlees sterft dan, je oude mens, en je nieuwe mens leeft, wat niet je oude zelf is maar je nieuwe zelf. Zelfverloochening past daar geheel in. Je bent dan niet zomaar gelijkvormig aan God geworden, maar gelijkvormig aan de hemelse kennis. Het is een studie proces. Je komt er niet doorheen door zomaar ergens een kaartje in te steken. Het is ook geen loterij. Hoe kun je nu van behoudenis spreken als je er zelf niet door en door bij betrokken bent geweest en al die dingen niet hebt doorleefd ? Dan besta je helemaal niet. Dan ben je gewoon een hersenetende zombie. Dat is wat die-hard tulip-calvinisme is, geheel los van Calvijn, die een veel organischere boodschap predikte. Het calvinisme kwam los van de dikke boeken van Calvijn. Het werd ingeknot en ingekort en in zakjes gestopt. Het werden populaire tekstboeken waarin het grondwoord van Calvijn was weggesneden. Het verkocht goed, maar het had nog maar weinig van Calvijn in zich. Het was helemaal geen calvinisme meer, dus waarom noemen we het dan nog calvinisme ? Het waren gestolen goederen. Het was piraten-calvinisme. Je kunt het ook wel kannibalen-calvinisme noemen. TULIP was een schrokop, niet vies van vlees.

In TULIP zijn allerlei gradaties, in het calvinisme op zich ook. Er zijn overal nuance-verschillen. Er zijn hele goede vormen van calvinisme, hele slechte vormen, en ook heel veel grijs gebied. Het calvinisme gaat niet meer weg, maar we kunnen het wel tot hogere vormen brengen.

Hoe moet je de tulip-calvinisten noemen die Calvijn, zijn leer, hebben gekruisigd, en als van een afgod zijn vlees hebben gegeten en zijn bloed hebben gedronken aan het avondmaal ? Hoe moet je ze noemen ? Want eigenlijk kun je ze niet eens calvinisten noemen, net zo min als dat je nazi's darwinisten of nietzschianen kunt noemen. Eens deden ze dit ook met Jezus, met zijn leer. Daar draagt het westen nu de grote gevolgen van.

Het zijn kannibalen die niets van de leer van Calvijn heel lieten. Het werd stukgesneden en in pakketjes gedaan, en verkocht, als vleeslappen bij de slager. Het is hormonale drugs. Ze gebruiken het ook voor plastische chirurgie.

'Drie hoef ik er niet bij te wonen in ieder geval, want dat doet een collega van mij,' is het niveau waar wereld en kerk toe gedaald is. Ze zijn liberaal op alle fronten. Kersten streed tegen de dwangmatigheid in de medische wereld zoals de vaccinatie-dwang, en riep in plaats daarvan op tot isolatie en zuivering. Hoe zuidelijker we gaan op deze aardbol, hoe meer we de gedwongen vaginale besnijdenis tegenkomen, en vroeger was het zo, hoe oostelijker je ging, hoe meer andere bijzondere, eigenaardige dwangmatigheid je tegenkwam, zoals de gedwongen voet-inbinding bij Chineze vrouwen. Die is inmiddels afgeschaft, maar de tandarts-tirannie van vullingendwang is nog niet afgeschaft. En wanneer heeft de politiek het daar over ? Ze zijn misschien geschokt over de vaginale besnijdenis, en ook de algemene besnijdenisdwang in sommige landen, maar ze mogen de hand weleens in eigen boezem steken, want je bent in dit land niet de baas over je eigen mond. Tandartsen noemen dit 'een levensvisie', dus dat het normaal is dat er lichaamsvreemd materiaal gedwongen in je botten (tanden) wordt gespoten. Er lopen daar allerlei zenuwen. Ogenschijnlijk gaat het meestal goed, ogenschijnlijk ja, net zoals met vaccineren, maar er zijn veel voorbeelden dat het mis gaat, en het zijn stille sluipmoordenaars. Velen hebben er problemen mee, en naar hen wordt niet geluisterd. Ze moeten net zolang zoeken totdat ze een nazi hebben gevonden die hen uit de trein naar Auschwitz laat springen omdat die toch nog een hart had min of meer. Hoe dan ook is het een tikkende tijdbom, al die rommel die ze vandaag de dag onder dwang in de mens stoppen, en vaak ligt het te dicht tegen de zenuw aan wat verschrikkelijke complicaties kan hebben en iemands leven totaal kan verwoesten, en hun apparatuur kan het niet altijd meten. Het is maar beperkte apparatuur, maar ze hebben het tot grenswachters gemaakt, blinde en dove grenswachters wel te verstaan, met een 'air'. Zij weten het immers altijd beter. Ze hebben hun apparatuur tot God gemaakt. Ze hebben het verabsoluteerd. Het is zelfgenoegzaam geworden, en daarom bedriegelijk, maar ze verdienen goed aan deze scam.

Wanneer heeft de politiek het daar eens over ? Je hoort het niet of nauwelijks. Er is een rode doek over het probleem gelegd, het is in de doofpot gestopt.

Dat doen ze met onze kinderen, dat doen ze met onze ouderen. Dat doen ze met iedereen. Het is Russisch roulette spelen met de gezondheid van onze kinderen. Ze klagen over het islamitische gevaar, terecht, maar ze mogen ook wel eens gaan klagen over het tandartsen-gevaar, en dat is al veel dieper doorgedrongen in de samenleving dan de radicale, fundamentalistische islam.

De tandarts-industrie waant zichzelf als tulip : Zij dwingen hun bot-implantaten, die ze 'vullingen' noemen, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Zij wanen zichzelf God over de mond en het

lichaam van de mens, als medische kolonisten. Zij hebben het lichaam van de mens ingenomen. Ga maar eens na wat er allemaal mis gaat met die krengen. Doe maar eens onderzoek. De getuigenissen stapelen zich op, net zoals de getuigenissen van fatale vaccinaties, en de getuigenissen van fatale besnijdenissen en dat ligt naast de getuigenissen van de Chinese vrouwen wiens levens totaal verwoest zijn. Het stopt niet, want het gaat telkens in andere vormen. TULIP zit op de troon in deze wereld. De nazi's hebben TULIP van Calvijn geroofd en hebben er andere betekenissen aan gegeven, het totaal uit zijn verband gerukt. Ze eten Calvijn bij het avondmaal, naast Jezus Christus. Ze hebben Calvijn gekruisigd, naast Jezus Christus. Dat hebben ze met zijn leer gedaan. Paulus hangt er ook naast.

Waar heeft de politiek het over ? Koffie erbij met gebak, en dan kletsen ze overal over, behalve dit. Oh, dit is zo erg, oh dat is zo erg, oh dit moet anders, oh dat moet anders, en ja, dat is waar, maar ze moeten eens naar de wortel gaan van het probleem. Ze zijn bezig met symptoom bestrijding.

Maar alles is voor de sier. Sieraad staat niet op zichzelf, waar de nieuwe bijbel ook op wijst, maar het gaat om het innerlijke sieraad, het sieraad van de geestelijke oorlogsstrategie. Calvijn waarschuwde tegen de Sier-Jezus. Dat is een handel ten koste van de geestelijke oorlog, en dat is zelf-sabotage.

De gereformeerde vaderen streden tegen het monster van de zelfzucht en sierzucht, maar hun geschriften worden niet gelezen, omdat die te lang zijn, en de mens wil graag zijn tijd ergens anders aan geven. Het 'eert uw vader en moeder' kennen ze niet. Ze willen het wiel opnieuw uitvinden, en zijn dus zo als de Danaïden die water gieten in bodemloze putten. Ze doen werk wat geen werk is. Zoals Kersten sprak : 'Als je de oude schrijvers niet kent fladder je maar een beetje.'

Fladderen en pronken met hun veren doen ze graag, terwijl ze de lucht niet inkomen. Ze zijn te zwaar bevonden. Ze doen te belangrijk, te gewichtig, te waardig, als een toneelspel van het vlees. Het is allemaal schijn. Het zijn rovers. Het zijn geeneens calvinisten. Het zijn gewoon fundamentalistische tulipers. Het is een veel ernstiger verschijnsel dan zomaar de geradicaliseerde, fundamentalistische islam, want de tulipers zijn al doorgedrongen in het bot van de mens. Zij hebben het slechte voorbeeld gegeven. Tandartsen hebben zelf toegegeven dat door vullingen en wortelkanaalbehandelingen de kiezen tot goudmijntjes worden, want daar kunnen ze telkens weer aan sleutelen. De mens is tot slaaf gemaakt.

Het zijn geen calvinisten, maar tulipers. Ze hebben de leer van Calvijn verkracht, naar hun eigen hand gezet. Ze hebben de leer van Calvijn gekruisigd, zijn schat geroofd, en nu bewaken ze zijn graf.

Calvijn sprak dat het onsierlijk en onaanzienlijk voorkomen van de kerk hen niet tot waarde is.

TULIP werd tot nieuwe en eeuwige paus. Of liever gezegd : De paus werd vervangen door TULIP. TULIP was nu het soevereine woord. Calvijn was als hun Jezus Christus die ze kruisigden en aten bij het avondmaal, wat niks meer met het sobere calvinisme had te maken. Calvijn had natuurlijk zijn stuiptrekkingen, zijn tantrums, waarin hij als in een momentopname een dictator was, wat na zo'n bui weer afzwakte, wat calvinisten hebben vergeleken met de woede-uitbarstingen van Saul, of de dark side van David, toen hij Uria min of meer liet ombrengen en daardoor bloed aan zijn

handen had, en wat ook grote gevolgen heeft gehad. Calvijn was geen lieverdje. Mozes was ook geen lieverdje. Maar wat tulipers ervan gemaakt hebben lijkt in de verste verten niet meer op de historische Calvijn. Ze hebben een moderne, verwende Calvijn gemaakt.

Calvijn waarschuwde tegen gehuurde vleiers, in zijn strijd tegen de Laodiceaanse kerk. Die matigden zichzelf van alles aan, stelde Calvijn. Ze hebben zichzelf 'voorrang' aangematigd, wat een grote eer voor hen is. Als wij van de stad tot de wildernis vluchten, een route die ook in de bijbel wordt beschreven in Exodus en Openbaring bijvoorbeeld, maar ook in de evangelieën, dan komen we zeer zeker in die overgang dat soort ratten tegen, dat soort vagebonden, in de weilanden bijvoorbeeld en in de rotsgebieden waar zij huizen. Dan hebben we zeer zeker te maken met dit soort roversbendes, die Calvijn tot in de kleinste puntjes beschrijft in zijn verklaring van Mattheus 23.

Calvijn vergeleek het afvallige Jeruzalem met een spelonk van moordenaars die gewoon geraakt waren aan het drinken van het bloed der profeten. (vers 37) Calvijn stelt dat ze probeerden het onderricht van God's Woord door het bloed der profeten te smoren. De stad had zo'n ongelooflijke goddeloosheid, stelde Calvijn, dat het aan het wonderbare grensde. Jeruzalem was in de woorden van Calvijn aangesteld als een lerares van de hemelse wijsheid, als een voorbeeld, maar zij werd tot de moordenares van de profeten, als een gevallen amazone. In de amazone leer van Calvijn die hij in zijn bijbel verklaring ontvouwd stelt hij de goede vrouwelijke eigenschappen tegenover de slechte vrouwelijke eigenschappen, als een amazone oorlog om de ziel van de mens. Jeruzalem kwam aan de afvallige zijde terecht, en doodde haar profeten. Daarom riep Jeremia ook : 'Gaat uit van haar, en onderwerp u aan het vreemde juk.' De leer van Jeruzalem was te sluitend geworden, en het priesterschap verdorven.

God daalde tot de mens af in de gestalte van een moeder, stelde Calvijn, maar het was tevergeefs, want het volk was hardnekkig en weerspannig, en zij verwierpen de moeder zorg. Het baatte God niet door vroeg voor hen op te staan om haar zorg aan te bieden, stelde Calvijn.

Calvijn bespreekt hier Mattheus 23:37, wat vaak vertaald wordt als een hen die haar kuikens bijeen wil vergaderen, maar in het Grieks is de ornis ook een vliegende vogel, en specifieker vanwege de wortels een vissende roofvogel (oro = oprijzen, airo = opvissen, het ophalen van een vis). Het verwijst dus in de grondtekst ook weer naar Openbaring, naar de adelaar die het volk des Heeren tot de wildernis brengt. Het wijst dus ook terug op de Exodus. De vogel van Mattheus 23:37 is in het Aramees de tarnagla.

Tarnagla was de schuilplaats waar Jezus het over had, in de Aramese taal, ook verbonden aan Terenuthis wat later een schuilplaats werd voor de woestijnvaderen, in Egypte, het hedendaagse Tarrana, in de westerlijke Nijldelta. De naam Terenuthis komt van de godin Ernutet, ook wel Renetutet genoemd (Thermutis in de Griekse transliteratie). Zij is de godin van zorg en opvoeding, voorgesteld als een vrouw met een cobrahoofd. Dit was ook de reden waarom Mozes wees op de koperen slang in de wildernis, want hij was met deze godin opgegroeid aan het Egyptische hof. Hier wees Jezus dus ook weer naar terug in Mattheus 23:37, als een herinnering. Hierdoor moesten de Israelieten destijds gered worden, als beeld van de schuilplaats. Hier werden ze veilig gehouden, en hier werden ze opgevoed. Het was een beeld van het beloofde land.

Zij was ook geassocieerd met Meretsenger, de cobra-godin van de Thebaanse dodenakker, de vallei der koningen, de Thebaanse necropolis. Zij moest de necropolis van de doden beschermen tegen dieven, tegen grafrovers. Zij was genaamd ‘Zij die van stilte houdt’. Ze was zowel gerechtig als genadig. Er werd tot haar gebeden en gesmeekt. Zij gaf het belang aan van bekering en vergeving.

Het beeld wat Jezus trachtte over te brengen was de moederlijkheid van God, zoals Calvijn die ook beschreef, maar het hardnekkige volk wilde dat niet, zag dat als een bedreiging, en stelde daarom in hun weerstand hun zondige levensstijl veilig.

Ook Maria wijdde haarzelf toe aan de stilte, tegengesteld aan Martha, en zat zo aan de voeten van Jezus om in stilte naar het Woord te luisteren, waar onze catechismus ook op wijst in inzetting 13 :

‘Maria en Martha

Er mag gebeden worden, maar luisteren is nog wel belangrijker. Ook de gebeden moeten voortkomen vanuit het luisteren. (Behemma 21:29, 17:26) Maria zat aan de voeten van de hemelse kennis om te luisteren, terwijl Martha meer sprak en handelde dan luisterde. De mens moet weer tot de luistergelofte komen alvorens iets te doen of te bidden, anders dwaalt de mens af in zijn woorden en daden, en dient dan slechts zichzelf en zijn vreemde afgodsbeelden. Uiteraard is het contact met de hemelbron niet slechts een luisteren op zich, maar op het leren van de hemelse leerregels die in het Woord zijn geopenbaard. Waar luistert u naar ? Uw hart moet gericht zijn op de hemelse studie, en zo juist afgestemd (II Kamba 7:9, IV Werktuigen 3:2, Vuch 10:9). Men moet door het hemelse leren het luisteren naar het ego afleren. Het luisteren moet volkomen worden door het leren. Zo wordt het luisteren ook gezuiverd.’

De stilte is dus een beeld van het luisteren. Toen Mozes kwam met zijn leer was die ook grotendeels gebaseerd op zijn Egyptische opvoeding, maar hij was ook een hervormer van het Egyptische geloofsgoed, net zoals Jozef later. Uit deze bronnen putte Jezus ook. Het Egyptisch was ook de moedertaal van het Aramees, de taal van Jezus, en Jezus had eens aan het begin van zijn leven ook Egypte als schuilplaats gehad, toen Herodus hem vervolgde.

Calvijn stelde in zijn commentaar op Mattheus 23:37 dat God eerst in de gestalte van een moeder kwam, maar omdat de mens dit niet wilde de zoon door God werd gezonden, op nog wel vriendelijkere toon, maar daarom wacht de mens een verschrikkelijke straf als de mens niet komt tot de schuilplaats onder de hemelse vleugelen. De mens houdt niet van het moederlijke, het vrouwelijke, want de mens wil blijven zondigen. Het vlees wil er niets van weten, en heeft de moeder afgewezen, en zo moest dus de zoon wel komen. Daar had de mens minder problemen mee. Toch hebben ze de zoon gedood. Calvijn stelde dat de moederlijke zorg niet was teruggetrokken, want er bleven profeten gezonden worden, en de zoon.

Calvijn maakt hier ook onderscheid tussen de wil van God, die wil dat een ieder behouden wordt, en het verborgen raadsbesluit van God, de verborgen voorbestemming, oftewel de uitverkiezing van God. Hij noemt het ook nog even dat de mens dus geen vrije wil heeft, vanwege die voorbestemming, wat dus altijd weer die gevaarlijke kant van Calvijn is, maar wat ook weer een diepere betekenis heeft, waarover uitvoerig wordt gesproken in de Nederduits Gereformeerde Dogmatiek. Calvijn stelt dat die uitverkiezing dus buiten de wil van God is gebeurt, die dus wilde

dat iedereen behouden zou worden. Er ligt dus nog een verborgenheid onder die wil die andere plannen heeft, vanwege verborgen redenen die niet voor de mens te vatten zijn. Dat is dus ook het tegenstrijdige van God waar Calvijn op wijst. Maar dat komt dus ongerijmd over, stelt Calvijn, vanwege dat het menselijke verstand de verborgen uitverkiezing niet kan doordringen.

Calvijn wankelt hier als een dodelijke beschonkene op de rand van de afgrond. Hij heeft iets, maar kan het niet duiden. Maar dan vermant hij zich weer. Hij laat dan de tegenstelling tussen God en mens zien. God is welwillend, en de mens niet. Deze tegenstelling, stelt Calvijn, komt door de duivelse woede van de mens, die niet schroomt zich tegen God te verzetten. Hij heeft het hier dus over het vlees van de mens. Wij hebben dit genuanceerd in ons blad ‘Geestelijke Opvoeding’. De moeilijk opvoedbare vereist speciale aandacht, en is in die zin uitverkoren. Zo werkt dat in een gezin. Dus aan de ene kant is het vleselijke niet uitverkoren, maar aan de andere kant wel, zoals ook Karl Barth de uitverkiezing in zinsverband bespreekt, en stelt dat de zoon, de nieuwe mens, de uitverkorene is, terwijl het boek ‘de leer der verkiezing en verwerping eenvoudig gemaakt’ uit 1798 stelt dat juist hen die het meest aandacht nodig hebben van de ouder, oftewel de hardnekkige, moeilijk opvoedbaren, de uitverkorenen zijn, zoals ook het hardnekkige volk Israel was uitverkoren. Het is dus slechts een opvoedkundige strategie.

HOOFDSTUK 4. REFORMATIE EN INSTITUTIE II

Moet TULIP bestaan ? Jazeker. Het is het duistere raadsel van Calvijn, iets dichterlijks, maar helaas verkeerd uitgelegd door hen die niet begrijpend kunnen lezen, ook door Calvijn, met name in zijn jongere jaren. Hij had iets ontvangen, de klok gezien, maar had de klepel niet zien hangen.

TULIP was als het paard van Troje in de Laodiceaanse kerk, een groot kruis, en de opstanding moest nog komen. Het kruis is iets tweeledigs, altijd al geweest. Het is iets dialectisch, van ja en nee. TULIP moest het katholieke systeem uitschakelen, want die hadden alles al in kannen en kruiken en waren zichzelf tot God geworden. Dat is een eigenschap van de Laodiceaanse kerk, dat het zelfgenoegzaam is geworden. TULIP stelt : ‘God beschikt. Geen mens heeft iets in te brengen.’ Er is geen sprake van daadwerkelijke samenwerking, wel van schijnbare samenwerking. Je kon het niet verdienen, niet door goede werken bemachtigen, niet door de aflaat, zoals in de katholieke kerk. Je kon het niet opkopen. TULIP verbrijzelde dus het katholieke systeem. Door het katholieke systeem veroordeelden en verdoemden werden door TULIP bevrijd zonder dat hun zakcentjes ingeleverd moesten worden. Daarom riepen de mensen : ‘Hoera, hoera.’ Er was een grote bevrijder gekomen.

Door TULIP konden zware veroordeelden zalig worden, uitverkoren zijn, want het ging niet om de menselijke wet, maar om God’s wet. Het omgekeerde was ook waar. Mensen die het heel goed deden zouden ook weleens niet uitverkoren kunnen zijn, want het ging niet om menselijk aanzien. Zij die zo door de katholieke kerk op een voetstuk waren geplaatst en werden geprezen werden door TULIP er zo zonder pardon vanaf getrapt. Dat kwam zo binnenrijden als het paard van Troje.

Daarom is er ook de spiegelwet van 1798, dat God ook de moeilijk opvoedbaren heeft uitverkozen, omdat het niet om menselijke maatstaven gaat. In de spiegelwet van de uitverkiezing, zoals die in 1798 werd gepredikt, werden menselijke dingen tegen elkaar weggestreept, en was het belangrijk dat God aan beide kanten van het schaakbord stond, want mensen polariseren en generaliseren te snel. Daarom werd TULIP het noodzakelijke draaien van de tafels, maar het werd een probleem in zichzelf. Er waren missende schakels. De anti-calvijn kwam om TULIP te verabsoluteren, en alle voetnoten en nuances van Calvijn die hij later gaf kapte hij weg.

God en de mens moeten een organisch geheel zijn. Kap je het menselijke aspect geheel weg, dan wordt het kunstmatig, dus als kunstmatige intelligentie, en is het niet meer natuurlijk. Het is dan ook dwangmatig.

God werd zelf mens. Dat mag niet vergeten worden. Er is altijd het verschil tussen de oude mens en de nieuwe mens. Er is altijd het verschil tussen geestelijk en vleselijk.

We moeten niet zomaar onszelf of anderen zalig verklaren. We moeten werken aan het paradijs, in vreze en beven wel te verstaan, wat niets anders betekent dan voorzichtigheid. Wees voorzichtig als slangen, zei Jezus, daarmee terugwijzende naar de slang van Mozes, als een herinnering. Juist door voorzichtigheid te leren kan de behoudenis zich ontwikkelen, waarmee veiligheid bedoeld wordt. Behoudenis is een leerproces. Het enige wat we moeten verliezen is onze onwetendheid. Dat is het gehele raadsel van behouden worden en verloren gaan. Onze oude, onwetende mens moet afgedaan worden, en onze nieuwe, voorzichtige, ingelichte mens moet aangedaan worden. Daarin zal ook het

zondeprobleem worden opgelost. Er is dus geen deus ex machina die alles snel voor ons doet. De gehele school moeten we doorlopen. Soms blijven we in een klas zitten. Dan mogen we niet door de poort. Dan moeten we teruggaan naar datgene wat we hebben laten liggen, op zoek gaan naar de ontbrekende schakel en dan nog een keer proberen. ‘Het is te laat,’ is dus een relatief begrip. Je mag niet naar binnen. Je bent blijven zitten. Je moet de klas nog een keer doen, want je hebt niet goed opgelet. Dat is ook juist om ons te behouden. Juist het blijven zitten, juist het niet doorgelaten worden naar de hogere klas is om ons te behouden, te beveiligen, want we zijn nog niet voldoende toegerust voor dat grotere avontuur. Laten we daar niet te dramatisch over doen. Vandaar dat er een nieuwe institutie zal moeten komen.

HOOFDSTUK 5. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 6

Als we met het oordeel van God worstelen dan stelt Calvijn dat het oordeel een diepe en onbegrijpelijke afgrond is. Mensen gaan niet zomaar één keer ten verderve, maar twee en drie keer, stelt Calvijn. Ze sterven drie keer de dood, onder God's oordeel (verklaring Mattheus 23:34).

Calvijn stelt dat er een overblijfsel is, als enig zaad wat er overblijft. In de natuur zien we dat verschijnsel ook, dat er vele sperma cellen de vagina ingaan, maar dat slechts eentje de eicel binnendringt. Er is maar een klein vonkje in de mens wat zal overblijven. De rest is slechts allemaal reflecties. Calvijn noemt het de verkiezing uit genade, en in zijn leer is de genade iets ondoorgrondelijks, zeer zeker niet iets te verdienen naar het vlees, maar hij stelde op een gegeven moment wel dat de genade een ander soort loon was. Hij tipt het dus maar heel iets aan, opdat het vlees er niet mee weg zal lopen. Grotendeels is er dus het vlees wat weg moet. De poort is maar heel nauw. Het laat zien dat deze wereld grotendeels verdorven is, en Calvijn houdt dus de deur op een kier.

Naast de eeuwige dood is er bij Calvijn ook sprake van een tweede dood, namelijk de verblinding door het licht des Woords. Dan worden ze aan hun leugens overgegeven en aan hun onwetendheid. Ook is er dan nog een derde dood. Blijkbaar, volgens Calvijn, is deze meervoudigheid van dood belangrijk in het verborgen raadsbesluit van God, en weer stelt Calvijn dat dit oordeel geëerd moet worden, want God weet het hoe en waarom, wat voor de mensen verborgen is. We noemen dit ook wel Calvijn's 'lof der oordelen' leer, wat ook op andere plaatsen terugkomt in zijn bijbel verklaring.

God wil dat hen die niet zijn uitverkoren dus ver weg blijven. Ze mogen de waarheid niet zien. God is die waarheid, maar die deelt zichzelf dus niet zomaar met iedereen. Calvijn stelt dat God wil dat iedereen behouden wordt, maar dat zijn verborgen raadsbesluit dat niet toestaat, vanwege voor de mens onbekende en onbegrijpelijke redenen. Er is dus een strijd tussen God's wil en God's kennis. Onze wil kan soms goed zijn, maar we moeten ook ons verstand gebruiken. Daar komt het eigenlijk op neer. In de leer van Calvijn heeft de mens normaal gesproken geen eigen wil. In zijn uitverkiezingsleer. We kunnen dan stellen : Als de mens naar het beeld van God is geschapen, dan zou dat moeten inhouden dat ook God dan geen vrije wil heeft. In ieder geval is dat dan ook iets heel dialectisch. Uiteindelijk is kennis de bron van God, en die is grotendeels verborgen. God's wil wordt daar soms tegen weggestreept. Ook God is dus maar heel beperkt vanwege de verborgen kennis. Er zijn dingen gaande die er voor zorgen dat God's wil niet geheel uitgevoerd kan worden, omdat er nu eenmaal in de leer van Calvijn die ongelooflijk grote kloof is tussen de wil van God die wil dat alle mensen behouden worden, en het verborgen raadsbesluit van God die vanwege wat er daadwerkelijk gaande is daar een stokje voor steekt. God wil dus lief zijn, maar is noodgedwongen paal en perk te stellen. Dat dit iets is waar mensen geen zicht op hebben en helemaal verkeerd voorstellen is ook een onderwerp in de leer van Calvijn, want Calvijn stelt dat er beeldspraak wordt gebruikt als er wordt gesproken over de eeuwige werkelijkheden, en dat we daar geen ijdele nieuwsgierigheid toe moeten hebben. Hij is daarom ook heel voorzichtig en wil niet al te genuanceerd worden erover. Het wordt dus enigszins een beetje vaag gehouden. De vaagheid en voorzichtigheid van Calvijn werd door de latere tulipers overboord gegooid. Als het over zaken als hel en verdoemenis ging, dan was Calvijn voorzichtig en aarzelend als een slang. Die karakter-eigenschap vinden we nauwelijks bij tulipers vandaag de dag.

Calvijn laat de tragiek van de Laodiceaanse kerk zien. Ze hebben grafsteden gebouwd voor de profeten die ze hadden gedood, en nu leven ze in de schijn van de nagedachtenis zonder hun leer te aanvaarden. Calvijn stelt dat ze de profeten en martelaren zowel wettig als godsdienstig vereren, maar hoeveel eer hen ook bewezen wordt, de gelovigen behandelen ze wreed, dus dat laat zien hoeveel achting ze voor de profeten en martelaren zouden hebben : Als Petrus zou leven dan zouden ze hem hebben verscheurd. Als Jezus nog op aarde wandelde zouden ze hem braden op een langzaam vuur, stelde Calvijn.

Calvijn noemt het moordzuchtige schijn-godsdienst. Calvijn stelde dat Jezus kwam om het bedrieglijke masker af te rukken, om de eenvoudigen uit de kaken van de wolven te rukken. Ze hadden de ogen van de mensen misleid met hun uitwendige pracht en praal, met hun ijdele schijn, stelt Calvijn.

Ze dienen daarom het oog der mensen in plaats van God. Hij noemt het belachelijk als ze een schittering voor het oog ten toon willen spreiden, terwijl ze gewoon uit een beker met lijkenvocht en andere gruwelijkheden drinken. Het is dwaas. Het gebeurt, en daarom is een drievoudig oordeel op z’n plaats. Er is een eeuwige dood, en een dood waar ze aan hun leugens worden overgeleverd, omdat ze de waarheid niet waardig zijn. God is de waarheid en wil niets met dat soort lieden te maken hebben, maar toch wil God dat ze behouden worden, en sommigen grijpt God daarvoor, wegens een verborgen en ondoorgrondelijk plan. Dat moet ook wel, want sommigen zijn in het vuur geduwd door anderen. Sommigen zijn bezeten, en Jezus kwam om de bezetenen vrij te zetten. Daarom oordeelt God niet zoals de wereld oordeelt. In de spiegelwet van 1798 is trouwens elke verkiezing maar tijdelijk, omdat het gewoon bepaalde facetten van de opvoeding voorstelt. Dat moet ook wel, want zowel de mens, als de valse god van de mens, kan fouten maken, en daarom is alles maar tijdelijk. Dat is zeer zeker ook de betekenis in het Grieks van dergelijke teksten, en Jezus wees er zelf ook op dat elke gevangenis slechts tijdelijk is, anders zou het doel van de gevangenis verloren gaan. Ook de hel zou uiteindelijk in de poel des vuurs geworpen worden, stelt het boek Openbaring. Wie eeuwigheid letterlijke eeuwigheid laat zijn op basis van het boek Openbaring, kent allereerst het Grieks niet en ten tweede beseft niet dat Openbaring een allegorisch boek is. Je gelooft ook niet dat er op een dag een groot monster met zeven koppen met hoornen en kronen op uit de zee tevoorschijn komt. Het is beeldspraak. Cavijn noemde het eeuwige vuur ook beeldspraak, en weigerde er te gedetailleerd over te worden, vanwege de dreiging van ijdele nieuwsgierigheid.

Al met al laat God de mens zien, als de waarheid zijnde, als de kennis zijnde, dat het niet zomaar aan iedereen gegeven wordt, anders zou dit hoererij zijn of verkrachting. God heeft dus een groot recht op ‘personal space’, op fysieke afstand, op een privé leven, wat sommige mensen niet schijnen te beseffen en niet willen beseffen, omdat ze God als hun eigendom willen rondbazen. Dan komt dus TULIP te voorschijn om de mens terug te duwen, maar dat moet wel in een dichterlijke en dialectische context blijven. Teveel TULIP is dodelijk.

In zijn verklaring van Mattheus 23:24 bespreekt Calvijn de microfobie van de Laodiceaanse kerk, de nietswaardige angstvalligheid van de huichelaren in kleine dingen. Alles wat op kleine schaal gebeurt daar zijn ze allergisch voor, terwijl ze de grotere misdaden laten schieten. Bij de geringste overtreding zijn zij helemaal in paniek, stelt Calvijn, dat het voor hen erger is dan het sterven van honderd doden. Maar de grootste en zwaarste misdrijven zien ze verzoetend over het hoofd, stelt Calvijn, en zo gaan ze voorbij aan de barmhartigheid en het oordeel. Calvijn noemt het een

dwaasheid van hen die God’s voeten kussen terwijl ze God in het gelaat slaan. Zij houden zich alleen zeer selectief aan de geboden (vers 23).

HOOFDSTUK 6. VAN CALVIJN TOT STEENBLOK

We lezen in de gereformeerde dogmatiek van C. Steenblok in vraag 1246 over Steenblok's amazone leer zoals Calvijn die ook had, waarin Steenblok stelde dat de moederbelofte in het paradijs al het evangelie bevatte, en dit was het evangelie van het Vrouwenzaad, wat Jezus voorstelde. Calvijn had gesteld in zijn verklaring van de evangelieën dat God allereerst kwam als een Moeder, maar omdat zij werd afgewezen zond zij haar zaad, haar zoon, die overigens nog steeds het vrouwenzaad droeg. Het is dus door de zonde van de mens dat de moederbelofte opzij werd geschoven, en dat de zoon wel moest komen. Het Vrouwenzaad zou de kop van de duivel vermorzelen. Ook F. Mallan, de opvolger van C. Steenblok, wees op het belang van de donkere bruid, die hij omschreef als de zondenkennis. Deze werd centraal, voorop gesteld, in hun leer. Daar moest het dus mee beginnen, anders zou de mens in Laodicea moeten verblijven.

In vraag 1853 wordt de gerechtigheid des Heeren vrouwelijk genoemd, niet 'het' of 'hij', maar 'zij'. Deze gerechtigmaking wordt in vraag 1851 een juridische daad van God genoemd, geen ethische, zoals C. Steenblok ook eens stelde dat het dogmatische belangrijker is dan het ethische, om vleselijke inmeng te voorkomen. In deze zin is het ethische van God onderworpen aan het juridische van God die op haar beurt onderworpen is aan het dogmatische van God, God zelf. Uiteindelijk is dit het richtsnoer waaraan alles getoetst moet worden.

C. Steenblok gaf aan dat hemel en hel uit gradaties bestonden. Er waren trappen in hemel en hel van meer of minder. Zij die zwaarder hadden gezondigd zouden een zwaardere straf ontvangen. Hij geeft dus een nuance aan in hemel en hel die vaak niet gegeven wordt, want vaak wordt er geredeneerd dat een kleine zonde even erg is als een grote zonde, wat in principe de microfobie was waar ook Calvijn tegen streed. Ook verbindt hij de intensiteit van hemel en hel aan de bedelingen. Het hangt dus van een heleboel factoren af, zoals hij stelt in vraag 2203. Uiteindelijk kan dit betekenen dat sommige mensen maar met een hele lichte hel wegkomen. Als dit oordeel komt dan is dit geenszins een menselijk oordeel, maar andere boeken zijn hier ook bij betrokken. C. Steenblok stelt dat ieder mens geoordeeld wordt naar het licht van zijn kennis, en naar vier boeken, waaronder het boek van God's alwetendheid, het boek van Woord, Wet en Evangelie, het boek van het geweten wat daarmee in overeenstemming is, en het boek des levens, wat hij het boek van de voorverordening noemt, vanwege dat daarin wordt beslist wie er zijn uitverkoren. Hun namen zijn in dat boek opgetekend. Ook C. Steenblok wijst dus nog op de nieuwe bijbel die zou komen, en die vandaag de dag, in 2024 gekomen is, en waar wij ook vanuit prediken. (zie vraag 2201)

Eerst kwam God de Moeder, in de theologie van Calvijn, en daarna, omdat zij afgewezen werd door het hardnekkige volk, kwam de zoon, en werd de mens overgeleverd aan de patriarchie. De vrouw die de mens had verkozen leek op de verste verte niet meer op het beeld van God de Moeder. Dit was een vervleselijking. Vandaar dat het vrouwelijk ambt ook werd afgewezen, naar het vlees, maar niet naar het geestelijke. Het gehele probleem van wel of geen vrouwelijke predikers wordt dus opgelost in de dialectiek. Vaak laat men alleen maar de een of de andere zijde zien. Ook Deborah was door de Heere aangesteld als richteres en profetes. De gereformeerde gemeenten hebben verschillende regeersters aanvaard als regerende bij de gratie Gods.

De amazone leer bij C. Steenblok is geenszins vervleselijkt (zie vraag 1755). Dat God als vrouw en moeder zijnde een ambt heeft in de leer van C. Steenblok is iets anders dan de dochters der mensen,

want die mogen geen ambt hebben, stelt hij, maar wel buiten-ambtelijk werken. Hij geeft verschillende voorbeelden. Voor het ambt in de vergadering der gemeenten sluit hij de vrouw buiten. Ze mogen ook geen deel hebben aan de verkiezing van ambtsdragers. In vraag 1649 spreekt hij over het verschil tussen onderscheiding in enge zin, ruimere zin en ruimste zin. Deze drievoud zien we voortdurend in het werk van C. Steenblok. Soms bespreekt hij het eng en eenzijdig, dan weer ruimer, en dan in de ruimste zin, in de herschepping van hemel en aarde, in de wederbarende genade die de verlorenheid wegwast, en in de komst van de nieuwe boeken die nuance gaan geven. In die zin was C. Steenblok, net als Calvijn overigens, een zeer abstracte man, die gewoon erg voorzichtig was.

Het werk op waarde schatten is dus van belang, en niet zomaar overboord gooien in z'n geheel of met bepaalde zinnetjes weg gaan lopen. Uiteindelijk verklaart het zichzelf, en gaat de leer van C. Steenblok verder dan hemzelf, zijn eigen gedachtes erover. Het blijft in zijn leer voorkomen : 'Iets kan onderscheiden worden in ruimere zin en engere zin.' (zie vraag 1880) Van belang is het dus deze lijnen door het werk van C. Steenblok heen te zien en ze niet te verabsoluteren. Er zijn verschillende lagen in zijn werk.

HOOFDSTUK 7. DE DRIE LAGEN VAN EXEGESE IN DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK

We moeten dit hele ding uitzitten, wachten totdat het beest slaapt. Blijkbaar is het nodig dat het pad hier doorheen gaat, want alleen door inwikkeling is er ontwikkeling, oftewel de druk van buitenaf is nodig om ons van binnen te kunnen ontwikkelen en diep van binnen het geestelijke koninkrijk te vinden. Blijkbaar is het allemaal nodig om tot de schepping te komen, want die is er nog niet geweest, stelt de nieuwe bijbel, het boek des levens. Het zijn de nachtmerries van de feutus, en het kost heel wat om daadwerkelijk geboren te worden. Daar is heel wat voor nodig. De mens denkt er te simpel over. Ook stelt de nieuwe bijbel dat de mens grotendeels niet bestaat, ook als een tegemoetkoming aan de de stelling van Barth dat de mens niet aan het bestaan van God hoeft te twijfelen, maar wel aan het bestaan van de mens. Grotendeels is het illusie. Het gaat om de vonk van binnen, en het diepe geestelijke koninkrijk van binnen, en de rest zal wegvallen.

Paulus had gesproken dat de mens hier op aarde in een doodstaat is, en Jezus zei van de dood dat het een slaap is, en dan hebben we dus te maken met dromen en nachtmerries die door elkaar heenlopen.

We moeten dit hele ding dus uitzitten totdat het volbracht is, deze pin of doorn door het vlees. Het zijn de noodzakelijke barensweeën. Er is hierin dus een noodzakelijke strijd om het oude af te doen. De slang moet zich vervellen. Dit is dus ook een noodzakelijke strijd tegen de Laodiceaanse riooltheologie die de mens in de greep houdt. Het is een wurgslang die velen meesleept.

Was het de bedoeling dat de vocabulaire in de kerk na de reformatie zo gruwelijk eng werd gehouden ? Steenblok stelt in zijn dogmatiek dat je dingen kunt bespreken in enge zin en ruime zin. Hij noemt hierin drie dimensies : eng, ruimer en ruimst. Na zijn herstel van de basissen van de zondologie werd deze verder uitgewerkt in de dogmatiek van de latere Nederduits gereformeerde kerk, en werd ook de demonologie hersteld. Daarin komen deze drie dimensies ook terug, en is het een dialectisch werk. Er is dus een hogere en een lagere Jezus, een hoger en een lager kruis, enzovoorts. Dat komt omdat er nu eenmaal een groot verschil is tussen de gedeformeerde, Laodiceaanse kerk en de gereformeerde kerk die zowel regressief als progressief is. De Laodiceaanse kerk is de dode kerk.

De sloten zijn multi-dimensionaal, en daarom is er ook een multi-dimensionale strijd, oftewel geestelijke strijd. Als predikers moeten wij u zowel over de weg die ten leven leidt vertellen als over de weg die ten dode leidt. Kies dan heden die u dienen zult. Als er staat ‘wie gelooft en zich laat dopen zal behouden worden,’ in de oude bijbel, dan is dat niet letterlijk, alsof een letterlijke waterdoop een mens zou redden. Neen. Dan gaat het om het afsterven aan het oude ik. Zo moet er een goede uitleg zijn van de oude beelden, opdat de mens niet in het materialisme ten onder gaat.

HOOFDSTUK 8. REFORMATIE EN INSTITUTIE III

Een gereformeerde oudtante die in dezelfde plaats woonde als waar ik opgroeide vroeg zich af waarom er zoveel gruwelijke dingen in de bijbel staan. Haar broertje woonde ook bij haar in, en die zei dat er voor hem geen vergeving was. Ook hij was gereformeerd. Je probeert ze als kind zo goed mogelijk te helpen, en als je dan zelf ouder wordt en de bijbel leest, niet meer de kinderbijbel, dan zie je inderdaad de vele gruwelen in de bijbel. Wat moet je bijvoorbeeld met een Jefta die zijn eigen dochter aan God offerde ? Abraham moest zijn eigen zoon offeren, en dit werd op het laatste moment tegengehouden. Hij was al bezig met de voorbereidingen. Het was te gruwelijk. Ik zei dan altijd tegen mijn oudtante : 'Dat doen de mensen, niet God.' We kunnen het alleen nemen als gelijkenissen. Alle menselijke, vleselijke soorten van offeren wijzen als een schaduw op het geestelijke offeren, zoals we ons moeten opofferen aan de voeten van de Heere, zoals Maria eens deed, en dan moeten we alles afleggen en aan de Heere teruggeven en niets achterhouden.

We lezen in de geschiedenis over gruwelijke mensenoffers, de offermaagden bij de Inca's, en de Azteken konden er ook wat van met hun offerjongens. Er is een heel groot verschil tussen het zondig, menselijk offeren van de mens die het geestelijke niet kent en die langs materialistische wegen tot God probeert te komen, en het geestelijke offeren op de langere weg, meer als een opdragen. We moeten het vlees kruisigen, elke dag. Als we elke dag de wapenrusting aandoen voor de geestelijke oorlog, dan moeten we ook telkens onze oude mens, ons ego, afleggen, opofferen. We moeten daarvoor het water in, als een morgenbad. Het is het zaadje wat onder de grond moet. In de oude bijbel staat in Daniël 7 dat het vierde beest zou komen om tijden en wetten te veranderen, en het zou de heiligen te gronde richten voor een tijd, tijden en een halve tijd, als iets chronisch dus. In Daniël 11 wordt er gesproken over de ontheiliging van het heiligdom, en de staking van het dagelijkse offer. Daaraan is de Laodiceaanse kerk te herkennen, dat er geen zelfoffer is. Men is ingedut in oorlog en offer. Wij moeten ons vrijwillig onder de voet des Heeren plaatsen, elke dag weer, opdat de voet des Heeren de oude mens zal verbrijzelen, de druiven te vertreden.

De ontheiliging is overal om ons heen. Eerst zou de mens der wetteloosheid verschijnen, de leugen, de verandering van tijden en wetten. Het is overal doorgedrongen. Ze hebben gerommeld met bijbel en kerk, en daarom moeten we terug.

Als in Daniël 7 het vierde beest is gekomen wat alles opvrat en alles zou vermorzelen, dan mogen we denken aan de Laodiceaanse kerk die letterlijke dierenoffers brengt, en ook hun kinderen offeren aan de wereldse systemen die hen langzaam doodmartelen met hun drugs en gedwongen implantaten. Dat is het verschrikkelijke vierde beest waar het boek Daniël over spreekt, de voorloper van het boek Openbaring. Toen Daniël deze visioenen kreeg was hij er ziek van. Maar dan staat er in vers 9 en 10 : 'Terwijl ik bleef toekijken, werden tronen opgesteld, en een Oude van dagen zette Zich neder. De vierschaar zette zich neder en de boeken werden geopend.'

Weer zien we hier een heenwijzing naar de komst van de nieuwe bijbel, zoals ook het boek Openbaring daar op wijst. De Oude van dagen moet komen, wat betekent dat de mens los moet komen van het verdervelijke modernisme, en terug moet gaan naar de grondvesten van de natuur, van de hogere natuur, naar de goede fundamenten van de oorspronkelijke kerk, reformatie en institutie, naar de grondteksten dus, naar de oerhiëroglyphen. Alles was al in de grotten opgetekent, op de muren. Dan staat er verder in Daniël 7 dat het vierde beest werd afgeslacht en zijn

heerschappij verloor. Een zoon kwam tot de Oude van dagen, tot de oermoeder dus, als een geboorte, en die kreeg heerschappij over het vlees. Het is onze oude natuur die moet sterven, het vierde beest, opdat wij wedergeboren worden in de oude inzettingen. De val van het vierde beest is de val van ons eigen vlees.

HOOFDSTUK 9. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 7

Dooyeweerd waarschuwde tegen het naïeve dingbegrip wat de plaats begon in te nemen van het zelfkritische functie-begrip in de evolutie van de zonde. Calvijn waarschuwde tegen de vagebond-schriftgeleerden die verteerd door hun wrede eerzucht door hun verdorven toevoegselen de wet geheel verdraaid hadden en alle betekenis weggenomen. Dat was ook de reden waarom Jezus noodzakelijkerwijs de strijd tegen hen voerde. Calvijn noemde deze vagebond-schriftgeleerden hardnekkige vijanden van de waarheid. In de evolutie van de zonde zien we dit overal om ons heen. De zonde en de leugen is hen tot professie geworden en ze zijn eraan gelijk geworden. (verkl. Mattheus 23:1)

Jezus vluchtte weg van aards koningschap en persoonlijkheidscultus, waar de vagebond-schriftgeleerden zich in te buiten gingen. Jezus moest er niets van hebben. Wij roemen in het kruis, wat de ware overwinning is over het vlees, en wat ook de betekenis van het woord ‘yeshua’ is in het Hebreeuws, wat al in het OT werd gebruikt, door bijvoorbeeld de psalmist. ‘Wat noemt u mij goed ?’ sprak Jezus. ‘Alleen God is goed.’ En : ‘De vader is meer dan mij.’ De kerk is afgeleid door het ding-begrip en zo ging de betekenis verloren en werd het tot bijgeloof.

Deze dagen zijn we in de evolutie van de theologie, de evolutie van reformatie en institutie, maar het vlees houdt bezeten en chronisch vast aan het dingbegrip, als een hond aan zijn kluif. Iedereen zal persoonlijk moeten loskomen van het gebruik van God en Jezus als zomaar dingen. Men moet ontwaken tot de betekenis van deze woorden, die werkwoorden zijn. Dat is elke dag weer een gevecht. Men moet terugkeren tot het dagelijks offer, wat destijds door de mens der wetteloosheid was weggehaald. Tijden en wetten zijn veranderd door de mens der wetteloosheid, d.m.v. de vagebond-schriftgeleerden. Die zijn er ook in het westen. Ze sprongen als paddestoelen uit de grond, gleden als geesten uit de fles. Zij worden voortgedreven door de woeste golven van de evolutie der zonde, tot een hoogtepunt, waarin zij de zonde gelijk worden. Dan is het een dood bedrijf geworden, en door die dode, Laodiceaanse bedrijven wordt de mens heden ten dage voortgedreven, de moderne mens wel te verstaan.

Kies je dan voor de drugs, of de moeizame weg door de wildernis om het hogere goed te leren ? De drugs is de makkelijke weg, maar die leidt ten dode. De drugs zal je voorliegen, zal geen genade met je hebben, maar zal zich poeslief voordoen, als een bevrijder, een verlosser. Jezus waarschuwde tegen de valse Christusbeelden die zouden komen. Charlatan-messiassen. Het westen is er vol van. Ze staan op iedere hoek van de straat, als drugdealers, en ze verkondigen een makkelijke, brede weg, op weg naar het verderf. Het leven is niet gemakkelijk en dan bieden zij wat hoop, zouden sommigen zeggen, maar het is valse hoop.

Onderwijs of drugs ? Waar kies je voor ? De engelen staan klaar om te onderwijzen een ieder die open staat voor het hemelse onderwijs en die de drugspotten van de Laodiceaanse stad wil loslaten. Dan is er een weg. Waar een wil is is een weg. De natuur komt hen tegemoet. Zo is er de roepstem : ‘Gaat uit van haar, die verdervelijke stad, want die leidt u tot de dood.’ Gaat weg uit Laodicea. Zij is een bedriegelijke verleidster. Hoe kun je ze herkennen ? Lauw, laf, dartel, eigengereid, kuddegezind, snel overtuigd van zichzelf, snel afgeleid, onverschillig, nalatig, hun eigen koninkrijkjes bouwend, waar ze al hun tijd instoppen, enz. Ze praten de zonde goed, hebben altijd weer duizenden excuses.

Er zullen maar weinigen de enge poort vinden, en nog minder zullen de poort uiteindelijk binnengaan. Je zult door het oog van de naald moeten. De weg die ten leven leidt is smal. Velen leven liever met de makkelijke namaak, die je zo overal op kunt smeren, ook al is het maar tijdelijk. Dat is het tragische van het leven, dat er maar weinig zal overblijven. Hoevelen wenen over de zonde zoals in Ezechiel 9 ? Er zal maar een klein overblijfsel zijn, een kleine kudde. Alleen zuchtend en klagend over de zonde zal de enge poort binnen gegaan kunnen worden. Er zijn geen toverformules. God en Jezus zijn geen tovenaars die alles als bij donderslag goed zullen maken. Het zijn principes die de mens zich moet oefenen, en daarvoor moet een bittere en chronische strijd toe worden geleverd tegen het vlees. Er is geen andere weg. Toen Jezus sprak : ‘Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven,’ ging dat om zijn kruisdood, en dit was een duister raadsel, waarvan de latere kerk enorme misbruik heeft gemaakt. Jezus sprak in gelijkenissen, in zinnebeelden, en het was nooit zijn bedoeling om de aandacht te richten op zijn persoon, maar op zijn leer. Maar de westerse kerk zag hier geld in, en macht. Calvijn noemde de schriftgeleerden die het leven van Jezus bedreigden rovers. Hij noemde ze tirannen die de kerk onderdrukten. Offeranden hebben geen waarde als ze niet met geestelijke waarheid gepaard gaan, stelde Calvijn. God wordt niet verzoend door offerdieren als de liefde veronachtzaamd is.

Daarom stelde Calvijn ook dat het ware altaar de armen is. Zo was hij als een Mohammed van de reformatie, want Mohammed hamerde ook op de armenhulp. Toen de reformatie in Nederland begon door te breken stelde men ook : ‘Liever Turks dan paaps.’ Vandaar dat zij ook betere aansluiting op Calvijn konden vinden. Het calvinisme kwam voor de arme burger op. Het was voor de mens in die tijd om te overleven.

Calvijn wijst op Paulus die de liefde de band der volmaaktheid noemt en de vervulling der wet. De liefde haat de zonde, en strijdt tegen de zonde, omdat die liefdeloos is, en selectieve schijnliefde openbaart. Er is dus altijd een organisch geheel met de kennis. De liefde is in die zin oorlogszuchtig. Innemend is zij. De liefde strijdt voor de waarheid en neemt met niets minder genoegen. De liefde is daarom ook niet vooringenomen, of ijdel nieuwsgierig in zaken als hemel en hel. De liefde is ook de volbrenging van de Vreze des Heeren. Zij is voorzichtig als een slang. Daarom leidde Mozes het volk ook tot de slang in de wildernis, als de sleutel tot het beloofde land. Zonder die slang zou de mens sterven.

TULIP gaat over de uitwendige mens, want blijkbaar kan een mens helemaal niets uit zichzelf, zelfs niet kiezen, en kiest alleen God de mens uit, sinds de mens in TULIP geen vrije wil heeft. Toch legt Calvijn in zijn verklaring van de evangeliën een duidelijke nuance, namelijk dat God niet naar de uitwendige schijn van onze daden vraagt, maar bovenal naar de inwendige neiging van onze harten, opdat de goede vruchten uit een goede wortel mogen opwassen. We zien de tegenstelling tussen niet door het vleselijke, maar wel door het geestelijke, weer terugkomen. Nu is het in TULIP zo dat alleen God deze neiging van bovenaf in de mens legt, zonder tussenkomst van de mens, door de uitverkiezing, het verborgen raadsbesluit, maar Calvijn noemt de genade ook een hoger loon, dus er zijn meerdere dingen gaande. Het ligt er niet dik bovenop allemaal. Calvijn blijft voorzichtig in zijn uitspraken, en doet die ook weer vervagen. Daarom is het van belang naar het grotere verband van zijn leer te kijken, en niet met zinnetjes weg te lopen. TULIP blijft op sommige punten terugkomen, maar het breekt stuk op de rotsen van Calvijn’s diepere en verborgen werk.

TULIP is begrijpelijk als aanval op het katholieke systeem, maar het moet dan nog genuanceerd worden, en dat doet Calvijn heel heimelijk. Er staan wat deuren op een kier in de leer van Calvijn, er zijn wat kleine gaatjes, en die springen ook zo weer dicht. Calvijn moest de mens beschermen tegen de roofvogels van het katholieke systeem, ook al was TULIP een roofvogel op zich. TULIP op zich was niet van God, maar het was wel begrijpelijk, en zou dus verder uitgewerkt en gedraaid moeten worden in een meer dialectisch model, wat Calvijn dus mondjesmaat ook wel bracht, maar wat alleen gevonden zou worden door de oprechte zoekers. Er kwam een nieuw rijk. TULIP had het katholieke systeem verslagen. Het was een strijd tussen territoriale demonen. Ook Calvijn kon het TULIP-rijk niet tegenhouden. Hij had immers iets geroofd uit een Egyptische tempel, waar hij zelf de controle niet over had. Calvijn was als grafrover vol van mysterieuze wijsheid en kennis. Hij was daarin de grote opvolger van Mohammed. Duidelijk was er geen daadwerkelijk zoonschap in de leer van Calvijn, net zoals in de leer van Mohammed, want alles was gedwongen. Calvijn ontvoerdde de mens uit het katholieke wereldrijk tot het calvinistische wereldrijk, als een overdracht van waren. De mens had zelf helemaal niets in te brengen. Dat Calvijn de mens daarna stiekem dingen toestak is bekend.

Calvijn was dus voorzichtig als een slang, en dat moest ook wel, want het katholieke systeem heerste en wilde niet laten gaan. In de Nederduits Gereformeerde Dogmatiek van de latere Nederduits Gereformeerde Kerk, inmiddels uit 11 delen bestaande, als grote opvolger van Karl Barth’s 13-delige Kirchliche Dogmatik, worden er twee slangen besproken in de leer van Calvijn, een goede en een slechte. Zaak is om het te onderscheiden, om zo deel te hebben aan de verdere uittocht uit Laodicea.

HOOFDSTUK 10. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK

Het gaat erom niet zomaar op zoek te gaan naar een vrouw of een man, maar op zoek te gaan naar de levensbeginselen. Ook als je op zoek gaat naar de dingen die boven zijn, gaat het niet om die dingen op zich, maar om de zoektocht tot het dienen van de Heere, zoals F. Mallan stelde. Hij was de opvolger van C. Steenblok die in 1966 overleed. Beiden hadden deel aan de beginselen van een grote uittocht uit Laodicea. C. Steenblok heeft ons zijn dogmatiek achtergelaten. Het is een dik boek van over de 500 pagina's die in mijn predikanten bibliotheek staat. Een waardevol geschrift waaruit je veel kunt halen. Het laat ook zien hoe die uittocht destijds in 1953 is gegaan. En we zijn nog steeds op weg. Zijn dogmatiek is ingedeeld in 2228 vragen en antwoorden. In vraag 19 behandeld hij de valse religie. Hij noemt de valse religie : menseninzetting, wat in principe gewoon valse openbaring is, zoals hij dat noemt, want de mens heeft zichzelf tot God gemaakt, en vandaaruit worden die valse openbaringen doorgegeven, door het menselijke instituut. Hij noemt dan het verschil tussen autosoterisch, de zelfverlossing van de valse religie, en heterosoterisch. Als we aan heterosoterisch denken dan heeft de mens dus ook nog iets anders nodig, namelijk de kennis, waar Calvijn op wees. Het zelf op zich redt het dus niet, maar vindt zijn plaats in de hemelse kennis, zoals Jezus ook wees op de hemelse kennis als de sleutel tot het koninkrijk der hemelen.

C. Steenblok stelt dan dat de valse religie gebrek heeft aan de leer van de ellende, namelijk de zondekennis, en daardoor heeft de valse religie ook geen inzicht in de verlossing. Die kan alleen door de zondekennis plaatsvinden. Vandaar dat C. Steenblok in vraag 20 de rechte kennis aanstelt als de ware religie, wat in zijn dogmatiek ook de ware dienst tot God is.

In de dogmatiek van C. Steenblok zijn dit de twee fundamenten van de ware religie. Hij noemt als bewijs hiervan Jeremia 9:23-24 :

'Zo zegt de Here: De wijze roeme niet op zijn wijsheid, en de sterke roeme niet op zijn kracht, de rijke roeme niet op zijn rijkdom, maar wie roemen wil, roeme hierin, dat hij verstand heeft en Mij kent, dat Ik de Heere ben, die goedertierenheid, recht en gerechtigheid op aarde doe; want daarin heb Ik behagen, luidt het woord des Heren.'

Er is dus niet alleen een roemen in het kruis van belang, maar ook een roemen in de hogere kennis. Zomaar roemen in wijsheid slaat nergens op, want er is zoveel wereldse wijsheid. Een heleboel zogenaamde wijsheid sterft af aan de hogere kennis.

Dan noemt hij Johannes 17:3 als bewijs van deze fundamenten :

'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen.'

Hij omschrijft de natuurlijke Godskennis als hetgeen wat de mens verantwoordelijk houdt en wat de mens alle onschuld beneemt. De natuurlijke Godskennis valt het vlees van de mens aan, en ontmaskert het ook. Vandaar dat de natuurlijke Godskennis een belangrijk instrument is in de uittocht uit Laodicea, omdat zo de mens zich niet meer kan vasthouden aan vleselijke, bedrieglijke onschuld, en die valse onschuld ook niet meer aan de mens kan vasthouden. Ook maakt de natuurlijke Godskennis de mens zo vatbaar voor de bijzondere openbaringskennis, in de dogmatiek van C. Steenblok (vraag 47).

C. Steenblok stelt dat dit allemaal niet genoeg is. Er zijn geen snelle paden in de dogmatiek van C. Steenblok. Hij bespreekt schakel voor schakel. Er mag niets missen. In vraag 51 noemt hij het belang van de kennis van de geestelijke verborgenheden, oftewel het verborgen manna, want hij stelt ook dat er nog voor de mens verborgen hemelse boeken zijn, daarmee heenwijzende op de nieuwe bijbel, het boek des levens. (vraag 2201)

In de leer van Steenblok is het boek des levens het boek van de voorverordeningen, waarin de namen van uitverkorenen staan en die zouden voor ieder oor openbaar worden.

HOOFDSTUK 11. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK - 2

C. Steenblok besprak de brede weg die ten verderve leidt als een weg waarop de mens dienstbaar wordt tot de zonde en tot de wereld, zijn leven uitlevende in zijn geestelijke doodstaat. Hij bespreekt dan ook het smalle pad waarop de zelfontwording en zelfverloochening dient plaats te vinden, de ware zelfdoding. (In zijn artikel De Nauwe Weg, in de Wachter Sions, 22/1/1954)

Hij wijst op Zefanja 3, dat er maar een arm en ellendig volk zou overblijven. Hij waarschuwt tegen de leer die de zondaar zomaar tot Jezus brengt en vals gerust stelt, zonder ontdekt te zijn aan de zondekennis, wat F. Mallan overigens de donkere bruid noemde. Zonder de zondenkennis, de donkere bruid, is er geen weg tot Jezus, en komt men tot een andere Jezus en een ander evangelie. De mens moet wedergeboren worden in de zondekennis. C. Steenblok streed daarom tegen het algemene genade-aanbod voor allen, de beloften voor alle hoorders. (De Wachter Sions, 5/3/1954, in het artikel ‘Een arm volk’)

Voor de belofte moet de mens de eigen kracht verliezen en arm gemaakt moeten worden, stelt C. Steenblok. Vandaag zien we dit in de wereld geheel omgedraaid. De man komt tot de bruid in eigen kracht, zo rijk mogelijk, Laodiceaans, pretenderende van alles te zijn en nergens gebrek aan te hebben. Zo komt de man dus tot een gehele andere bruid, namelijk die des duivels.

De mens moet eerst van zichzelf walgen, stelt C. Steenblok, anders zit de mens nog vol met zelfbedrog. Door deze ontdekkingen aan de zondekennis en zijn verlorenheid moet de mens het dan gaan uitroepen dat het buiten hoop is voor zijn ziel, stelt C. Steenblok. Dit gebeurt als de mens krachteloos wordt gemaakt. Pas dan komt God de mens tegemoet, als de mens een verbrijzelde ziel heeft, ontdekt is aan de onwaardigheid en verlorenheid in zichzelf. Op deze weg, stelt C. Steenblok, worden ze armer en gebrekvoller, opdat ze geestelijk tot leven komen. Jezus onderging dit alles zonder de weerstand van de mannelijke kracht, stelde C. Steenblok.

‘Ik ben geen man, maar een rode, een wilde,’ zegt het Aramees en Hebreeuws in Psalm 22:7. Dat is degene die de zondekennis heeft ontdekt, de donkere bruid. De mens komt verzwakt tot haar, niet opschepperig protsend als een Laodiceaan. Zo is er wedergeboorte voor de mens. Dan pas gaat de mens beseffen wat het leven van Jezus daadwerkelijk inhoudt, zijn lijden en sterven. Hierin kan de mens tot het geheimenis van de wederliefde komen, stelt C. Steenblok. (16/4/1954)

Deze wederliefde is de bekering door de heilzame afkeer van de zonde en een lust en liefde tot de geboden, waar C. Steenblok op wijst. Hij noemt dit het ware vermaak in de geboden naar de inwendige mens. Hij stelt dat het geloof een worsteling is met de zonde en de dood. Dat is een dagelijkse oefening. Daar is een andere dorst en honger, naar de wijsheid, genieting en godsdienst der wereld, die de mens moet overwinnen, want die is dwaasheid bij God, die zich voedt met de zwijnendraf der aarde. C. Steenblok waarschuwt tegen de ingebeelde godsdienst en het vermeende Christusbezit waarmee ze roemen in hun rijkdom. Het leven roept om diepte, anders is het slechts de dood.

Begin 1954 wees C. Steenblok op het ongenoegen des Heeren over de ongerechtigheid des lands. Dit ongenoegen kwam met dreigingen en roepstemmen. Hij wees erop dat God’s geduchte toorn steeds groter werd, en dat daarom vreze des Heeren en vernedering van belang waren.

C. Steenblok noemde de bruid als de kroon op alle strijd. (De Wachter Sions, 21/10/1955) De mens komt niet zomaar tot Jezus en ook niet zomaar tot de donkere bruid, want hij moet daar strijd voor leveren, aan zichzelf sterven op het strijdveld. De wereldse, Laodiceaanse mens is met een andere Jezus en een andere bruid weggelopen, met een ander evangelie. Het is het dingbegrip wat ze boven het functiebegrip hebben geplaatst, en zo ook de functie hebben veranderd, waartoe de mens der wetteloosheid zou komen, om tijden en wet te veranderen, om het dagelijkse offer te staken. C. Steenblok stelde dat na het zure het zoet volgt, maar dat achter het zoet vaak weer al spoedig het zure en bittere komt, opdat het vlees niet zou groeien. (10/2/1956) Het ligt in de leer van Steenblok om tegen de voorwerpelijkheid te strijden, om zo te komen tot de onderwerpelijkheid. Vandaar dat hij deze dingen in diepte bespreekt, en ze leidt tot de diepere betekenis ervan, opdat geen schakel zal ontbreken in het hemelse sieraad. Er is geen snel paard in zijn leer wat naar Jezus leidt. Alles gaat traag en diep, en slaat zo niets over, zodat het vlees geen inmeng kan hebben. Het vlees is overmoedig en bedrieglijk, en praat de zonde goed. Het vlees is vol met gladde, snelle tongen.

C. Steenblok dooft de valse lichten uit in zijn ontmaskerings-betogen.

HOOFDSTUK 12. REFORMATIE EN INSTITUTIE IV

Men heeft steden gebouwd in deze woestenijen, in deze woestijnen, terwijl men verder had moeten trekken. Men heeft snelwegen gebouwd tot de bruid en tot Jezus. Zondianië. Deze steden zullen door de Heere ingenomen moeten worden. Ook in het werk van C. Steenblok waren er twee slangen aanwezig : een goede en een slechte, zoals ook in het werk van Calvijn. Er is en was ook een valse zondekennis. Er zijn geen snelle wegen tot de donkere bruid van de zondekennis. Ook niet in de dogmatiek van C. Steenblok. De bruid, de koningin, is als de kroon op alle strijd, stelde C. Steenblok. Er is geen snelle wedergeboorte. Men trekt voortdurend Jezus-kaarten in de stad. Ze hebben veel te veel Jezus-kaarten in het spel aangebracht. Je vindt het op alle hoeken van de straat en het wordt goed verkocht. Genade verkoopt goed. Zondekennis niet, maar de stad heeft haar eigen zondekennis, haar eigen bruid, haar eigen koningin, en daar hoeft men niet voor te strijden. Men slaat de dogmatiek van C. Steenblok over, en ook Calvijn’s ingewikkelde dogmatiek, want die is zeker niet simpel. TULIP is maar een lauw en laf, gemakszuchtig aftreksel.

Daarom neemt de Heere de steden van de zondianen in. De urim en de thummim, het toetsen, zijn de weg tot de donkere bruid waarin wedergeboorte is. De schepping is nog niet gekomen. De plagen zijn gekomen tot de Zondiaanse steden in de woestijn, waar groot kwaad wordt verricht, tegen mens, kind en dier, tegen de gehele natuur. De zondiaan kan niet met succes strijden tegen de natuur. De natuur zal de zondiaan overweldigen.

Het toetsen is de weg tot de bruid van de zondekennis waarin de mens wedergeboren wordt, maar de mens heeft het toetsen ontleerd. Ook de zondiaanse stad heeft haar eigen toetsen. Het zijn dwangmiddelen en eigenaardige maatregelen om de mens op haar dwaalwegen mee te sleuren, alhoewel het heenwijst op de hemelse wegen. Het zijn vreemde afschilderingen, vage bespiegelingen, verdraaid door de wind. Het is een doolhof voor de mens. Het zondiaanse zaad is gezaaid op de akkers van het vlees, en de mens heeft verderf geoogst, maar ziet het niet of wil het niet zien, of heeft deze dingen op zijn eigen manier uitgebuit. Geen snelwegen tot de bruid van zondekennis, en daar rijdt je ook niet snel doorheen. Daarom breekt de Heere deze snelwegen af, en ook de wolkenkrabbers tot de hemel, de zondiaanse torens.

Wat zijn ze geleerd, hè, de zondianen. Wat weten ze alles goed, hè ? Zondiaanse geleerdheid. Professioneel geworden in de zonde, deskundig. Ze verschuilen zichzelf achter schuilwoorden, achter vakwoorden, van hun vak : de zonde. Ze zijn dienstbaar geworden tot de zonde, en zo ook godsdienstig. Dan moet de lange weg weer zichtbaar gemaakt worden, de smalle weg, en die mag ook niet even snel door het toetsen heengaan. De mens moet de urim en de thummim leren kennen. De mens moet het oefenen. De mens moet alles opgeven om deze hemelse toetsstenen te vinden. Die laten zich niet zomaar vinden. De kennis erover is verborgen, als het verborgen manna. Het is alleen voor de overwinnaars. De bruid is de kroon van de strijd, stelt C. Steenblok. De strijd is dus de weg. Niet zomaar genade. Dat is een toetsstrijd, want je mag niet zomaar strijden. Dan zou je een blinde vuistvechter zijn. Vandaar dat we ook komen tot het beginsel van de leer van Calvijn : de ontmaskering, maar hoe doe je dat ? Je wilt niet op de Heere vooruitlopen. Calvijn waarschuwde tegen de ijdele nieuwsgierigheid. Hemel, hel, de zondianen weten er alles van. Ze hebben alles al in kannen en kruiken. Hun ijdele nieuwsgierigheid kent geen grenzen. Ze zijn niet voorzichtig als slangen. Het zijn varkens.

De Vreze des Heeren, de voorzichtigheid, de voorzorg, is het beginsel van alle dingen. Zonder de vreze des Heeren is het onmogelijk de Heere behagelijk te wezen, en onmogelijk om te toetsen. Zonder de Vreze des Heeren grijpt de mens te snel toe. Daarom is dit iets wat geleerd en geoefend dient te worden. Het is niet zomaar eerbiedigheid. Er zijn zoveel afgoden waaraan de mens eerbiedig is. Dat is juist een gebrek aan de Vreze des Heeren. Het is toetsmatigheid, grondig blijven doortoetsen, volhardend blijven doortoetsen, als Jakob op Pniël, tot verbrokenheid, en dan pas kan de mens onderwezen worden in de zondekennis en komt de mens tot de donkere bruid voor wedergeboorte. Pas dan gaat de mens zicht krijgen op het Jezus-principe en daartoe de sleutels krijgen. Dan moet je de Jezus van de stad, de zondiaanse Jezus, of zoals Calvijn het stelde : 'de Jezus-voor-de-sier', achterlaten.

HOOFDSTUK 13. DE DOGMATIEK VAN C. STEENBLOK - 3

'*Maar God leidde het volk om.'*
Exod. 13:18

Vandaag de dag is Jezus een toverwoord geworden. Even Jezus roepen en zo wordt het geweten weer gesust. Het is de bedrieglijkheid van Zondianië. Het wordt verkocht als een wegpoetsmiddel. Oh, even vlug Jezus erbij halen. Oh Jezus, oh Jezus. Klaar. C. Steenblok streed tegen deze voorwerpelijke Jezus-afgoderij, zoals ook Calvijn er tegen streed, tegen de sier-Jezus. Het heeft de kerk ingenomen.

Ik had een droom dat giftige slangen de kerk ingenomen hadden en ook de kerken probeerden binnen te dringen. Ze tikten op de ramen, en zochten naar gaatjes. Ik zag toen de roofvogels van 1953 komen om deze slangen aan te vallen en ermee af te rekenen. Het waren prachtige, zeer intelligente, hemelse roofvogels.

C. Steenblok stelde dat het hemelzoete niet geproefd kan worden zonder het bittere. Daarom gaat de weg naar de hemel ook langs de hel, stelt hij in De Wachter Sions van 11/5/1956. C. Steenblok waarschuwde dat de dubbelhartigheid en wispelturigheid de mens op het pad in de weg stond, waardoor de mens telkens weer afgleed tot de afgoden. Hij waarschuwde tegen de valse leer dat je niet van kerk mag veranderen, want dan praten ze hun zonde goed en verkrachten ze de waarheid. Ze willen enerzijds met de wereldse mode en levensstijl meegaan, en anderzijds nog wat aan de godsdienst vasthouden, stelde C. Steenblok.

Hij omschreef de wereld als een plaats van verlokkende ijdelheid en brute haatuitlatingen van het eigen verdorven vlees. De duivel, de wereld en het vlees zijn de drie vijanden waarmee de mens op het pad dient te strijden, stelt C. Steenblok. Het is een vuile bron van hun verdorven bestaan waarmee ze te worstelen hebben, stelt C. Steenblok. Noodgedwongen moet er een omweg gegaan worden, stelt C. Steenblok, want er is geen directe weg. Zo zal de mens dus uiteindelijk in Kanaan aankomen. C. Steenblok waarschuwde ervoor dat er een weg is die iemand recht schijnt, maar het einde ervan is het verderf. Zo dartelen en spelen zij in de ijdelheden van het leven, stelt C. Steenblok. Hij waarschuwt ook dat er ook godsdienstigen zijn op de omweg die nooit uit het Egypte van de zonde zijn vertrokken, omdat het allemaal slechts voor het vertoon is. We moeten eerst gaan tot de vallei van de vernedering en de verootmoediging, stelt C. Steenblok (1957).

C. Steenblok stelde dat het een strijd was tegen schijngodsdienst en zondedienst. Het land was in groot verval gekomen, en daarom was 1953 nodig. Er moest weer tegen de zonde gepredikt worden. Het sleurde velen mee. Ook de schijngodsdienst was dus nog een grote vijand. Men moest nog leren toetsen. Er was ook een valse vreze des Heeren die meer om eerbied dan voorzichtigheid ging. Die eerbied ging tot de afgoden dan, want overmoed is geen teken van de Vreze des Heeren, en ook het in ere houden van menselijke tradities is geen vreze des Heeren, maar gewoon eerzucht en mensenvrees. Het is het vertrouwen op het vlees. Heeft niks met de ware Vreze des Heeren te maken.

De omweg is de weg tegen vlees en bloed, stelt C. Steenblok. Hierop wordt de mens door de spraak van God's geboden dodelijk getroffen, en zo zal er een nieuwe spraak zijn van klagen en kermen

vanwege de zonde, stelt C. Steenblok. Dat is het natuurwonder van de wedergeboorte. Deze reine spraak van de wedergeboorte, zo stelt C. Steenblok, is ook een smeken, want niets wordt meer als vanzelfsprekend gezien. Smekend komt de mens tot God, niet opschepperig. Met zichzelf pronkende mensen komen tot de afgoden.

Klagen en kermen om de zonden, en het smeken, is dus een teken van de nieuwe tongen. Dat zijn voor de mens vreemde talen. Zij spreken immers zondiaans, wat gewoon Laodiceaans is. Dit klagen en kermen om de zonden, en het smeken, is dus de ware pinksterdag in de leer van C. Steenblok. (1957, 7/6) Dat is dus een Zacheriaanse pinksterdag, zoals Zacharia stelde dat als de pinksterdag zou komen, dan zouden ze hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene. (Zacharia 12:10)

Bitter zouden ze kermen, stelde C. Steenblok. Bij Jeremia worden ze gevoerd met smekingen, stelde C. Steenblok, en bij Hosea leren ze zuchten.

Het pinksteren van dartelheid is daarom een vals pinksteren. Slangen die op de ramen tikken en zoekende zijn naar gaatjes om binnen te komen. Daarom moesten de roofvogels van 1953 komen. Zij stonden voor de grote uittocht uit Zondianië, uit Laodicea.

HOOFDSTUK 14. REFORMATIE EN INSTITUTIE V

‘*Zo is dan de eeuwige verdoemenis een tuchtmiddel van de hemelse zorg ter opvoeding van de heiligen, wat niet bestemd is voor de goddelozen. Deze heilige eeuwige verdoemenis is het sieraad van de gelovigen, opdat hun vlees zal sterven en nooit meer op zal staan, als het vrijkomen van de zondemacht. Hierover zijn vele leugens gepredikt door onwetenden, maar de hemel heeft een medicijn hiertegen bereid. Er is geen straf met als doel de straf zelf, maar het heeft een hogere bedoeling, om te corrigeren en in de juiste richting te leiden. Dwazen hebben dit middel en medicijn misbruikt, evenals de genade, tot hun eigen verderf. (Rivieren 11:3, Odenlech 33:64, Werktuigen 4:68) De hel is de baarmoeder, als een tocht door de onderwereld, waar iedereen doorheen moet. (II Behemma 5:70) De uiteindelijke eeuwige verdoemenis als hemelse zorg en medicijn is dat wat het genade-middel is.*’

Inzetting 10. Over hemelse zorg, de Nieuwe Bijbel Catechismus

Geliefden, ik had een droom dat de engelen en de wolk van getuigen streden tegen de drama in de westerse christelijke kerken. Het was niet de drama des Heeren, maar soap drama.

In zijn preek over Hebreeen 2:3, waarvan ik een zeer bijzondere en zeldzame audio-opname van heb in mijn predikanten-bibliotheek, wat van 1966 of ouder moet zijn geweest, stelde C. Steenblok dat de gelovige de houding moet hebben dat al zou hij naar de hel toe moeten gaan, dan zou hij niet moeten klagen over het gaan naar de hel, maar over de zonde tegen de Heere, wat de Heere is aangedaan. De helganger zou de hel rechtvaardig moeten beschouwen en ook daar de Heere moeten beminnen. Vraag dan om een kleine broodkruimel en een kleine waterdruppel. Zulken wil God tegemoetkomen.

Ja, het oordeel is ernstig, maar goed en rechtvaardig, en ook hierin heeft God een verborgen raadsbesluit waar de mens niets van weet. De mens is ijdel nieuwsgierig geweest over de hel, en heeft eigen beweringen speculatief lopen neerpennen, zo goed en kwaad als dat ging. Vaak geven de oude gereformeerde vaderen hier een veel eerlijker en genuanceerder zicht op, wat veelal in de kerken wordt achtergehouden. Zij zijn afgedwaald van de oude vaderen en moederen. De kerk is modern geworden, en heeft de rijkdom van het Woord des Heeren, ook door de mond van de oude vaderen, lopen wegkappen, en nu begrijpen ze er niks meer van, zoals Kersten sprak : ‘Zij die de oude vaderen niet kennen, fladderen maar wat.’ Ze zijn met zichzelf in de knoop gekomen, en bedriegen zo ook hun kinderen, in de soap drama. De drama des Heeren is ons genoeg, en die is al erg genoeg. Wij mogen daaraan niet toevoegen.

C. Steenblok was een prediker van hoop, ook al moest hij de gruwelen van de hel bespreken, waar wij uiteindelijk allemaal doorheen moeten, waarover onze catechismus spreekt, en waardoor Jezus en de oude profeten ook heengingen. Laten we er niet meer van maken dan dat het is, maar ook niet minder. Het is ter beproeving en zuivering, en de mens heeft dit literaire stijlfiguur vanwege zijn gebrekkige talenkennis geheel verkeerd uitgelegd met reuze grote gevolgen, want velen zijn hiervan in de psychiatrische klinieken terechtgekomen, waar ik vele voorbeelden van heb, zelfs in mijn eigen gereformeerde familie.

God pikt het niet meer, de leugens die hierover gesproken worden, en ook over andere dingen, waar

de nieuwe bijbel catechismus zeer duidelijk over spreekt. Daarom, geliefden, had ik deze droom. Calvijn, die als een ayatollah van de reformatie was, waarschuwde dat de mens niet ijdel nieuwsgierig moest zijn over de hel, dat het beeldspraak was, ook al deed hij niks af aan de ernst ervan. In die zin is de mens ook van Calvijn afgeweken, ook het latere calvinisme, wat meer tot tulipisme werd dan dat het nog calvinisme was. Ook van Steenblok, van 1953, is men afgeweken, en men is zeer dartel geworden in overmoed. Men loopt vooruit op het Woord des Heeren, men voegt eraan toe, en het lijkt nergens meer op.

Zo worden kinderen geofferd aan deze Moloch van valse schriftuitleg, en zijn deze vagebond-schriftgeleerden weer een probleem, zoals in de dagen van Jezus. Dat is geen strijd tegen vlees en bloed, maar tegen geestelijke overheden en machten van zonde en leugen, van dartelheid en vurig ongeloof en bijgeloof, want het heeft niks meer met het geloof te maken, wat een worsteling is. Het is gebrekkige kennis waarin van alles rammelt, en onwetendheid, hardnekkige onwetendheid, want ze hebben dit in hun luiheid en machtszucht lopen neerpennen, niet verhinderd door enige kennis. Het is de bedriegelijke schijntheologie van Zondianië, van Laodicea. Het zijn harde rentmeesters die de mensen onderdrukken.

HOOFDSTUK 15. VAN WISSE TOT STEENBLOK

J. Wisse stelde in de Wekker van 29/12 1916 dat de algemene volkszonden steeds meer begonnen door te breken, dat het opkomende geslacht steeds meer aan het ontaarden was van jaar tot jaar. Wij worden beproefd door zowel de oordelen als de zegeningen, stelde hij, en men dwaalde juist meer en meer af. Ze verootmoedigden zichzelf niet. Hij noemde de geldgod en de drankgod en al de ijdelheden van de wereld die grote menigtes aantrokken. Het is vandaag de dag niet anders. Daarom moeten we terug naar de oude vaderen en moederen die hier tegen waarschuwden.

Ook die menigtes die hard en onbekeerd zijn zijn een grote beproeving. We moeten bij onszelf beginnen, stelt J. Wisse. Hij was één van de grote kerkvaderen van de begintijd van de christelijk-gereformeerde kerk die zich niet liet meeslepen met de hypnotische toestanden van Kuyper. J. Wisse wilde geen compromissen sluiten met de wereld. Kuyper was een geleerde, maar dartele man in velerlei opzicht. Hij was een wilde jongen die er nog compromissen op nahield met menselijke cultuur en traditie. J. Wisse hield hierin vast aan de eeuwige steen, ook al was die ten aanstoot.

J. Wisse herinnerde de mens eraan : de aarde is geen paradijs, maar een woestenij van zonde. Och mens, beeldt uzelf toch niets in. De mens is maar een zucht. J. Wisse wijst dan op Jeremia die zo heeft moeten worstelen onder de ellende van het volk, en die de roede van God’s verbolgenheid had gezien. Daar hield hij zich in tranen en gebed aan vast, want daarin zag hij ook hoop.

Als we het over de ware pinksterdag hebben dan moeten we bij Klaagliederen zijn, waar ook C. Steenblok op wees. Dat zijn de ware nieuwe tongen, als de mens zucht en weent om de zonde. We hebben dan te maken met een Jeremiaanse Jezus, een wenende Jezus, die ook zeker een gesel droeg, en niet de roze Jezus is die men vandaag de dag van hem heeft gemaakt, als een gesuikerde marsepeinen Jezus in de etalage van de stad. Tegen die Jezus streden de oude vaderen. Ze prikten door het grote bedrog heen. Daarom moeten we terug. Mens en kerk zijn afgedwaald. Het huidige Nederlands met zijn d en t terreur en verdere taalterreur is ook een moderne dwaling. Isaac van der Velde streed in de vijftiger en zestiger jaren tegen de moderne d/t regel. In zijn boek ‘De tragedie der werkwoordsvormen’ wijst hij op de Leidse historicus A. Kluit, die het erover had dat in de oudheid de d/t regel niet bestond. Bijvoorbeeld : ‘hij wordt’ schreef men als ‘hij wordet’ of ‘hij wort’. In het Egyptisch werden woorden ook op verschillende manieren geschreven. Variatie in taal is voor opslagredenen, een vorm van memoriseren, en het heeft zo een grotere overlevingskans, naast het feit dat het de mens ook flexibel en creatief maakt. De weerstand die Isaac van der Velde kreeg tegen de afschaffing van de d/t regel wijst op het feit dat mensen vast zitten in emotie-denken en traditie-denken, maar hierin niet regressief zijn, want het oudere Nederlands had dit allemaal niet. Het zijn moderne tradities, en het oorspronkelijke, waarin de sleutels liggen, kent men niet, en wil men niet kennen. Men is barbaars naar de geschiedenis. Ook in de Nederduits gereformeerde dogmatiek wordt hierop gewezen. Al met al is de levende Nederlandse taal om zeep geholpen door al te vaste spellingspatronen. Het is een grote vloek die op Nederland rust, die d/t regel. Men is zich daar op gaan richten, en heeft zo de geestelijke oorlogsvoering lopen verzaken.

Cato de Oudste had gesteld :

“*Degenen die serieus zijn in belachelijke zaken, zullen belachelijk zijn in serieuze zaken.*”

Het Nederlandse volk is ingenomen door clowns. Zo hebben ze ook met de oude vaderen afgerekend. Het Nederlands is nu geen levende taal meer, maar een dode taal. Alles is klinisch geworden en koud. Ze hebben er een exact vak van proberen te maken, terwijl taal geen exact vak is. Het zijn machtsspelletjes. Ze spelen Russisch roulette met de hoofden van de kinderen. Ieder kind wordt tegenwoordig aan deze taalterreur geofferd, als een moderne Moloch. Zo wordt het kind losgetrokken van de oude vaderen en moederen. Zo groeit het kind op voor galg en rad. Besuikerd en opgezet eindigen ze in de etalages.

Hadden de oude vaderen dan alles al bij het rechte eind ? Neen. Zij waren in de reformatie. Zij waren wachtende op de hemelse boeken die hen verder zouden leiden, zoals gesproken werd in Daniël en Openbaring. Daarom moeten wij niet zomaar klakkeloos alles aannemen wat de oude vaderen en moederen verkondigden, maar wij moeten werken in hun mijnen. De diamanten en andere hemelse stenen zijn nog ruw.

Als de kracht van de mens wordt weggenomen, stelde C. Steenblok, dan wordt de mens tot smeken geleid. Nu, dat kan ook heel bedrieglijk zijn. Ja, de mens moet een smekeling zijn, maar geen vleselijke smekeling die terugverlangt naar de vleespotten van Egypte. Wij moeten smeken tot de dingen van de Heere, maar daartoe ook de weg begaan. ‘Koopt van mij.’ Als de mens het niet koopt en er niet voor werkt, dan heeft smeken ook geen zin.

In de hel zouden we nog de Heere moeten beminnen, stelde C. Steenblok. We moeten vragen om een klein broodkruimeltje en een klein druppeltje water. Dat leert de mens in de hel, om het kleine weer te waarderen. Jezus was hier ook, en David ook, en David sprak dat de Heere hem in de hel niet alleen had gelaten, in de psalmen. J. Wisse stelde dat Bethlehem het broodhuis was. Daar moesten onze blikken op gericht zijn, niet op Parijs, Berlijn of Londen. In Bethlehem was er wedergeboorte, en dat begon met kleine broodkruimeltjes. Wij moeten met het minste leren leven opdat wij deelhebben aan een grotere geestelijkheid, die veel dieper reikt.

HOOFDSTUK 16. DE VEENENDAALSE SCHEURINGEN IN DE GEREFORMEERDE KERK (1896-1913)

We zien in de geschiedenis verschillende belangrijke uittochten uit de gereformeerde kerk van Kuyper :

1896 - de A-kerkeraad uittocht - de eerste Veenendaalse scheuring in de gereformeerde kerk, terugkerende tot de christelijk gereformeerde kerk
1897 - de van Willikshuizen uittocht - de tweede Veenendaalse scheuring, gaande tot de christelijk gereformeerde kerk
1913 - de Den Hengst uittocht - de derde Veenendaalse scheuring, gaande tot de gereformeerde gemeente

Verdere uittochten :

1920 - de Netelenbos uittocht, tot de nederlands hervormde kerk
1920 - de G. Wisse uittocht, tot de christelijk gereformeerde kerk
1926 - de Geelkerken uittocht, tot de hersteld gereformeerde kerk
1942 - de eerste C. Steenblok uittocht, tot de gereformeerde gemeente (1943, die hij in 1953 verliet, na de dood van Kersten, voor de gereformeerde gemeenten in nederland, een tweede C. Steenblok uittocht)
1944 - de Schilder uittocht, tot de vrijgemaakt gereformeerde kerk

De predikant W. Den Hengst (1859-1927) had zich eerst bij de doleantie van Kuyper aangesloten, maar verliet die weer vanwege 'de geest van neo-calvinisme'. Met het grootste gedeelte, 2/3, van zijn gemeente, ging hij toen over naar de gereformeerde gemeente. Hij was losgekomen van de Kuyperiaanse 'veronderstelde wedergeboorte' en predikte nu het belang van de bekering.

In 1892 ging het grootste gedeelte van de christelijk gereformeerde kerk van 1869 over in de kerk van Kuyper, de dolerende gereformeerde kerk, maar er werd toen nog wel onderscheid gemaakt tussen A-kerken, de al eerder afgescheidenen, en de B-kerken, de latere afgescheidenen, oftewel de dolerenden, en er waren ook C-kerken. In 1896 was er echter weer een overloop terug naar de christelijk gereformeerde kerk. Den Hengst bleef in die tijd gewoon nog gereformeerde predikant. Van 1888 tot 1894 was hij predikant in Den Helder, en vanaf eind 1894 in Veenendaal. In 1897 liep een kerkeraadslid, C. van Willikshuizen, over naar de christelijk gereformeerde kerk, vanwege bezwaren over de verbondsleer. In de christelijke gereformeerde kerk waren ze hier veel voorzichtiger mee, en predikten ze de doodstaat van de mens en de oproep tot bekering. Ze vonden Kuyper een losbol die 'zonder handen reed'. Hij was te weinig bevindelijk.

Den Hengst had 1908, 1909, een diepe bekerings-ervaring, en kon zich niet meer vinden in de veronderstelde wedergeboorte leer van Kuyper, wat het neo-calvinisme was van die tijd, maar predikte nu persoonlijke bekering. Het kwam tot de Veenendaalse kerkscheuring. Hij verliet de Gereformeerde Kerk van Kuyper, en volgde zijn gemeente tot de gereformeerde gemeente, door tussenkomst van Laurens Boone van de oud-gereformeerde kerk, die zijn gemeenteleden hadden opgetrommeld. Met de oprichting van de Saambinder begon hij voor dat blad te schrijven in 1919. Je kan inderdaad te ver van Calvijn afwijken, zoals je ook te dicht bij Calvijn kan komen. Calvijn

was dan wel een tuliper, maar veel genuanceerder dan het tulipisme van vandaag de dag, wat in principe niet eens meer calvinisme is, omdat ze in principe gewoon een heleboel boeken van Calvijn overboord hebben gegooid of niet eens kennen.

W. den Hengst stelde dat het instituut gebouwd moet zijn op het hemelse woord en niet op het eigen believen van mensen. (De Saambinder, 14/11, 1919)

In zijn boekje ‘Uitgetreden. Rekenschap van Gevoelens en Handeling’ uit 1913 noemt hij de strijd in de gereformeerde kerk in Veenendaal als een strijd tussen het meer inheemse oud-gereformeerde en meer van buiten geïmporteerde nieuwe calvinistische gevoelens, wat tot een breuk leidde en waardoor gemeente en predikant overgingen naar het gereformeerde gemeente geloofsgoed. Hij waarschuwde tegen de valse grond van vleselijke gerustheid, de Laodiceaanse leer dus, die in de Kuyper kerk was binnengedrongen. Hij noemde de mens door de zonde verblind en droevige zelfmisleiders.

Den Hengst noemde het belang van de strijd tegen driest ongeloof, begoochelend bijgeloof, en zelfmisleidend waangeloof, tegen de geestelijke boosheden in de lucht, een macht die zich hierin openbaart.

HOOFDSTUK 17. DE KERKSCHEURING VAN GROOTEGAST (1983-1986)

De vrijmaking in 1944 was nog maar een dichterlijk beeld van de ware d-day die nog moest plaatsvinden in de innerlijke dieptes van de kerk. Het was een heenwijzing naar iets wat al was geweest en iets wat nog zou komen.

Er was nog een grote strijd, ook in de vrijmaking, tegen de anabole steroïden Jezus, de deus ex machina, de Laodiceaanse Jezus, die zo opgeblazen was dat hij alles wel even zou regelen, en alles al geregeld had, en de kerk waande haarzelf die Jezus, terwijl het de ware Jezus niet om machtszucht en eerzucht was te doen, die wilde niet de grote superheld spelen, maar ging de weg van de zwakheid, en riep de mens op die weg te volgen, niet dat men zomaar gered zou zijn door Jezus op zich. Velen die 'met Jezus op zich', als dingbegrip, als voorwerps-Jezus dus, tot de hemelpoorten komen zullen niet binnengelaten worden, en men weet niet eens wat het begrip 'hemel' eigenlijk inhoudt. Jezus-roepers komen niet zomaar binnen, worden niet zomaar ingeleid tot de hogere waarheden. Men had nog een strijd te voeren tegen geestelijke anabole steroïden, allerlei buitensporige, sjoemelende krachtpatserijen. Het volk wil het niet horen, want ze zijn aan de Jezus-drugs. Dat is een uitwendige Jezus, de Jezus-voor-de-sier zoals Calvijn het noemde en waartegen hij streed. In het Calvinisme waren deze waarheden al gegeven, maar men verruilde het voor botte, ongenuanceerde 'tulip'. Het extremistische 'tulipisme' verving het calvinisme. Calvijn was veel genuanceerder en dialectischer dan de oppervlakkige drap die ze heden ten dage in de moderne westerse kerken opdienen.

Klaas Schilder stond voor een grote optocht uit de Kuyperiaanse gereformeerde kerk in 1944, en die optocht ging tot de vrijgemaakt gereformeerde kerk, wat een begrip werd in Nederland, maar ze waren er nog niet. Het slot begon steeds nauwer te worden en flink te roesten. Er moest nog veel meer gebeuren. Men zat in een fuik, en na de dood van Klaas Schilder kwam er veel indutting. Het monster van Laodicea wilde niet loslaten.

Klaas Schilder was een groot kerkhervormer, de aanvoerder van een grote kerkelijke d-day uit het gereformeerde kerkbewind van Kuyper en de zijnen, maar hij was geen Mohammed, hij was geen Calvijn. Het bleef ergens halverwege steken. Zo spreken we van een dichterlijk beeld wat nog verdiept moet worden, en we moeten verder kijken in de kerkgeschiedenis. De vrijgemaakte kerk, en ook de 1967 afscheiding, de nederlands gereformeerde kerk, werden problematische kerkbewinden op zichzelf. De strijd ging door. Men moest verder reformeren. Het Kuyperiaanse monster was nog maar half verslagen. Alles was half hier.

De kerk was een dingbegrip geworden. Het abstracte begrip in de context van het literaire stijlfiguur was er niet meer. Men begreep deze hyperbool niet meer en had het letterlijk en materialistisch gemaakt, controle-zuchtig. Daarom moest er in de tachtiger jaren wel een nieuw begrip komen van wat de ware kerk is. Er moest nieuw zicht op de kerk komen. De vrijmaking moest voortgezet worden.

De kerk was een object geworden, een economisch verdienmodel, en men kon het object gebruiken om anderen mee rond te bazen. Daarom wil het monster de kerk ook niet laten gaan. Het is bruikbaar voor het beest.

De strijd om het kerk-object leidde in 1983-1986 tot de kwestie J. Hoorn, oftewel de Grootegast scheuring in de gereformeerde kerk vrijgemaakt. Het ging om de vraag wat de kerk is, de definitie van de kerk, en of er zich ook nog gelovigen buiten de kerk bevinden. Het is maar net hoe je er tegenaan kijkt, want kerk is natuurlijk een zeer abstract begrip, net als God. Beide kanten hadden er wel wat goeds over te zeggen. J. Hoorn gaf een hele ruime definitie aan de kerk, waardoor hij ook kon stellen dat alles al binnen de kerk was, in zijn brochure 'Een enige kerk. De troost van de ware gelovigen.' (1984) Het is een zeer dialectisch geschrift. Hij stelt in het geschriftje dat 'de enige kerk' onvergelijkbaar is met wat alles wat mensen aan kerk bedenken en maken. De enige kerk is een maaksel van God wat niet door mensenhanden nagemaakt kan worden, stelt hij. De mens blijft dit wel proberen, maar het lukt nooit. Het is altijd schijn, stelt hij, en de ware kerk prikt daar doorheen.

Hij stelt dat de kerk niet gebonden is aan een plaats, en dus ook niet algemeen en plaatselijk is, maar plaatselijk omdat ze algemeen is. Een zeer dialectische uitspraak. Hij noemt dat de ware kerk ons al gevonden heeft. Het is allemaal een kwestie van semantiek. De kerkeraad stelde dat de kerk veel ruimer was, en dat er ook gelovigen buiten de kerk waren die geroepen moesten worden, en zo bonjourden ze J. Hoorn weg. Het is maar hoe je dingen uitdrukt. Aan beide kanten werd er wel wat waarheid gesproken. Daarom was het ook zo dialectisch. Heel vaak kun je ja en nee als antwoord geven op vragen. Op mijn theologische opleiding werd er altijd al gezegd dat er een spanning lag tussen het 'alreeds' en 'nog niet'. Bij J. Hoorn was er geen wordende kerk, maar de bestaande kerk. Daarom zijn alle gelovigen al binnen. De volheid van de kerk is er dus altijd al geweest in zijn leer. Er schijnen dan wel ongelovigen zich te bevinden binnen haar die haar totaal verwoesten, stelt hij, maar hij wijst dan op Calvijn die het over de onzichtbare kerk had die zich bevindt binnen en kleiner is dan wat zichtbaar is.

J. Hoorn stelt dat de kerk bestaat door de scheppende kracht van het Woord van God. Die kerk is dus niet verbonden aan plaatsen of personen, maar wel plaatselijk en persoonlijk, juist omdat het algemeen is. Het heeft niks met mensenhanden te maken. God bewaart het. Deze kerk is tot de aarde gekomen, tot mensen die uit stof zijn gemaakt. Dat was de opdracht van de kerk, stelt hij, dus die zweeft niet hoog in de wolken. Hij vergelijkt het met de opdracht van de zoon die neergedaald is tot de lagere aardse gewesten. Ook al is de zoon dan daarna weer opgestegen ver boven alle hemelen, het was om alles tot volheid te brengen hier op aarde, stelt J. Hoorn.

Waar heeft hij het dan over ? Hij noemt de kerk net als Calvijn 'onze moeder', en niet alleen dat, maar ook 'onze vrije moeder'. Zij is ongebonden, niet gebonden aan een persoon of kerkgebouw, maar zij is in die hoedanigheid wel hemels verbonden, als bruid. Vanwege deze vrijheid in verbondenheid zijn ook wij vrije kinderen. Daar komt het betoog van J. Hoorn in feite op neer. Hij noemt dan, weer zeer dialectisch, dat wij daarom moeten toetreden. Niet om kinderen van haar te worden, want dat zijn we al, maar om ons als kinderen van moeder te gedragen, om haar als de moeder van allen te vereren. Net als Calvijn houdt J. Hoorn er dus amazone theologie op na. Deze theologie komt ook ruimschoots naar voren in de nieuwe bijbel. Zo ook in de nieuwe bijbel catechismus.

Jezus sprak :

'*Nog andere schapen heb Ik, die niet van deze stal zijn; ook die moet Ik leiden en zij zullen naar*

mijn stem horen en het zal worden één kudde, één herder.'
Johannes 10:16

Let op het woordje 'worden.' Er ligt dus een theologische spanning tussen het worden en het alreeds zijn. Teveel gericht zijn op het 'zijn' kan in slaap doen sussen. We zijn nog in wording. De reformatie moet doorgaan. Stilstand is fataal. J. Hoorn stelt dus zeker wel dat we moeten 'toetreden om ons als kinderen van moeder te gedragen,' wat een synoniem is van 'wording', dus dit is allemaal semantiek. Als er teveel de aandacht wordt gericht op de wording, en dit is een menselijke wording, een valse wording, dan moet juist de zijns-factor van het inwendige aangebracht worden, wat ook wel nodig was in de vrijgemaakt gereformeerde kerk, waar ook wel degelijk het gevaar lag dat er hard werd gewerkt aan eigen koninkrijkjes. Al met al was de kerkstrijd van de jaren 80 om het kerkbegrip dus van belang. Het bracht verdieping aan. Men nam zorgvuldig onder de loep aan beide kanten wat men nu eigenlijk geloofde.

HOOFDSTUK 18. DE STRIJD VAN KERSTEN TEGEN DE ANDERE JEZUS

Kersten was woedend met het komende kerstfeest van 1920. Hij was als Jeremia apart gezet in de toorn en het oordeel des Heeren. Hij spreekt erover in de Saambinder van 10 december. Hij noemde dat het kerstfeest allemaal om het uitwendige ging, het dreigde meer en meer te ontaarden. Nee, pasen, daar moest de wereld niet zoveel van hebben, stelde hij, want op het pasen stond de leeuw van de stam van Juda op in overwinning om verschrikking te verspreiden over alle helse wachters, met dodelijke schrik en beroering. Het kerstfeest was aantrekkelijk voor de sentimentele wereld, stelde Kersten, want die is natuurlijk gebaseerd op het emotie-denken en ook emotie-theologie, en daar paste een onschuldig kind in doeken gewikkeld prima bij. Kersten noemde het een licht bewogen oppervlakkig aangedaan feestelijk gevoel waar de wereld door werd gedreven. Kersten bulderde dat er juist spot werd gedreven met het hemelse geboren kind. Allemaal zitten ze om de kerstboom om op de geschenken te wachten, en die kerstboom zou zelfs in de herberg te vinden zijn. Het was tot een feest van vermaak geworden, en de eigenlijke boodschap was uit het zicht verloren. Ook dronkaarden zijn met dit feest gemoeid, stelt Kersten.

Kersten was vol met de toorn des Heeren die op hem was nedergedaald, en hij gaf precies aan wat er gaande was, want hij stelde dat het onschuldige kindeke de mens ten val was gezet. De doeken, de kribbe, de stal, alles zou in het oordeel op de ziel van de mens branden. Ja, hij stelde dat omdat ze God probeerden te bedriegen, God hen zou bedriegen, en daartoe was Jezus gezonden. Als valstrik. Dat was hun verdiende loon. Ook Calvijn stelde dat de sier-Jezus hen tot het verderf zou leiden. Het is dus allemaal niet zo onschuldig. Ze hebben een bom naar binnen gehaald. Het is het paard van Troje. Wat voor een Jezus-gruwelen hebben de mensen van het evangelie gemaakt. Het lijkt nergens meer op. Het is niet meer zoals het was. Ze zijn er met een andere Jezus vandoor gegaan die niets meer met de hemelse leer heeft te maken. Een ander evangelie is er in het westen gepredikt. Het is allemaal new age en persoons-verheerlijking. We worden in het westen totaal maar dan ook totaal bejezust, waar de oude vaderen tegen streden en tegen waarschuwden.

Het kindeke zou in ons geboren moeten worden, stelde Kersten. Hij vraagt zich af wat die afgekapte boom met lichtjes en geschenken moet in kerk en huis, en stelt dan : Breek af die kerstbomen, en komt tot de conclusie dat al zou het kindeke duizendmaal geboren zijn, maar niet in u, dan is het voor u verloren.

Kersten was een veel vuriger prediker tegen de wereldsgezindheid dan Kuyper, die nog vol met compromissen zat. 1913 was een belangrijke Veenendaalse uittocht uit de Kuyper kerk tot de leer van Kersten. Die zat toch een laag dieper dan de gereformeerde kerk. Ook de kerk van Kersten had zijn problemen. Daarom moest de afscheiding in 1953 wel komen, de Steenblokkiaanse afscheiding, en ook toen waren ze er nog niet. Het is een doorgaande reformatie. Hier leidden de christelijk gereformeerde kerk en de gereformeerde gemeente die zich afgescheiden hielden van de Kuyper kerk wel naartoe uiteindelijk.

Een zelfde betoog zoals Kersten hield over het wereldsgezinde kerstfeest kan men ook houden over de wereldsgezinde verjaardagsfeesten. Ook Jeremia moest zich van dat soort feesten afzijdig houden. Het zijn verleiders langs het smalle pad die de mens willen teruglokken. Pas op voor de omkopers, de phishers, de groomers. Zij kennen door en door de zwakke plekken van het vlees, en maken er zeker gebruik van om het maximaal uit te buiten voor de Laodiceaanse koophandel. Ze

leiden je van product tot product, totdat je zelf ook een product bent geworden. Ontwaakt gij die slaapt. Het is al laat.

In principe riep J. Hoorn (1949-2013) niet meer. Het getal van de ware kerk was al vol. Daarbuiten was de schijnkerk. Ismael riep ook niet meer. Die had ieder mens tot zijn vijand, als een beeld van het toetsen. Paulus stelde dat we iedere gedachte als krijggevangene moesten nemen. Wij moesten worstelen met elk idee, elk bedenksel. Ismael ging dieper in de wildernis dan enig mens was gegaan, om alles achter te laten. In het diepste van de wildernis bouwde hij zijn gebedsoord. Hij baande de weg. Hij was geen roepende in de woestijn zoals Johannes de Doper. Hij was verstoten, en moest zien te overleven ver weg van de mensheid. Soms is dat nodig, maar we mogen het nooit verabsoluteren. Het is onderdeel van de dialectiek, van het draaiende wiel van de theologie en God’s voorzienigheid en soevereiniteit.

God’s profeten spreken soms duistere raadselen. Het één sluit het ander niet uit. Jezus sprak soms ook harde woorden die niet begrepen werden, en dan verlieten de mensen hem soms, in hun verharding. We moeten de hemelse woorden op hun diepte schatten. Bovenal gaat het om geestelijke betekenissen. Als de leeuw brult dan is het hard, wreed, snijdend en onbegrijpelijk, zielsverwoestend, maar dan kan alleen de Heere uitleg geven. De Heere zal zich nooit schikken naar de begeertes van de mensen, want die zijn eigengerechtigd en verduisterd in hun gedachten en hun hart.

HOOFDSTUK 19. DE GOUDSE KERKSCHEURING (1974-1976)

Jezus is tot dingbegrip geworden in de moderne kerken. Het functie-begrip hebben ze weggekapt, en het een eigen functie gegeven. Kersten was woedend over het Jezus-misbruik in zowel wereld als kerk. Ze hadden van Jezus een object tot vermaak gemaakt. De gemeente raakte na het heengaan van Calvijn steeds meer en meer verwend, en dit drong ook steeds meer door in de gereformeerde gemeente na het heengaan van Kersten. Vandaar dat C. Steenblok stelde bij de grote 1953 scheuring dat de gereformeerde gemeente wereldsgezind aan het worden was, en ook oppervlakkig en voorwerpelijk. Jezus werd als een sluierterm gebruikt, als een voorwerp. Het ging niet meer om de inhoud. In het Hebreeuws is yeshua het sterven aan jezelf op het slagveld. Kijk wat ze ervan hebben gemaakt. Het is een pot met een smeerseltje erin geworden. Het heeft vele gemeentes een ‘air’ gegeven, met hun sier-Jezus, waar Calvijn ook in grote woede tegen predikte. Kersten stelde dat Jezus was gezonden als een valstrik voor de wereldsgezinden, voor de objectivisten. Alles wat ze ervan hadden gemaakt, het stalletje, het kindeke in doeken gewikkeld, de kribbe, enz. het zou hen kapot branden in het oordeel. Ja, het zou branden in hun handen. Het zou hun ogen gaan wegbranden. Dat komt ervan. Kersten was woedend op al die spot, want dat was wat het was. Jezus was slaaf geworden van hun begeertes, en allemaal die makkelijke wegen die ze hadden gemaakt, alsof Jezus een ja-knikkende opa is, een suikeroompje.

Nu was de gemeente aan het afdrijven. Kersten was heengegaan, en C. Steenblok richtte de GGiN op als een ark van Noach, en bleef waarschuwen. Zijn hamer bleef kloppen. Ook binnen de gereformeerde gemeente waren er Steenblokkianen, zoals de predikant M. J. van Gelder (1938-2021). In de zeventiger jaren was er een grote strijd om de gereformeerde gemeente, tegen van Gelder, want hij predikte min of meer Steenblokkiaans en beschouwde de gemeente in grote lijnen als onbekeerd. Hij zou te voorwaardelijk prediken, alsof de zondekennis voorwaarde is voor het heil, en daar viel de kerkeraad van Gouda hem op aan, en ze dienden bezwaar tegen hem in, wat uiteindelijk tot een scheuring leidde waardoor ze Hervormd werden.

Er was een lichtere, meer evangelische vleugel die door de aanval op de Steenblokkiaan M.J. van Gelder graag de gereformeerde gemeente zou willen overnemen, maar uiteindelijk moesten ze toch wijken voor de zwaardere predikanten. De zeventiger jaren kenmerkten zich door deze aanvallen.

M. J. van Gelder wees op het voorbeeld van de gereformeerde oudvader Ralph Erskine (1685-1752), die stelde dat geboden en evangelie als naald en draad waren. Eerst gaat de naald vooruit en trekt dan de draad mee, dus de geboden prikken ons, waardoor we aan de zonde sterven, als zaad in de grond, wat in principe het evangelie is. Natuurlijk zijn er dus voorwaarden in de natuur. De mens wil het onvoorwaardelijke en het voorwerpelijke, maar dat is iets van het vlees wat moet sterven. De predikanten zijn geroepen om deze boodschap te prediken. Vaak staan dan de lekenkerkeraden die van toeten noch blazen weten tegen hen op. Die willen alles de gemakkelijkste weg. Zo bazen ze de predikanten weg, of de predikanten weten stand te houden, want vele predikanten stonden achter M.J. van Gelder.

HOOFDSTUK 20. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 8

Als we het over Calvijn’s nuances van tulip hebben, dan wijzen we bijvoorbeeld op zijn verklaring van Mattheus 22:37, over het liefhebben van de Heere uw God.

Calvijn stelt dat we God op een hele andere wijze moeten beminnen dan de mensen doen. God vraagt geen dienst en eerbewijs, stelt Calvijn, maar liefde, want de liefde is de vrijwillige dienst, die God behaagt. Hij stelt dat de liefde tot God het begin van de vroomheid is, want God wil niet dat de mens gedwongen gehoorzaamt. Dat veracht God. God wil ongedwongen en vrijwillig gediend zijn. Hier spreekt Calvijn dus over die diepere natuur in de mens. Dit gaat ook in tegen de al te dwangmatige tulip. Hij matigt dus tulip hier, en laat het meer van twee kanten komen, anders zou de mens slechts een slaaf zijn van God, wat God dus niet wil.

Calvijn valt hier twijfel aan als de moeder van de traagheid, waarmee in principe wispelturigheid wordt bedoeld. Er is goede twijfel en slechte twijfel.

In de theologie van Calvijn zijn meerdere lagen aangebracht, als we het over de wil hebben, want onder de wil van God ligt het raadsbesluit van God, en onder de wil van de mens ligt nog de diepere natuur van de mens, waardoor het ook niet anders kan dat Calvijn’s beschrijving hiervan dialectisch is. Er spelen dus een heleboel factoren mee waardoor het dus telkens anders is.

Al met al, stelt Calvijn, moet de mens er om bidden beteugelt te worden met een gewillige vrees, opdat we niet bandeloos en goddeloos worden onder de brandmerken van de tucht, want dat zou meer kunnen losbreken. De naakte kennis van de wraak die God nemen zal zou ons anders nog meer kunnen opstuwen. Calvijn waarschuwt ook dat we het koninkrijk der hemelen niet naar vleselijk gevoel beoordelen en niet naar de kleine maatstaf van het verstand, maar wij moeten het verborgen raadsbesluit van God aannemen en bewonderen.

‘Wij waren deels demonisch bezet’, stellen de oudvaderen in de wolk van getuigen (Kersten), vanwege de duistere tijden waaruit de kerk komt. Het is daarom ook onzin om de oudvaderen te gaan verabsoluteren en vergoddelijken, want zij waren ook nog gewoon op weg. We moeten ze wel eren en van ze leren. Calvijn was ook veel duisterder bij nader inzien dan mensen over het algemeen dachten. Hij was niet vies van de doodstraf, en ook niet van marteling, als dat in zijn ogen toepasselijk was, en dat kon ook vanwege zijn ‘vergoddelijking van de staatsrechten’-leer, wat echt niet wilde zeggen dat hij alles maar van de staat pikte, maar het ging dan meer om de kruizing tussen God en staat, en men zou alleen de overheid moeten dienen naarmate de godsdienst dat toestond. (Verkl. Mattheus 22:21)

Nee, dat ging verkeerd bij Calvijn. Hij sprak de doodstraf ook goed. Het werelds gezag is door en door corrupt, ook al is de kerk eraan verbonden, want er was ook een corrupte kerk, volledig afgetrapt van haar profetisch en demonologisch fundament. Men werd gedreven door bijgeloof gebaseerd op misvertalingen. Het was in die dagen ook gevaarlijk om het oneens te zijn met Calvijn. Hij was er niet vies van als andersdenkenden de doodstraf toebedeeld kregen, en misbruikte hierin ook zijn eigen gezag. (zie bijv. zaak Servetus) Dit wordt steeds meer door calvinisten erkend, dat Johannes Calvijn ook een zeer duistere kant had die niet goedgepraat kan worden, maar wat ook met de tijd zelf had te maken. De kerk was nog bezet terrein. En dan is het van belang af te meten

wat nu de daadwerkelijke en ware kerk is, zoals in de tachtiger jaren gebeurde en moest gebeuren. Calvijn kende de corruptie van de kerk, en streed er ook tegen, maar zat daar zelf ook deels nog onder. Het is daarom een brug te ver om Calvijn te gaan verabsoluteren en objectificeren. Hij was een grootmacht in de kerk waardoor God werkte, en God fundament legde, maar het moet niet overdreven worden. Zo is dat met meerdere dingen, ook met bijbelse fundamenten, waar Karl Barth op wees. Verabsolutering van voorouderlijke macht heeft niets meer met het smalle en lange pad naar het hemelse Jeruzalem te maken. Dat is de deus ex machina. De voorouders hadden geen supermacht. Het waren geen superhelden die alles konden en alles wisten. Dat zou een zwaar Laodiceaanse gedachte zijn van 'zij hadden aan niets gebrek, waren rijk, en hadden de volle waarheid al,' terwijl ze naakt, arm en ellendig waren. Het is een gevaarlijke gedachte die in de kerk is binnengeslopen. Het heeft de mens doen indutten. Zelfs de oude bijbel stelde al dat er rovers waren in het heiligdom. Oh, blind volk, laat uw blindheden en fabels toch los. Kersten sprak in 1920 al profetisch dat Jezus tot valstrik was gekomen, voor hen die het voorwerpelijk tot een afgod van plezier hadden gemaakt, geheel los van de betekenis. Ze liepen weg met hun kindeke Jezus, als een bespotting, maar het zou in hun armen gaan branden in het oordeel. Ze zouden wensen dat ze de stal en de kribbe niet hadden aangeraakt op die manier, om er koopwaar van te maken.

Wat heeft men met die waarschuwing van Kersten gedaan ? Het is alleen maar erger geworden. De geest van lichtzinnigheid en overmoedige dartelheid brak steeds meer en meer door in de kerk, vooral na het heengaan van Kersten en het vertrek van C. Steenblok. Ook het heengaan van Klaas Schilder bracht de kerk in valse gerustheid. Nu kon de kerk doorgaan met feesten. Daarom waren de Goudse scheuringen in de zeventiger jaren ook op zijn plaats.

De geesten om ons heen zien ons niet, kennen onze taal niet, maar zij spelen in op de problemen, werken met het materiaal hen gegeven, ook al begrijpen ze het niet. Zij komen uit een hele andere wereld. Zij zijn de voorwerpelijken.

In zijn verklaring van Romeinen 13 over het gehoorzamen van de overheid raast Calvijn door, volledig voorbijgaande aan het feit dat het verkeerd is vertaald. Hij gaat zo ver te stellen dat zij die tegen de doodstraf strijden die door de overheid wordt opgelegd tegen God zelf strijden die hierdoor de hemelse wraak uitoefent. Hij geeft de staat bijna goddelijke status, direct of indirect. En hij waarschuwt tegen wat hij nieuwsgierigheid noemt over het uitpluizen van hoe die rechterlijke staatsmacht werkt, dus hij gaat zo volledig voorbij aan de noodzaak van de geestelijke territoriale oorlogsvoering, alhoewel hij het op andere plekken ook weer nuanceert en matigt, vanwege zijn dialectische natuur, maar hij doet soms zeer gevaarlijke uitspraken, zeer kort door de bocht, en pas veel later probeert hij dat dan weer af te zwakken. Je moet daarom ook niet met zinnetjes wegrennen, maar het in het grotere verband blijven zien, maar het is al erg genoeg. Calvijn gaat zichzelf soms flink te buiten, en fantaseert en speculeert er op los met ruige uitspraken alsof de volheid des Heeren al is gekomen en in de staat is nedergedaald, wat 'pseudo-theologische romantisering' is, als een bijwerking van de deus ex machina, die ook deels door Calvijn heenwerkte, hoe geleerd en genuanceerd hij ook vaak was. Hij had twee zijden. Hij was ook nog deels bezet gebied. Soms was het gewoon bruut op het niveau van een theocratische flutroman. Wij moeten in de gaten blijven houden dat de duivel de overste is van deze wereld, zoals de oude bijbel ook terecht heeft gesteld, en ons ervoor heeft gewaarschuwd. Dat het een gesel in God's hand is wil niet zeggen dat we dan alles maar schoon kunnen praten met mooie woorden. Er is ook een strijd te leveren, en zeer zeker spreekt Calvijn ook zo nu en dan over die strijd. Hij is en blijft dialectisch,

maar dat gaat niet altijd goed. Het is een oude machine van levensbelang, maar ook met doodsgevaar, want er ontbreken nogal wat schakels. Vandaar dat de reformatie verder moest na Calvijn, maar ook waren die ontbrekende schakels potentieel en sluimerend aanwezig in de dieptes van zijn leer, als die tot een goede exegese zouden komen. Vandaar dat calvinistisch-gereformeerde exegese zo belangrijk is tegen de geest van al te gemakkelijk neo-calvinisme die het al te veel afzwakt en te waterig maakt (Kuyper). Hierin was de predikant W. den Hengst sleutel in de Veenendaalse kerkscheuring. Uiteindelijk voegde hij zich bij Kersten.

Nu, het geraas van Calvijn over Romeinen 13, het geheel uit zijn verband halende en uit de oorspronkelijke grondtekst, is de basis van het TULIP-gebeuren, net zoals Calvijn's leer van de eeuwiggroeiende blijdschap, en zo deelt hij zijn opium uit, ook wel ED-TULIP genoemd, of de TULIP of ED (de tulp van Ed). We krijgen hier een beetje zicht op welk skelet Calvijn vereert, onder wiens plak hij zit, als een mascotte, een familie-wapen, of clan-wapen, en eerlijkheidshalve gaat hij met deze mascotte of afgod om als eb en vloed, want Calvijn komt dan weer tot zijn zinnen, en relativeert alles dan ook weer, na zijn al te krasse uitspraken, maar het blijft potentieel gevaarlijk, en dat moet gezegd worden. Al met al is het Russisch roulette, en zijn er overal gevaarlijke boobytraps in de leer van Calvijn die ontweken dienen te worden, die ontruimd dienen te worden, geanalyseerd en uitgeschakeld, door ze in ruimere context te plaatsen. Wij zijn geestelijke mijnenruimers in dat opzicht. Toch is er een weg hier doorheen. Men moet de wildernissen van Calvijn leren kennen. In de stad blijven is geen optie. We worden geroepen. Het calvinisme is een ruwe diamant. Calvijn staat hoe dan ook voor een belangrijke uittocht uit Laodicea.

HOOFDSTUK 21. EEN ZWAAR ONDERWERP WAAROVER VELE MISVERSTANDEN ZIJN

De zonde tegen de Heilige Geest, ook wel de onvergeeflijke zonde genoemd : Wat is het precies ? Feit is dat de psychiatrische klinieken volzitten met mensen die denken deze zonde begaan te hebben. Toen Kersten jong was hoorde hij ook over deze zonde, en hij werd bang. Later riep hij op tot grote voorzichtigheid over dit onderwerp, niet tot vooroordelen te komen als mensen zich wereldsgezind gedragen, want de duivel is sluw genoeg om mensen in hun onnozelheid te vangen met dit soort dingen.

Wij hebben het altijd uitgelegd als : De onvergeeflijkheid zit hem erin dat zij de zonde niet goedmaken en zich daarin volharden, want er moet altijd bekering en goedmaking vooraf gaan aan de vergeving van de zonde. Zij die dus een onvergeeflijke zonde hebben gedaan hebben dit niet per ongeluk gedaan, maar doen het expres en willen het niet goedmaken, totdat ze aan de zonde gelijk zijn geworden. Zoals Kersten het zegt : die zonde is hartelust die zich moedwillig verhard en berouw uitsluit, dus dat doet die zonde zelf. Als je bang bent dat je die zonde hebt bedreven is het dus een teken dat je die zonde niet hebt bedreven, want bedrijvers van die zonde maken zich daarover niet druk.

Kersten stelt dat hen die in onuitsprekelijke droefenis en benauwdheid zijn gekomen vanwege de gedachte aan die vreselijke zonde daarvan vrij zijn. (De Saambinder, 10/12, 1920) Hij stelt dat degenen die in die zonde leven hoog van hart zijn, nooit innerlijk verslagen zijn, ze hebben geen smart over de zonden. Ze zijn onvergeeflijk puur omdat ze daartoe niet in aanmerking willen komen. De zonde is hen goed zo. Daar hebben ze voor gekozen. Op zo’n punt komt niemand zomaar. Er is hoop voor hen die tot de wereld dwalen, en tot hen die spotten. Er is hoop voor hen die Jezus hebben gekruisigd, want zelfs Jezus bad nog voor hun vergeving. Kersten stelt dat de bedrijvers van onvergeeflijke zonde weten wat ze doen, en dat die zonde niet in God’s kinderen is.

HOOFDSTUK 22. BESPREKING VAN DEN HENGST'S KERKGESCHIEDENIS IN DE SAAMBINDER

Vanaf het prille begin van de Saambinder in 1919 gaf W. den Hengst, bekend van de Veenendaalse kerkscheuring (1913), kerkgeschiedenis lessen in het blad. Hij was inmiddels min of meer een Kersteniaan geworden, oftewel overgegaan met het grootste deel van zijn gemeente tot de gereformeerde gemeente, na gediend te hebben in de gereformeerde kerk van Kuyper. Het was voor hem allemaal niet meer houdbaar in de Kuyper kerk.

Hij spreekt over de lijn van reformatie en deformatie die langs elkaar liepen in de kerkgeschiedenis. Hij noemt dat ver vóór de reformatie het land Germaans was met Batavieren en Friesen. De Germaanse stammen waren ruw en hielden van honigmede, bier en dobbelspelen, stelde hij. Dat was nog voordat het christendom op kwam zetten. Hun godsdienst was natuurdienst. Hij noemde dat er een verschrikkelijke oorlog kwam tussen hun goden, waarbij in vergelijking de eerste wereldoorlog slechts kinderspel was. (Saambinder, 12/12, 1919)

Het hele mythologische verhaal van de Germanen kruiste ergens met dat van de christenen. Den Hengst bespreekt dan de komst van Willibrord, die vijf moederkerken stichtte in Nederland. (SB, 9/1, 1920)

De Friezen en de Saksen in Nederland waren gehecht aan hun zonden van bloedwraak en drank, gepaard gaande met hun dobbelspelen, stelde den Hengst. Ze waren ook gehecht aan hun vrijheid hierin. Ze werden overwonnen door Karel de Grote, die hen drong het christendom te omhelzen. Maar dit zorgde voor een oorlog met de Noormannen, de Odin-vereerders, die fundamentalistisch germaans waren en na Karel's dood met hun drakenschepen kwamen om de kerkelijken te doden of weg te voeren, en om kerken en kloosters te verwoesten. Ook gehele steden en dorpen werden verwoest. De christenen baden om verlost te worden van de noormannen, stelde den Hengst. Rond het jaar 1000 werd het rustiger, hielden de aanvallen op. (SB, 13/2. 1920)

Hij stelde dat het christendom verviel tot vormendienst en werd als de doodsvallei van Ezechiël (SB, 9/4, 1920)

Hij bespreekt dan de opkomst van de boete predikers, bijvoorbeeld de Waldenzen, de armoedsbeweging. Hij noemt ze de voorlopers van de hervorming. (SB, 14/5, 1920)

Hij heeft het dan over de reformatie in Nederland, die eerst in de zuidelijke Nederlanden (België) begon. Er was strenge weerstand door Karel V. Mensen werden gemarteld. Velen vluchtten uit Nederland en hebben in andere landen toen Nederlandse ballingen-kerken tot bloei gebracht. Overal werden er heimelijke kruisgemeenten opgesteld. Ze moesten ook schuilnamen gebruiken, om niet door de vijand te worden ontdekt. In 1567 werd Alva naar Nederland gezonden. Nog meer mensen ontvluchtten toen het land, want er zouden nu wat moordjaren komen. Hij was gekomen om de ketters te straffen. Na het volk gemarteld te hebben vertrok hij weer in 1573.

Met de komst van Alexander Farnese, de hertog van Parma, werden de zuidelijke Nederlanden heroverd voor Spanje. In 1584 en 1585 was er een grote uittocht van zuidelijke gereformeerden naar het Noorden, naar het vrijgevochten Holland, stelt den Hengst. De hertog werkte hieraan mee, dus

die was milder naar de calvinisten toe dan zijn voorgangers. Ook trok men naar Zeeland. Zuid-Nederland liep leeg. De eerst grote bloeiende handelssteden van het Zuiden waren dood. Het calvinisme had dit allemaal meegenomen in de uittocht. (SB, 8/10. 1920)

Het calvinisme was toendertijds rijker dan het nu is, want er is veel weggekapt door het modernisme, om het voor deze tijd populair te maken. Men heeft water bij de melk gevoegd. (Dat is overigens een nieuwe bijbels gezegde) De uittocht van de Zuidelijke Nederlandse calvinisten naar het Noorden had een grote invloed op het Noorden. Het calvinisme begon daar toen het veel mildere zwinglisme te overvleugelen. Den Hengst stelt dat het Calvijn is geweest die hoofdzakelijk de reformatie in Nederland heeft bevorderd en geleid. (SB, 12/11, 1920)

Dan bespreekt Den Hengst het overblijfsel in de zuidelijke Nederlanden. In west-Vlaanderen heilden de wilde geuzen, ook wel bosgeuzen genoemd, al tijdens de dagen van Alva stand, in een uitgestrekt bos- en heuvelland bij Oudenaarde, stelt Den Hengst. Ook hun nakomelingen hielden daar stand. Er werden daar zeven vlaamse kruisgemeenten opgesteld. Hij spreekt ook over een jarenlange geheime gereformeerde gemeente in Antwerpen. (SB, 26/11, 1920)

Hij heeft het dan over Wouter de Lutherse monnik die in 1520, dus een paar jaar na de reformatie in Duitsland, in Zuid-Holland predikte en in Delft de grondslag legde voor de eerste gereformeerde gemeente in Nederland. Maar het was gevaarlijk vanwege de vervolgingen door Karel V om kruisgemeentes op te stellen, stelt Den Hengst. En één zwaluw maakte nog geen zomer, stelde hij. Tienduizenden werden er gemarteld en gedood, en velen weken naar andere landen. (SB, 10/12, 1920)

HOOFDSTUK 23. GEWOON SCHAAP OF GESLACHT LAM ?

Een verlamde man wordt als een lam, of geslacht lam, tot de amazone gebracht, oftewel de leidsvrouw in de leer van Calvijn, als een beeld van het Woord. Ook C. Steenblok werkte verder op dit beeld, namelijk dat een man zijn vleselijke mannelijke kracht in verbrokenheid diende te verliezen om tot de Heere te komen.

Als Jezus het in zijn eigen taal, het Aramees, over de schapen heeft die zijn stem horen, dan kan het ook vertaald worden in ‘lammeren’. Het laat zien dat ze ook Jezus in zijn dood volgen, als geslachte lammeren. Schapen zijn soms een beeld van kuddegezindheid, en dat kan al snel verkeerd aflopen. Schapen kunnen soms valse volwassenheid uitbeelden, als iets Laodiceaans, terwijl het geslachte lam wat zich vernedert heeft tot de dood daar juist tegenin gaat.

Hetzelfde woord wordt in het Aramees gebruikt voor het verloren schaap, dus er kan ook ‘verloren lam’ bedoeld worden, wat er ook op wijst dat men een heleboel van het lam heeft weggegooid, het dagelijkse offer heeft gestaakt, het kruis heeft weggeworpen. Dan wijzen we op Filippenzen 2, op het zijn van de minste, te gaan tot de kruisdood opdat alle vlees afsterft. Dat heeft niet slechts Jezus gedaan. Dat moeten we allemaal doen. Calvijn noemde Jezus een voorbeeld en een herinnering, en er zou nog verdieping moeten komen over wat het nu precies was en voorstelde, wat het betekende, wat voor functie het had, want ze waren in die tijd er nog niet klaar voor. Dit was slechts de taal waarin men deze boodschap doorkreeg. C. Steenblok stelde dat ze nu nog de nieuwe taal moesten ontvangen, de nieuwe tongen, namelijk van het klagen, wenen en zuchten over de zonde, als een smeekbede tot de Heere.

Maar men kwam slechts als schapen tot de Heere. Men wilde geen geslacht lam zijn. Men wilde de natuurlijke en vleselijke krachten niet verliezen. Men wilde nog wat voorstellen onder de schapen. Men wilde nog bewonderd worden. Men wilde nog vleien. Men wilde geen kind worden. Dat is een probleem, ziet u, dat ze al het Aramees hebben weggekapt uit het evangelie, en het zo een heel ander, heel eenzijdig evangelie is geworden.

Kersten stelde dat de voorwerpelijke prediking niets is zonder de onderwerpelijke prediking. We mogen de diepte van het kruis, van het geslachte lam er niet uithalen, en het pad van het geslachte lam, wat we allen behoren te gaan. Men heeft dat eruit gesneden. Kersten noemde de voorwerpelijke prediking een verachtelijke prediking die stelt dat het genoeg is dat Jezus de zaligheid in zijn algemeenheid verwierf, en over de toepassing wordt niet gesproken. De voorwerpelijke prediking doet alsof het voor iedereen zomaar voor het grijpen ligt, stelt Kersten, alsof je het heil maar gewoon aan moet nemen, en in Jezus moet geloven. Zo werkt het niet, stelt Kersten. De oppervlakkige belijder wordt zo in slaap gesust. De kerken zitten vol met volgzame schapen van dit andere, voorwerpelijke evangelie. Ze zijn gerust in hun historische geloof, stelt Kersten. Ze kibbelen maar, en zijn vol met vooroordelen, en vleien ondertussen met de brave predikanten die hen naar de mond spreken, die het Woord des Heeren niet durven te prediken, maar water bij de melk hebben gevoegd om het de mensen niet te moeilijk te maken, het hen naar hun zin te maken. Het zijn geen kerken meer, maar tenten van vermaak. Met de hete aardappel in de keel brengen ze hun slaapliederen, dat het al volbracht is, en dat Jezus hen onder hun hoede heeft, maar ze prediken niet van berouw, bekering en boetvaardigheid, van het afdalen in de putten van de zondekennis. Ze prediken niet de daadwerkelijke verhouding tussen Adam en Jezus. Ze spreken

afrondend.

Ze prediken het smalle pad en de enge poort niet, waardoor maar enkelen zullen kunnen gaan. Kersten noemt de voorwerpelijke, oftewel oppervlakkige prediking hetgeen de mens doet verstenen. Hij noemt het gekibbel van de voorwerpelijke kringen die strijden tegen de predikanten die het Woord nog brengen. Er wordt eindeloos over geklaagd, want ze hebben verwende oren, stelt hij. Ze hebben hun eigen speciale lievelingspredikanten waardoor ze op droggrond gerust zijn geworden voor de eeuwigheid. Dit soort religie is de opium van het volk. Dan moeten we opstaan. Dan moeten we op de bazuin blazen : ‘Oh volk, keert toch terug, wordt toch wakker.’

Kersten stelt dat ze door een overmaat aan voorwerpelijkheid hun geweten hebben verloren. (SB, 9/4, 1920).

HOOFDSTUK 24. TE LICHT BEVONDEN

We mogen Jezus niet te grabbel gooien, stelde C. Steenblok. Zij die niet weten wat zonde is en hoe diep zonde gaat en hoe de wereld in zonde is gevallen zouden een gevaar kunnen zijn in de hemel, en daarom worden ze niet toegelaten. Laten we goed beseffen dat C. Steenblok onder een engelenmacht stond om deze belangrijke boodschap te prediken, net als Kersten. In wezen was C. Steenblok de opvolger van Kersten, en dat begon men in de gereformeerde gemeente meer en meer te ontdekken, en meer en meer predikanten werden Steenblokkiaans, omdat ze het grote verval om zich heenzagen waar C. Steenblok zo voor had gewaarschuwd. En ja, hij had ook tegenstanders in de gereformeerde gemeente, de lichtere predikanten, die het volk graag bedrogen en van Kersten waren afgeweken na zijn dood. Mierzoete snoepjes zouden het volk niet kunnen redden. Ze hadden een bitter medicijn nodig. Predikanten hebben een grote verantwoordelijkheid naar hun toehoorders. Wat Kersten, C. Steenblok, F. Mallan en ook M.J. van Gelder en vele andere Ke rsteniaanse en Steenblokkiaanse predikanten in de GG en de GGiN zagen was dat de kerken vol zaten met ingedutte schapen die niet op het pad van het geslachte lam waren. Ingedutte, kibbelende, roddelende, vleiende schapen, die erin roemden dat ze ‘leken’ waren. Hun lichte predikanten van de gemakkelijke genade die elke zondag trouw hun snoepgoed strooiden deden al het werk voor hen, en dachten alles uit voor hen. Daar roemden ze in, als verwende babies, en de zwaardere Steenblokkiaanse predikanten die om hun zieleheil gaven en de waarheid predikten konden de zak krijgen.

Laodiceaanse schapen waren het, die gefokt werden door de overste van de wereld en de wereldse kerk. Wij mogen hierover niet zwijgen. C. Steenblok streed net zoals Kersten tegen de algemene verzoeners die het volk drogeerden. Wilde weldoeners zijn het, vol van leugen, want het volk wordt door gebrek aan kennis gefokt voor de slacht. Het zijn huurlingen, geen herders. Ze zitten op de stoel van Eli en zullen te zacht bevonden worden.

Het roepen tot de Heere, stelt C. Steenblok, is een ander roepen. Dat is een roepen van Godswege, van het overblijfsel, zij die ontdekt zijn aan de verloren staat van deze wereld, van het eigen vlees. Dat is het hele verhaal van Adam en de donkere bruid, de zondekennis, de donkere amazone en leidsvrouw, waar F. Mallan ook over predikte in zijn verklaring van de catechismus, en waar Calvijn ook over predikte in zijn verklaring van de oude bijbel. Dat is het Woord, en dat is de kerk gebouwd op het Woord, de leermeesteres en moeder in de leer van Calvijn. Ook C. Steenblok sprak over de moederbelofte in het paradijs en het zaad van de vrouw om het vleselijke beest te verwoesten. In het verhaal van Adam zien we hoe diep de zondeval gaat. Het is een gedicht, een psalm, een klaaglied. Het is zo donker geworden om ons heen, en als de mens die duisternis niet kent, dan kan de mens nooit tot het hemelse inzicht komen. Dat inzicht moet in zijn hart gegraveerd worden. Dan gaat het Woord open. Dan worden de zegelen verbroken, iets wat alleen het geslachte lam kan doen, wat inhoudt dat we alleen in verbrokenheid het Woord kunnen openen.

Nu is daar die dorre doodswereld en die dorre doodskerk, van Laodicea, maar er is een weg doorheen, een weg eruit, tot het hemelse Jeruzalem, wat zo’n lange en smalle, moeilijke weg is, dat je vlees het niet zal overleven. Daar kun je alleen komen door volledig aan jezelf af te sterven, zodat je vlees God niet in de weg zal staan.

Het ligt niet voor het oprapen, geliefden. God is geen hoer. God laat zich niet verkrachten. Het

Woord is leermeesteres en amazone, en zal strijd voeren tegen dat grijpende, rokkenjagende mannelijke vlees, want dat dient te sterven. Het schaap moet lam worden. De man moet tot kind worden, zoals de nieuwe bijbel ook stelt. Geliefden, dat theologische stuk kunnen en mogen wij niet overslaan. Er is teveel protserig mannenvlees in de kerk, en het vrouwenvlees teert daarop, als gevolg van de zondeval. We leven weer in de dagen van Noach. Het zijn de gevallen engelen, de nephilims, die hen dochters der mensen hebben verkoren, om het reuzengeslacht voort te brengen, de mannen van naam. Maar Jezus wilde geen aardse koning zijn. Hij vluchtte van de mensen weg. Als je een wild dier probeert te grijpen, dan rent of vliegt het dier ook van je weg, en dan is het vertrouwen verbroken. Dat heeft men met God gedaan. Dat wat in de kerk zichzelf als God heeft opgesteld is vaak God niet. En de kerken zijn verdeeld tegen elkaar en ook innerlijk verdeeld.

Het Jezus geheimenis is te duur voor dit soort spelletjes, zoals C. Steenblok ook stelde. C. Steenblok stelde dat met name de mannen van de algemene belofte dit deden. Zij zijn de dobbelaars. Ze proberen munt te slaan uit het kruis. Ze willen het populair maken, zodat zij ook populair zijn, want Laodicea ontvangt hen met open armen. Ontwaakt, gij die slaapt, nogmaals. Val niet weder in slaap.

C. Steenblok noemde het een door en door droeve leer waarin men verstrikt zat, met een ingebeelde hemel. God wil geen algemene relatie met de mens. God wil niets met de zonde te maken hebben. God kan daar niet tegen. Er verandert niets als men zomaar in Jezus gelooft. Zonde is zonde. De mens heeft smoesjes bedacht, maar God is God. Die heeft niks met menselijke bedenkselen te maken. Hoeveel predikanten het ook mogen preken, het maakt voor God geen verschil. God geeft niets om menselijke titels. Laat u niet bedriegen. Volg de meerderheid niet in het kwaad. Grote aantallen gebruiken als argument is een drogreden. Het gebeurt veel. Ook in de kerk. Het is bij velen de maatstaf geworden. Men is gevallen voor het duivelse materialisme, het evangelie van de grote getallen.

C. Steenblok stelde dat het alleen voor de treurenden en de gebrokenen van hart is, zoals het Woord stelt. Waarom zou de mens daar iets anders van maken ? Alleen de treurenden en de gebrokenen van hart zijn geen gevaar voor God en het hemelse koninkrijk. Zij kunnen door de enge poort, omdat ze niet van het smalle pad zijn afgeweken. C. Steenblok noemt dit een nauw onderzoek waarin overtuiging, twisting en afsnijding dient plaats te vinden opdat deze geheimenissen ontsloten kunnen worden. (De Wachter Sions, 27/5, 1966)

HOOFDSTUK 25. DICHTERLIJKE BEELDEN UIT ISRAEL - DE BETEKENIS VAN HET EVANGELIE ALS ARAMEES PSALMENBOEK

Wat is nu één van de grootste dwalingen in de moderne, westerse kerk ? C. Steenblok stelde in de Wachter Sions van 8/4, 1966, dat het bloed van stieren en bokken ongenoegzaam was om de zonden van het volk weg te nemen. Lieve help. Nee. Denk je eens in, als iemand je iets heeft aangedaan, en die komt met een dier naar je toe, en vermoord dan dat dier. Ben je dan tevreden met zo iemand ? Is dan alles koek en ei ineens ? Natuurlijk niet. Dat zou krankzinnig zijn. Het zou een bespotting zijn als we zo over God zouden denken, alsof God daarin zou trappen. De grondteksten geven duidelijk aan dat het om zinnebeelden gaat, dat het een beeld is van het opofferen van de zonde en de leugen. Het was een beeld van de zelfopoffering, en geen letterlijke dierenoffers, want dat zou demonisch zijn. De Israelieten nemen dit ook vaak niet letterlijk vanwege dat ze de betekenissen van hun taal beter kennen, maar het domme, onnozele westen heeft het letterlijk gemaakt.

C. Steenblok stelde dat er een ander en beter offer nodig was, dat de mens zelf voor de zonde moest betalen, omdat dat gerechtigheid was, maar de mens kon dit niet. De mens wist niet hoe.

We kennen allemaal het Jezus verhaal zoals dit in het westen wordt gepredikt, maar zou het echt zo zijn dat als iemand je iets heeft aangedaan alles weer koek en ei is zodra iemand anders daar voor sterft, niet eens de persoon zelf ? Zou die persoon zelf er ook letterlijk voor moeten sterven ? Zou dan alles goed zijn ? Duizendmaal nee. En dit mogen we ook niet op God projecteren. God is niet krankzinnig. Het zou crimineel zijn. Zo werkt het hemelse betaalsysteem niet. Jezus is nooit rechtstreeks voor ons gestorven. Het is een zinnebeeld, en in de Aramese en Griekse grondteksten staat iets heel anders dan dat ze in het westen prediken, waar de Nederduits gereformeerde dogmatiek van de latere Nederduits gereformeerde kerk uitvoerig over handelt. Jezus wees er op dat het vlees moest sterven, de zonde gedood moest worden, gekruisigd, opdat de nieuwe mens zou opstaan, maar heeft dit dus nooit rechtstreeks gedaan voor ons, omdat het alleen in werking zou treden als wij deel zouden hebben in die karakter-eigenschap en het vlees zouden doden. Er gebeurt niks zomaar. Jezus heeft niks zomaar gedaan, alsof je buiten levensheiliging en levensoefening om tot God zou kunnen komen. Dan zou God een freak naar binnen moeten halen ? Mensen die totaal onveranderd zijn gebleven, en denken dat een opzegversje of een historisch geloof hen wel even zou redden. Kersten was hier woest over, over deze voorwerpelijkheid, en ook Steenblok en Calvijn. Ja, zij predikten Jezus en het verhaal van Jezus, maar ze hebben nooit een gemakkelijke Jezus gepredikt, want het kwam altijd aan op de persoonlijke levensheiliging, het persoonlijk sterven aan het kruis, in navolging van Jezus. Er is geen rechtstreekse verlossing. God is niet gek. Dat zou het Laodiceaanse schapen-evangelie zijn.

Dus ja, ze hebben het verhaal gepredikt, zoals ik ook het verhaal predik, over Jezus predik, maar het vormt een organisch geheel met zelfverloochening. Het kan niet zomaar op iemand anders geschoven worden, en ook niet zomaar op Jezus allemaal geprojecteerd worden. Het is meer proza en dichterlijkheid, als een psalm met een diepere betekenis. Deze structuur zien we ook weer terug in het Aramees, de taal van Jezus.

De leken, de Laodiceaanse schapen, hebben Jezus gekaapt, en hebben zelfs gedurfd hun kerkeraden op te zetten om bruut over ingeleide, geroepen, ter zake kundige predikanten te heersen. Schoenmaker, houd u bij uw leest.

Het vlees moet gekruisigd worden, daar was Jezus een voorbeeld van en een herinnering, zoals Calvijn stelde, want het wees terug op dingen die al in het Oude Testament waren gebeurd, ook de eerdere zinnebeelden. Wel mogen we dus deze dichterlijke beelden gebruiken, maar we mogen ze niet verabsoluteren zoals ze in het westen hebben gedaan. Dat is voorwerpelijke pseudo-theologie.

Jezus gaf dus het voorbeeld dat we zelf het offer moeten brengen, onszelf, ons vlees moeten opofferen, en wij moeten onze levens opofferen ten dienste van anderen. Dat is wat Jezus onderwees, ter navolging. Er is geen relatie met God mogelijk zomaar door Jezus aan te roepen of aan te nemen, of te geloven, maar door het pad van Jezus te volgen, deel te hebben aan zijn karakter, waar de oude gereformeerde vaderen ook op wezen. De mensen hadden snelle paarden genomen in Laodicea. Kersten stelde dat God door Jesaja klaagde dat het land van het volk is gevuld met paarden en wagens zonder eind. En Jeremia riep het verschrikkelijke wee uit over degenen die op paarden steunen. (Jeremia 31:19 ; SB, 9/4, 1920)

De mens in het westen kan geen spreekwoorden verstaan, want ze zijn die taal niet machtig. Ze zijn ongeletterd en leek. Ze hebben naiëf dingbegrip. Ze zijn voorwerpelijk. Ze hebben niets van Immanuel Kant geleerd. Ze verdiepen zich niet in theologie en filosofie, niet in kerkgeschiedenis en bijbelgeschiedenis. Ze houden het oppervlakkig, lekker makkelijk, afrondend en afraffelend, Laodiceaans.

Het leven is niet vanzelfsprekend. De weg ten leven is smal. Weinigen zullen het vinden. (Mattheus 7:14)

HOOFDSTUK 26. VAN SCHILDER TOT STEENBLOK - VAN 1944 TOT 1953

Kersten, de oudvader van de gereformeerde gemeente (1882-1948) stelde dat de mens zijn gevallen en rampzalige staat onder ogen moest komen, anders was er geen weg terug tot God. De mens moet eerst de kloof tussen God en mens onder ogen komen, en niet net doen alsof er niets aan de hand is. (SB, 13/2, 1920)

Hij waarschuwt tegen het vrije leven, los van God en godsdienst. De mens is van God losgescheurd door de zonde. Wel zijn er dus een heleboel valse goden en valse kerken, die met de zonde zijn meegekomen. We moeten de diepte dus in wat betreft het begrip ‘God’ en ‘kerk’, van naiëf dingbegrip komen tot zelfkritisch functie-begrip.
(Dooyeweerd, C. Steenblok)

Kersten wees erop dat psalm 2 ook in deze dagen in vervulling kwam, dat de volkeren worstelen om los te komen van geestelijke en hemelse banden, omdat ze willen doen wat ze wensen, losbandigheid dus. We moeten dan op het ‘niet mijn wil, maar Uw wil geschiede’ wijzen.

De lagere wil van de mens baart dan afschuwelijke ellende, die de mens vervolgens niet wil zien, stelt Kersten.

Een klein beetje zuurdeeg maakt het gehele deeg zuur. Kersten stelde dat we niet moesten blijven in de oude zuurdesem, en ook niet in de zuurdesem van het kwaad, maar dat we moesten gaan naar de ongezuurde broden van de overwinning over het vlees, in waarheid en oprechtheid. We mogen niets over laten blijven van het overblijfsel van de zonde, want dat zou ons tot strik worden.

Angelus Silesius (1624-1677) stelde : ‘Ziel! ontvlied niet het kruis; gij moet gekruisigd zijn, Of gij zult nimmermeer in 't hemelrijk zijn.’

Als de aardse mens in Openbaring de dood probeert te vinden, maar niet zal vinden, dan betekent dit dat het vlees nog niet genoeg is gekruisigd. Dan moeten we gaan tot het kruis om daar een diepere ervaring te hebben, een diepere les. De dood van het vlees treedt niet zomaar in. Het is een gevecht. Zoveel oude kennis moet afsterven, die van het vlees was. Dat kan alleen aan het kruis, in de geestelijke oorlog. Er is geen snelle dood.

Wij moeten gaan tot het verborgen manna door de strijd tegen het vlees volledig uit te strijden, geen deserteuren te zijn. Velen rennen weg van dit leger, zoeken een eenvoudige dood, opdat zij rust zullen hebben. Zij hebben rust hoger staan dan heiligheid. Valse, Laodiceaanse, verraderlijke gerustheid is de kerk binnengeslopen, als een glibberige slang, en het heeft velen ingenomen. Het voedt onze kinderen op. Onze kinderen zijn geroofd. Betuttelend spreekt het onze kinderen toe. Alles is goed in Laodicea.

We kunnen de toorn des Heeren tegen de zonden niet overslaan, niet wegwassen alsof het niets is of er niet is. Het is een natuurverschijnsel, zowel theologisch als filosofisch, als geestelijk. C. Steenblok stelde dat bij de goddelijke dreiging van de geweldige slagen van de Allerhoogste de mens nog zo rustig blijft wiegen in de stroom van zijn inbeeldingen, maar dat het ware volk van God nuchter zou zijn bij de wisseling van de jaren.

C. Steenblok noemt het een jachtige wereld die naar zijn einde snelt, een wereld waarin het leven van de mens geen waarde heeft. Er klinkt hierin een ernstige roepstem, stelt C. Steenblok, de oudvader van de GGiN (1894-1966). Wij moeten onze geestelijke vaderen en moederen eren, dus ook kennis nemen van hun prediking. Wie de oude schrijvers niet kent, fladdert maar een beetje. (Kersten)

C. Steenblok stelde dat het land in ijdelheid was weggezonken. (De Wachter Sions, 13/12, 1965) Hij noemde het eigenwillige godsdienst. Ze hadden de oude palen die de oudvaderen hadden gezet verwijderd, zodat ze wegzonken in het moeras van de godsverzaking. Vol zorgeloosheid leefden ze er op los, stelde C. Steenblok. Al hun zogenaamde wetenschappen, het medische, de pedagogie, de technologie, enz. was van zijn plaats los ten opzichte van God en de zuivere waarheid. Hij zette daar een groot uitroepteken achter. Alles ging om de mens zelf, stelde hij. Alles wees erop dat het naar zijn einde liep, en onder de vloek van God was. 1953 sloeg hard. C. Steenblok was zowel geliefd als gehaat vanwege zijn boodschap. Hij wond er geen doekjes om, probeerde het niet goed te praten, zoals velen deden. Daarom is hij een begrip geworden waar Nederland niet meer omheen komt. Hij durfde Laodicea tegen te spreken, ook al betaalde hij daar een hoge prijs voor. Hij noemde dat het weer de dagen van Noach waren vlak voor de grote zondvloed. Men leefde zijn ijdele leven volop naar de geest van de wereld uit, stelde hij, totdat de zondvloed kwam. Wees nuchter en waakzaam, stelde C. Steenblok.

Subjectieve eigendunkelijkheid was het probleem, stelde C. Steenblok, de geest waartegenover de mensheid stond. Velen vielen ervoor in plaats van ertegen te strijden. Velen werden meegesleurd. Deze oudvader streed, zo goed en kwaad als dat ging. Het ging niet zonder slag of stoot. Soms verloor hij rondes, soms won hij. De reformatie was nog in volle gang. Hij was een waardige opvolger van Kersten, en toen nam F. Mallan het na zijn dood over. Als hij nog had geleefd zou hij alles nog meer genuanceerd hebben, zoals Berkouwer zichzelf ook bleef nuanceren en steeds meer waardering begon te krijgen voor Karl Barth. Dat was toch de weg waarlangs alles moest gaan, op tot de Nederduits gereformeerde dogmatiek van de latere Nederduits gereformeerde kerk. Zo kon men tot de verborgen pijlers van het calvinisme gaan. Het botte tulipisme zou hierdoor steeds meer ontmaskerd worden en in de juiste richting worden gestuurd. Dat was hard nodig. Zo zouden de overwinnaars komen tot het verborgen manna, het boek des levens, oftewel de nieuwe bijbel die zou komen, waarover al was geprofeteerd in het boek Daniël en het boek Openbaring.

C. Steenblok riep de mens terug tot de hemelse akker, om daar los te komen van gebrekkig historisch geloof waar van alles aan mankeert, van tijdgeloof en van ingebeeld geloof, van alle uiterlijke godsdienst, gewaande vroomheid en burgerlijke deugdzaamheid. Het zaad moet allemaal sterven op de akker, en dan kan de natuur van God het uitwerken. Dat is de ware reformatie. Hij werd weggeknald vanwege zijn tegendraadse boodschap, maar hij bleef standhouden. Hij liet zich leiden door God, niet door kerkeraden. Hij was in die zin een waardige opvolger van Klaas Schilder. 1944 en 1953 horen bij elkaar. Zij vullen elkaar aan. Wil dat zeggen dat ze er al waren ? Nee. Zij moesten ook nog van vele slangen loskomen. Er waren nog vele ingebakken leugens in de kerk waarmee nog niet was afgerekend, die nog niet waren verdiept. Dat zou later gebeuren. Daartoe is de latere Nederduits gereformeerde kerk, die een intergereformeerde kerk is. Die kerk werd in 1571 al door de Heere gegeven, toen Alva Nederland onderdrukte (1567-1573).

Door vormengodsdienst wordt de mens in het middelpunt gezet, stelde C. Steenblok. Juist in de godsdienst was zoveel wereldsgezindheid doorgebroken, ook in de kerkeraden. Daarom spoorde C. Steenblok aan om weer te horen naar de roepstem van de roede van God. God heeft de wijsheid der wereld tot dwaasheid gemaakt. (De Wachter Sions, 1/1, 1965)

HOOFDSTUK 27. HET PAD VAN ZEFANJA

Het gebod van de zondekennis is de sleutel tot het Jezus-geheimenis, en ook het hek er omheen. Niemand komt daar zomaar over. Het vlees wil het omzeilen om Jezus weg te grabbelen. Het vlees wil Jezus weer kruisigen. Het vlees is verzot op een plaatsvervangend offer, een zondebok.

Er is gereformeerde zondekennis en gedeformeerde zondekennis, die aan elkaar parallel lopen.

In de nieuwe bijbel, in Kamba 9:36 staat :
Lees deze raadselen en wordt wijs,
Er is geen heil in het doorvorsen van
vele boeken,
Maar wanneer gij de Urim vindt,
Is zij tot openbaring

Nu, de urim is de keursteen, de toetssteen, en die wordt in de grondtekst van het OT veel genoemd in de offerteksten, waaraan de ‘offerdieren’ (zonde, vlees, ego) ‘geofferd’ dienen te worden, oftewel getoetst. Dat is wat offeren dus daadwerkelijk betekent : toetsen. In principe moeten we alles, ons gehele zelf, opofferen, oftewel toetsen, elk bedenksel. Kamba 8:17 stelt dat de mensen het verstand tot koning hadden gemaakt en de urim hadden verworpen. De urim is de sleutel tot het gebod van de zondekennis, want die laat de valse, gedeformeerde zondekennis afsterven, en leidt de mens in tot de ware zondekennis, waardoor er ook een weg is tot het onderwerpelijke Jezus-geheimenis.

De urim is de hersteller van de plaats van belijdenis van zonde, en van de smekingen, oftewel van de zondekennis, en is dus de sleutel daartoe. (Kamba 10:9-10)

De nieuwe bijbel noemt dan Sefanja, of de Sefanja steen, de hersteller van de urim. Sefanja is een profeet die voorkomt in het OT en ook de nieuwe bijbel. Juda of de Juda steen brengt meer zicht op de urim. (Kamba 10:9)

Sefanja wordt in de nieuwe bijbel ook wel met een Z geschreven. Zefanja is de verborgen schepping (Duizen 24:11). Dat kun je dus ook vergelijken met het verborgen raadsbesluit van God in de leer van Calvijn, de diepere laag of diepere natuur van God. Zefanja betekent de diepte van God. (II Kamba 10:10) Het is het overblijfsel.

Want laten we eerlijk wezen : Er zijn ook valse, gedeformeerde urims, toetsstenen. De mens toetst sjoemelend, en neemt steekpenningen aan ten koste van de toets. De mens raffelt het af in het toetsen, toetst zijn eigen toetsmethodes niet, heeft verdorven maatstaven, is bevooroordeelt in het toetsen, doet geen gedegen onderzoek, en komt zo tot snelle conclusies op snelle paarden. Maar Sefanja streed tegen de mammondienst, tegen het aannemen van steekpenningen (Ewa 24:16). Het is dus van belang de diepte in te gaan willen we bij de ware urim terechtkomen, oftewel te gaan tot het pad van Sefanja, en daarop ook het toetsen toetsen, dus alle toetsmiddelen en toetsmethodes, en toetsmaatstaven toetsen, blijven doorworstelen op Pniël. Sefanja was dus ook een beeld van de volharding in het toetsen. (II Kamba 11:33)

Hier gaat ook de nieuwe bijbel catechismus over in inzetting 30 :

Over de school van het toetsen

Ook de toetsmiddelen moeten getoetst worden. Het toetsen zelf moet ook getoetst worden. (II Kamba 11:43, Rivieren 15:13). De mens mag niet tot snelle zelfovertuiging komen. Twijfel is beter dan overmoedige zelfovertuiging. De mens moet de oogst niet forceren. De mens moet niet aan de barensweeën proberen te ontkomen, maar moet de volledige fase van de zwangerschap doorstaan. De hemel komt de voorzichtigen en de twijfelaars tegemoet, maar laat de zelfverzekerden in hun dwaling. (III Werktuigen 1:66) De mens moet leren toetsen. (Ewa 31:21)

De zondekennis kan gemakkelijk ontspaken. Er is gedeformeerde zondekennis die al snel kan worden tot farizeïstisch-narcistisch paranoia als plaatsvervanger van de vreze des Heeren. Dan noemen ze dat wat zonde is geen zonde, en dat wat geen zonde is noemen ze zonde. Die lijnen van ware gereformeerde zondekennis en gedeformeerde zondekennis lopen dwars door de gereformeerde kerken en gemeenten heen. De lijn van de gedeformeerde zondekennis moet bij de wortel uitgetrokken worden, en doorgeknipt worden op verschillende strategische punten.

Juda wordt in de nieuwe bijbel ook een beeld van de urim genoemd. (Duizen 32:24, 33:11-12)

Juda is een beeld van het toetsen, maar is in het Hebreeuws ook de zondekennis, of de belijdenis van zonde (Duizen 33:20). Jezus is de leeuw van de stam Juda, die zijn moeder is, als de zoon van de zondekennis, wat ook al laat zien dat de mens geen grip kan krijgen op het Jezus geheimenis dan door de zondekennis die de urim is. De zondekennis is dus een organisch geheel met de toetswetenschap, anders zou het de zondekennis niet zijn. Alles wordt daaraan getoetst. Zo zien we ook de afdwaling van de gemeente tot de toetsloze, gedeformeerde zondekennis van de snelle paarden, de zeer beknopte Laodiceaanse zondekennis, die ook zeer bedrieglijk is. Die heeft de urim afgedekt, of overboord gegooid. Zij kwamen zo tot het valse woord van Goliath om daar letterslaven te worden, door het naïeve dingbegrip, het dorre, kortaffe objectbegrip. Het wordt al snel tot een spreken en denken in cirkels. Cirkelredenaties is waarop de hedendaagse moderne kerk gebouwd is. (Duizen 33:16-19, Duizen 19:31-33)

Juda werd een beeld van de zondekennis, omdat Juda de machteloze was, die door Israel werd geminacht. Israel plunderde Juda, en bracht het tot honger, vandaar dat Juda ook een beeld is van de honger. Juda was maar een klein volk, en daarom ontfermde de Heere zich over Juda. (Ewa 28:52)

Veel gedeformeerde zondekennis is niets anders dan zelfvleierij. Ze redeneren en speculeren totdat zij een oplossing hebben gevonden om het schoon te praten, en dat is vaak door het Jezus-toverwoord, wat Jezus-misbruik en Jezus-afgoderij is, als een afwasmiddel, terwijl de kanker van binnen blijft doorgroeien.

Hoe bij de ware zondekennis te komen is nu het grote vraagstuk voor de kerk. Wij moeten hiervoor het hongerpad van Juda begaan, die werd onderdrukt door Israel, om zo te komen tot het Jezus-geheimenis, die de zoon was van de zondekennis, waarbuiten geen wedergeboorte is. Dat wil niet zeggen dat er geen wedergeboorte is buiten Jezus op zich, maar dat er geen wedergeboorte is buiten ‘de zoon van de zondekennis’, de ‘zoon van Juda’. Dat is een geheimenis van het verborgen manna, geen object. De kerk moet loskomen van het naïeve, kortzichtige objectbegrip wat ze hebben lopen

uitbuiten voor een markt. Zonder zondekennis geen wedergeboorte, maar letterslaven en naamslaven, zoals de Jezus-roepers hebben nog geen zicht op de werkelijke zondekennis. Zij zijn nog slaven van het woord van Goliath, van de zelfvleierij, van overmoedige dartelheid.

Men moet de eigen economie opgeven om tot de zondekennis te kunnen gaan. Zefanja streed tegen de mammondienst van eigengerechtigde economie, de handelsgeest die over en weer sjoemelt, in grote dartelheid. Zelfs de gedeformeerde minderwaardigheids-complexen zijn meerderwaardigheids-complexen. (Vuch 12:1) De mens moet dus minderen, waarvan Juda ook een beeld is. Zefanja is in de nieuwe bijbel de sleutel tot de urim. Het laat zien dat er geen directe weg tot de urim is, dat de mens moet komen tot de juiste schakels. De keurstenen zijn alleen voor de overwinnaars. De mens moet blijven worstelen in Pniël totdat zij het karakter van Zefanja hebben ontwikkeld in hen (II Kamba 11:33).

Er is alleen leven in diepte, waar Zefanja voor staat, en dit gaat dus tegen zomaar het oppervlakkige in. Het is een beeld erop wijzende dat we niet zomaar lichtzinnig met het Jezus geheimenis om mogen gaan. Gaan we dartel met Jezus om, dan wordt het ons tot valstrik (Kersten).

Jezus wees terug op de oude profeten. Daar lag het geheimenis verborgen. Jezus kwam als een herinnering daaraan (Calvijn).

Omdat het volk de verblindende lichten van de dartelheid was nagevolgd moest Zefanja wel een zoon van de duisternis zijn, als een oordeelsprofeet. (II Kamba 8:12)

Als het volk hun Jezus-afgod afgenomen wordt dan klagen ze. Ze hebben snelle afgoden genomen. Die zijn overal. Die betuttelen de mens. De nieuwe bijbel stelt dat de Egypto-judeo wortels van Zefanja in de stam Aser liggen, wat het zelfoffer betekent, de kennis die doet knielen. (II Kamba 10:16-20) Zonder het zelfoffer is het onmogelijk om tot de ware zondekennis te komen. In dat verband worden Aser en Ezau besproken in de nieuwe bijbel. Als Jezus zegt : ‘Ik ben de weg, de waarheid en het leven,’ dan moeten we ook die weg bewandelen, want die liep terug tot de geheimenissen van het OT, waar Jezus op wees, als een herinnering. Daar lagen de schakels, daar lag het verborgen manna, wat in de nieuwe bijbel wordt besproken. De weg is geen object, maar een pad wat je dient te bewandelen, en dan kijken waar het naartoe gaat en daar lering uit trekken.

HOOFDSTUK 28. HET GEHEIMENIS VAN ASER

Het zelfoffer is een aanhoudende worsteling, niet iets wat je snel eenmalig kunt doen, want het zelf, het vlees, wil niet loslaten.

Dit dagelijkse zelfoffer is om ons heen gestaakt, waar Daniël al voor waarschuwde. Over het pad van Zefanja kunnen we teruggaan. Dat is een oorlogspad van het hongeren. Dan moet je jezelf op een rantsoen zetten.

De nieuwe bijbel noemt de stam Aser als de wortel van Zefanja, wat een Egyptisch beginsel is. Egypte en Israel zijn altijd onlosmakelijk aan elkaar verbonden geweest, wat al bij Abraham begon, en daarna Jozef, en toen Mozes. Jozef en Mozes waren beiden Egyptologen. Zo moest in de Egyptologie het lichaam van Aser samengevoegd worden, want dit was in stukken gescheurd. Aser werd in de Griekse transliteratie Osiris genoemd. Het is een beeld van de exegese die dient plaats te vinden. (II Behemma 4:33)

Dit wordt overigens door Jeremia gedaan, als beeld ervan.

Deze lichaamsdelen, stelt de nieuwe bijbel, liggen in het water, en alleen door de exegese (Jeremia) kunnen wij dat opdiepen. (II Behemma 6:34) Aser was een beeld van de verdronkene in de Egyptische mythologie. (II Werktuigen 5:9) De nieuwe bijbel stelt dat Aser voor het oordeel staat. (III Werktuigen 5:10) Dit gaat om het diepere oordeel, om de mens tegen de zonde te beschermen, en dus ook tegen de valse zondekennis, die dus zonde in zichzelf is, als de verboden godsdienstig-vleselijke kennis. Vandaar dat de oordeelskennis zo belangrijk is, te weten hoe groot het oordeel is, niet alleen maar hoe groot de zonde is.

Hier handelt onze catechismus ook over in inzetting 57 : ‘De mens moet zowel de grootte van de zonde en de schuld kennen als de grootte van het oordeel (Odenlech 10:3).’ En : ‘Het zaad moet geheel sterven. Als de mens om genade smeekt, dan krijgt de mens te horen : ‘Mijn oordeel is genoeg,’ want de oordelen des Heeren zijn goed en waarachtig. (Behemma 21:14, Duizen 9:9-10, 18:66-67)’

Als de mens verlossing zoekt van de doorn in het vlees, dan krijgt men te horen dat het nog moet blijven zitten om de mens tegen de zonde te beschermen. Wij moeten daarom oppassen met snelle genezing en het in het kader van de hemelse natuurprocessen zetten, oftewel de hemelse kennis, het hemelse Woord.

Aser staat voor de tucht waaraan we ons moeten onderwerpen, aan de roede des Heeren (Duizen 27:1). Het gaat dus niet om zomaar zondekennis, maar ook om onderwerping aan tucht en oordeel, want de bedriegelijkheid van menselijke oplossingen voor het zondevraagstuk is groot, hoe vroom en godsdienstig die ook mogen klinken. De kerk moet hiervoor ook wederkeren tot de tuchtskennis. De oude vaderen wilden het volk hierin inleiden, maar zij waren afgezonderd, en hun leer werd veelal tegengehouden en verborgen, terwijl de leken-kerkeraden met de kerk wegliepen om het tegen de hemelse kennis te beschermen. De sleutel der kennis werd verborgen gehouden. Jezus waarschuwde ervoor en de oude vaderen en profeten. Het volk was ten gronde gegaan door een gebrek aan kennis. De oude vaderen wisten dat er geen directe weg of directe oplossing was. Zij

predikten over de lange omweg. Om de diepte van het water te testen moet je er niet met beide benen inspringen. (Zeeën 3:16)

Uiteindelijk was het dit principe van Aser waaruit de vrouw geschapen werd, als uit de rib van Adam. (II Duizen 24:17)

De tucht en tuchtskennis is als het hemelse touw waaraan de mens gebonden moet zijn, opdat zijn vlees geen winst over hem behale. (II Kamba 15:4-18)

HOOFDSTUK 29. DE LEEUW HEEFT GEBRULD

Het was 1915. J. Wisse wees op psalm 73, over hoe het van belang is ingeleid te worden tot de zwakheidskennis en geringheidskennis, de eigen zwakheid en geringheid wel te verstaan. Ook J. Wisse streed tegen het objectsbegrip wat ze van Jezus hadden gemaakt, waarin de mens een koude afstand bewaart tot het Jezus-principe. J. Wisse noemde Jezus een voorganger, in de zin dat Jezus op de lijdensweg is voorgegaan, en dan moet de mens volgen. Hij wees op het ‘Waar ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn.’ Men gelooft in Jezus vaak, maar volgt niet de principes van Jezus, en dat is een groot probleem, want dan wordt Jezus tot een voorwerp, waar de oudvaderen tegen streden. (Calvijn, Kersten, Dooyeweerd, Berkouwer, Steenblok, Mallan enz.)
(De Wekker, 5/2, 1915)

En ze tollen maar in het rond met hun Jezus-handel, de handel in zielen, terwijl Jezus weende over hun afvalligheid. Uiteindelijk zijn zij het geweest die Jezus hebben gekruisigd. En dan durven ze ook nog ‘halleluja’ te roepen. Het zijn Jezus-roepers, lippendienaars. Allemaal voor de oren en ogen van de mensen. Hun oren en ogen zijn verwend. Och, Laodicea, ontwaakt toch. We leven nu zeer duidelijk in het Laodiceaanse tijdperk, het tijdperk van de lauwe kerk. We zijn hiervoor gewaarschuwd in de oude bijbel en door de oudvaderen. De leeuw heeft hier van tevoren over gebruld.

Er wordt zoveel gepredikt over wat Jezus wel niet allemaal heeft gegeven, maar wat heb je zelf gegeven ? Jezus is van voorbeeld en herinnering geworden tot een excuus. De mens is misschien wel dom, en laat zich graag bedriegen, maar God laat zich niet bedriegen. Velen zullen hun les leren in de hel waar ze moeten leren leven van de kleine broodkruimels en de kleine waterdruppels. Hier zal de mens geoefend worden, en hier komt God de mens die iets geleerd heeft daarvan tegemoet. Ja, God is ook in de hel, juist in de hel, waar niet alleen God naartoe is gegaan, maar ook de oude profeten. De psalmist zegt in Psalm 139:8 : ‘Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar.’ (Statenvert.)

God is overal, niet slechts in de hemel. Juist op de hel is God gericht, en is daar, op zoek naar het verloren lam. Hij heeft daarvoor de kudde achtergelaten. Volgen wij ? J. Wisse wees erop dat we ons moeten bewapenen met de lijdzaamheid, waar ook Calvijn op wees. Alleen zo kunnen wij de hel plunderen.

HOOFDSTUK 30. DE TRIOMF VAN ASER - HET BOEK OPENBARING ONTSLUIERD

‘*En de dood en de hel werden geworpen in de zee van de urim (de keursteen); dit is de herhalende dood.’*
Openbaring 20:14, Aramees (de taal van Jezus)

Jezus en discipelen en apostelen spraken hoofdzakelijk Aramees, dus dat moet beschouwd worden als de eerste brontaal van het NT, terwijl Grieks de tweede is. Het NT kan alleen begrepen worden in de Aramese taal, omdat het de eerste brontaal is. Deze brontaal heeft Egyptische wortels, en daardoor wordt het Aramees duidelijker en begrijpelijker in de Egyptische taal. Zonder de Egyptologie blijft de oude bijbel dus een half gesloten boek, en zonder de Aramese brontaal, als je alleen maar het Grieks hebt, dan blijft de bijbel voor 3/4 gesloten, en als je de bijbel alleen maar leest in de Nederlandse vertaling, dan blijft de bijbel voor 9/10 gesloten. Het is maar dat u het weet. Het is daarom belangrijk het Aramees te kennen, anders mist men het doel van de oude bijbel.

Als je de Egyptische taal kent, de Egyptische wortels van de oude bijbel, de Egyptologie, dan ben je er nog niet, want dan is de bijbel slechts voor 3/4 open, dus als je echt wil weten wat er nu in de bijbel staat, en wat ermee wordt bedoeld, dan moet je bij de talen van de voortijden zijn, en de talen van Orion. Dan zal het boek geheel opengaan, en alles ontzegeld worden.

De dood en de hel worden in de zee van de urim geworden, in de zee van de toetssteen dus, om getoetst te worden, want mensen hebben veel fabelen gemaakt omtrend dood en hel. Dit is de tweede dood, of de herhalende dood in het Aramees, de taal van Jezus, als het dagelijkse offer wat weer teruggekeerd is, nadat het was weggehaald, waar Daniël over sprak.

Wij moeten onderworpen zijn aan de herhalende dood, aan het dagelijkse zelf-offer, waar ook de stam Aser voor staat. Zo komt de stam Aser tot triomf, en daarom was de troon van Aser ook de troon van Salomo. (II Duizen 24:34)

Het was de troon van de Vreze des Heeren die aan alles vooraf gaat. Het zal ons achtervolgen totdat het vlees in ons is afgestorven. Aser is dan ook de stam van de geestelijke jacht. (Duizen 27:1) Hiervan zijn de eeuwige jachtvelden ook een beeld. Het gaat om de dagelijkse geestelijke oorlog en jacht, en het dagelijkse zelfoffer. In de grondteksten is dit de jacht op het vlees, op de zonde, niet zozeer letterlijk en direct, maar exegetisch en filosofisch. Educatie is het enige wapen. Zonde is het verdraaide goede, en de leugen is de verdraaide waarheid, dus het komt meer aan op puzzelen dan op daadwerkelijk strijden, wat daar slechts een beeld van is.

Dat is ook wat de hel is : de exegese, de puzzelopdracht, het zoeken naar het ‘verloren lam’, de verloren principes, het verborgen manna, maar vanwege het feit dat dit allemaal zeer menselijk en vleselijk kan zijn moet het ook weer herhalend getoetst worden aan de urim, waar Openbaring 20:14 dan ook over spreekt.

HOOFDSTUK 31. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 9

Calvijn stelde dat de kerk in handen was van nalatige landmannen die gestopt zijn de grond te bebouwen, maar de kerk toch als hun bezit blijven beschouwen. We kunnen denken aan de gemakkelijke genade predikers, de naïeve object-predikers en de algemene belofte predikers wat gewoon puur materialisme en new age is in een religieus voorkomen. Geldzucht en machtzucht maakt gebruik van de vele instrumenten van religie. Gewoonlijks keren zij zich tegen de profeten die gezonden zijn om de wijnstok van schadelijk kruid te reinigen, stelt Calvijn. De profeten moeten het volk streng bestraffen om de bijna verloren gegane godsvrucht opnieuw op te wekken, stelt Calvijn, als hij de gelijkenis van Jezus over dit onderwerp bespreekt. (Mattheus 21)

In de leer van Calvijn zitten antistoffen tegen de gevaarlijke liberale en losbandige new age en het materialisme.

Calvijn stelde dat de kerk deels was opgebouwd uit de vijanden van Jezus, namelijk de schriftgeleerden. Die hielden het Woord van Jezus tegen, want het voldeed niet aan hun eisen. Jezus zou moeten doen wat zij wilden, niet wat God wilde. Calvijn stelde dat God voorbijgaat aan wat de wereld voortreffelijk noemt, en het dwaze, zwakke en verachte verkiest. Dat is de dwaasheid des kruizes. God gebruikt niet hen die braaf zijn naar kerk en wereld, maar die tegen deze gruwelen opstaan, en wenen om de zonden, ook al keert een ieder zich tegen hen. Profeten zijn nooit conform. Ze komen met nieuwe dingen, zoals Jezus deed, en trappen tegen heilige huisjes aan om het ingedutte volk wakker te schudden. Profeten zeggen harde en schokkende dingen, en keren de tradities om. Ze komen niet voor het loon der mensen, of om bewonderd of vereerd te worden. Ze zijn een steen des aanstoots, overal. Ze doen het niet om volgelingen te maken voor de kerkstatistieken. Ze zeggen dingen waardoor velen zich weer van hen afkeren. Net als Jezus komen ze om scheiding te brengen, geen vrede. Ze preken een harde boodschap van berouw, bekering en boetvaardigheid, en ontmaskeren leugenleer, hoe ingebakken die ook is, dat kan hen niet schelen. Ze vrezen God en het Woord van God. Ze stellen gevestigde drogredenen en dode dogma's aan de kaak. Zij zijn kerkhervormers, en dat kan alleen door de kerk te scheuren. Het gaat om het overblijfsel. Er zullen maar weinigen door de enge poort heengaan. Dat betekent dat populaire leerstellingen waar de massa's gretig op aandraven vaak vals zijn. Populaire dogma's zijn vaak leugenachtig. Ze houden mensen op de brede weg, en houden de sleutel der kennis achter opdat zij niet binnengaan, waar Jezus ernstig voor waarschuwde. Er zal maar een klein overblijfsel zijn. Dan kun je je heel eenzaam voelen. De menigtes wilden Jezus kruisigen, en de paar discipelen die hij over had sliepen, en Petrus zou hem verloochenen. Wat een tragedie.

Calvijn stelde dat de brave voorgangers van de kerk aan het beraadslagen waren hoe zij Jezus konden doden. (Verkl. Lukas 19:47)

Calvijn stelde dat Jezus de mens wilde laten zien hoe ijdel en nietsbetekenend hun pralen is.

Als Calvijn het dan over dat hele kleine overblijfsel heeft dan heeft hij het over de kinderen, want Jezus liet hen toe, tot ergernis van de schriftgeleerden. Jezus wees toen op Psalm 8, dat er sterkte gewrocht zou worden uit de mond van kindekens en zuigelingen. Daar ligt het koninkrijk van God. Calvijn stelde dat het ongeleerde volk, oftewel de armen van geest en de kinderen de eersten zouden zijn om als het koninkrijk zou komen het te verwelkomen, want de schriftgeleerden die zoveel

wisten en zo geleerd waren zouden het door hun wereldse en kerkse kennis niet eens opmerken. Zij streden ertegen. Alle dogmatische wijsheid der wereld is vijandschap tot God. Er is een heleboel wereldse kennis die je niet nodig hebt, en de gevallen kennis van de gedeformeerde kerk. Dan moet je tot God terugkeren als een kind en het eerst allemaal afleren en ontleren. Kinderen weten dat allemaal niet welke kerk wat zegt, en welke vreemde wiskunde ze er op nahouden om tot God te komen die volkomen inhoudsloos is, geen substantie heeft, maar wat gewoon toverformules zijn die ze opprevelen in hun uiterlijke vormengodsdienst waardoor ze van hun geweten zijn beroofd. Kinderen weten daar allemaal niks van, die zijn nog onschuldig, die zijn nog niet aangetast in hun brein met zulke drogredenen. Die zijn nog puur van hart. Daarom zei Jezus : Laat de kinderen tot mij komen. Zij staan niet aan de poorten om te kijken van welke kerk je bent en welke theologie je hebt om te beoordelen of je wel binnen mag komen. Zij beoordelen mensen niet op uiterlijkheden. Het gaat om het hart. Zij laten alles aan God over. Zij voeren geen gemene laaghartige economie uit over de mensen zoals de volwassenen dat doen, die zo uitgekookt zijn in hun theologische berekeningen.

God had de kinderen verkozen, stelt Calvijn, en zou zelfs stenen kunnen verkiezen om te kunnen getuigen, in zijn verklaring van Mattheus 21:15. We zien hier een beetje hoe de verkiezing bij Calvijn werkt, dat God expres hen verkiest die door de wereld zijn veracht, zoals ook hen met een leerstoornis, en de stenen zijn altijd een beeld geweest van het Woord van God. We zien hier dus dat Calvijn de deur opendoet om te kunnen kijken in het verborgen raadsbesluit van God, waar hij het veel over heeft, wat de onderliggende laag is van God’s wil. Het verborgen raadsbesluit is de diepere natuur en kennis van God. God verkiest dat wat door de wereld veracht is om de wereld te beschamen. Dat is een dichterlijk beeld van grote waarde. Het zijn ook die zondaren die door de wereld zijn veracht, zoals hoeren. Calvijn stelt dat de schriftgeleerden in veel diepere zonden leefden. De eersten zullen de laatsten zijn.

Jezus stelde : ‘Voorwaar, ik zeg u, de tollenaars en de hoeren zullen eerder het Koninkrijk Gods binnengaan dan u.’

HOOFDSTUK 32. ‘TE ZOET BEVONDEN’ - DE TIEN-JARIGE KOKKIAANSE KERKOORLOG (1947-1956)

De Laodiceaanse gereformeerde kerk is gezeteld op pragmatisme, ofterwel gevoelsdenken en gevoelsgeloven (als het goed voelt moet het wel goed zijn), maar dan zonder geweten. De Vreze des Heeren is weggekapt, alhoewel ze wel een vrees en eerbied hebben voor hun afgoden, bang om er niet meer bij te horen. Ze zijn verstrikt geraakt in object-begrip, en daarom moest Immanuel Kant wel komen om de mens los te trekken van het pragmatische, kortaffe object-begrip, om weer zicht te hebben op de verborgen functies die daarachter liggen. Maar Kant werd in de gedeformeerde kerk als een spelbreker gezien, want hij nam hun voorwerpelijke snoepgoed en speelgoed weg.

Als je dan op het Kantiaanse strand staat, en je ziet de woeste zeeën van het dingbegrip, wie moet je daar dan overheen brengen ? Je moet daar dan overheen tot het volgende Kantiaanse strand, aan de overkant, tot het nihilisme van Nietzsche, wat overigens voortkwam uit het nihilisme van Salomo (alles is ijdelheid), waar de nieuwe bijbel ook over spreekt. Er moet nihilisme toegepast worden op de mannenwereld die het kind om zeep heeft geholpen, tot een markt heeft gemaakt, heeft uitgebuit. Zo kan het vrouwelijke weer hersteld worden, waar de nieuwe bijbel op wijst. (Odenlech 35, Behemma 32:4)

Na Salomo, Calvijn, Kant en Nietzsche gingen Kersten, Steenblok, Mallan en M.J. van Gelder verder met het nihilisme, waarin 1953 een cruciaal jaar was. Steeds meer predikanten van de gereformeerde gemeente begonnen te ontwaken tot 1953 en werden steenblokkianen. Dan ontkomen we niet aan Kant en Nietzsche, want die hebben daar de fundamenten voor gelegd, zoals ook Dooyeweerd in de dertiger jaren. 1953 was de komst van de hemels-nihilistische roofvogels die opstonden tegen het bedrieglijk overpositieve Laodicea. Deze roofvogels namen ons over de woeste zeeën van het dingbegrip tot Orion. Dit was een grote oorlog die nog steeds gaande is. Ter land, ter zee, en in de lucht. Het zijn kantiaans-steenblokkiaanse engelen die de mens uit het bekrompen dingbegrip willen doen ontwaken, om zo de diepere lagen van het leven te laten zien, de dingen die boven zijn, zodat de mens de mammon niet meer dient, maar de Heere in de geestelijke kennis. Er moet een goede verhouding komen tussen de Adamologie en Jezusologie.

M.J. van Gelder beschouwde de gemeente als algemeen onbekeerd. Dat werd hem niet in dank afgenomen.

Maar eerst moet de mens de verloren staat van wereld en vlees onder ogen komen, en op de weg van het twijfelen en toetsen gaan, of de ‘bekommerde’ weg zoals ze het soms noemen. Het is het pad van het kruis en niet van snelle zekerheden, en dan zou al teveel geloof en al teveel genade de mens kunnen doen indutten. Het gaat dus om het smalle pad door de enge poort. De gereformeerde gemeente destijds (Kersten, Steenblok, enz.) hadden problemen met de leer van de predikant R. Kok, die af zou doen aan het ellende vraagstuk en de zondekennis, daar een beetje te snel overheen gaan. Het waren een beetje Kuyper-achtige toestanden, alsof R. Kok een beetje te snel zou gaan met de genade. Er was een soort kerkoorlog van 1947 tot 1956 omtrend R. Kok. Hij werd in 1950 geschorst, en scheidde zich af om met zijn gemeente door te gaan als zelfstandige gereformeerde gemeente. In 1956 werd de gemeente christelijk gereformeerd. De christelijk gereformeerde kerken hadden gekozen voor de kant van R. Kok. Het geloof was iets makkelijker gemaakt, terwijl de Steenblokkianen de lat hoger hadden gelegd. De gereformeerde gemeente was ook in oorlog

gekomen met Steenblok inmiddels, wat leidde tot de 1953 scheuring. Sindsdien probeerde de gereformeerde gemeente de middenweg te vinden tussen Steenblok en Kok, terwijl ook velen meer en meer steenblokkiaans werden. Dat gaf ook weer aanleiding tot de Goudse kerkoorlog in de zeventiger jaren omtrend M.J. van Gelder en de zijnen.

1956 was dus een latere Veenendaalse afscheiding, die in principe al in 1950 was begonnen, en zijn kiemen al had in 1947. Het was dus een nieuwe Veenendaalse kerkoorlog, een tien-jarige kerkoorlog. Er was veroppervlakkiging gaande, zaken werden te gemakkelijk voorgesteld, en er was te weinig twijfel. Het waren de jaren van een dikke duif die de kerk was binnengevolgen, en al gauw werd de kerk verder vergiftigd door een hissende zwarte cobra, een territoriale geest. Kok was een beetje de Kuyper van de gereformeerde gemeente, maar nu was er een scheuring gekomen, en ook van Steenblok scheurden ze zich af. Later probeerden ze het te relativeren, en er was een vraag of het niet slechts een zaak was van semantiek, maar er lagen wel degelijk gevaren op de loer. Kersten stond in 1947 al op tegen Kok en de zijnen, de kokkianen, die ook wel koekianen werden genoemd, omdat het toch wel erg gemakkelijke genadebakkers waren, zoals Kuyper dat was. Ze hadden het evangelie te goedkoop gemaakt. Steenblok bleef hameren op het belang van de prediking van de doodstaat van de mens. Dat moest voorop staan. De kerk was in Laodiceaanse strikken terecht gekomen, en daar deels blind voor. Men moest niet zo snel van zichzelf verzekerd zijn. Eerst zouden de ogen moeten opengaan en er zou boetvaardigheid moeten komen, en onwaardigheidsoefening, want er was ook veel overwaardigheid van het vlees.

Nog steeds is deze strijd gaande. Er zijn verlammende geesten in de lucht die door al te gemakkelijk overgeloof en overgenade de mens in slaap willen zingen, de strijd en het onderzoek willen doven. Het is oppassen geblazen als sinterklaas de kerk binnenkomt.

Hoe kan het ook anders als iemand veel zijn preken begint met het gebed : ‘En mocht het U behagen, o, dierbare Ontfermer, ons voor te komen met Uw Goddelijke lessen en hemelse onderwijzingen, die zoeter zijn dan honing, ja dan honingzeem. Amen,’ zoals R. Kok deed. Dan moeten we oppassen dat we niet ‘te zoet bevonden’ worden. Eerst moet de bitterheid hieraan vooraf gaan en moeten wij het zoet ook weer telkens minderen, opdat er ruimte is voor het bittere medicijn wat de mensheid nodig heeft om van haar zonde los te komen, en opdat men niet in wilde Kuyperiaanse, of in dit geval Kokkiaanse, suikerfeesten terechtkomt. Wij mogen de broodjes niet te zoet bakken. Dat gebeurt op de brede weg, niet op het smalle pad.

Het is nu strijd tegen een verlammende koningscobra, die zijn gif maar blijft spuiten.

HOOFDSTUK 33. REFORMATIE EN INSTITUTIE VI

In het westen komt het telkens weer voor dat valse dogma's zijn gebaseerd op valse vertalingen van de bijbel. Hoe ontstaan die valse vertalingen ? Vaak vertaald men het heel selectief vanuit het Grieks, terwijl dat niet eens de eerste grondtaal is. Jezus, de discipelen en de apostelen spraken hoofdzakelijk Aramees. In het Aramees worden de bijbelteksten ineens weer duidelijk.

Om een voorbeeld te geven : Hebreeën 9:27 wordt vaak vertaald als : 'Het is de mens gegeven eenmaal te sterven en daarna het oordeel.' Hierop heeft men tal van vreemde leringen gebaseerd. Ze dragen dit vers vaak op ter verdediging van hun vreemde standpunten. Het probleem is echter dat het Aramees iets heel anders zegt :

'Het is de innerlijke mens gegeven om een keer een verborgen plaats te vinden om tot betekenis te komen.'

Johannes 3:16 wordt meestal vertaald als 'Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.'

Maar in het Aramees staat er : 'Zoals God (eli, alah) de wereld beproefd heeft, zo heeft hij het verborgen zoonschap gegeven zodat degene die hier de waarheid in ziet niet zal zondigen maar eeuwig zal leven.'

Hier wordt de nadruk niet gelegd op het niet verloren gaan, maar op het niet zondigen, niet afdwalen.

In de leer van Calvijn was er een strijd en verschil tussen God's Wil en God's Raadsbesluit. God's Raadsbesluit lag dieper en was verborgen en voorbeschikt. Het was God's eigenlijke en diepere natuur. Ook God's Wil was hieraan onderworpen, als God's hogere Wil, de uitverkiezing.

Dit had God zo gedaan om de mens te beschermen tegen wereldse uitverkiezing. De uitverkorenen van God waren juist kinderen en hen die door de wereld waren veracht. Er is in de leer van Calvijn een strijd tussen vrije wil en onvrije wil, omdat de mens ook uit twee delen bestaat, net zoals God.

De hervormde predikant L. Kievit (1918-1990) stelde in een preek in 1960 dat het geloof buiten de aanvechtingen niet te verstaan is. [1] Het leeft er in, het leeft er niet van, stelde L. Kievit. We hebben die dialectische natuur dus nodig, en het is iets wat we moeten leren, dat er geen geloof is zonder strijd. Het vormt een organisch geheel. Die strijd is niet alleen naar binnen gericht, maar ook naar buiten. Die strijd is met het eigene en met het andere. God strijdt tegen zichzelf, God's wil met God's raadsbesluit, het ondiepe met het diepe, en die strijd is ook in de mens, die als een beeld van God is.

Er zijn geen eenzijdige antwoorden te geven in de dialectische theologie. Dingen hebben twee kanten. In de meerzijdigheid en tweezijdigheid van de theologie is er ook een hemelse eenzijdigheid, want de mens moet loskomen van de zonde. Hier spreekt onze catechismus ook over.

Het dialectische mechanisme (Calvijn, Fichte, Kant, Hegel, Nietzsche, Barth, latere Nederduits gereformeerde dogmatiek enz.) moet ontdekt, geleerd en geoefend worden.

Laodicea is akelige en extremistische eenzijdigheid. Het materialisme heeft zichzelf verletterlijkt en gemonopoliseerd, en mythes en gedichten hebben ze historisch gemaakt. Daarom moet er een grote uittocht uit Laodicea zijn waar zowel de oude als de nieuwe bijbel over handelen.

---

voetnoten :

[1] in zijn preek over Genesis 21:1-7

HOOFDSTUK 34. DE PSALM VAN DE REFORMATIE

‘Ellendekennis is het zuiverste bewijs van genade,’ wordt veel gezegd in bevindelijk-gereformeerde kringen, als ze het over de zaligmakende ellendekennis hebben, die de sleutel is tot het verbond. Ook wordt het veel genoemd als de sleutel tot Jezus. De predikant W. Hage (1912-2003), die zijn loopbaan in Aalst-Brakel (1952-1954) en Nunspeet (1954-1958) begon, en daarna naar Middelburg ging (1958-1962), en ook een leerling van C. Steenblok was, wees erop dat Jezus zich niet zomaar liet aanraken, in zijn preek over zondag 46 vraag 120 en 121, wijzende op Johannes 20:17 :

‘*Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God.’*

W. Hage wijst erop dat Maria in een zoete gemeenschap wilde omhelzen, maar dat Jezus dat haar niet toestond. Wek de liefde niet op voordat het haar behage, stelt het Hooglied, maar hoevelen hebben Jezus wel niet tegen zijn zin aangeraakt ? Hij stelde ook eens dat de mens eigen gronden alleen maar kan verliezen door de ellendekennis, die in principe de ontmaskering is van het vlees, wat in de leer van Calvijn het voornaamste stuk van de theologie is, als het fundament waarop het vlees gedood kan worden. Vandaar dat W. Hage ook stelde dat er geen verlossing is zonder de ellendekennis. C. Steenblok stelde ook dat dit altijd voorop moest staan. In die zin waren de oudvaderen aan elkaar verbonden, en streden ze tegen de andere Laodiceaanse Jezus, het snelle bijgeloof wat in de gemeente was doorgedrongen als de ketenen van oppervlakkigheid en voorwerpelijkheid, wat de deur opende voor allerlei soorten wereldgezinde dwaalgeesten.

In dat opzicht sprak de hervormde predikant L. Kievit in zijn preek over Genesis 21:1-7 uit 1960 ook over de besnijdenis van Izaak, waarbij bloed moest vloeien. Kievit stelde dat het wenen van Izaak over de besnijdenis, het smartelijke, juist een teken en zegel van het verbond was. Het klagen en kermen om de zonden was in de leer van C. Steenblok de ware pinksterdag (De Wachter Sions, 7/6, 1957 en 27/5, 1966). Daar gaat ook Ezechiel 9 over.

Waar dit kruist met de kinderen en de door de wereld verachten, de armen, de vreemdelingen, de armen van geest, de minderheden, de moeilijk opvoedbaren, de eenlingen die nergens inpassen, hen die altijd twijfelen, de verbrokenen van ziel, de verslagenen van hart, daar zijn de uitverkorenen. Het is een dichterlijk beeld. God heeft hen uitverkoren die niet door de wereld zijn uitverkoren. De eersten zullen de laatsten zijn. Dat is de psalm van de reformatie die wereld en kerk omkeerde.

Als L. Kievit spreekt over het Woord van God dan stelt hij dat het zo smal is dat het vlees er niet op kan bouwen. We kunnen dit vergelijken met het smalle pad tot de enge poort. Kievit stelt dat al het andere zal wankelen, vergaan en bezwijken.

HOOFDSTUK 35. DE KOUD-WARM KERKENOORLOG VAN 1966

R. Kok was ‘te zoet bevonden’ in de gereformeerde gemeente in 1950, en ging toen zelfstandig verder, waarna hij in 1956 overging tot de christelijk gereformeerde kerk. Men vond in de gereformeerde gemeente dat R. Kok iets te snel ging met de genade, wat ze ook weleens van Kuyper zeiden. Er mag niet te snel van Golgotha gegaan worden tot de olijfberg, zeggen wij weleens. Het moet diep genoeg gaan op Golgotha, om zo los te komen van voorwerpelijke prediking.

Een groep christelijk gereformeerde predikanten in de veertiger, vijftiger en zestiger jaren waren verontrust over de toenemende wereldgelijkvormigheid in de christelijk gereformeerde kerken, net zoals C. Steenblok het zag komen in de gereformeerde gemeenten. De christelijk gereformeerde predikanten die het opmerkten waren ook verontrust over de voorwerpelijke, oppervlakkige prediking, en wilden terug naar wat oude gereformeerde beginselen.

In 1966 werd het blad ‘Bewaar het Pand’ daartoe opgericht. De aanhangers van deze stroming werden bewaar-het-panders genoemd, als een soort regressieve stroming vooral binnen de christelijk-gereformeerde kerk, zoals dat soort stromingen er ook in de hervormde kerk waren, zoals het Reveil, de gereformeerde Bond, de L. Kievit-beweging, en de gekrookte riet beweging. Terug naar de oudvaderen waarvan de steeds moderner wordende kerk steeds meer losbrak en afweek.

G. Blom (1905-1992) laat de verontrusting horen in het eerste nummer van Bewaar het Pand, waarin hij stelt dat ze vrezen dat velen in de CGK zich lichtvaardig geruststellen voor de eeuwigheid. Er moest weer gepredikt worden tegen de paden van de zonde, zoals vroeger. Hij noemt dat er vroeger veel meer naar voren kwam wat nodig is.

1966 : Er kwam een lichte innerlijke scheuring, afscheiding of gewoon onderscheiding in de christelijk gereformeerde kerk, waar De Wekker toendertijd ontzet over schreef, maar wat je ook kunt zien als een overgang of verdieping, of ontstaan van een bovenbouw.

Er was ook altijd die zowel koude als warme oorlog tussen de gereformeerde gemeente en de christelijk gereformeerde kerk over de verbondenleer. De gereformeerde gemeente had de twee-verbondenleer, en de christelijk gereformeerden de drie-verbondenleer. De twee-verbondenleer bestaat dan uit het werkverbond en het genadeverbond, waarvan het genadebond samenvalt met de verlossing, terwijl de drie-verbondenleer de verlossing als derde verbond heeft. Het zijn allemaal zeer duistere raadselen. Het gaat hier om semantiek en semiotiek, in de zin dat het er maar net om gaat welke terminologie je volgt. Calvijn stelde heel duidelijk dat de armen, de ellendigen en de kinderen uitverkoren waren, niet in de zin dat ze allemaal waren uitverkoren per definitie, maar daar waar de lijnen kruisten, en dit was op bepaalde punten vrijwillig en op andere punten onvrijwillig, omdat Calvijn twee lagen aanbracht in zowel God als mens, namelijk de ondiepe laag en de diepe laag, een verschil tussen wil en verborgen raadsbesluit. Dit is dus een zeer ingewikkelde en dialectische zaak. Uiteindelijk komt het er dus op neer dat er een scheiding wordt gemaakt tussen het ellendige, arme, kinderlijke overblijfsel van twijfelaars en de zelfverzekerde, verwaande Laodiceanen. De ellendekennis is de weg, dus dat is een Steenblokkiaanse weg, de weg van 1953, in hoeveel verbonden je dat dan ook onderverdeelt.

Te weinig verbonden die te oppervlakkig zijn gemaakt in sluiertermen zoals genade, verlossing en uitverkiezing kunnen de mens al snel in slaap doen dutten. Berkouwer stelde dat het menselijk vlees heel bedriegelijk kan zijn met zulke termen. Dit is ook het geval als we het over geloof hebben. Er moet een goede samenhang en definitie zijn. Berkouwer waarschuwde ook tegen valse zondekennis.

De predikkunst is een zeer voorzichtige dichtkunst. Verabsolutering, monopolisering, systeemdwang, veroppervlakkiging, extremisme, staan hierin altijd op de loer, en daarom is de prediker ook een strijder, een worstelaar, als Jakob op Pniël. Zij moeten vechten met het Woord, opdat zij niet tot het woord van het vlees komen, en opdat zij het Woord niet verkeerd gebruiken, want dat kan ook nog. Ook de duivel en het vlees gebruiken het Woord, voor hun eigen doeleinden, en ze verdraaien het graag in hun pogingen om het los te maken van de context en de grondtekst, van de etymologie en de lexicografie. Oh, zoveel gevaren liggen er op het pad van de prediker. Hij moet alle leeuwen kennen, alle slangen, alle sluwe krokodillen, en hij moet een varkensjager zijn, een varkensworstelaar ook, opdat zijn eigen vlees geen voordeel over hem behale. Zaken als hermeneutiek zijn ook zeer belangrijk, want er zijn zeker regels verbonden aan de exegese. Oh, laten wij hierin toch niet te vrijzinnig en liberaal zijn, alsof het er allemaal niet toe doet, want de Heere heeft een pad aangelegd waarvan we niet mogen afwijken, en dat is een smal pad, een lang pad, met een enge poort, ook voor de exegese.

God heeft uitverkoren wat de wereld, het vlees, niet heeft uitverkoren. Dat is iets heel dichterlijks. Hieromtrend is de prediking.

De inkorting en beknoptmaking van het heilsplan, missing links, heeft geleid tot het komen van de ‘stoned dogs’ op de preekstoel. In het Nederlands : ‘drugshonden’. Ze staan op de preekstoel, dronken en aan de drugs. Ze hebben een hete aardappel in de keel. Als je dan tot de Steenblokkiaanse kerken komt (GGiN), dan is de prediking al snel klageriger, smekeriger.

Steenblok was de verdieping van de gereformeerde gemeente, zoals Bewaar het Pand dat was voor de christelijk gereformeerde kerk. Dat zijn doorgangen, vluchtroutes.

De gereformeerde gemeente werd door Steenblok ‘te zoet bevonden’. De gereformeerde gemeente vond op haar beurt de christelijk gereformeerde kerk te zoet. Hoe dan ook werd de twee-verbondenleer koning in de gereformeerde kerk (1931) en de drie-verbondenleer (1927) werd koning in de christelijk gereformeerde kerk.

De tweetjes tegen de drietjes zou je bijna kunnen zeggen. Is het belangrijk ? Moet je een tweetje of een drietje zijn, of de middenweg hierin zoeken ? Er is weleens gezegd dat de gereformeerde gemeenten pendelen tussen Steenblok en Kok. In de zeventiger jaren werd er flink over gestreden. Er was een Kok vleugel en een Steenblok vleugel. Er begon toen steeds meer de nadruk te komen op het Steenblokkiaanse belang, ook in de tachtiger jaren vooral. Sommigen zochten de middenweg, en anderen neigden meer naar Steenblok. Je zou je kunnen afvragen of je ook niet zou moeten pendelen tussen de gereformeerde gemeente (twee-verbondenleer) en de christelijk gereformeerde gemeente (drie-verbondenleer).

In de christelijk gereformeerde kerk ontstond de scheiding tussen gematigd en verdiepend met de komst van Bewaar het Pand in 1966. Ook zijn er verschillende visies geweest op de twee- en drie-

verbondenleer.

‘Zodra echter de mens van de wet (werkverbond) een verkeerd gebruik gaat maken verzet zich het Evangelie (genadeverbond).’ (Van Schuppen)

Het omgekeerde kan ook van belang zijn : ‘Zodra de mens van het evangelie (genadebond) verkeerd gebruik gaat maken verzet zich de wet (werkverbond).’

‘Deze twee, Wet (werkverbond) en Evangelie (genadeverbond), zijn op elkaar aangelegd. Ze staan niet vijandig tegenover elkaar.’ (Van Schuppen)

Onze catechismus voegt deze werkingen samen in inzetting 9, Over genade en loon :

‘Genade is in het Aramees de
discipline van de opvoeding en de studie, dus niet iets goedkoops of vrijblijvends. (III Werktuigen 1:14). De genade was ingezet omdat de mens valse wetten had opgesteld. Er zijn lagere, vleselijke wetten, en hogere wetten. De ware genade is de hemelse zorg door de hemelse prediking (Belech 5:13) waaraan de mens zich kan zuiveren. Er is lagere, vleselijke genade, en hogere, hemelse genade. Het recht van de mens is vleselijk, en zijn gedachten, maar God is altijd groter.’

Uiteindelijk moet dus de genade afsterven en opwassen door en aan de genade, en door en aan de wet, en de wet moet afsterven en opwassen door en aan de wet, en door en aan de genade. Berkouwer noemt het dan ook een organisch geheel. Er moet wel gesnoeid worden. We moeten goed in de gaten blijven houden : hebben we het nu over de hogere wet of de lagere wet, en hebben we het nu over de hogere genade of de lagere genade. Calvijn noemde de genade een ander loon, zoals ook de oudvaderen spraken van genadeloon. Ook moet er hierin ruimte gegeven worden aan dichterlijkheid en psalmelijkheid, zolang die niet ten koste gaat van het doel.

Vanaf 1928 begon de koud-warme oorlog over de verbondenleer. Daar komt bij dat Calvijn verschillende lagen in God en mens onderscheidde die dus verschillend zijn, en dat dan weer andere regels gelden, dus het hangt er allemaal vanaf : semantiek en semiotiek.

In de twee-verbondenleer vallen genade en verlossing samen in het genade verbond, terwijl de drie-verbondenleer dat afgescheiden heeft in werkverbond, genadeverbond en verlossingsverbond. Het verlossingsverbond is voor de uitverkorenen, dus het genadeverbond heeft een veel ruimer aanbod dan bij de gereformeerde gemeente, die het genadeverbond alleen voor de uiverkorenen hebben, en dus heel voorzichtig zijn met het genade-aanbod. In de drie-verbondenleer is genade niet hetzelfde als verlossing. Het wordt dan soms zo gebracht dat genade het voorportaal is van de verlossing. Je zou het zo kunnen zien dat genade in veel gevallen dan tijdelijk is, want dat moet later dan tot verlossing komen, maar omdat dat alleen voor de uitverkorenen is, het overblijfsel, valt er ook weer een heleboel genade weg, als steigers van een huis die als het huis klaar is worden weggeworpen. Genade kan potentieel ook iemand doen indutten, net als geloof trouwens, omdat het toch min of meer sluiertermen zijn van veel diepere dingen, waar het Aramees in beide gevallen op wijst, de taal van Jezus. Dat is een mankement in het westen, dat het vaak z’n betekenis heeft verloren. Het blijft daarom Russisch roulette spelen als je die termen te voorwerpelijk maakt.

Als genade nu zoals Calvijn en de oudvaderen soms stellen een ander loon is, een genadeloon, waar Paulus het in de grondteksten ook over heeft, dan is het genadeverbond een hoger loonverbond, maar dan moet het genadeloon nog tot volkomenheid worden gebracht, wat dan in principe het verlossingsverbond is. Je kunt het ook als een toetsverbond zien waarin alles nog eens doorgetoetst wordt opdat er geen theologisch bedrog zou zijn, want daar is de mens nogal goed in, in sjoemel-theologie, om zo zichzelf in valse gerustheid te zaligen. De Steenblokkiaanse roep blijft hierin dus van belang, dat er alleen verlossing is in de ellendekennis. Daar ligt de kiem, dat staat voorop. Zo niet, dan zal Laodiceaanse sluwheid de mens bedriegen.

Zo zien we dat zowel de twee-verbondenleer van belang is (GG) en de drie-verbondenleer (CGK), en mogen we hiertussen ‘pendelen’. Wel is het van belang tot de hogere betekenissen te komen van de verbonden, opdat de duivel geen voordeel op ons behale.

De Nederduits gereformeerde dogmatiek is dus een brug tussen de GG en de CGK, en dat is een steenblokkiaanse brug : Alleen wie de laodiceaanse ellende kent zal deze brug kunnen zien.

Te snelle genade kan optreden in de drie-verbondenleer, terwijl te gemakkelijke genade kan optreden in de twee-verbondenleer, en daarom moeten ze elkaar zuiver houden. Er is een lagere verbondenleer en hogere verbondenleer. Soms kruist het tegen elkaar weg. De twee-verbondenleer sterft en wast op aan de twee-verbondenleer en drie-verbondenleer, en de drie-verbondenleer sterft en wast op aan de drie-verbondenleer en twee-verbondenleer. Het is een dialectisch mechanisme om de kerk te beschermen tegen voorwerpelijkheid en veroppervlakkiging. Zoals werkverbond en genadeverbond niet vijandig tegenover elkaar staan, zo staan de twee-verbondenleer en de drie-verbondenleer ook niet vijandig tegenover elkaar, maar dienen ze elkaar zuiver te houden en aan te vullen.

Deze twee leren vormen een organisch geheel. Het boek des levens, de nieuwe bijbel, is doorslaggevend in deze zaak. Jezus is in zijn hoedanigheid als zoon van Juda de zoon van de zondekennis :

Judah is in de diepte het centrum, de
belijdenis van zonden. Hier brengt de
geestelijke kennis de besnijdenis terug.
Duizen 33:20

Alleen in de zondekennis is er wedergeboorte. In die zin is de zondekennis het hoofd van het genadeverbond, oftewel het genadeloon-verbond. Dan bouw je loon op door geestelijke wegen, niet door aardse, vleselijke wegen. Het vlees kan niet bij God komen. Jezus is de vrucht van de zondekennis, niet anders. Hij is geboren uit de donkere bruid.

Omdat er twee lagen in de mens zitten : de gebonden, gedwongen wil (ondiep) en de ware, verborgen wil (diep) is het dus ook niet zo dat een mens zomaar het verbond met God kan verbreken. Als de mens ontrouw is is God nog steeds getrouw.

Calvijn stelde dat de uitverkiezing door Abraham niet genoeg is, maar dat de mens ook door Jakob uitverkoren moet zijn, dus een diepere uitverkiezing. We hebben het dan over onze worsteling op

Pniël dat we ons niet zomaar aan goden overgeven, maar alles volhardend en zorgvuldig toetsen tot verbrokenheid. In deze twijfel werden wij ellendige mensen die ontdekt zijn aan de ellendige, doodse en dodelijke toestand in de wereld. Dan zijn wij ontdekt aan onze zwakheid, geringheid en nietigheid, in een hemels nihilisme. Zo is daar dus het Abrahamsverbond en ook nog het Jakobsverbond in de calvinistische leer.

Er staan gimmicks op de preekstoelen met lichtende verschijnselen, in de kerk van Laodicea, om valse gerustheid te brengen onder het volk met een overmaat aan genade en geloof, om af te leiden waar het daadwerkelijk om gaat : de zondekennis waarin wedergeboorte is. Calvijn stelde de zondekennis als het voornaamste van zijn leer, wat voorop stond, wat C. Steenblok en F. Mallan later overnamen, en W. Hage. Er is geen weg tot het yeshua principe dan door de zondekennis, de prediking van de doodstaat van de mens, en de ellendekennis. Het yeshua principe is dan het doden van het vlees, wat als tweede wordt genoemd door Calvijn. Het doden van het vlees kan alleen na de ontmaskering van het vlees. We zien dus in het boek des levens dat yeshua als de zoon van Juda, de zoon van de zondekennis is, wat laat zien dat er alleen wedergeboorte is in de zondekennis. Dit houdt een strijd in tegen de valse zondekennis van Laodicea. Doet de mens af van de zondekennis en trommelt de mens allerlei afgoden op, dan zal de mens daardoor ook bedrogen worden. De mens betaalt een hoge prijs door het afsnijden van stukken of stukjes van de zondekennis.

HOOFDSTUK 36. WAAROM HEBBEN DE BOMEN BLADEREN ? - BESPREKING VAN DE DOGMATIEK VAN WITSIUS (1636-1708)

Iedereen kan door het aannemen van de ellendekennis, door de erkenning van de doodstaat van de mens, en de zondekennis, uit Laodicea uitgaan, wat in principe dus de betekenis is van het ‘aannemen van Jezus’ in de psalm of het gedicht van het evangelie. Jezus is namelijk de zoon van de zondekennis, de vrucht van de zondekennis. Het aannemen van Jezus is een bepaalde terminologie in de oudheid, maar de mens moet begrijpen wat het voorstelt. Dat kan alleen in de onderwerpelijke prediking, niet zomaar in de voorwerpelijke prediking.

Dit is het steenblokkiaanse pad. Dit is 1953, toen de hemelen zich openden. Daarbuiten werd alles meer en meer Laodiceaans, waar C. Steenblok tegen waarschuwde. De grootste ellende is de ellende niet te kennen. Het begint bij het Socratische ‘weten niets te weten,’ anders blijf je in Laodicea rondhangen. Laodiceanen zijn zelfbedriegers.

Het is een calvinistisch, Kantiaans-Nietzchiaans nihilisme over de toestand op deze aarde, wat al bij Salomo begon : ‘alles is ijdelheid.’ Dat te beseffen is de kiem van de wedergeboorte. In deze Steenblokkiaanse ervaring, ook wel het Steenblokkiaanse pinksteren genoemd, gaan je ogen open voor de monsters die deze aarde in hun greep houden. Zo kan de mens los komen van elk bedrieglijk Laodiceaans pinksteren. Wij moeten ernstig streven naar deze Steenblokkiaanse ervaring waarin onze ogen worden geopend voor de zonde, de dood en het verderf en de leugen, en wij moeten erover zuchten en klagen zoals in Ezechiel 9.

Laten we niet vergeten dat de Steenblokkianen Jeremianen zijn, wenende profeten over de zonde Israels. En zij werden gestenigd. Het Steenblokkiaanse is al zo oud als de wereld zelf. Ziende op het verval in het kerkelijke Jeruzalem stelde F. Mallan dat we nu ook welgemeend wenend kunnen getuigen : ‘Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt en stenigt, die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen hare kiekens onder de vleugelen vergadert, en gijlieden hebt niet gewild.’
(De Wachter Sions, 24/3, 1967) Mallan had het ook over de strijd tussen de kokkianen en de steenblokkianen die maar bleef voortduren, wat op hetzelfde niveau is als de strijd tussen de kuyperianen en de kerstenianen. Natuurlijk waren er ook kruispunten, want er waren ook punten waarin ze elkaar konden vinden. We spreken daarom ook van koud-warm kerkoorlogen, zoals die er ook was tussen Kuyper en Schilder.

Hoe moeten we de genade dan zien zonder dat het afdoet aan de zondekennis en ellendekennis ? De genade is de vervulling van de wet (Witsius) en de vervulling van de zondekennis en ellendekennis, in plaats van de vervanging ervan.

Witsius (1636-1708) wilde de dogmatiek rondom de verbondenleer herstellen, vanwege de grote theologische strijd omtrend dit onderwerp, met name over het genadeverbond. Hij wilde de genade bespreken zonder dat het tekort zou doen aan de geboden. Net als Berkouwer wilde hij het tot een organisch geheel maken, vervulling in plaats van vervanging, opdat er bruggen zouden komen tussen verschillende dogmatische richtingen. Ook Witsius onderwees over het werkverbond, het genadeverbond en het verlossingsverbond, de drie-verbondenleer dus, die zo is aangenomen door de christelijk gereformeerde kerk.

Laten we opmerken dat Witsius in zijn boek ‘De economie van de verbonden tussen God en mens’ (1677) noemt dat genade het beeld van God in ons vernieuwt, en het is hetzelfde als waarmee de mens was geschapen, wat in principe toont dat de genade niet iets passiefs is, maar het hemelse werk, en de vervulling van de kennis, van studie en herinnering. (hoofdstuk 2) De mens kan zo ook loskomen van de voorwerpelijkheid van de geboden door de betekenissen van de geboden te gaan zien om er onderwerpelijk mee om te gaan. De Laodiceanen houden of de geboden voorwerpelijk en oppervlakkig, of ze stellen dat de geboden zijn vervangen door de genade. Met de zondekennis moet de mens ook komen tot de gebodenkennis.

Witsius stelt dat God de bron is van de schepping en de eerste oorzaak. God is ook de bron van de schepselen, en als die niet afhankelijk zouden zijn, dan zouden ze niet zonder tegenstelling ontvangen worden. Hoe meer graden van het bestaan en zijn, hoe meer graden er zouden zijn van afhankelijkheid.

In de uittocht uit Laodicea moeten we de bergen in, waar het soms koud kan zijn, en waar draken hun holen hebben.

Witsius stelde dat het niet duidelijk was of het nu om een verboden boom ging of om een verboden bomensoort. Als de mens zich aan God’s geboden zou houden, dan zou het vanzelf vrucht gaan dragen. Het goede zou alleen volkomen gekend kunnen worden door ervan te genieten. (hoofdstuk 3) Het is van belang hierbij te stellen dat de duivel daarom ook met vals, voortijdig genot aan kwam zetten om het kennismatige loonsplezier te verspillen. Dat heeft de duivel gedaan door Laodicea.

Het is de mens niet geoorloofd een boomvrucht te begeren zonder God’s toestemming, stelt Witsius. We kunnen daarbij stellen dat het niet geoorloofd is een boomvrucht te begeren zonder het blad te raadplegen, want het blad vertelt of een boomvrucht eetbaar is of niet, en als het eetbaar is, dan vertelt het blad wanneer het gegeten dient te worden en wanneer niet. Zaak is dat de mens zelf de ware vruchten in zich diende te ontwikkelen, door onderwerpelijke kennis te ontwikkelen over God’s geboden en verboden, en de tijden, seizoenen en bedelingen hierin te herkennen.

Witsius noemt dit het raadplegen van God’s mond. Wij kunnen stellen dat de bladeren daarvan een beeld zijn, en dat we ons daarom moeten laten onderwijzen door de bladeren, de monden des Heeren.

Hierin is het belangrijk te beseffen dat er meer goeds is in gehoorzaamheid dan in het genieten op zich. Juist de gehoorzaamheid zal ons uiteindelijk meer bevredigen dan zomaar zinloos genot. De mens was nog niet gekomen tot het volkomen geluk, omdat de mens nog een groter goed te verwachten had nadat de mens de loop van de gehoorzaamheid had voltrokken. Hierop werd gewezen door het verbod op de boom der genietingen, aldus Witsius.

Witsius noemt dit terecht symbolische geboden en verboden omtrend de bomen, wat hij een positieve institutie noemde. Hij noemde de geboden van het verbond tweeledig, namelijk de natuurgeboden en de symbolische geboden. Het werkverbond is tweeledig, namelijk de geboden op zich en de navolging. Genade is dan niet iets passiefs en doods, maar de vervulling van de geboden. De Laodiceaanse kerk heeft de geboden vervangen door de genade. Witsius noemt het verschil

tussen de geboden en verboden op zich en de kennis ervan, want de kennis is het doen van de geboden en het niet doen van de verboden. Wij mogen niet met de geboden zomaar omgaan als objecten, maar moeten er kennis van ontvangen door de natuur geboden en de symbolische geboden. Hierover handelt de nieuwe bijbel.

Witsius noemt dat het werkverbond is gebouwd op de geboden van de natuur. Omdat het voortstroomt vanuit de natuur van God en mens moet het wel wat regels hebben, dat de mens zekere geboden en verboden worden voorgeschreven, anders zou het de natuur niet meer zijn. Er is nu eenmaal goed en kwaad. We kunnen stellen dat de kennis hierover ervoor moet zorgen dat het niet geobjectificeerd wordt, want als dat gebeurd dan sterven de zintuigen af en kan er geen navolging meer zijn. Vandaar dat Laodicea, het afgevallen deel, ook wel Objectivatia wordt genoemd. Alles draait om het object, het voorwerp, niet de kennis. Zowel Witsius als Kant wilden de mens losmaken van die voorwerpelijkheid, oftewel van het materialisme, ook wat betreft het geestelijke en religieuze materialisme. Het kan heel heimelijk werken als een slang. Het volk is ten gronde gegaan door de objectificatie, door een gebrek aan kennis. Objectivicatie vreet steeds meer en meer kennis weg, zodat de mens niet meer kan navolgen, en zo misleid wordt.

De geboden moeten niet alleen onze daden zijn, maar ook onze natuur, noemde Witsius, zoals dit ook genoemd werd door Aristoteles. Het moeten niet zomaar daden zijn, maar een gewoonte, en het moet uit onze natuur voortkomen.

Nu, de bladeren aan de bomen zijn dus beelden van het Woord van God wat wij te dienen raadplegen voordat wij zomaar de boomvruchten plukken en eten. Deze lijnen worden verder uitgewerkt in de nieuwe bijbel, het boek des levens, wat dus ook de boom des levens is. Het werk van Witsius was hierin een voorloper. Hij wilde bruggen bouwen tussen de verschillende kerkgenootschappen en kerkstromingen, die in grote oorlog en scheuring lagen met elkaar, en hij wilde dit doen zonder af te doen aan het smalle pad en de enge poort, zonder af te doen aan de natuurgeboden en symbolische geboden en de kennis daarvan. Uiteindelijk kwam hij tot vervulling ervan, niet ter vervanging. In die zin riep Witsius : Gaat uit van Laodicea.

Hij stelde dat er nog een reformatie na de reformatie moest komen, dat gereformeerden verbeteraars hoorden te zijn. Hij streed tegen de geestelijkheidsverzaking die was binnengeslopen, de wereldgezindheid, en hij riep de predikanten en landsbestuur op om hun verantwoordelijkheid te dragen hierin, want er was veel verval en scheuring onder het volk, vanwege gebrekkig onderwijs. Hij wilde als een vervuller zijn. Hij wilde de aandacht weer vestigen op de natuur en de symboliek, om zo de orthodoxie weer in het juiste verband en de juiste verhouding te brengen. Er was bij hem sprake van drie boeken die God gegeven had : het boek van het geweten, en ook de oude bijbel, en het boek des levens, de nieuwe bijbel, die toen nog niet was verschenen, maar nu wel. Hij noemde het boek van het geweten en de oude bijbel als de weg tot inschrijving in het boek des levens. Hij noemde dat ze toendertijd nog in het tijdperk van de duisternis waren, en dat dat ook de reden was waarom mensen niet gelijk waren in spreken en denken, en hij riep daarom op tot vrijheid, voorzichtigheid en liefde, verdraagzaamheid dus.

Vrijheid mag nooit ten koste gaan van voorzichtigheid en liefde, want dan zou het slechts dood liberalisme zijn, en dan moeten we weer wijzen op het blad en de vrucht, de vrucht die verborgen wordt gehouden door het hemelse Woord. Hij noemde ook dat het niet goed is omdat het God’s wil

is, maar dat het God’s wil is omdat het goed is.

Witsius was niet onderlegd in het Grieks, en al helemaal niet in het Aramees. Hij verklaart het NT vanuit zeer gebrekkig Grieks als hij het over de hel heeft, en haalt daar niet eens het Aramees bij. Mattheus 25:41 zegt in het Aramees, de taal van Jezus, dat degenen aan zijn linkerhand, het Noorden, hen die de duivel hebben gevolgd, naar de urim moeten gaan om verder gekeurd te worden en gezift voor onbepaalde tijd, wat kan variëren van een periode tot een eeuwigheid, en we moeten goed beseffen dat het hier ook nog eens om een gelijkenis gaat. In het Aramees kan de onbepaalde tijd ook gewoon een bepaalde wereld zijn, dus een locatie, geen tijdsbestek. Ook de al dan niet volharde zondaren zijn dus ruwe diamanten, of bevatten ruwe diamanten, en dat zal de urim uitmaken, de keursteen, niet de mens of enige valse afgod door de mens bedacht.

Witsius stelt dat de straf niet alleen een straf is door het verlies maar ook een straf door de zintuigen. Hij bespreekt ook dat er verwoesting plaatsvindt in de hel. God haat en straft de zonde. Hij stelt dat als God de zonde niet zou straffen, dan zou God als de zondaar worden. Door de straf laat God aan de zondaar zien : ‘Ik ben niet zoals jij.’ (hoofdstuk 5)

Door het straffen zet God zichzelf apart, noemt Witsius. Het apart gezet zijn uit zich in het geven van straf. Dat is ook de definitie van vroomheid, het bestraffen van de zonde om zo geen deel te hebben aan de zonde. God kan alleen vroom zijn in gerechtigheid. Witsius noemt daarom de straf als noodzakelijkheid, anders zou God God niet zijn, en niet vroom kunnen zijn. Er mag dus ook geen vergeving zijn buiten de gerechtigheid. Witsius noemt dat God jaloers is, en daarom geen zonden en overtredingen vergeeft. Van zijn vroomheid stroomt zijn jaloezie, en van jaloezie stroomt zijn wraak. Als er één van die schakels weggehaald zou worden, dan zou God God niet meer zijn.

Gerechtigheid is zo natuurlijk voor God als zijn eindeloosheid, vroomheid en almacht, en daarom gaan de zonden niet ongestrafd. De vervulling van God moet behoren tot zijn bron en natuur, niet tot het goede plezier van zijn wil.

Witsius geeft aan het einde van hoofdstuk 5 toe dat hij niet weet of God voor altijd de zondaar zal laten bestaan. Hij roept net als Calvijn op om over deze dingen te aarzelen en ons oordeel terug te trekken. Als het over een eeuwige straf zou gaan, dan weet hij ook niet of dat alleen de straf door het verlies is of ook nog door de zintuigelijkheid, maar hij weet wel dat het niet oneindig is, omdat God gerechtigheid is. Eindige schepselen kunnen niet oneindig gestrafd worden, noemt hij. Er zal alleen straf zijn naar de mate van de zonde, anders is het absurd en ongerechtig, noemt hij. (Mattheus 11:22-30)

Net als Steenblok en Dante laat hij dus zien dat er verschillende gradaties in de hel zijn, en dat die mogelijk kunnen eindigen in opheffing, of overgaan in lichtere straffen, maar daar wil hij niet al teveel over speculeren.

Hij geeft een verschil aan tussen de kwaadheid die op haar wijze oneindig is, maar niet in eigenlijke zin. Er is dus een kwaad die op haar wijze oneindig is tegen de oneindigheid van God, en die roept ook een straf op die op haar wijze enigszins oneindig is, maar dat is niet in eigenlijke zin. Alle zonden zijn niet hetzelfde, maar zeer ongelijk. Hij heeft het dus alleen over de kwaadheid van de zonde die op haar wijze oneindig is. In die zin bespreekt hij het dus dialectisch. De smet en vlek van

de zonde is eeuwig, noemt hij, maar die kan vervolgens ook weer gezuiverd worden.

Hij noemt dit allemaal lastige vraagstukken, want God is groter en geeft geen rekenschap van zijn zaken. Toch vraagt hij zich af in hoeverre God recht heeft om zulke straffen op te leggen, of dat een natuurlijk recht is, of dat dit opgeroepen wordt door de zonde zelf, en dat het onmogelijk zou zijn voor God om er niet op deze wijze op te reageren. Hij noemt dat het bepalen van het eigenlijke recht van God in afzonderlijke gevallen boven de menselijke natuur uit lijkt te reiken.

Hij noemt op diverse plaatsen in het boek dat het om hemelse orakels gaat en dat er dus ook regels zijn van symboliek, naast de regels van de natuur. Hij noemt dat de mens gewoonlijks minder waarde aan de oren hecht dan aan de ogen. (Herodotus)

Witsius noemt dan de boom der kennis van goed en kwaad het symbool van het werkenverbond, en dat de mens een plicht heeft om de betekenis ervan uit te werken, in plaats van ervan uitwendig te nemen. Het liet zien dat de mens er niet voorwerpelijk mee om mocht gaan, maar onderwerpelijk. Niet uitwendig, maar inwendig. De mens moest uitkijken naar de andere wereld, wat dus ook laat zien dat de hof waarin de mens was geplaatst nog maar het begin was en niet het einde. De mens moest het verdiepen.

Witsius noemt dat de mens dus heel voorzichtig met de boom moest omgaan (hoofdstuk 6). Het was dus ook de boom van de beproeving. De betekenis was tweeledig, want het was een verzegeling van de belofte en van de dreiging van het verbond.

Ook was er geen simpele benadering van de boom des levens, want het stond voor wijsheid, en het zou alleen verkregen worden door studie.

Als de mens standvastig zou zijn in de beproeving omtrend de boom der kennis van goed en kwaad, dan zou hij door liefde en gehoorzaamheid komen tot de kennis ‘over’ deze boom, en dan zouden zijn zintuigen opengaan in de onderwerpelijke kennis, niet de voorwerpelijke, objectificerende kennis. De mens moest dus heel voorzichtig zijn, en de kennis niet grijpen, maar toetsen en onderzoeken, op een veilige afstand. Er was een diepe, goede, voorwaardelijke kennis en een oppervlakkige, valse onvoorwaardelijke kennis. De mens moest dus eerst komen tot de voorschriften over de boom en over de boomvruchten, waarvan we kunnen stellen dat de bladeren daar een beeld van zijn. Deze tweeledigheid wordt ook uitvoerig besproken in de nieuwe bijbel, het boek des levens.

Witius noemt dat de mens het hoogste goed moest bespiegelen en begeren, maar er niet naar te streven dan op de wijze die de hemel heeft voorgeschreven. Dat is wat de boom der kennis van goed en kwaad de mens wilde leren. De mens mocht dus niet toegeven aan zijn eigen redeneringen, hoe geloofwaardig die ook zouden overkomen bij de mens. De boom leerde de mens ook dat het geluk niet ligt in het bevredigen van de lichamelijke zinnen voor vermaak, maar dat er andere dingen zijn die de ziel verdiepen, namelijk God die door de ware geboden en voorschriften de mens richting geeft. Er is geen waarachtig leven dan door de richting van God op te gaan.

Witsius stelt dan dat de twee bomen wijzen op de geboden en het evangelie. (Zanchius)

De sabbath is onderdeel van het werkverbond, noemt Witsius, want het laat de mens gericht zijn op de dingen die boven zijn. We kunnen hierbij opmerken dat de sabbath dus ook de bron is die het vlees uitdooft. Het laat de mens zijn in het hogere werkverbond, niet in het lagere werkverbond. De sabbath is een beeld van het afsterven aan de lagere, vleselijke werken. De sabbath laat ook het verbodene zien, wat dus voorwerpelijk verboden is, maar niet onderwerpelijk. In die zin is de sabbath onderdeel van de boom der kennis. Door de sabbath kon de mens komen tot de andere wereld, niet slechts de hof waarin ze waren. We kunnen stellen dat de sabbath de onderwerpelijke vrucht is die alleen door studie verkregen kan worden. Het is niet de voorwerpelijke vrucht, want die leidt tot de dood. Zij moesten dus de bladeren lezen, van de bladeren leren, van de voorschriften van het Woord van God, om zo tot de ware vrucht te komen, en de valse vrucht te ontwijken.

Men kon ook niet zomaar tot de vrucht komen. Men moest eerst de werken doen, oftewel zijn tijd van beproeving tot een goed einde brengen. Witsius noemt dat de sabbath ook het werkverbond verbindt aan het genadeverbond, wat hij de vervulling van het werkverbond noemt, niet de vervanging. De sabbath is het kruispunt. Hij noemt dat een geleerd man hem uitlegde dat Adam op de eerste dag van zijn schepping werd misleid door de duivel en de hele wereld meesleurde in de grootst mogelijke corruptie, maar op de zevende dag werd dit hersteld. Dit is de dag van het evangelie, de overwinning over het vlees, over de zonde, over de duivel, die op de zesde dag de mens had misleid.

Maar dan wil Witsius zijn kant van het verhaal vertellen, en hij noemt dat theologische economie. Hij noemt dat de genade die Jezus verwierf niet zomaar genade was, maar dat Jezus die verwierf door gehoorzaamheid. We spreken dus van genadeloon, of gewoon beloning, zoals dat ook zo staat in de Griekse grondtekst. Het verlossingsverbond is iets tussen God en de zoon, het zoonschap dus. Dat de mens gevallen is is geen reden voor het ongeldig worden van de geboden. Omdat de zoon uit God is geboren kan hij de geboden volbrengen en vervullen.

In het genadeverbond wordt het zoonschap overgedragen tot de uitverkorenen. We kunnen stellen aan de hand van de nieuwe bijbel dat dit zoonschap niet voorwerpelijk, niet als een object, maar alleen door studie, het onderwerpelijke, verkregen kan worden, en dan zal de zoon eerst aan zichzelf moeten sterven door de zondekennis, en zo geboren worden. Vandaar dat aan de ene kant God geen voorwerpelijke kinderen heeft, maar wel onderwerpelijke kinderen, en dat is een groot verschil. Die dialectiek komt ook voor in de nieuwe bijbel, en dit verklaart ook waarom in de islam, de voorloper van de reformatie, God geen kinderen heeft, en waarom dit zo'n belangrijk dogma is. Het behoedt de mens voor Laodiceaanse geloofs-eigenmaking.

Ook Karl Barth wees erop dat het juist het zoonschap is dat is uitverkoren, en brengt zo het Godsonderwerp onder in het gezinsonderwerp.

Bij Witsius gaat het in het verlossingsverbond niet zomaar om een voorwerpelijk zoonschap, maar om het zijn van een dienstknecht tot God. Dit snijdt al een heleboel overmatige romantiek weg die in de voorwerpelijke theologie zo dominant werd.

HOOFDSTUK 37. HET SNOEPVERBOND VAN KUYPER EN KOK

In het paradijs sloot men een verbond van voorwerpelijkheid met de duivel, waardoor men alles zou objectificeren voor de markt. De onderwerpelijkheids- en ontwerpelijkheids-verbonden werden weggeworpen, en men betaalde een hoge prijs. Alles maar dan ook alles op deze aarde wordt tot oppervlakkig object gemaakt, als een vloek.

De Nederduits gereformeerde dialectiek werkt hiermee :

- voorwerp
- onderwerp
- ontwerp

En :

- stelling
- tegenstelling
- samenstelling

oftewel :

- these
- antithese
- synthese

Dat zijn wetenschappen op zich, en het is de enige weg om uit Laodicea te ontkomen. Het is niet meer leven maar overleven.

Er zijn vele verbonden in de latere Nederduits gereformeerde dogmatiek. We moeten tot deze verbonden gaan :

- zondekennisverbond (Steenblok)
- toetsverbond (Jakob)
- lijdensverbond (Basilea Schlink)
- stervensverbond (Jezus)
- onderwerpelijkheidsverbond (Witsius)

In het leven is het de bedoeling om van gemakszuchtige, oppervlakkige voorwerpelijkheid te komen tot voorzichtige, twijfelende, studerende onderwerpelijkheid, waar Witsius over predikte en wat later werd overgenomen door Kant, Hegel, Nietzsche, Kersten, Dooyeweerd en Steenblok. Van voorwerpelijkheid komen tot onderwerpelijkheid is een belangrijk onderwerp in de gereformeerde gemeente en de GGiN, de steenblokkiaanse kerk, en dit kan alleen door de zondekennis, of zoals wij het noemen : het zondekennisverbond. Na de calvinistische reformatie en het heengaan van Calvijn begonnen dingen vast te groeien, en daarom moest de witsiaanse reformatie wel komen in de jaren 1600 en 1700, om de weg te banen voor de latere kantiaanse reformatie. Zonder Kant zou de gereformeerde gemeente nooit hebben kunnen bestaan, want dan zou de mens nog in het dingbegrip opgesloten zijn. Door de onderwerpelijkheid, het tot studie-onderwerp te maken, kan de mens terugkeren tot het oorspronkelijke ontwerp in het paradijs. Witsius stelde dat de boom der kennis in het paradijs niet voorwerpelijk gebruikt mocht worden, maar alleen onderwerpelijk, om zo tot nog een andere wereld te gaan. Daarom wordt er veel over Orion gesproken in de nieuwe bijbel.

Ik had een droom dat ik ergens liep met een vrouw langs een gracht. Ik droeg een grote tas die ik neerlegde, en ik sprong zo de gracht in. Zij riep mij toen na : ‘Waarom spring je in de melk ?’ En inderdaad was het zo dat er geen water in de gracht was, maar melk. De vrouw riep ook dat er zware stroming in de gracht was, zware zuiging, en ik werd naar beneden gezogen, naar de stenen zijkant, waar een gat was waar die zware zuigkracht vandaan kwam, en ik kon niet meer loskomen, maar toen zag ik ineens dat ik het niet was, maar iemand anders, terwijl ik toch in de gracht was, dus ik dook toen naar die persoon die vastzat in de zuigkracht in het gat, een wit gat, wat overigens niet diep ging, maar wat gewoon in de muur zat onder de melk, en de vrouw riep toen dat ik moest oppassen dat ik zelf niet meegesleurd zou worden, dat ik het nooit in mijn eentje zou kunnen. Ik nam toen een touw wat ik ergens aan vastbond, en ging toen met het touw naar beneden om het aan de persoon vast te maken, en ging toen weer naar boven langs het touw om de persoon op te trekken. De melk was warm, lauw. Het waren de jaren 1600 en 1700, waar goede dingen waren, maar ook gevaarlijke dingen. Vandaar de strijd.

R. Kok (1890-1982) begint in zijn brochure ‘Het aanbod van God’s genade’ al direct te stellen dat het in hoofdzaak over het aanbod van genade gaat. Met dit aanbod van genade komt God tot allen, stelt hij. Hij heeft het over het belang van de evangelie-prediking aan de gehele wereld. In hoofdzaak gaat dit dus om het aanbod van de genade, en daarachter is het dan van belang : ‘Als gij dan volmaakt wil zijn, verkoop dan wat gij hebt, en geef het aan de armen,’ Mattheus 19:21. De zaken worden hier dus omgedraaid, want zoals Steenblok het stelde moet de ellendekennis voorop staan, en niet de genade. Het zou anders heel bedriegelijk kunnen worden, en daarom stond R. Kok ook bekend als genadestrooier, een wilde weldoener, ook al predikte hij geloof en bekering en de ellendekennis. Het aanbod van genade was de hoofdzaak. Door het aanbod van genade als hoofdzaak te maken deed hij tekort aan de ellendekennis die aan alles vooraf gaat. Calvijn stelde dat voorop en dat was het voornaamste stuk van zijn theologie, en daarna het doden van het vlees.

Eerst moeten we dingen goedmaken, en dan is er genade, als genadeloon. Eerst moeten we besef hebben van wat er verkeerd is gegaan. Er mag niet zomaar genade aangeboden worden. Genade is een sluierterm en kan al snel als slaapdrugs werken. Je mag er niet voorwerpelijk mee omgaan. R. Kok werd gezien als een morser. Het begon allemaal een beetje op Kuyper te lijken, die ook een genade bakker was die heel veel de nadruk legde op genade, en de mensen daarmee drilde, ook al had hij het over geloof, bekering, berouw, en de ellende kennis. De verhouding klopte niet. Er werd

snoep en drugs gesmokkeld. Het was sinterklaas en zwarte piet, ook al kwam hij met zak en roede.

Het blijft maar herhaald worden in zijn brochure : het aanbod van de genade. Dat staat voorop en is hoofdzaak, en daarna wordt er pas over de andere dingen gesproken. Er wordt verschrikkelijk gesjoemeld en gesmokkeld. Het is als sommige stukken van Kuyper waarbij je geheel wordt ingepeperd en ingesmeerd met de genade. Er gaat hier iets gigantisch fout. Zo gaat het er in gerechtshoven ook niet aan toe, dat ze zomaar de genade aanbieden aan alle criminelen.

R. Kok biedt het algemene evangelie aan, wat aangenomen kan worden, om zo Jezus de Zaligmaker met een waarachtig en levend geloof te omhelzen. Hij was een romantisch prediker. W. Hage (1913-2003), die ooit een leerling van Steenblok was, wees ook op de andere kant van het verhaal, in zijn preek over zondag 46. Maria wilde Jezus in zoete gemeenschap omhelzen, romantisch met hem zijn, maar Jezus zei : ‘Raak mij niet aan.’ (Johannes 20:15-17) Hij wilde niet dat zij voorwerpelijk met hem omging.

Het is van belang dat we ons niet zomaar storten in allerlei genade-weelde, maar dat wij gaan twijfelen, in de leer van Socrates wetende niets te weten, oftewel het pad van de bekommerden begaan, zoals het soms genoemd wordt in bevindelijk-gereformeerde kringen, want het geestelijke natuurproces gaat traag. Wek de liefde niet op voordat het haar behage. Het mag niet ten koste gaan van de diepte van de zondekennis, daarom is het een smal en lang pad, waar Witsius ook op wees, om zo onderwerpelijk om te gaan met de bomen van de hof in plaats van voorwerpelijk. Er zijn geen snelle wegen, want door de snelle wegen viel de mens, werd de mens bedrogen. Er waren dus grote gevaren verbonden aan de manier waarop R. Kok predikte.

Je vraagt je soms af als je zijn geschriften leest of hij nu een predikant is of de kerstman. In ieder geval ging hij in 1956 over tot de christelijke gereformeerde kerk die aan zijn kant stonden, en in 1966 werd hij deel van de Bewaar het Pand vleugel binnen de christelijke gereformeerde kerk, om daar zijn overmatige zoetigheid te verspreiden. Men probeerde zo tussen Steenblok en Kok in te blijven, alhoewel anderen begonnen in te zien, meer en meer, hoe belangrijk het was toch meer naar Steenblok te neigen.

HOOFDSTUK 38. 1953 : DE TERUGKEER TOT GETSEMANÉ

1946 : Haaien beginnen de wateren van de christelijk gereformeerde kerken binnen te zwemmen. Objectificatie, voorwerpelijkheid, wereldgezindheid, veroppervlakkiging begint steeds meer in te dringen, en in de vijftiger jaren beginnen predikanten over te gaan naar bevindelijkere richtingen. Er is overal verval, en sommige predikanten staan er binnen het kerkverband tegen op. Niet elk verval is natuurlijk verkeerd. Er zijn ook Barthiaanse en Kantiaanse stromingen die het kerkverband op sleeptouw nemen. Verschillende lijnen lopen er doorheen. Er moet ook veel wat vroeger gedeformeerd was weggestreept worden. Ook vanuit de bevindelijke richting stromen er predikanten met hun kerken naar de christelijk gereformeerde kerk, zoals R. Kok in 1956.

Verschillende predikanten begonnen het op te merken na de oorlog, na de bevrijding, hoe het volk in valse gerustheid kwam, want de oorlog was nog niet gestreden. Men ging aan de drugs. Er werd een verdacht goedje rondgegeven. De voorwerpelijkheid leidde de mens af van de onderwerpelijke studie, het werd gevaarlijk gedeformeerd Laodiceaans, alhoewel er ook tekenen van doorgaande reformatie waren, het komen 'van dingbegrip tot functiebegrip' (zie Dooyeweerd). Er liepen dus meerdere lijnen door de christelijke gereformeerde kerk, en lijnen gingen ook in elkaar over, en gingen naar buiten of naar binnen. Het werd zowel slechter als beter, maar sommige predikanten begonnen alarm te slaan. Zo waren er dus ook de uittochten in de vijftiger en zestiger jaren. Men zocht het zwaarder, bevindelijker, want men wilde niet te licht of te zoet bevonden worden.

Golgotha was geweest in de jaren 1940-1945, na een langslepend Getsemané in de dertiger jaren crisis. Maar nu de bevrijding was gekomen in 1945 snelde men al snel vanaf 1946 met vernieuwde krachten tot de olijfberg. Er werden dingen overgeslagen, schakels werden losgelaten, en men kwam tot veroppervlakkiging in plaats van verdieping. Men ging overmatig feesten en werd wereldsgezind. Met 1953 waren er ook protesterende en demonstrerende steenblokkiaanse en barthiaanse woorden en waarschuwingen in de christelijk gereformeerde kerk, en men hield de Apeldoornse synode. Het was allemaal te ver gegaan. De mens was van God afgedwaald. De mens was God kwijt, en er werd opgeroepen tot bevindelijkheid, want het lag niet zomaar vlug voor het grijpen. De mens moest de lange weg terugmaken.

Het was inmiddels september. In het voorjaar, zo vlak voor de zomer, op 3 juni, was er in de gereformeerde gemeente een generale synode gehouden in Utrecht, met als voorzitter A. Verhagen. Er werd door een afgevaardigde voorgesteld om te gaan stemmen over de school, want de meningen liepen zeer uiteen, waarop een aantal afgevaardigden wegliepen, want die voelden niets voor een stemming. De stemming vond alsnog plaats, en C. Steenblok werd afgezet als leraar. Het begin van de GGiN. Dat was een grote scheuring. De boodschap van C. Steenblok was de strijd tegen voorwerpelijkheid, wereldsgezindheid en veroppervlakkiging, d.m.v. de ellendekennis, die in zijn

ogen niet diep genoeg was gegaan, wat in principe een zeer Barthiaanse stelling was, en degenen die Barth begrepen merkten op dat hij in principe zwaar gereformeerd was.

Nu was er in Apeldoorn in september een generale synode van de christelijk gereformeerde kerken, en men riep op tot buitengewone arbeid. (Acta Generale Synode september 1953, p. 6) Er werd gewaarschuwd tegen de secte-geest. Er werd opgeroepen tot bekering en verootmoediging. Er werd gehamerd op het belang van de kennis van de kerkgeschiedenis zodat er zicht zou komen op het schriftuurlijke beginsel, en dat kon alleen door het geestelijk aanvoelen van de werkelijkheid en de praktijk van het geestelijk leven (p. 7). Er werd dus opgeroepen tot bevindelijkheid, de onderwerpelijkheid. Men was terecht huiverig voor hooghartigheid, stellende dat hun wijsheid dwaasheid is en hun kracht zwakheid. Ze moesten gaan van het witte paard tot de witte wolk. Ook was contact met de gereformeerde gemeente wenselijk, en men lette op de ontwikkeling van wat daar gaande was (p. 48).

Met de gereformeerde kerk van Kuyper was er geen vereniging mogelijk, vanwege al te grote leerverschillen. Ze wilden wel blijven getuigen van het schriftuurlijke beginsel van de afscheiding (1834), en contact was ook zeker mogelijk.

In de generale synode kwam naar voren dat er grote verontrusting was over de geestelijke verwording in hun kerken die gaande was, en ze waarschuwden tegen inzinking en vervlakking. Ook waarschuwden ze tegen de algehele modernisering die op komst was. De religieuze metaforen waren er nog wel, maar die hadden hun betekenis verloren. (p. 228) Er werd opgeroepen tot ernstige bezinning. Voordat men op de kansel zou gaan staan zou men eerst diep ontdekt moeten zijn aan de onderscheidende en onderwerpelijke bron. Ze probeerden duidelijk te maken dat alleen door de lange onderwerpelijke weg te begaan men het Woord des Heeren kon spreken. Op de voorwerpelijke weg van objectificatie van de religieuze zinnebeelden zou alles dichtgroeien, en zou het vlees slechts spreken, ook al komt die met religieus taalgebruik. Dit was dus min of meer een Steenblokkiaanse boodschap. Wat er in de gereformeerde gemeente was gebeurd was in principe ook bij hen gebeurd, dat de hemelen waren geopend, en dat er een engelenmacht was gekomen die deze waarschuwing bracht. Dat is de waarde en het belang van 1953. Het liep parallel aan elkaar. Net als Steenblok streden zij tegen oppervlakkigheid en wereldgelijkvormigheid, en waarschuwden zij tegen de opmars van de Laodiceaanse kerk die verstrikt was in eigenwaan.

De ouderen werden opgeroepen om een goed voorbeeld te zijn voor de jongeren, in deze tijden van verval. Er werd opgeroepen om ‘bekeerd te worden van zelfgenoegzame bekering’, oftwel los te komen van Laodiceaanse bekeringen. Ook Dooyeweerd werkte dit uit in zijn theologie en filosofie in de dertiger jaren. Hij moedigde de mens aan die bergen te beklimmen, om die hemelse kou in te gaan, om los te komen van Laodiceaanse lauwheid. Het moest afsterven, want het vrat aan de breinen en de harten van de mensen, als een meedogenloos monster. Dooyeweerd wilde dat de mens de geestelijke Mount Everest zou beklimmen.

Ze waren God kwijt, stelden ze, en dat moest geleerd worden in de bevindelijke weg. Dat was de verlieskennis. De mens moest onder ogen komen, en leren, dat hij het verloren had. Laodiceaanse drugs probeert dat in de hersenen weg te werken, opdat de mens verder gaat op zijn verloren paden, zonder dat hij het door heeft, opdat het rijk der duisternis zo voordeel op hem behale.

Er was een tendens gaande dat de jeugd om meer aandacht vroeg, en men moest oppassen dit niet tegemoet te gaan met wereldse middelen die uit het vlees opkwamen, ook al waren die met een godsdienstig laagje bedekt. (p. 229)

Er werd gewaarschuwd dat wie de jeugd zou willen tegemoetkomen met wereldse middelen al dan niet vanuit verkeerde jeugdlusten, die zou de jeugd juist in de armen van de vijand spelen.

Nu, als wij naar onze herinneringen kijken, dan moeten we daar niet voorwerpelijk mee omgaan, als objecten, maar onderwerpelijk zoeken naar functie en betekenis. Loskomen van naïef dingbegrip. De mens snelde na de oorlog tot de olijfberg, terwijl Golgotha juist verdiept moest worden in onderwerpelijkheid, om zo tot de velden van Gethsemané terug te gaan waar men schakels had laten liggen, om zo de lange en smalle weg verder te begaan. Ik had eens een droom over Getsemané als een natuurgebied met kerken, en jachtvelden. Er moest nog veel op de zondemachten gejaagd worden. Er waren vele zwijnen waar de mens nog niet mee af had gerekend.

Gaat men zomaar snel tot de olijfberg ? Neen, men moet eerst tot een dieper Getsemané gaan, tot het dagelijkse zelfoffer. Men zal de dood zoeken maar het niet vinden, omdat men eerst meer moet strijden en zich bewapenen met de lijdzaamheid, opdat zo ware geestelijke vrucht voortgebracht zal worden. Getsemané was in mijn droom in de bloei. De wildernis zal bloeien. Dat kan alleen in onderwerpelijkheid, in het voorzichtige, schriftuurlijke onderzoeken en toetsen.

Voorwerpelijke prediking is overmatig romantisch, Laodiceaans dus. Het leven is illusie, laten we dat niet vergeten. Dit is het gebied buiten het paradijs, daar waar de bedrieger, de trickster, regeert. De stukjes breken van elkaar af om nieuwe stukjes te vormen en om de wereld erachter te laten zien.

HOOFDSTUK 39. HET LAODICEAANSE VERBOND

We moeten onderwerpelijk omgaan met het begrip kerk, niet als voorwerp. Je moet de kerk vinden in jezelf, want je bent zelf een kerk, waar de oude bijbel al op wees. Dat is ook een hele Paauwiaanse gedachte. Uiteindelijk werden de Paauwianen preeklezers. We moeten de bladeren verstaan, de geschriften des Heeren, voordat we tot de vrucht kunnen gaan. Als je te gemakkelijk met kerk en bijbel omgaat, Laodiceaans, dan is de ellendekennis en verlieskennis niet goed tot je doorgedrongen en ben je nog aan de drugs. Dan moet je bij Paauwe en Steenblok zijn, en bij Barth. Dan moet je bij het jaar 1953 zijn, en die beweging ging ook over tot de christelijk gereformeerde kerk min of meer, want wat in de gereformeerde gemeente gebeurde gebeurde ook bij hen, min of meer. Het liep aan elkaar parallel. Ze wilden vasthouden aan de bladeren, maar dan moesten ze leren daar onderwerpelijk en bevindelijk mee om te gaan, in plaats van voorwerpelijk. Dat was ook hun doelstelling in 1953, maar het kwaad was al geschiedt, en de christelijk gereformeerde kerk werd met de stroom meegesleurd van de nieuwe generatie. Verschillende predikanten vertrokken toen in de vijftiger en zestiger jaren, met hun gemeentes. 1946, het grote verval van het voortijdig opgaan tot de olijfberg ten koste van een dieper Golgotha en Getsemané, bleek te sterk te zijn. Daarom moest men onderwerpelijk leren om te gaan met 1953, het verdiepen, om zo verder op het Steenblokkiaanse pad te gaan.

1946, het jaar na de bevrijding, was het jaar van de algehele indutting, de aanvang van het moderne tijdperk, van de valse, Laodiceaanse gerustheid en geruststelling. Het greep om zich heen als een orkaan, als een woest zeemonster, en ook de christelijk gereformeerde kerk werd gegrepen, en er werd goed teruggevochten in 1953, en daarvóór al, maar het was te sterk. Du Marchie van Voorthuyzen en Van Minnen waren inmiddels al vertrokken, in 1952, en ook anderen vertrokken al dan niet met hun kerken in de vijftiger en zestiger jaren, zoals Zijderveld, W. Baaij, Venema, van der Bijl en van Ravenswaaij.

1946 : Haaien beginnen de wateren van de christelijk gereformeerde kerken binnen te zwemmen. Waar komt het vandaan ? Het antwoord is heel simpel : Het doodsjaar van Calvijn, 1564. Calvijn (1509-1564) was nog maar in zijn mid-vijftiger jaren toen hij stierf. Zijn Institutie had hij geschreven toen hij jong was, alhoewel er daarna ook latere versies kwamen, de laatste in 1559, vijf jaar vóór zijn dood, maar in zijn commentaren nuanceert hij het. Daarom stelde hij dat de Institutie samen met zijn commentaren gelezen dienen te worden, maar velen zijn nooit zover gekomen, omdat zijn bijbelcommentaar een nogal omvangrijk werk is. Je zou jezelf dan vele jaren eraan moeten wijden om het enigszins te kunnen doorspitten. Hij stierf dus betrekkelijk jong, terwijl hij nog niet klaar was. Met zijn dood namen haaien zijn werk over, en objectificeerden het. Calvijn werd tot een voorwerp, een product. Ze maakten er TULIP van, een slap aftreksel van zijn leer.

Nu, Calvijn kon niet meer alles zeggen wat hij moest zeggen, sinds zijn jonge dood. Verschillenden hebben gewezen op de komst van nieuwe hemelse boeken, zoals J. Wisse (CGK) en C. Steenblok (GGiN), zoals ook de oude bijbel dat deed, in het boek Daniël en het boek Openbaring.

C. Steenblok zegt hierover in zijn Gereformeerde Dogmatiek in vraag 2201 dat er sprake is van boeken die geopend gaan worden, zoals dat in de oude bijbel was opgetekend. Hij noemt het boek van de ongeschreven geboden van de natuur, en het boek van de geschreven geboden, en het boek van het geweten wat daarmee in overeenstemming is. Ook noemt hij het boek des levens, wat we de nieuwe bijbel noemen. Hij noemt hierbij Openbaring 20:12 :

'*En ik zag de doden, klein en groot, staande voor God; en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend, dat des levens is; en de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, naar hun werken.'*

Dat boek was in zijn dagen nog niet gekomen. Hij leefde van 1894 tot 1966. Hoe durft iemand dan te zeggen, op grond van deze tekst, dat de oude bijbel de hoogste autoriteit is ? Dat is een Laodiceaanse gedachte. Men had toen nog niet alles ontvangen. Het is een leugenleer. De oude bijbel was samengesteld op basis van een verkiezing door een groep kerkleiders die erover gestemd hebben en gediscussieerd. Democratie is nooit de hoogste autoriteit. God doet niet aan 'meeste stemmen gelden.' Daar komt bij dat ze toen de volle waarheid nog niet hadden. Die moest nog komen. Jezus had aangegeven dat ze daar nog niet klaar voor waren. Het boek des levens is de hoogste autoriteit, oftewel de nieuwe bijbel, want die oordeelt de levenden en de doden. Niet de gebrekkige oude bijbel. Het is een onbijbelse gedachte dat de oude bijbel het hoogste boek zou zijn. God werpt niet zomaar paarlen voor de zwijnen want de mens leefde toen nog in het tijdperk van de duisternis. Zij die stellen dat de oude bijbel de hoogste autoriteit is doen aan voorvaderverering in de ergste vorm. Het is een noodbijbel geweest, een noodplan. Het was nog niet de vervulling. Wij prediken uit de oude bijbel, het oude verbond, en de nieuwe bijbel, het boek des levens, de vervulling van het verbond, het nieuwe verbond.

In het Aramees, de taal van Jezus, komen de doden in Openbaring 20 tot de pijler van een brug, de drager van het Woord, en dan worden de boeken geopend. In het Aramees is de pijler wit of doorzichtig wit. Het Aramees noemt dat het een bitter wit is, en dat het van de oertijd is. (vers 11)

U kunt dan zeggen : 'Gezegend zij de Heere, maar ik ben van die of die kerk, of van die of die kerkeraad, of van die of die synode, of van die of die classis, enz. en wij geloven dat de oude bijbel de hoogste autoriteit is, vanwege wat hier of daar staat of vanwege wat die of die gezegd heeft,' maar ik laat mijn linkerhand niet weten wat mijn rechterhand doet. Ik ben Nederduits gereformeerd, Steenblokkiaans en christelijk gereformeerd, intergereformeerd dus, en ik doe niet aan van horen zeggen, maar ik sta onder een engelenmacht, en dit is een bevel van de Heere. Daar mag u het mee doen. U gelooft maar wat u wil geloven. Ik beoordeel u niet om uw theologie, want het gaat om uw hart. Ik heb broeders en zusters in alle richtingen. Er zijn veel verschillen tussen de richtingen en zelfs binnen de richtingen. Maar wat ik wel weet is dat de oude bijbel niet de hoogste autoriteit is, maar God is de hoogste autoriteit, en die heeft het boek des levens gegeven als de hoogste autoriteit, oftewel de nieuwe bijbel, om de levenden en de doden te oordelen, niet als iets voorwerpelijks, maar in onderwerpelijkheid, tot ontwerpelijkheid. Het is de witte steen die voor de overwinnaars is, met nieuwe namen. Wij prediken uit de oude bijbel en de nieuwe bijbel en de geschriften van

Calvijn en de andere oudvaders. De oude bijbel is niet almachtig. De voorouders moesten het met de oude bijbel doen, zo gebrekkig als het was in de wildernis, maar zij moesten opgaan tot het verborgen manna.

Wij zijn geroepen om de boekrollen te ontzegelen. Zo werd het ons vroeger geleerd door een hervormde predikant die onderwees over Karl Barth en dat de bijbel precies was wat het beweerde te zijn : een bij-bel. Uiteindelijk gaat het om God en God's Woord, wat dwars door de oude bijbel heengaat, maar ook veel ruimer is. Karl Barth was zwaar gereformeerd in zijn opvattingen. De mens is totaal vervreemd van God. Ook de kerken. De Nederduits gereformeerde kerk is zwaar gereformeerd, en heeft dus het boek des levens nodig. Dat boek zal geopend worden. Het ware zwaar gereformeerde is niet voorwerpelijk, maar onderwerpelijk, ook wat betreft de oude bijbel en de nieuwe bijbel. Het is Steenblokkiaans. Als u loopt te bedenken hoe u hogerop kunt komen, een hogere positie in de kerk kunt krijgen, of in de wereld, dan is het Steenblokkiaanse bezig juist de diepte van zijn ellende en verlies onder ogen te komen. Groot verschil, nietwaar ?

Het zware gereformeerde gaat niet alleen dieper terug in de geschiedenis, maar heeft ook deel aan de doorgaande reformatie, dus wij zijn ook vrijgemaakt gereformeerd, maar dan van de zwaardere, meer steenblokkiaanse vleugel. Wij als zware intergereformeerden blijven ons afscheiden en afscheuren van het Laodiceaanse. Dat is wat de Nederduits gereformeerde dogmatiek is. Het is niet zelfgenoegzaam. We moeten dieper de wildernis in, als Ismael. Mozes mocht het beloofde land niet binnengaan, voorwerpelijk gezien, maar hij moest er onderwerpelijk mee omgaan. Uiteindelijk moest Jeremia het werk van Mozes zuiveren en ermee verder gaan. Dat is wat we terugvinden in het steenblokkiaanse, oftewel in 1953. Zo is er een opstanding van het calvinistisch gereformeerde, en kunnen wij het donkere jaar van 1564 en zo ook van 1946 overbruggen. Amen.

Nederduits Gereformeerde Predikanten Fonds (NGPF)

HOOFDSTUK 40. GEEN WITTE STEEN ZONDER DE ZWARTE STEEN

Waarlijk zwaar gereformeerd zijn betekent niet mee te doen met het bedrog, jezelf als Jeremia ervan af te zonderen. Zwaar gereformeerd betekent dat je uit Laodicea bent gegaan. Als je gelooft dat we alles al hebben in de oude bijbel, dan is dat een Laodiceaanse dwaalleer van zelfgenoegzaamheid. Het is een zeer onbijbelse gedachte. De bijbel spreekt volop over het nieuwe hemelse boek wat zou komen, over de volle waarheid die zou komen. De aarde zou volworden met de kennis des Heeren. Dat moest nog gebeuren. Als je de oude bijbel als object gebruikt en als hoogste autoriteit dan is dat niet zwaar gereformeerd, maar zwaar Laodiceaans. Dan ben je jezelf en anderen zwaar aan het bedriegen. Dan ben je een goedgelovige new ager. Dan mag je predikant zijn, maar ben je ook een taalkundige ? De bijbels in het westen zijn grotendeels verkeerd vertaald. Veel predikanten hebben zich wel verdiept in de dogmatische verbonden van de westerlijke kerk, maar niet zozeer in de diepere talenstudies en de lexicografie, etymologie enz. Dan ben je voer voor de Laodiceaanse monsters die de kerk in de greep houden. Vaak zijn de predikanten die exegetische en lexicografische zwakheden hebben ook weer marktpredikanten. Wij hebben nooit onze boeken verkocht. Als je het voor de markt gaat doen, en niet voor de doorgaande reformatie, dan wordt het slinks, hoe dan ook. Wij mogen het vrome woord des Heeren niet verkopen. Jezus ging met een zweep door de zwijnenstal die ze van het huis des Heeren hadden gemaakt. Dat is wat zwaar gereformeerd is, dat je niet braaf meeloopt met Laodiceaanse optochten. Ze staan de hele dag voor de spiegel in Laodicea, terwijl de zwaar gereformeerden in de wildernis op zoek zijn naar het verloren lam, allereerst in henzelf. Geloven in de oude bijbel als allerhoogste autoriteit gaat geheel tegen Openbaring en andere teksten in, en is niet zwaar gereformeerd, maar dartel gedeformeerd.

Calvijn’s werk was nog niet af. Voortijdig stierf hij omdat de mensheid meer nog niet aankon. Haaien namen de mensheid in in 1564, zijn sterfjaar, om het calvinisme te vervlakken, modern en populair te maken, voor de markt. Het werk werd gedeformeerd, net zoals de nazi’s eens deden met Darwin en Nietzsche. Toen in 1946 na de oorlog drongen die haaien in de wateren van de christelijk gereformeerde kerk om daar te deformeren en moderniseren. Er werd getrokken aan het schip. Het waren Laodiceaanse haaien. Het waren haaien van de new age, met een godsdienstig laagje.

Waar kwamen de haaien van het sterfjaar van Calvijn vandaan ? Het is heel simpel : Van het sterfjaar van Mohammed, zijn voorloper, het jaar 632. Mohammed stierf net als Calvijn voortijdig, zodat zijn werk nog niet af was. De mensheid was er nog niet klaar voor. Mohammed moest het nieuwe testament nog schrijven voor de Koran, maar dat is dus niet gebeurd, vanwege zijn dood. Hij was nog maar betrekkelijk jong, in het begin van zijn zestiger jaren.

In de reformatie riep men al : Liever Turks dan paaps. De komst van de islam was de voorloper van de doorgaande reformatie. Het was een teken dat er verdere reformatie moest komen. Het monster

van Laodiceaans katholicisme had de wereld in zijn greep en zoog de wereld geheel leeg. Islam en reformatie streden beiden tegen dit monster, maar het was nog niet klaar. De islam had nog geen nieuw testament ontvangen, en dat zou later nog voor problemen kunnen zorgen. In veel opzichten loopt de islam parallel aan de reformatie, maar het openbaringskanaal was dramatisch dichtgegaan met de dood van Mohammed. Zo konden de haaien komen, en zij gingen tot de reformatie, tot 1564, en daarna tot 1946. De islam was hervormd Judaïsme en een hervormd christendom, maar er moest nog een nieuwe vorm komen, die maar niet kwam. Daarom moest het calvinisme wel komen, en het zware gereformeerde. Mohammed had vele bruikbare ideeën die ook weer terugkwamen in het calvinisme. Calvijn was de Mohammed van de reformatie. Hij bouwde zijn eigen theocratie, zo goed en kwaad als dat ging, maar stierf voortijdig. Meer kon de wereld niet aan.

Calvijn was als een ayatollah. Je moest niet met hem sollen. Het was gevaarlijk om het oneens met hem te zijn. Hij had grote invloed. Dit had nadelige gevolgen in de heksenvervolgingen waarin natuurmensen op basis van Calvijn’s krasse woorden over dit onderwerp werden omgebracht. Dat was niet zomaar iets van Calvijn, maar van die tijd. Hij had ook gevaarlijke ideeën over de overheid, die hij had van misvertaalde bijbelverzen. Hij stond gunstig tegenover de doodstraf. Hij stelde dat hen die tegen de doodstraf streden tegen God zelf streden. (Verkl. Romeinen 13)

Waar Mohammed’s werk was gestopt ging Calvijn’s werk door, maar ook het werk van Calvijn werd in 1564 abrupt afgekapt. Er was dus geen mogelijkheid om de islam in een nieuwe vorm te brengen, omdat er een gat zat in het net van Calvijn. De brug, het boek des levens, moest nog komen. Zowel de islamieten als de calvinisten hebben nog verdere verlossing nodig. Daartoe is het boek des levens gekomen. We mogen daar niet voorwerpelijk mee omgaan, maar onderwerpelijk. Calvijn stond onder druk van Ismael en Ezau die nog een plaats moesten krijgen in het heilsplan. Mohammed was daarmee begonnen, maar heeft het nooit kunnen afmaken. De verlossing is dus niet voorwerpelijk, maar onderwerpelijk, een studie-proces, waar Witsius mee was begonnen in zijn natuurtheologie, om een brug te bouwen tussen de naar elkaar verbitterde richtingen. We kunnen stellen dat alleen de ellendekennis en de verlieskennis in het ontdekt worden aan de diepte van de kloof tussen God en mens die verlossing kan plaatsvinden. Dan moeten we eerst ontdekt worden aan onze verdoemelijke staat en onze doodstaat. Dat is een steenblokkiaans-jeremiaans pad. Geen Laodiceaan zal daarop kunnen wandelen. De brede, korte weg heeft niets gemeen met de smalle, lange weg.

Het geheimenis van Ishmael en Ezau drukte zwaar op Calvijn, en hij vertaalde het in zijn soberheid en ascese, ook in zijn vijandschap tot alle vlees, en zijn liefde voor lange wildernistochten. Zijn artikels waren niet kortaf, maar gingen maar door en door, om nieuwe betekenissen te vinden, diepere inzichten. De doorsnee islamiet en de doorsnee calvinist zijn veelal grotendeels nog onbekeerd totdat zij de witte steen weten te bemachtigen. Er is daartoe geen weg dan door de zwarte steen van de zondekennis. Misschien vindt u dat krasse uitspraken, maar de Steenblokkiaan M.J. van Gelder had dezelfde soort uitspraken in zijn strijd tegen de van zichzelf overtuigde Laodiceaanse geest die in de zeventiger jaren in de gereformeerde gemeente probeerde binnen te dringen, want hij stelde dat hij de gemeente grofweg voor onbekeerd moest houden. Hij hamerde net als Steenblok op het belang van diagnose, anders zou er geen medicijn kunnen komen. (De Saambinder, 28/8, 1975) Dat is ook de betekenis van de onderwerpelijkheid, namelijk het diagnostiseren.

HOOFDSTUK 41. CALVIJN EN DE STRIJD TUSSEN DE INSTITUTIE EN ZIJN COMMENTAREN

Calvijn stelt in zijn commentaar op de evangeliën dat de mens veelal aan weelde en praal verslaafd is, terwijl ze de gaven die God hen gegeven heeft ongebruikt laten liggen. De apostelen zagen de sluier van zijn koninkrijk aan voor het koninkrijk in hun dwaasheid, stelt Calvijn, en daarom moest God juist op verre afstand een rijk zoeken, opdat zij geduld zouden leren. De discipelen meten het echter af aan hun vleselijke gevoel. Calvijn stelt dat ze door hun dwaze voorstellingen God's koninkrijk hebben verwoest of verborgen gehouden. (Verkl. Lukas 19)

Calvijn onderscheidt verschillende lagen in de mens, namelijk de buitenste schil waarin de mens geen vrije wil heeft omdat die opgelegd is en in gebondenheid leeft, maar er is een diepere laag waarin een gevoel van menselijkheid kan zijn, een vrije goedheid, en een nog diepere laag waarin medelijden kan zijn, en dat is in ieder geval zo wanneer hij Jezus bespreekt, dat die twee diepere lagen actief zijn in deze kwaliteiten. Het is de diepere natuur van de mens, en hierdoor voelt de mens zich gedrongen anderen te helpen. Medelijden is dus de diepere bron van de mens, het diepere binnenste, dieper dan zomaar algemene goedheid, als dat aanwezig is tenminste, maar in Jezus' geval is dat in ieder geval zo. In die diepere lagen heeft de mens dus meer keuze mogelijkheid. Die zijn spontaner. In de buitenste lagen is het meer aangeleerd gedrag.

Het gaat hier om Calvijn's besprekingen van Mattheus 20:32 en Mattheus 22:37. God wil ongedwongen en vrijwillig gediend worden, uit liefde, wat Calvijn het begin van de vroomheid noemt. Dit gaat dus rechtstreeks in tegen het botte TULIP, en is dus eigenlijk een nuance van Calvijn, om te laten zien dat er verschillende verdiepingen zijn in zowel God als mens, met verschillende eigenschappen die elkaar kunnen tegenspreken, en waarin andere regels gelden. Het is dus zeer dialectisch, waar Kant en Hegel later verder mee gingen, wat niet speciaal van Calvijn kwam maar wat een tendens was in die tijd, en wat eigenlijk altijd al bestaan had. De mens is een zeer dialectisch verschijnsel, omdat God een zeer dialectisch verschijnsel is. Het is ingewikkeld en gebonden aan seizoenen, bedelingen en verschillende verdiepingen die op een bepaalde wijze met en tegen elkaar functioneren, en die telkens draaien of terugdraaien volgens een bepaalde code. Ook die code verandert telkens, zeer nadrukkelijk of slechts subtiel.

Net zoals in de oude bijbel worden er in de geschriften van Calvijn tegenstellingen gevonden, omdat er meerdere lijnen doorheen lopen, omdat hij het nuanceert, van een ander gezichtspunt bekeek, of op een ander punt of bedeling in zijn leven was gekomen, of een keer zijn dag niet had, enz. Er is goed calvinisme en slecht calvinisme. Het gaat erom tot een goede exegese te komen, en zeer zeker ook gezonde 'schriftkritiek' te gebruiken op de soms wat extremistische geschriften van Calvijn. Soms steekt hij hard, en laat het dan even lekker sudderen, en komt pas veel veel later met

een doekje tegen het bloeden, pas na het sterven na de dood. Dus dan kan het de waarheid zijn, en ineens kloppen, maar de hiaat klopt dan van geen kanten. Hij is een messenslijper. Hij gooit mensen ergens in, en haalt ze er pas later voorzichtig uit, als het leed al geleden is. Hij moet geen vreemde, ondragelijke opmerkingen maken waar hele volksstammen van in de psychiatrische ziekenhuizen terecht komen, en dan in een ander boek een wat meer draagbare verklaring geven, maar dat is nu eenmaal Calvijn. Gevaarlijk voor de dagjesgast, maar interessant voor de lange lezer. Hoe meer je ervan leest, hoe kloppender en gebalanceerder het allemaal wordt, maar je moet heel opmerkzaam zijn, want hij geeft soms maar hele lichte en snelle hints, en gaat dan weer verder over andere dingen. Het is gemakkelijk te missen. Vandaar dat een gedegen commentaar, die ook ‘schriftkritiek’ durft te geven op de theoloog, van belang is, om voor eens en voor altijd af te rekenen met de vele boobytraps in zijn werk, en andere soorten valstrikken. Het werk bevat de waarheid ergens, maar er wordt gejaagd en gevist met lokaas-taktieken.

Bij Calvijn is er een leer die soms de kop opsteekt die stelt dat eerst de uitverkiezing er is, dan pas de genade, en dan pas het geloof. De uitverkiezing heeft alles te maken met een soeverein God, en niets met mensen. Mensen hebben daar niet over te beschikken. Het is niet gebaseerd op hun eigen rechtvaardigheid of werken, opdat niemand roeme.

Op andere plaatsen in het werk van Calvijn is het geweten het belangrijkst. ‘Alleen door een goed geweten.’ Het geweten uit zich in de ontmaskering van de zonde en het doden van de zonde, de twee belangrijkste stukken van zijn leer.

In de leer van Calvijn bestaan er verschillende lagen in zowel God als mens. In de diepste laag is er het medelijden, en bij God in de diepste laag is er het verborgen raadsbesluit die niet hetzelfde is als zijn wil, want dat is een laag die daar weer omheen zit, niet de bronlaag. Uiteindelijk, ook als we naar onze catechismus kijken in inzetting 42, zien we daar dan juist dat het medelijden meedogenloos moet zijn naar het vlees :

‘Inzetting 42. Medelijdend, maar meedogenloos naar het vlees

‘Wij moeten een medelijdend, zachtmoedig en verdraagzaam karakter hebben, maar meedogenloos zijn naar het vlees, naar de zonde die op de loer staat, want die moet sterven. Omdat meedogenloosheid al snel misbruikt kan worden, vanwege de gevallen wereld waarin de mens leeft, moet de mens langzaam zijn tot toorn, maar ook op zijn hoede zijn voor het misbruik van medelijden. (Rivieren 7:20, Beloch 4:11, Vuch 9:7, Ewa 31:2-6)’

Het medelijden gaat namelijk samen met het medestrijden. De meedogenloosheid naar het vlees bestaat uit de ontmaskering en de doding van het vlees. Het medelijden is dus in een voortdurend gevecht met de meedogenloosheid, opdat ze elkaar zuiveren. Bij de mens zit er om het medelijden ook nog een laag van algemene goedheid, stelt Calvijn. Daar omheen zit zijn gebonden wil, die dus niet meer vrij is, en om los te komen is de mens afhankelijk van God. God kiest dus wie hij wil, stelt Calvijn, wat verder niet gebaseerd is op de goedheid van de mens, maar de genade van God.

Het is gegoochel met bijbelteksten waarin Calvijn laat zien dat hij niet veel van het Grieks heeft begrepen en al helemaal niet van het Aramees, de taal van Jezus. Het is gebrekkig varkensgrieks waarop hij zijn soms vreemde leerstellingen baseerd, ook al heeft hij veel briljante inzichten.

Hij is een genadetheoloog, of liever een uitverkiezingstheoloog, dat mag duidelijk zijn, maar dat maakt hij zo nu en dan organisch met de geboden, en soms vervangt hij het door de geboden, alsof hij er ineens alles aan zuivert, of het wel de toets kan doorstaan, het hele Gods-idee, alle genade en verkiezing. Dan heeft hij het ineens over het diepste van de mens, en dat die mens daar toch nog een, zij het zeer geringe, keuze-mogelijkheid heeft, omdat God ineens volgens hem niet dwingt, en vrijwillig gediend wil worden. Maar daar zweeft dan nog wel dat idee van de uitverkiezing en de genade omheen, die het geeft wanneer hij wil, buiten het willen van de mens om, want die kan het goede niet willen, alleen maar het slechte. En als God dan iemand verkozen heeft dan is dat voor altijd.

Er zijn verschillende soorten verkiezingen, zoals er verschillende soorten roepingen zijn. Die hebben ook allemaal hun eigen regels. De calvinistische uitverkiezing bestaat uit die van de armen, de kinderen, de ellendigen, de verbroken van hart, maar op andere plaatsen zijn die eigenschappen er niet, en is het raadsbesluit een groot geheimenis. De vraag is in hoeverre er toch nog andere soorten verkiezingen waren, want het gaat hier om een strategische en geheime zone waar Calvijn ook niet zomaar alles over wilde of wist te zeggen, en hoe stierf ook tamelijk jong nog, want hij was midden vijftiger jaren.

Als we naar verschillende soorten uitverkiezingen kijken :

1. de uitverkiezing van de goeden - dat werkte bij Calvijn niet echt, want dan zou de goedheid van de mens boven die van God worden geprezen.

2. de uiverkiezing van de moeilijk opvoedbaren, die extra aandacht nodig hebben - dat komt al dichter bij de uitverkiezing bij Calvijn, want vanuit bijbelse en gezinssituatie gaat God, de vader, de moeder, op zoek naar het verlorene, alhoewel er dan wel op den duur tekenen moeten zijn dat iemand daadwerkelijk is uitverkoren. Calvijn stelde dus ook dat het er niet om ging gered te worden, want dat was je al, of niet, maar het ging erom het te bewijzen dat je gered was, uitverkoren. Het moest tot uitdrukking komen.

3. de uitverkiezing van de rover - Een belangrijk punt. Iemand heeft iets als een Prometheus uit de hemel gestolen, en dan wordt de achtervolging ingezet, en is zo iemand ‘uitverkoren’, omdat hij teveel van de hemel draagt, wat dus niet van zichzelf is, maar gestolen, maar waardoor die persoon belangrijk is voor God, als in een oorlogsstrategie. - Dat is dus een andere reden waarom God heel erg geinteresseerd is in iemand, heel erg onder de indruk is van iemand, terwijl God verder niets met die persoon op heeft, omdat het een rover is, en die wordt dan vanwege deze oorlogsstrategische reden tot de uitverkorenen gerekend.

Wie Calvijn’s werk kent weet dat het belangrijk is, en tegelijkertijd niet geheel onschuldig is. Vandaar ook de noodzaak van exegese op zijn werk. Hoe dan ook is zijn werk een soort reformatorische bijbel van de jaren 1500, en strijden de verschillende bewegingen en stromen binnen het calvinisme om de betekenis van het tegenstrijdige geheel aan geschriften. In vele opzichten steeg het boven Calvijn zelf uit, vanwege de dichterlijke en prozaïsche eigenschap ervan. Het werk leek op zichzelf te staan en leidde een eigen leven. Nu buigen geleerden zich over het theologische geheimenis ervan.

Calvijn zegt in de Institutie 2:2:7 dat de mens beroofd is van wilsvrijheid en heeft geen vrije keuze meer van goed en kwaad, maar heeft een kwade wil. Het is de gebondenheid van de wil.

In 2:2:1 stelt Calvijn dat nu de mens van zijn rechten ontzegt is en niets vermag tot de beoefening van gerechtigheid kan dit de mens opwekken tot traagheid en tot onverschilligheid, dat hij zich er niet meer om bekommert, en er niets meer mee te maken heeft. Aan de andere kant, als hem nog een kleine reserve wordt toebedeelt, dan zou dat wegnemen van God's eer, en sluipt vermetel zelfvertrouwen naar binnen. Calvijn is het vervolgens eens met Augustinus die stelde dat de vrije wil door haar verdedigers meer neergeworpen wordt dan bevestigd.

In 2:2:6 stelt hij dat de mens vanuit zijn eigen natuur niets goeds kan willen, ook niet heel zwakjes in de verte. Helemaal niets. Met iets anders neemt Calvijn geen genoegen. Je kan niet uit eigen beweging het goede willen. Het zijn zeer gevaarlijke, robotische uitspraken van Calvijn, waar het eerste boek van de Nederduits gereformeerde dogmatiek ook over handelt, dat zo de persoonlijkheid door Calvijn wordt weggehaald. De mens kan alleen maar zondigen, ook al is dat vrijwillig, maar dat is door Adam gekomen, en sinsdien heeft de mens een zondige natuur, is de mens besmet, en kan het goede niet meer doen en wil het goede niet meer doen, en de enige weg zou dan zijn : de uitverkiezing, door genade, waar de mens geen enkele zeggenschap over heeft. In zijn commentaren en op andere plaatsen wordt daar door Calvijn dan nuances gegeven, maar hij heeft het toch maar gezegd. Er wordt een flinke steek uitgedeeld, en dan later komen de doekjes tegen het bloeden die toch niet meer helpen. Gelukkig dat in het algehele werk van Calvijn het er maar betrekkelijk weinig over gaat, want hij heeft zoveel andere dingen gezegd, dus dit is maar een druppel in de zee, maar het is en blijft gevaarlijk, en daarom moeten we er ook zeer zeker niet voorwerpelijk mee omgaan, maar onderwerpelijk.

Het is maar een druppeltje in zijn leer, maar het ging heersen op aarde. De mens wilde tulip, en maakte zo zichzelf god. Alle landen, families, bedrijven, organisaties, kerken, groepen, scholen, enz. hebben min of meer tulip-achtige systemen. Zo houden ze de markt draaiende. Is dat Calvijn ? Ja en nee, heel weinig eigenlijk. Daarom noemen we ze eerder tulipers en hyper-tulipers. Er zijn ook weer gradaties in. De mens moet nog tot het ware calvinisme komen.

In zijn verklaring van Mattheus 22:37 stelt Calvijn : 'God veracht de gedwongen diensten van mensen en kiest ervoor om vrij en vrijwillig aanbeden te worden.' Hebben we dan in principe wel vrije wil om tot God te komen, wat hij veracht in de Institutie, of zijn we dan toch nog indirect poppen van de uitverkiezing zonder vrije wil, omdat God iets geheel buiten onze wil en verdienste iets aan ons heeft gegeven waardoor we hem volgen ? Je zou dan kunnen wijzen op de diepere lagen in de mens, waarvan Calvijn het soms wel en soms niet als veilig acht om over te spreken. Hoe dieper je in de mens gaat, hoe dichter je uiteindelijk toch tot een bepaalde vorm van keuze voor het geestelijke terecht komt. Je zou het kunnen voorstellen dat de diepere lagen in de mens mogelijkerwijs steeds dichter bij een soort goddelijke bron zouden kunnen komen, waar de menselijke lijnen kruizen met de goddelijke lijnen. De tendens die Calvijn heeft is dat hij dit soort vraagstukken ook weer snel af kan kappen vanwege het feit dat het te verborgen en ondoorgrondelijk is en de mens niet ijdel nieuwsgierig mag zijn, iets waar hij veel tegen waarschuwt. Vandaar dat als hij het over een onderwerp als vrije wil of onvrije wil heeft, dan geeft hij het op een bepaald punt op, en gaat over tot andere onderwerpen. Al met al zijn zijn

commentaren en de Institutie verschillende werken. De Institutie-ideeën waren er in zijn jonge jaren (1536), en daar is hij nooit echt vanaf gestapt, maar hij heeft het genuanceerd en uitgewerkt in latere versies, de laatste in 1559, vijf jaren voor zijn dood, maar hij stelde erbij dat het gelezen moest worden met zijn commentaren. In zijn commentaren zien we meer het volwassenere en diepere werk van Calvijn, terwijl de Institutie betrekkelijk een veel kleiner werk was en eigenlijk meer iets was van zijn jongere jaren, waar hij dus altijd min of meer gebonden aan is gebleven en het een bepaalde richting probeerde te geven. Ook zijn er nog andere werken van hem die over deze dingen gaan, maar het had niet zo'n grote plaats in zijn commentaren die meer over andere, veel belangrijkere, dingen gingen. De Institutie was meer het monster waartegen hij vocht, en waaraan hij gedurende zijn gehele leven belasting diende te betalen.

HOOFDSTUK 42. CALVIJN EN HET LAODICEAANSE TULIP-MONSTER

In zijn boekje ‘Geen Calvinist’ uit 1912 stelde de Ned. Herv. predikant J.P. van Melle (Kralingen) dat de door hem aanvaardde leer der uitverkiezing alleen gelegen is in de eeuwige ontferming Gods. Hij heeft moeite met Calvijn’s ‘decretem horribile’, de jammerlijke en noodlottige consequentie die Calvijn trok, en die van Melle verwierp. Dat zijn boekje ‘Geen Calvinist’ heette had alleen daarop betrekking. Hij wees erop dat iedere waarheid die doorgetrokken en op de spits gedreven wordt tot onwaarheid wordt (J.H. Gunning). De vader der leugen verschuilt zich namelijk daarin, en strooit daar meesterlijk zijn zaad. Van Melle wijst dan op de woorden van Calvijn dat het onderzoek van de verkiezing met de roeping van God begint en eindigt. Immers, de verkiezing wordt bekrachtigd door God’s roeping (Institutie 3:24:4).

Wij houden ons vast aan onze catechismus, wat geschreven staat in inzetting 53, 27 en 12 inzetting hierover :

‘Inzetting 53. Over afzondering

Het weinige in ons, het mindere in ons, is geroepen en uitverkoren. Het vele is geroepen, maar alleen het weinige, het minderende, het sobere, zal door de smalle poort kunnen gaan. Alleen het eenzame wat zich heeft afgezonderd van het vele en het vleselijke zal deze poort kunnen vinden. Uiteindelijk zijn alleen de roependen de geroepenen. (Belech 1:36) Het vele is dan wel geroepen, maar alleen het weinige, het mindere, kan deze roep horen en verstaan, en alleen het minderende en het sobere geeft er gehoor aan. En alleen de eeuwige roep kan tot de boezem van de hemel doordringen. (Behemma 20:25)

Inzetting 27. De oproep tot afscheiding

De mens moet zich afscheiden van de zonde, en het halssnoer van de leerregels van het halssnoer ontvangen, als teken van de blijvende besnijdenis, welke de mens in de goddelijke verlamdheid houdt om een eeuwig kind des Heeren te worden (II Duizen 28:11,15,18), om zo in de dienst des Heeren te kunnen staan (II Duizen 28:20). Deze roeping komt vanuit de tent des Heeren (II Duizen 28:24) Zij is er om de Vreze des Heeren volkomen te doen zijn. Vanuit de tent des Heeren geschiedt de geestelijke oorlogsvoering. (II Duizen 28:57) In de afscheiding sterft het ego (Werktuigen 3:7). Dit is een voortdurende en voortgaande afscheiding. Dit is de kern van de reformatie.

Inzetting 12. Over offerdienst en uitverkiezing

De offerdienst was bestemd om leugen en zonde op te offeren. Zo kwamen mensen rein voor God te

staan, als ze afrekenden met de zonde-machten. Dit waren geen letterlijke dieren. Het was een geestelijke oorlog. (II Duizen 25:65) De offerdienst ging oorspronkelijk over jezelf offeren aan God door aan jezelf af te sterven, waardoor God je verkiest. De oorspronkelijke uitverkiezing ging dus om iets wat je kon behalen, verdienen, als in een wederzijdse relatie. De uitverkiezing komt van twee kanten. (II Kamba 6:1-2). De verkiezing is dus een oproep tot overgave en zelfopoffering, waarvan de offerdienst een beeld is. De uitverkiezingen van mensen en kerken zijn corrupt, en zo ook hun offerdiensten. Er zijn lagere offerdiensten van het vlees, en hogere offerdiensten die vanuit het hart van God zelf komen. Dat is niet gericht tegen zijn schepping, maar tegen het vleselijke wat die schepping bedreigt en verkeerd voorstelt.'

Er zijn vele verschillende soorten verkiezingen, zowel goeden als slechten. In de Institutie van Calvijn vinden we een paar slechten, en hij geeft zelf toe wat er zo gevaarlijk aan is, wanneer hij zegt dat het de mens traag en onverschillig kan maken. Wij willen dan ook wijzen op de woorden van Karl Barth, want er is door de uitverkiezingsleer van Calvijn een grote pastorale nood ontstaan. Karl Barth stelt in zijn Kirchliche Dogmatik dat God alleen de verworpenen verkiest. Het gaat dus juist tegen alle wereldse en pseudo-religieuze wetten en systemen in, waar ook een boek uit 1798 over ging, 'De leer der verkiezing en verwerping'. God kiest het verworpene uit. Dit komt overigens bij Calvijn zelf vandaan, want hij sprak erover in zijn verklaring van Mattheus 21:15. God verkiest dat wat voor de wereld veracht is.

Calvijn streed met het katholieke monster, een Laodiceaanse farao, die hem en het volk niet wilden laten gaan, en zo werd Calvijn door dit monster bedreigt en met TULIP gebrandmerkt, met de Institutie. Calvijn had iets uit een Egyptische tempel gestolen wat zich nu ging wreken, en hij moest er een hoge prijs voor betalen.

Calvijn stond oog in oog met een draak. Hij overwon de draak, maar moest er een hoge prijs voor betalen. De slangendraak beet hem met een gif duizenden maal erger dan de beet van een ratelslang.

Genesis 3:15 : En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad; datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de voet vermorzelen.

Het ging niet zonder slag of stoot. De kerk raakte zwaar verwond in dit gevecht. De katholieke orde wilde het volk niet laten gaan. Calvijn werd vervolgd in Frankrijk, en vluchtte naar Basel in Zwitserland in 1535, waar hij in 1536 de Institutie uitgaf. Dit was dus deels het monster zelf nog, het gif wat in Calvijn was gespoten. Nu moest de kerk er nog verder mee afrekenen. En daarom moest de Nederduits gereformeerde dogmatiek ook komen die over deze dingen handelde. Daar zijn nu inmiddels 11 delen van, als opvolger van Barth's Kirchliche Dogmatik. Ook is het dus de opvolger van Calvijn, omdat Calvijn jong stierf en een heleboel dingen niet meer kon oppennen. De oprichting van de Nederduits gereformeerde dogmatiek is ook een verschrikkelijke strijd geweest. Wij zijn de Heere dankbaar dat het boek des levens, de nieuwe bijbel, hieraan tegemoet is gekomen, als de witte steen van de overwinnaars. Het is het verborgen manna waar het boek Openbaring over spreekt. Dat is in deze dagen gekomen. Halleluja.

Als we kijken naar de tekst uit Genesis 3:15, waarin de kop van de slang, van de draak, wordt vermorzeld, daar gaat het in het Aramees over de overwinning over het gif, en ook over de overwinning over de wortel ervan.

HOOFDSTUK 43. CALVIJN EN HET INSTITUTIE MONSTER

Kennis is niet koud, maar personificeert zich altijd op een bepaald moment. Vandaar dat God belangrijk is, niet zomaar dode kennis. God is levende kennis. God is persoonlijke kennis. Daarom moet God centraal zijn in het leven.

De mensheid heeft een snel Golgotha genomen tot een snelle olijfberg tot een snel en luxe leven. De mens moet terug naar Getsémane om te verdiepen, om zo waarlijk tot bekering te komen.

De Calvijn van de bijbelcommentaren is een hele andere Calvijn dan de Calvijn van de Institutie, wat hij in 1536 in zijn twintiger jaren uitbracht, en waar later nog wat andere versies van uitkwamen. De Institutie was de Mein Kampf van Calvijn waarin hij een paar gruwelijke leerstellingen deponeerde, wat later bekend kwam te staan als het beruchte TULIP. In zijn commentaren vlucht hij daar veelal van weg.

De fatale fout die Calvijn maakt is dat volgens hem de mens door de zonde het goede niet meer kan willen. Wij zeggen dat de mens uit zichzelf niets kan, maar je kunt niet zeggen dat de mens vanuit zichzelf het goede niet kan willen.

Calvijn laat in de Institutie een zeer wrede en barbaarse God zien die door de mens niet gediend kan worden, omdat ze simpelweg geen goede wil kunnen bemachtigen, en worden hier ook nog eens voor gestrafd.

Calvijn worstelde met dit monster van de Institutie, zijn hele leven, en heeft het in zijn commentaren proberen te matigen en recht te zetten, want in zijn commentaar op de evangeliën stelt hij juist dat God vrijwillig gediend wil worden. TULIP is een combinatie van gedeformeerde islam en het gedeformeerde katholieke, tot een soort van militante pseudo-christelijke Isis. Ik had er een droom over. Ik was in een gebouw waar ik mijn jas had opgehangen en waar mijn tas ergens lag. Er was toen een mid-oostelijke jongen die poeder in een gang begon te strooien, donker poeder, en ik besefte direct dat het explosieven waren. Ik wilde toen mijn tas pakken om het gebouw te verlaten, maar toen ik dat deed kwamen er gewapende militairen binnen met mitrailleurs, en ze begonnen op mensen te schieten. Deze bende heette de KMED, wat de geestelijke term is voor TULIP. Het waren dus tulipers.

Dat de wil van de mensen gebonden is door de zonde is een feit, maar er is ook een diepere wil. Een mens kan willen om het goede te willen, in de diepere wil, maar een heleboel mensen willen dat niet en worden steeds meer aan de zonde gelijk.

In de commentaren van Calvijn is meer ruimte voor alternatieve gezichtspunten en nuanceringen. Toch blijft tulip sluimerend aanwezig en wil hij er gewoonlijks niet te duidelijk over zijn, dus vaak blijft het tamelijk vaag, omdat Calvijn ook stelt dat geheimenissen geheimenissen zijn. Uiteindelijk is Calvijn een geheimzinnige man die geen duidelijk spoor laat zien, maar waar je meerdere kanten mee op kan gaan. Dat is ook weer onderdeel van zijn leer, dat de mens niet ijdel nieuwsgierig mag zijn. Een heleboel van God moet om een bepaalde reden in de verborgenheid blijven. De mens mag hier langzaam toe ontwaken, maar het mag niet geforceerd worden. Calvijn is van de natuurlijke en primitieve, sobere orde.

HOOFDSTUK 44. DE INTOCHT IN HET BELOOFDE LAND KANAÄN

39. Jozef wordt geleverd in een boot op
de rivier van de dood, en daarna vindt
hij de rivier van de hel. Deze rivieren
zijn vol gevaarlijke slangen.
40. Jozef vindt de rivier van Tantalos,
het rijk van honger, maar er is geen
boot, dus hij moet zwemmen om de
rivier te volgen. De rivier zit vol
gevaarlijke beesten.
41. Jozef vindt tenslotte een boot en dat
brengt hem dieper in Tantalos, op de
rivier. Hier leert hij over de wapens van
Tantalos.
42. Jozef wordt de Vuk, opperhoofd
van de indianen.
43. Dan herstelt Jozef de tentendienst.
Kamba 3:39-43

In de nieuwe bijbel, de RV-bijbel, lezen we over het interessante verslag van Jozef in de onderwereld. Op de rivier van de hel vindt hij, net als op de rivier van de dood, gevaarlijke slangen, en we kunnen ons voorstellen hoe hij daarmee gestreden heeft, want hij ging niet zomaar snel tot de olijfberg, maar tot een dieper Getsemané, om kennis op te doen over de gevallen staat van de onderwereld. Op aarde werd hij de onderkoning van de Egyptenaren, en nu in de onderwereld zou hij het opperhoofd der indianen worden, tot herstel van de tentendienst, want we weten dat de indianen ook in tenten wonen, als een beeld van de woningen Gods in de natuur.

We zien in het tekstgedeelte uit het boek Kamba dat Jozef niet op de rivier van de hel blijft, maar uiteindelijk komt tot de rivier van Tantalos, de honger. In de hel verliest men meer en meer, gaat het oude leven eraf, en alles waar de mens nog buiten God op steunt, en zo komt de mens tot de geestelijke honger, waar niet alles zomaar meer voor het grijpen ligt, want het beweegt van de mens weg. Op deze rivier heeft Jozef zelfs geen boot. De rivier van de hel heeft hem die boot afgepakt. Nu moet Jozef zwemmen, terwijl de rivier van Tantalos vol gevaarlijke beesten is, en we kunnen ons zo voorstellen dat hij daarmee geworsteld heeft.

Het is zo dat uiteindelijk onze honger, ons minderen, onze soberheid, onze lijdensgezindheid zal vruchtdragen. Uiteindelijk vindt Jozef een boot, waardoor hij dieper in het land Tantalos kan komen waar hij onderwezen wordt. Honger is een goede onderwijzer. Waar alles maar voor het grijpen ligt, waar altijd overal voorzieningen zijn, en waar alles luxe is, daar dut de mens in slaap, dus voor Jozef was dit heel belangrijk, anders zou hij niet verder komen. Kennis is ook de vrucht van de honger.

Nu is het belangrijk te beseffen dat Jozef leert over de wapenen van de honger, wat laat zien dat dit niet zomaar zijn eigen vleselijke wapenen zijn, maar dat hij daar eerst aan afgestorven is. Hij kwam vanuit de dood en de hel, en nu was hij in het land van de honger, en moest hij leren leven met de kleine beetjes, zoals Jezus ook dit pad liet zien. Als mensen door Jezus werden afgewezen en naar het gebied van de hel moesten, dan moesten ze leven van de broodkruimels. We hebben daar eerder over gesproken, over het verhaal van de Kanaänitische vrouw. Dan moeten we leven met de kleine waterdruppeltjes en er zullen dus ook tijden zijn dat zelfs dat er niet is, maar als wij volhouden op het pad van de honger, in het land van de honger, wat dieper ligt dan de dood en de hel, dan zal het uiteindelijk toch vrucht dragen, en dan worden we allereerst opgeroepen tot de oorlog. Dan moeten we net als Jozef leren over de wapens van de honger.

In de context, zoals we in eerdere verzen kunnen lezen, gaat dit over de intocht in het beloofde land Kanaän. Zo wordt er gevochten tegen de zonde en de leugen, opdat de mens tot de tenten des Heeren kan komen om daar te dienen. Zonde en leugen staat de mens in de weg om een relatie met God te hebben. Dat Jozef zowel onderkoning van de Egyptenaren en opperhoofd van de indianen werd is een beeld van de dubbele overwinning over de zonde. Het laat zien dat we op meerdere gebieden in ons leven deze strijd moeten voeren en moeten overwinnen.

HOOFDSTUK 45. DE SLANGEN VAN DEFORMATIE

Dingen beginnen gedeformeerd te worden als men een apathie of paranoia begint te ontwikkelen tegen taal. Ik zal een voorbeeld noemen : In evangelische kringen, die vaak vervlakt zijn geraakt, ver weg van de grondteksten van de oude bijbel, heeft men vaak een paranoia omtrend de woorden 'gnosis', 'occult' en 'shamanisme'. Nu, gnosis is gewoon Grieks voor kennis, wat zelfs door Jezus werd aangewezen als de sleutel tot de poort van het koninkrijk, en hij noemde de wetgeleerden degenen die juist die sleutel van de gnosis hadden weggenomen. (Lukas 11:52)

Het woord 'occult' betekent verborgen in het Latijns, en wordt gewoon in de evangeliën gebruikt in de Latijnse vertaling van de oude bijbel, voor de plaats waar Jezus werd begraven. Het shamanisme komt ook in de oude bijbel voor, waar Jezus Mozes en Elia ontmoet, en Jezus daalde in de brieven van Petrus ook af tot de gevangenissen in de onderwereld om de zielen te bevrijden. Ook spreekt Hebreeën 11 over de wolk van getuigen. Laten we daarom weer teruggaan tot de bijbelse regel, niet van een ja of een nee, maar van : 'niet door het vleselijke, maar wel door het geestelijke.'

De energie-banen en vibraties waarin de mensen leven op aarde kloppen niet. Dit is de wereld van het vleselijke. Daarom moet de mens terugkeren tot het Woord des Heeren. Daaruit moet de mens leven. Dat is de levensbron. Daarom hebben de gelovigen en vromen doornen in hun vlees, om hen terug te drijven.

Soms heeft men teveel van God genomen, en te snel, en is men zelf tot God geworden. Daarom moet men leren zeggen : 'Gaat uit van mij, want ik ben het niet waard.' Hieraan komt God de mens tegemoet. God is dichtbij de verslagenen van hart, bij hen die zichzelf hebben vernederd. De psalmist en ook Jezus hebben het ook uitgeroepen : 'Mijn God, mijn God, waarom hebt gij mij verlaten.'

Nu is het zo dat op deze wereld er ook een valse Jezus is van de mensen, waar Calvijn ook voor waarschuwde, de materialistische Jezus. Dat is een verloren zoon. Die misleid de mensen. Het zijn gevallen engelen die zichzelf in het materialisme tot goden hebben gemaakt. Daarom is het 'Gaat uit van mij, want ik ben het niet waard,' zo belangrijk, want de mens is overwaardig geworden, in het vlees, en zo ook de gevallen engelen.

Als men die vernederings- en minderwaardigheids-oefeningen leert, en loskomt van valse zelfverzekerdheid en vals zelfvertrouwen, dan komt God de mens tegemoet. Dat is waar 1953 voor staat, dat de gelovigen en vromen terugmoeten naar deze principes, om zo behoed te zijn tegen de gevaarlijke misleidingen vandaag de dag van de slang. Denk in hoe giftig die slangen zijn. God komt voorzichtigheid en minderwaardigheid tegemoet. Dat is de basis van het evangelie.

Ik had een droom dat ik op een markt was, en ik kwam bij een kraam waar een pakket was van Sneeuwwitje, een pakket van Robin Hood, en een pakket van Peter Pan. De principes van deze verhalen wijzen terug op de principes van Calvijn. Het zijn de principes van 1953. Teruggaan naar het kleine, het sobere, het verlorene. Je kunt deze verhalen geheel uitdiepen, en dan zie je weer Maarten Luther en Calvijn, die als een Robin Hood streden tegen het katholieke bewind. Ze kwamen voort uit het al eerdere werk van Johannes Hus, die een Franciscaan was. Calvijn had ook al gesteld dat het juist de armen en de ellendigen, de door de wereld verachten en verstotenen, de uitverkorenen waren. Juist de verlorenen in de ogen van de wereld werden door hen verzameld, zoals Peter Pan op zoek ging naar de verloren jongens, en Jezus op zoek ging naar het verloren lam. Sneeuwwitje werd vervolgd door haar ijdele, wereldsgezinde stiefmoeder, en vluchtte tot de wildernis, tot de zeven kleinigheden. De reformatie was het sneeuwwitte. We zien deze vlucht uit Laodicea ook in het boek Openbaring. Het is de kerk die achtervolgt wordt door de slang, en zij vindt haar schuilplaats in de wildernis, ver van de stromen van de slang. De aarde is haar tegemoetgekomen.

Nu, de vampieren van de stad laten niet makkelijk gaan, en ik heb die vampieren in een droom gezien. Het waren beesten in beesten, met vele rijen tanden. Dan mogen we het uitroepen tot 1953 en het verdiepen, terugkeren tot de principes van Calvijn, die deze al in de wildernis had gegeven. Zovelen staan aan de poorten te kloppen, maar ze kunnen niet binnengenomen worden omdat ze teveel spullen bij zich hebben. Die moeten ze eerst afleggen, want de poort is maar nauw en eng. Het sneeuwwitte moet tot de zeven kleinigheden gaan. Zeven is het getal van de volkomenheid. Zij, de kerk, moet het pad geheel begaan, het smalle lange pad vol van doornen. Daar moet zij worstelen. Zij moet daar komen tot de ellendekennis en verlieskennis, en niet pronken als Laodicea. Zij moet het Laodiceaanse kleed afdoen. Het is een gifkleed die haar in slaap houdt.

Als wij horen van de giftigste slangen op aarde wiens gif dodelijk is, zoals van de mamba, de ratelslang, de eastern brown en de inland taipan, dan moeten we beseffen dat de slangen in de geestelijke wereld wel duizenden malen gevaarlijker zijn, want zij kunnen de ziel van de mens schaden, hun geestelijke leven doden. Als we dat weten, waar moeten we dan ons heil zoeken ? Niet zomaar in een naam of in een letter, maar dan moeten we weer luisteren naar de woorden van Jezus die de kennis als de sleutel van het koninkrijk noemde. Hebben wij kennis van deze slangen ? Zo niet, dan zijn wij makkelijke prooi, want deze slangen zijn zeer sluw.

HOOFDSTUK 46. BESPREKING HET GEKROOKTE RIET VAN SMYTEGELT - 4

Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo, en zal nederig zijn in mijn ogen
2 Samuel 6:22

In de jaren 1800 en 1900 waren er niet alleen uittochten uit de hervormde kerk, maar ook vernieuwingsbewegingen, of verdiepingsbewegingen, om terug te keren tot de gereformeerde wortels. We kunnen denken aan de reveil-beweging in de jaren 1800, en de gereformeerde bond in de beginjaren van 1900, en de kievit-beweging midjaren 1900. In de latere jaren 1900, vanaf de tachtiger jaren, was er de gekrookte riet beweging, gebaseerd op het gelijknamige boek van Smytegelt (1665-1739). Het boek bestaat uit 145 predikatiën en werd uitgebracht in 1744.

Het was een belangrijk boek voor die tijd en ook voor nu. Het boek kan beschouwd worden als een klassieker. Vandaar dat de gelijknamige beweging van het gekrookte riet ook van belang was in de hervormde kerk.

In de 95e predikatie noemt Smytegelt dat het van belang is nederig te zijn en klein, laag te wezen, niet hoogvoelende. Smytegelt noemt de nederigheid de moedergenade, en het bewijs van genade. Er wordt dus gesproken over het andere loon wat de genade is, dat het niet zomaar genade op zich is, zoals Calvijn dit ook stelde.

Smytegelt noemt de verschillende tekenen van de ware genadestaat. Eén van die tekenen is dat de grond onder je week wordt, zacht wordt. Ik droomde als kind hierover, dat de grond zacht werd en ik door de grond zakte en in een dal van dorre doodsbeenderen kwam, net als Ezechiël, wat de ellendekennis is. Dit was een herhalende droom.

Daarnaast wordt door Smytegelt genoemd de vrome schaamte. En hierdoor kan de mens dan een haat en afkeer hebben van het zondige leven. Zo ontstaat er een onuitsprekelijke walging naar de zonde. Dan onstaat ook de verlieskennis, dat je beseft dat je al het gebrek hebt en niets kan. Het is het besef geheel arm te zijn, de armoedskennis te hebben, en zo kan de mens zo nederig worden dat alle veren van hooghartigheid eraf vallen. Dit is het pad van de boetvaardigheid. Men is hellewaardig. Gaat uit van mij, want ik ben het niet waard.

Er is een schuld van de vromen, dat ze weten dat er hard werk verricht dient te worden willen ze het recht krijgen met God, wat door veel schaamte gaat. Smytegelt wijst op de werkplicht die er is voor de vrome om als een landman naar zijn akker te gaan. Maar dan moet hij allereerst zijn onbekwaamheid onder ogen komen. Toch moet hij het doen, noemt Smytegelt, want de mens is schuldig het te doen. Hij noemt dat de mens aan zichzelf moet sterven, want de mens kan het niet.

De vrome kracht zal in zwakheid worden volbracht.

Hoe belangrijk is het in deze tijd een Smytegeldiaan te zijn, oftewel een gekrookte rieter. Ook Calvijn sprak hierover in zijn commentaar op Romeinen 6:21. Het beginsel van de wijsbegeerte wordt door Calvijn genoemd als het geleerd hebben om in ernst een mishagen in zichzelf te hebben en om door schaamte over zijn ellende in verwarring te worden gebracht. Wil men de grootte van zonde, dood en ellende onder ogen komen, dan moet men de vrome schaamte ontvangen. Smytegelt noemt het de moedergenade. Zij is een mooie hemelse vrouw in de wildernis, het sieraad van de vromen en de gelovigen. Wij moeten allereerst naderen tot de vrome schaamte, opdat de zondenkennis tot werking kan komen en de zonde ontvlucht kan worden. Calvijn noemt dat de mens los dient te komen van de blinde eigenliefde door de vrome schaamte.

Ik had eens een droom dat ik in de Apeldoornse bossen was. Ik ontmoette daar de vrome schaamte als een natuurvrouw, een hemelse moeder, als een amazone. Ze was prachtig en had riemen om haar lichaam. Er waren ook mensen die huizen hadden op palen, heel hoog, in het bos. Zij stonden te hoog en moesten weer terugkomen tot de vrome schaamte. Dit is waar we het eerste moeten zijn. Zo kunnen wij komen tot de zondenkennis. De Heere geeft alleen de zondenkennis aan de verbrokenen, de zich schamenden.

Calvijn noemt de vrome schaamte de teugels des Heeren. Hij stelde ook in zijn commentaar op Mattheus 11:25 dat met de woorden van Paulus in 1 Korinthe 1:27 God de roem van het vlees wilde beschamen, en zo het dwaze en zwakke van de wereld heeft uitverkoren, niet de wijzen en verstandigen, want voor hen blijven de verborgenheden van het evangelie bedekt, volgens de woorden van Jezus, alhoewel er volgens Calvijn ook weer uitzonderingen op de regel zijn. Het komt dus in het werk van Calvijn telkens terug dat de armen en verstotenen, de verbrokenen, door God zijn uitverkoren, juist om te kunnen afrekenen met vleselijke wijsheid en rijkdom die de mens telkens weer bedriegt. De geestelijke schaamte wordt door Calvijn ook genoemd als een middel tegen wereldse vrees, de vrees voor het kruis, en daarom is het van belang haar te ontvangen, opdat wij de Heere kunnen volgen. (Verkl. Johannes 19:25)

De geestelijke schaamte is dus in de leer van Calvijn ook het toegerust worden in de lijdzaamheid.

HOOFDSTUK 47. BESPREKING HET GEKROOKTE RIET VAN SMYTEGELT - 5

Er is in de leer van Smytegelt een spanning tussen het jezelf onwaardig achten en het smeken. Dat smeken begint dan aan te vangen in het uitnemende achten van de dingen Gods, dat de dingen Gods door het ontwaken van de mens meer waarde hebben, dat ze gaan inzien hoe nodig zij het hebben.

De mens ontdekt dat men zonder de dingen Gods niet kan leven. We kunnen dan denken aan het broodkruimeltje en het waterdruppeltje, het leren leven met de kleinste dingen, met het minste. Zo mag de mens beginnen met zaaien. Veelal blijven de smekingen onbeantwoord, vanwege de vleselijke inmeng in de mensen waaraan ze moeten afsterven. De mens moet ook leren smeken, maar dat mag niet door het vlees gebeuren. De mens moet alles op waarde schatten, en zichzelf op onwaarde. Daarin is een eenvoudig loon te verdienen. Zo kan de mens waarde opbouwen. Er is niet zomaar een snel antwoord. De mens moet de tarieven leren kennen. Zo is er dan een weg tot de vrome schaamte, die het begin is van alle dingen. Het is de moedergenade, wat dus een ander soort loon is.

Het is dus van belang dat de vrome schaamte door de mens wordt ontvangen. Het is een belangrijk onderdeel in de leer van Smytegelt, zoals ook in de leer van Calvijn. Als de mens is ontdekt aan zijn onwaardigheid, als zijnde een stofje, een druppeltje, nog geen stukje brood waard, geen ogenblik adem, geen kleedje, geen woninkje, dan mag dit de mens niet onverschillig en lui maken, maar moet de mens juist werken tot de eer van God. (preek 95)

De onwaardigheid der mensen brengt een schuld tot dienst. Zoals de verloren zoon sprak : ‘Ik ben het niet waard. Maak mij maar tot een dagloner.’ In die zin is er een verband tussen het onwaardig zijn en het smeken, omdat het moet opwekken tot dienstbaarheid.

De geestelijke schaamte is de sleutel tot de minderwaardigheid en de voorzichtigheid. Het is ook de sleutel tot de zondenkennis. Hoe komen wij dan tot de geestelijke schaamte ? Men smeekt om genade en allerlei andere dingen, maar men zou moeten beginnen met het smeken om geestelijke schaamte. De geestelijke schaamte is dus de brug tussen onwaardigheid en het smeken.

We moeten dus gaan tot een zeker gereformeerd fatalisme, of bevindelijk fatalisme, waarin er geen uitweg is voor het vleselijke, maar waar wel een smalle weg is die steeds smaller wordt, tot de enge poort die ten leven leidt. Dat is waar de 1700se Smytegeltse reformatie over ging, oftewel de Gekrookte Riet reformatie, die een herleving had vanaf de tachtiger jaren in de hervormde kerk. Ook de gereformeerde vaderen buiten de hervormde kerk, de afgescheidenen, hielden dit spoor aan, en hielden vast aan dit spoor, zoals een De Cock, een Ledeboer, een Kersten, een Steenblok en een Mallan. Ook de geschriften van Calvijn’s bijbelcommentaar laten dit zien, die vaak in een grote

strijd zijn met zijn Institutie, de vloek van zijn jongere jaren, alhoewel dit tot aan zijn dood bleef. De farao van Laodicea, van het katholieke bewind, liet het volk niet gaan. In deze dagen is er een nieuwe zondvloed, komt de aarde het volk tegemoet, hen die op beval van Jeremia de stad zijn uitgegaan. Dat is het gehele spoor door het Gekrookte Riet.

Naast de onwaardigheid en het smeken noemt Smytegelt ook het belang van het vechten voor de nederigheid, die hij overigens de kroon noemt. Dit houdt in het gevecht tegen de bijblijvende hoogmoed. (preek 98) Het is ook de strijd tegen de zelf-afgod. (preek 99)

Het mag geen werkeloze schaamte zijn, want dan is het de vleselijke schaamte, die zich heel religieus en geestelijk kan voordoen. De ware geestelijke schaamte is een werkoproep en een oorlogsoproep.

Mozes slaat, eer Jezus geneest, noemt Smytegelt (preek 119). Eerst moet de noorderwind lang waaien, noemt Smytegelt. De mens was niet waard de minste genade, maar alle slagen van God. Nu, men kan niet om Mozes heen zomaar tot Jezus komen. Het gebeurt veel, maar dan komt men tot een andere Jezus. Klaas Schilder stelde dat er geen Exodus was zonder Leviticus.

Men moet het schaamtekleed omdoen. Smytegelt stelde dat men een dodelijke haat tot de zonde moest krijgen. Uiteraard kunnen we dan stellen dat dit leidt tot het voorzichtig zijn als slangen. En de vrome slangen dragen een gif sterk genoeg om de zonde te doden. Wij moeten dus in deze wereld voorzichtig zijn niet zomaar als slangen, maar als giftige slangen. Maar oh, ga hier niet voorwerpelijk mee om, maar onderwerpelijk, want de kerk kent vele giftige slangen van het vlees. Het gif wordt ook niet zomaar geschonken. Men heeft niet zomaar een gesel. Men moet hiertoe het alsmaar smaller wordende pad bewandelen, tot de geestelijke schaamte gaan, die de sleutel is tot de minderwaardigheid en de voorzichtigheid. Het is niet zomaar een er op los spuiten en op los steken, want dan is de mens een blinde woesteling. De giftige slang zal allereerst vluchten en zich afzonderen. Het is een oorlog tegen het bedriegelijke zelf. Daar is allereerst geen gif voor, en daarom dient de mens de onwaardigheidsoefeningen te leren, en het smeken te leren, en dit kan niet dan tot de geestelijke schaamte. Waar zou men anders om moeten smeken ? De Heere geeft zichzelf niet zomaar.

De mens leert voorzichtigheid op het smalle pad, af te remmen, anders is het een doodlopende weg. Er zijn vele valse smalle paden die ten dode leiden. Het gif om de zonde te doden moet men verdienen, door onderwijs tot zich te nemen, en dat gaat door de dood aan het zelf heen, tot de geestelijke schaamte. De mens moet eerst tot diepste verlieskennis komen om te zien wat hem allemaal ontbreekt. Het is een lang pad om het weer te verkrijgen. Op het pad zijn vele rovers. Er zijn vele valse zijpaden waarin de mens kan afdwalen en wegglijden tot het goud der dwazen.

Smytegeld stelt dat hen die de ware droefheid des Heeren hebben niet zomaar getroost willen worden. Het zijn zuchters om de zonde. We kunnen ook denken aan Ezechiël 9. Hierbij kunnen we stellen dat ze ook de toorn des Heeren in hen niet zomaar laten wegpraten. Het is de woede des Heeren naar de zonde toe die hun schaamte levend maakt, en het maakt ook hun vreze levend. Onze catechismus stelt in inzetting 28 dat de woede des Heeren een teken is van het afgezonderd zijn van de wereld. Als deze woede, die we ook bij de oude profeten, zoals Jeremia, konden vinden er niet is, dan is de kennis zielloos. Wij mogen dus niet met een lege schaamte tot de Heere komen, maar

die moet gevuld zijn met het boos zijn op de zonde. Een mens kan niet zonder de vrome boosheid leven. Deze boosheid hebben we ook nodig om te vechten. Wel moeten we gematigd zijn in toorn, en het moet in de juiste richting gaan. Het moet getemperd worden door verdraagzaamheid en medelijden. Ook moet het getemperd worden door de hemelse schaamte, door minderwaardigheid en voorzichtigheid. De mens moet in zachtmoedigheid blijven, in tederheid en zorg. De mens moet aan elke vorm van vleselijke boosheid afsterven. Ook moet de mens afsterven aan zijn vleselijk verzet tegen de toorn des Heeren die groot is. De toorn des Heeren mag niet onderschat worden. De Heere barst veelvuldig uit in toorn, die dan getemperd en gematigd wordt. De mens moet daarom komen tot de geestelijke woedekennis. Ook Jezus had uitbarstingen van droefheid, vrees en woede. Zo ook de oude profeten zoals Jeremia.

Smytegelt noemt de schaamte de weg tot vergeving. De schaamte is genade. Het bedekt de schande van de naaktheid. (preek 122)

We spreken dus in die zin over de schaamte die de sleutel is tot de geestelijke boosheid en vreze, dus we hebben het hier over de oorlogsschaamte, niet als het schamen voor de geestelijke oorlog, maar juist de oorlogszuchtige schaamte die niet werkeloos toeziet.

HOOFDSTUK 48. HET KOK-KUYPER-VIRUS EN HET MEDICIJN VAN DE VOORTGAANDE VERBROKENHEID

In de Laodiceaanse kerk gaat men ‘van genade tot genade’, maar in de steenblokkiaanse beweging van 1953 gaat men ‘van verbrokenheid tot verbrokenheid.’ Er is in de laodiceaanse kerk een tendens die de zondeleer en ellendeleer zo klein mogelijk houdt, en de nadruk legt op de genade, wat als een drugs werkt die hen in slaap houdt. De visser houdt zijn haak verborgen, zoals de vogelvanger zijn strik, stelde Smytegelt (preek 91 van het Gekrookte Riet).

Er is een tendens in de Laodiceaanse kerk om de verbrokenheid zo snel mogelijk af te ronden, canoniek te maken. Er kan dan niets meer bij. Dan is de verbrokenheid niet diep genoeg doorgewerkt, en blijven zij slaven van de zonde. Daarom moet de vrome gaan tot de voortgaande verbrokenheid. De laodiceaan wil de nodige wedstrijd waar Paulus het over heeft ontvluchten. Dat doet de laodiceaan door valse genade. De genade wordt dan te snel opgediend. Het is dan zwaar giftig, als een slaapmiddel. We zien dit gebeuren bij Kuyper en Kok, alhoewel zij beiden geliefde broeders in de Heere zijn. Zij neigden teveel en te gemakkelijk naar de genade, als zijnde genade-bakkers die de broodjes net te zoet bakten, ook al waren de nodige ingrediënten elementair aanwezig. Zij waren geen hypergenadisten zoals we veel in de lichte en vrije evangelische kerken het tegenkomen, maar toch waren zij gevaarlijk bezig, en waren zij aan het flirten met het Laodiceaanse. Zij predikten het evangelie, maar toch klopte er iets niet, in de verhoudingen. Het neigde toch teveel naar het zoete. Zo waren zij beiden wilde jongens, verzetsstrijders tegen het Laodiceaanse bewind, maar ook daar nog deel van, en daarom waren zij berucht. Men voelde aan dat daar nog een dieper werk des Heeren moest plaatsvinden, een diepere verbrokenheid, en daarom begonnen meer en meer predikanten meer te neigen tot het steenblokkiaanse, tot 1953, want dit moest in Nederland gebeuren. Er was namelijk afdwalingsgevaar. Kuyper en Kok waren net iets te licht. Een klein beetje zuurdeeg zou het gehele deeg zuur maken. Een klein lekje in het schip zou het schip doen zinken, dus men moest er wel tegen optreden. Er begon een vreemd mengsel te ontstaat tussen het kuyperiaanse en het kokkiaanse, waar gretig van genomen werd in de lichtere en zoetere kerken en kringen in Nederland. Men ging aan de genadedrugs met een snel afgeronde verbrokenheid, die niet diep genoeg was doorgewerkt. Men had een snelweg gebouwd tussen Golgotha en de olijfberg. Ook werd er een grote snelweg gebouwd tussen Getsemané en Golgotha, en Golgotha werd gemaakt tot een opzegversje, tot een rijmpje. Dit werd uitbundig gespeeld en gezongen door de Laodiceaanse leprechaunen met hun fluitjes.

Het was een Venusiaans virus in de Laodiceaanse kerk, en het wilde alle kerken innemen. In de demonologie stond dit kokkiaans-kuyperiaans virus bekend als het Deest-virus. Deest is een na-middeleeuwse draak, of slang, die in de bergen woont. Het werkt heen door Kok en Kuyper, die als twee torens zijn, om de mens af te houden van de voortgaande verbrokenheid. Hierin is de wolf

Klima een middelaar en verleider, om de mens van dit mengsel te laten nemen. De Heere zond de engel Luhika om hiertegen te strijden. Luhika is een steenblokkiaanse engel. Luhika is één van de zwarte arenden van 1953. De engel helpt de vromen om uit Laodicea te vluchten, en brengt hen tot de wildernis. In de wildernis leert men niet meer voorwerpelijk om te gaan met dingen, maar onderwerpelijk, zoals Witsius het leerde in de jaren 1600, en wat later door Kant in de jaren 1700 werd uitgewerkt, en door Hegel in de jaren 1800, en door Dooyeweerd in de jaren 1900. Telkens weer wezen de voorvaderen, zoals Kersten, Steenblok en Mallan, op het belang hiervan. Het was iets wat de mens moest leren en oefenen, zodat men in de geestelijke wereld kon verblijven, niet als zomaar een opzegversje of traditie. De mens moest los komen van de strikken en de klauwen van het materialistische denken. Men moest ook het gevaar van de twee torens, van Kok en Kuyper, omzeilen. Zo zou men kunnen loskomen van het Deest-virus, en aan de wolf Klima kunnen ontvluchten.

Men moest gaan tot het gat van de voortgaande verbrokenheid, wat dieper onder de aarde zou leiden. Zo zou de vrome dieper aan zichzelf kunnen afsterven. Het Venusiaanse Deest-virus troonde overal in de stad, en probeerde via de twee torens ook nog de vrome wilden in de wildernis te besmetten. Deze draak, het mengsel tussen Kok en Kuyper, moest weer teruggebracht worden naar het terrarium, mocht niet tronen in de kerk.

Maar het Laodiceaanse heeft een apathie tegen de zondenleer, de ellendeleer en de demonologie. De Laodiceaanse geest wil namelijk niet ontmaskerd worden, en daarom worden zondologie en demonologie weggelachen. Natuurlijk noemen ze het fantasie en nog erger. Ze zijn wars van kennis en dogmatiek, want ze zitten er voor het geld, voor de macht en de eer. Ze praten lekker de mensen naar de mond. Ze willen het vlees van de mens vertroetelen, stelt Smytegelt.

De geest van voortijdige genade op het smalle pad is fataal. Het laat de verbrokenheid niet verdiept worden. Zo blijven dit soort geesten vrij spel hebben. Daarom zond God een Steenblok, een 1953. We komen in een gevaarlijke sprookjeswereld terecht op het kokkiaanse-kuyperiaanse pad als we niet oppassen. We moeten oppassen niet teveel van deze knapen te nemen. De vrome moet het voor elkaar krijgen om uit deze twee torens te ontsnappen, en er dan onderwerpelijk mee om te gaan, niet meer voorwerpelijk.

HOOFDSTUK 49. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 10

Calvijn riep de vromen op om zich te bewapenen met geduld en lijdzaamheid, en riep hen zo terug tot de hof van Getsemane, opdat zij gelijkvormig zouden zijn aan Jezus. De nieuwe bijbel laat zien dat dit een eenzaam pad is. De discipelen slapen daar, als een beeld van het collectieve ego (Werktuigen 9).

Hierin mogen we God’s geheimenissen niet forceren, stelt Calvijn in zijn verklaring van Mattheus 20. De openbaring volgt in de mate van de gelijkvormigheid, stelt Calvijn. We mogen dus niet bovenmatig nieuwsgierig zijn en boven ons voegen gaan. We mogen niet op God vooruit lopen in het openbaringsproces. Calvijn stelt dat we wijs moeten zijn met matigheid.

Ook in de hof van Getsemané is er een groot gevaar, een gevaarlijke, giftige slang. Wij moeten er voor zorgen dat wij niet met de discipelen slapen. Wij moeten gelijkvormig zijn aan Jezus, oftewel aan de sobere, de waakzame, de lijdzame. Er lopen dus twee sporen door Getsemané. Er is een breed en kort pad, maar ook een smal, lang en diep pad. Ja, men heeft snelwegen gebouwd door dit natuurgebied. Daarom moeten we dieper in de wildernissen gaan van Getsemané om Jezus te volgen. We moeten gaan tot het ondergrondse Getsemané, het verborgen Getsemané, waar het verborgen manna is.

Dat houdt in dat Laodiceaanse prinsessengewaden en prinsengewaden afgedaan moeten worden. De slang moet zich vervellen anders sterft de slang.

Toen Ezau zijn eerstgeboorterecht aflegde voor het kommetje van het rode, als een christologisch beeld van de kruiziging, werd hij onder Jakob gesteld, zoals Jezus onder de engelen werd gesteld.

'Zie, ver van de vette streken der aarde zal uw woonplaats zijn, en zonder dauw des hemels van boven. Maar van uw mes zult gij leven en uw broeder zult gij dienen. En het zal geschieden, wanneer gij u krachtig inspant, dat gij zijn juk van uw hals zult afrukken.' (Odenlech 18:70)

Ezau moest de eenzaamheid in, op het hongerpad, dieper de wildernis in, zoals Jezus in de diepte van de hof Getsemané ging.

‘Hij moest alles achterlaten om het vergetene en verlorene te vinden.’ (vers 72)

Duizen 23:17 zegt : ‘De oude profeten gingen hier doorheen, afgescheiden, in de donkere nachten van Getsemane en Golgotha.’

Ezau ging er niet doorheen als een slapende, maar als een wenende, net als Yeshua. De nieuwe bijbel wijst erop dat de paradijselijke zintuigen Getsemanitisch zijn (Duizen 24:12-13). Als we verder lezen in het boek des levens dan zien we dat de behoudenis in het Hebreeuws de overwinning en het overwonnen worden betekent, waar ook de naam Hosea voor staat. (Duizen 24:16). Het is dus een gevecht.

Als Werktuigen 9 het over Getsemané heeft, dan wordt er getoond hoe nu precies het juk van Jakob van Ezau's hals afgerukt wordt. Laten we beseffen dat het ook precies is wat Odenlech 18 stelt : 'wanneer gij u krachtig inspant.' Het is dus een gevecht en niet zomaar behoudenis op zich door genade of verkiezing of geloof of wat dan ook. Het vereist inspanning. Werktuigen 9 stelt in vers 5 :

'Als bepaalde mensen veel invloed op
je hebben en je in slaap proberen te
laten vallen, net als hen, dan is het soms
belangrijk met zulke mensen wat
stappen terug te doen, of je van hen
geheel af te zonderen. Dat kan niet eens
altijd, want de mens leeft ook in een
bepaalde kooi. Ook dat is een onderdeel
van het lijden. En als het dan wel lukt
dan is dat als een doorbraak van het
Ragnarok. Vroeg of laat komt het
Ragnarok, want de ketenen tussen
mensen duren niet altijd voort.'

Nu, Ragnarok is een germaans principe. Het is het doorbreken van de valse bruggen tussen de mens en de afgoden. Dit zou door de reuzen gebeuren, de contexten, dus het komt aan op onderwijs. Men moet ontwaken tot de grotere hemelse cirkels. Men moet losbreken uit het enge, menselijke denken, de snelle zelfovertuiging. Men moet weer gaan twijfelen aan al die dogma's die als de gifprik aan de mensen waren opgedrongen, totaal losgekapt uit hun oorspronkelijke natuur, cultuur en betekenis.

Ragnarok is een diepleider, dat wat we de bevindelijkheid noemen. Het breekt af alles wat de mens canoniek heeft gemaakt, heeft verabsoluteerd en afgerond. Het breekt de Babylonische bruggen en torens af die de mens heeft gebouwd tot God, alle snelwegen door Getsemané en Golgotha heen. De mens is totaal aan de diepte van het lijden van God voorbij gegaan, als aspergische snelheidsmaniakken.

Het Ragnarok leidt tot de boom van Karmat, de boom van armoe, op het pad van de armoeds-monniken, oftewel de oorspronkelijke brengers van de reformatie. (Werktuigen 10:31-34 ; 11:2, 5) In de oertijd werd Ragnarok het Tahulen genoemd, bij de amazones, en in de oude bijbel wordt het Armageddon genoemd.

Calvijn stelt in zijn verklaring van Mattheus 20:22 dat we gespeend moeten worden van alle ijdele vermaken. Duizend gevaren omringen de vrome, stelt hij, en de vijand is listig. Dan is het onredelijk om te midden van zoveel doden zich rustig te vermaken met het schilderen van de triomf,

stelt Calvijn. Calvijn stelt dat we de strijd niet moeten voorbijgaan en de gevaren niet moeten veronachtzamen. Onderschat het niet. Loop niet op de overwinning uit.

Men heeft snelwegen gebouwd door Getsemané en Golgotha tot de olijfberg, waar men een Laodiceaanse pronktroon heeft opgesteld.

Calvijn waarschuwt dat haastige spoed de mens van zijn roeping afvoert. Naarmate er in de strijd wordt vertraagd springt men des te begeriger toe tot de buit. Hen die het minste werk doen verlangen het sterkst naar de voorrang. Het is ijdele roemzucht. Daarom moeten de vromen ingeleid worden tot Getsemané.

Zo is er een bron des levens in de woorden van Calvijn. Zijn Institutie was een slang waarmee hij had te worstelen, die hem verschrikkelijk had gebeten, maar zijn bijbelverklaring is een bron des levens. In Laodicea echter wordt zijn Institutie geprezen boven zijn bijbelverklaring, en het wil niet zeggen dat zijn bijbelverklaring geheel vrij is van zijn Institutie. Ook door zijn bijbelverklaring lopen twee lijnen. Vandaar dat exegese op het werk van Calvijn van belang is. Calvijn maakt ook grote theologische fouten in zijn bijbelverklaring, die ook weer laten zien wat nu precies de verziekte bronnen van het hele TULIP-gebeuren zijn.

We komen zo tot de kledingkasten van de Laodiceaanse kerk die zich koning waant. We zien hier de Laodiceaanse prinsessengewaden en prinsengewaden.

De woorden van Calvijn zijn leven voor het gebeente, maar pas op, ze worden bewaakt door levensgevaarlijke giftige slangen, zoals de inland taipan, de eastern brown, de mamba, de ratelslang en de boomslang, die wel duizenden malen giftiger kunnen zijn dan hun aardse soortgenoten, en die bevinden zich dus ook in het werk van Calvijn. Vandaar dat het van belang is dat wij gidsen opstellen door het werk van Calvijn.

HOOFDSTUK 50. HET ONDERZELF IN DE LEER VAN CALVIJN

In een droom kwam ik door de Laodiceaanse garderobes tot de troonzaal waar een Laodiceaanse koningin troonde. Het was een hele grote zaal, als bijna een zee van een zaal. Aan mijn zijde waren wat tulipers met mitrailleurs. Maar dit waren geen slechte tulipers, maar van de tulip die Calvijn in zijn bijbelverklaring predikt, wat een andere en diepere tulip is. Het is van belang tot de alternatieve, diepere tulip te komen om de Laodiceaanse tulip te overwinnen. Tulip is oorspronkelijk niet van Calvijn, maar meer een heel slap aftreksel van zijn leer, voornamelijk gebaseerd op de Institutie, en dat terwijl Calvijn de mens aanspoorde om zijn beide werken te lezen, de Institutie en zijn bijbelverklaring.

Als we kijken naar de slechte tulip dan zien we :

I - Total depravity
II - Unconditional election
III - Limited atonement
IV - Irresistable grace
V - Perseverence of the saints

De goede tulip is :

I - Tormenting depravity
II - Underself election
III - Limited tolerance
IV - Irresistable rewards
V - Perseverence of the poor

Calvijn predikte namelijk een dieper zelf of verborgen zelf, een onderzelf, waar de mens nog gewoon vrij was, terwijl de schil daarom heen gebonden was en niet meer kon kiezen voor het goede vanwege de zonde. Calvijn had het dus over de pit van de mens die dieper lag, waar de mens ook medelijden kon hebben, terwijl de laag daarom heen gewoon vaak de algemene goedheid was. Calvijn stelde dat dat wat niet door de wereld was uitverkoren, zoals de armen, die waren wel door God uitverkoren. We komen in de Institutie de onvoorwaardelijke uitverkiezing tegen, maar in zijn bijbelverklaring is genade toch weer een soort ander loon, en kan de mens er vrijwillig voor kiezen, anders zou het dwang zijn, en dat wilde God niet, volgens Calvijn. In de Nederduits gereformeerde dogmatiek, in boek 1, wordt er ook een alternatieve tulip gegeven. We hebben het dan over het smalle pad tulipisme. Er zijn een heleboel soorten van tulip, zowel goeden als slechten. In ieder geval werd ik in mijn droom bijgestaan door de smalle pad tulipers.

HOOFDSTUK 51. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 11

Calvijn spreekt in zijn bijbelverklaring over genade als een ander loon. Dit loon lijkt op sommige plaatsen verdiend te zijn vanwege dat op sommige plaatsen de mens ineens wel vrijwillig voor God kan kiezen, in tegenstelling tot in de Institutie toen hij nog een twintiger was, maar is dan op andere plaatsen onverdiend, zoals in zijn verklaring van Mattheus 20:8, terwijl er ook weer een rechtmatig loon is. Er is een zekere spanning in de leer van Calvijn tussen verdiend loon en onverdiend loon, wat verklaard kan worden uit het feit dat de mens in de leer van Calvijn uit verschillende lagen bestaat, zoals ook God uit verschillende lagen bestaat, en soms zijn die lagen met elkaar in strijd. Gods raadsbesluit is bijvoorbeeld niet altijd hetzelfde als Gods wil, want God wil dat een ieder behouden wordt, terwijl zijn raadsbesluit dat niet toelaat. Ook is er sprake van verschillende verbonden en bedelingen, en bespreekt Calvijn het van verschillende kanten. De Nederduits gereformeerde dogmatiek geeft daar in boek 1 ook een verklaring voor. Calvijn moest namelijk het katholieke godssysteem zien te omzeilen, en die afgod was menselijk geworden, zodat de dienst- en verdienstvoorwaarden van dit systeem eerst uitgeschakeld diende te worden. Vandaar dat Calvijn op bepaalde punten zijn haat uitsprak naar het verdienen, terwijl hij het op andere plaatsen weer toestond. Dit behoort dus allemaal tot ingewikkelde gereformeerde wiskunde en natuurkunde.

In zijn verklaring van Mattheus 20:8 is er dus de spanning tussen rechtmatig loon en onverdiend loon. De mens wil loon op een menselijke manier berekenen, maar Calvijn stelt dat het loon op een ondoorgrondelijke manier wordt berekend, niet naar menselijke maatstaven. Uiteindelijk is het loonsysteem in de leer van Calvijn een draaiende en onvoorspelbare schijf. Calvijn is een zeer ingewikkelde man, en dat moest ook wel, want hij stond recht voor het onstuimige monster van Laodicea, van het katholieke bewind. Calvijn moest uit Frankrijk vluchten vanwege vervolging, en kwam zo in Basel terecht waar hij in 1536 de Institutie uitgaf.

Zij die laat zijn geroepen ontvangen een onverdiend loon. Ze hebben dus nog niet gewerkt vanwege het feit dat ze nog maar net geroepen zijn, maar toch krijgen ze loon, omdat ze ook op een andere manier al veel eerder gewerkt kunnen hebben. Jezus heeft ook schapen van een andere stal. (Johannes 10:16) Calvijn stelde dat die spanning tussen verdiend loon, van hen die eerder kwamen, en het deels onverdiend loon van hen die nog niet zo lang hadden gewerkt en toch hetzelfde loon kregen, te maken heeft met de soevereiniteit van God, maar waar wel antwoorden voor zijn te vinden in het grotere verband van zijn leer omtrend deze dingen.

In ieder geval is genade niet zomaar genade in het grotere verband van de leer van Calvijn, maar steekt daar een groot geheimenis achter van dingen die alleen God weet, en waar Calvijn uiterst voorzichtig over handelt.

Calvijn stelt in zijn verklaring van Mattheus 20:1 dat het onverdiende loon van de laatsten die kwamen niets te maken heeft met onvoorwaardelijke zaligheid van Jezus die om niet wordt aangeboden. Dat noemt hij spitsvondigheid, want de gelijkenis gaat gewoon over het onderscheid in tijd, niet over de overeenkomst. Calvijn laat zien dat het in deze gelijkenis er om gaat dat de mens wordt beloond voor het afwachten van het moment van de roeping, de wenk van God, en daaraan te gehoorzamen. Juist het niet afwachten en roekeloze arbeid en levenswijze is luiheid. Gehoorzaamheid in Gods tijden tot Gods roepstem, in werken of niet werken, wordt dus in de leer van Calvijn hoger aangeschreven dan genade op zich of zomaar werken. Men moet weten wanneer te werken en wanneer niet te werken, en daar wordt de mens voor beloond. Het gaat dus om het geestelijke afwachten. Dit is wat de afwachtingsleer is van Calvijn, die boven genade en werken staat.

Calvijn noemt de traagheid als een gevolg van te groot vertrouwen. De tragen houden ergens halverwege op. Calvijn stelt dat we krachtig tekeer moeten gaan tegen de vleselijke traagheid die ons doet achterblijven, in zijn verklaring van Mattheus 19. Calvijn stelt ook dat het ware loon ligt besloten in het jammeren om de zonde in het gewillig dragen van het kruis, wat een belangrijk leerstuk van Calvijn is. Het jammerloon wordt door Calvijn beschouwd als het hoogste loon, na het rijpe beraad, wat in principe de afwachtingsleer is. Ook in het jammeren om de zonde moet de vrome geleid worden door het verborgen raadsbesluit, opdat het jammeren niet roekeloos en vleselijk wordt.

In de armoedsleer van Calvijn stelt hij dat de armen het altaar zijn, en dat zij de uitverkorenen zijn, en dat als wij niet bereid zijn armoede te verduren, oftewel gebrek, dan zou de begeerlijkheid in ons de overhand hebben. Het is een oproep tot soberheid en het aanvaarden van de doorn in het vlees, en ook de leer van de lof der oordelen. Calvijn stelt dat deze armoedsleer de keursteen is.

Calvijn bespreekt het in de context van een school en stelt dat als wij volstandig in deze school van het geestelijke en het kruis willen ingaan, dan zullen we het vlees vaarwel moeten zeggen. Boezemzonden, dingen niet willen opgeven voor het hogere doel, zorgt ervoor dat er van de school van Getsemané wordt afgedreven. Hiervan was de rijke jongeling een voorbeeld.

HOOFDSTUK 52. SAMENVATTING DE SAAMBINDER 1968

In nr. 14 van de Saambinder, 1968, wordt er gewaarschuwd tegen slapheid en wordt er opgeroepen tot heilige verontwaardiging zoals bij de voorvaderen. Het komt niet zomaar uit de hemel dalen, wordt er gesteld in nr. 15 door de predikant Chr. van Dam (1893-1976). In zijn artikel over Habakuk stelt hij dat de wereld voorbij gaat met al haar begeerlijkheid. Chr. van Dam stelt dat er stille getuigen zijn die de ongerechtigheid hebben gezien, en zij roepen om wraak en zuchten om de zonde, en de ware kinderen Gods zuchten nog wel meer onder de zonde en de ongerechtigheid. De predikant W.C. Lamain (1904-1984) noemde de mens zwak, schuldig, verwerpelijk en verdoemelijk. Lamain noemt dat de mens in het paradijs het gif ingezogen heeft van het zijn als God. We kunnen stellen dat dit een Laodiceaans gif is. Chr. van Dam stelde dat de grootste afgod het eigen ik is, maar dat het zou vallen. (nr. 21, 1968) Er moet een worsteling zijn in de diepe put van schuld en verlorenheid.

Het onderwijs is vernederend voor het hoogmoedig hart, stelde de predikant C. Molenaar (1915-1992). Het was beslist nodig om de vernederde Jezus te kennen. Jezus kwam om zich onder de toorn van God te stellen. (nr. 22)

Lamain stelde dat de mens weer van zichzelf moet walgen, zichzelf moet afkeuren, en zijn leven in deze wereld moet haten, steeds meer aan de weet komen hoe weinig hij er van weet. Door de hel moet de vrome naar de hemel. Het gemis wordt steeds groter, de gevaren vermeerderen en de weg wordt steeds smaller, stelde W.C. Lamain. Hij wijst dan op Maria aan de voeten van de Heer.

We kunnen stellen dat we boetelingen, wenelingen, smekelingen, verdoemelingen, en jammerlingen moeten zijn aan de voeten des Heeren, zoals Maria. We kunnen stellen dat het een beeld is van de terugkeer tot de reformatorische fundamenten. Daar spreekt de Saambinder van 1968 over. W.C. Lamain was inmiddels vertrokken naar Grand Rapids, na gediend te hebben in Leiden, Leiderdorp, Rotterdam-Zuid en Rijssen-Noord. Hij bleef wel met artikelen in de Saambinder staan.

1968 : Er werd gewaarschuwd tegen mordernisering, maar ook tegen dood formalisme. De diepe verdorvenheid van de mens moest weer gepredikt worden, wat in principe een steenblokkiaanse roep was, van 1953, en waar in de zeventiger jaren hevig over gestreden zou worden, ook binnen de gereformeerde gemeente.

Uiteindelijk was de prediking van de diepe verdorvenheid van de mens één van de belangrijkste leerstukken van Calvijn. Men zou er ernst mee moeten nemen, stelde W. C. Lamain, want God is de vreselijke eeuwige waarbij niemand wonen kan. (nr. 28)

W.C. Lamain waarschuwde ervoor dat we in een tijd leefden waarin de kennis van de waarheid steeds minder wordt. De nieuwe generaties vervreemden zich steeds meer van de waarheid.

We kunnen stellen dat er laodiceaanse slangen in de kerk waren doorgedrongen die velen hadden verlamd. W.C. Lamain blies op de bazuin. W.C. Lamain stelde dat de duivelse listen aan het vermenigvuldigen waren. (nr. 35) Hij waarschuwde tegen de geest van het materialisme.

HOOFDSTUK 53. TUSSEN KOK EN STEENBLOK

Er was een enorme kloof ontstaan in de mid-vijftiger jaren tussen R. Kok en C. Steenblok. Beiden waren inmiddels vertrokken uit de gereformeerde gemeente. De gereformeerde gemeente zelf bleef ergens tussen Kok en Steenbok inhangen.

In 1945 nam C. Steenblok de Saambinder over van Kersten, als hoofredacteur, maar in 1950 nam L. Rijksen het over als hoofdredacteur, en die stond tussen Kok en Steenblok in. Het was een enorme kloof, waarin L. Rijksen een brug, een muur en een grens was. Hij bleef hoofdredacteur tot zijn dood in 1969, en toen nam K. de Gier het over tot 1985. Ook hij was een brug in de kloof.

Het was een verschrikkelijke kloof. Ik heb er dromen over gehad. In deze kloof woonde het grootst mogelijke gespuis. Ik zag er kruizingen tussen panters en herdershonden, zwarte herdershonden, die aapjes aan kettingen hadden, en waar ze ook gingen gingen de aapjes met hen mee, die hen moesten dienen. Het waren voornamelijk aapjes die aan kettingen werden gehouden, maar ook andere dieren werden aan kettingen gehouden. Ook andere roofdieren hadden zulke slaafjes, zoals jaguars en luipaarden. De zwarte panter-herdershonden waren dominant. Vaak waren de aapjes ook vastgeketend aan grote ketels waarin andere diersoorten gekookt werden ter consumptie. Die aapjes moesten in de keuken werken. Het is dus van belang dat wij deze kloof overbruggen. Daartoe waren L. Rijksen en K. de Gier. In de zeventiger jaren was er weer een grote kerkenoorlog tussen de lichtere genademorsers en de steenblokkianen, wat uiteindelijk leidde tot een steenblokkiaanse herleving in de tachtiger jaren. Men voelde aan dat het genade-element teveel op de voorgrond was getreden en bedriegelijk was. Er moest weer een juiste en gezonde verhouding komen. De kerk van Calvijn was gebouwd uit constanten en variabelen, en als de kerk de geestelijke wiskunde en natuurkunde niet zou kennen, dan zouden er lekken komen die het schip zouden doen zinken, en dat was al gaande. Het waren juist de aapjes in mijn droom die het schip probeerden te doen zinken. Zij waren hiervoor geprogrammeerd. Zij waren laodiceaanse meelopers. Ik zag hun lange benige vingers, als menselijke zombies en trollen, zeer psychopatisch, en zij waren een plaag.

L. Rijksen stond op tegen R. Kok, maar kon het ook niet altijd vinden met C. Steenblok, en stond daarom tussen hen in. De generale synode koos voor L. Rijksen als hoofdredacteur van de Saambinder in 1950. C. Steenblok was dus maar kort hoofdredacteur geweest, van1945 tot 1950.

Men werd voorzichtiger met het genade aanbod, omdat het niet af mocht doen aan de tucht des Heeren en dat was een trap richting Kok en Kuyper, waar in de zeventiger jaren hevig over werd gevochten, en waar hevig door werd gescheurd. L. Rijksen waarschuwde tegen zomaar historisch geloof. Nu, dat deed Calvijn ook al. Calvijn temperde de genade ook door te wijzen op zijn afwachtingsleer, die in principe bovenaan al zijn leerstellingen stond. De afwachtingsleer stelt dat

alles nutteloos is zonder de leiding en het tijdstip des Heeren.

Rijksen wees op Koelman die het een leugen noemde dat Jezus voor onze zonden zou zijn gestorven. (De Saambinder, 24/8 1967) Het komt tegemoet aan het feit dat er een kloof was gemaakt door mensen die te makkelijk over deze zaken dachten, Laodiceaans, die Jezus tot een afgod hadden gemaakt, waar Calvijn ook tegen waarschuwde.

Rijksen wijst daarom op de ellendekennis en zondekennis als de weg. Er is geen makkelijke weg door en tot het Jezus geheimenis. Men moest aan de zonde ontdekt worden en loskomen van eigengerechtigheid. De vijandschap moest verbroken worden, stelde Rijksen. Deze mannen worstelden met al te gemakkelijke genade. We kunnen stellen dat het van belang is alvorens iets van het geestelijke te hebben dat we eerst tot een volkomen doorwerking van het besef van gebrekskennis komen. Het is dus een strijd tegen Laodiceaans spoedgeloof en bezitsbedrog.

Eind 1967 riep Rijksen op tot waakzaamheid, stellende dat het einde der dingen nabij was. Door de zonde was het beeld van God verloren geraakt. Dat wat er nog aan leven was was God's verdraagzaamheid en goedertierenheid, maar de mens had geen recht meer op leven, en spoedde tot zijn einde. Hij riep op tot het afgezonderd en losgemaakt worden van de dingen die de ziel tot schade zijn. Met al zijn uitvindingen heeft de mensheid zichzelf trachten te handhaven ten koste van God, stelde Rijksen. Hij waarschuwde dat de kerk in een diepe slaap van zorgeloosheid terecht was gekomen, en grensverdoezeling. Ook dode vormen noemde hij. Vormgodsdienst had de kerk ingenomen. Daar was geen gebrek aan. Net als W.C. Lamain blies hij op de bazuin. Hij riep op tot verootmoediging. (SB, 28/12 1967)

Rijksen riep de vromen op om te smeken om de broodkruimels, om zo te versoberen. Er stond wereldgelijkvormigheid op de loer. Het koninkrijk van God was niet van deze wereld. Wij mogen de Heere dankbaar zijn voor de woorden gesproken door Rijksen, om die verschrikkelijke verlammende kloof tussen Kok en Steenblok te overbruggen. Daar was niet alleen de gereformeerde gemeente ingedaald, maar ook de gehele wereld. De woorden des Heeren bleven daarom stromen om de afgedwaalde gemeente tegemoet te komen. De Saambinder probeerde koers te houden. Er moest nog veel gebeuren, en er zou een grote kerkoorlog plaatsvinden in de zeventiger jaren. Ook daar moest de Saambinder doorheen. De farao wilde niet loslaten.

Overmatige genade, alsmaar weer de nadruk leggen op genade door de genademorsers had het volk verlamd. De broodjes waren te zoet gebakken, wat als een slaapverwekkend gif was. Daarom moesten de voorvaderen wel de genade weer afkappen en terugtrekken, want het was allemaal veel te ver gegaan. Calvijn had gesteld dat de vrome weer zicht moest krijgen op de zonde en op het doden van de zonde, en boven alles moest de vrome leren af te wachten om niet op de Heere vooruit te lopen. De voorvaderen wilden de mensheid wegroepen van het aannemen van iets wat de Heere helemaal niet gegeven had. De kerken waren tot roversholen geworden.

Nog steeds woedde het vleselijke genadevuur en geloofsvuur rond die het zonde vraagstuk wilden omzeilen. Ook Rijksen streed tegen de te prominente plaats die het geloof had gekregen.

Rijksen wees op het belang van Adam in de strijd tegen Laodicea. Adam moest erkennen : 'ik ben naakt.' Adam moest wegschamen voor God. (27/7 1967)

L. Rijksen (1902-1969) begon als kandidaat in Utrecht, en ging zo tot Leiderdorp waar hij predikant werd, toen naar Middelburg, en uiteindelijk in 1956 naar Rotterdam-West.

HOOFDSTUK 54. DE SAAMBINDER IN EN NA DE OORLOG

C. Steenblok werd in 1894 in Nieuwdorp, in Zeeland, als timmermanszoon geboren. Zelf begon hij ook als timmerman en werd later boer, waarna hij naar Kampen ging om daar theologie te studeren. Hij groeide op in een gereformeerd gezin, in de Kuyper kerk. Hij had rond zijn zeventiende levensjaar een aangrijpende geestelijke ervaring gehad, een roeping, die hem altijd is bijgebleven. Hij had een rebels karakter naar de gereformeerde kerk van Kuyper toe. Hij begon daar steeds meer problemen mee te krijgen. Hij begon als predikant in Lopik, in de provincie Utrecht. Hij werd gedreven door zijn ervaring van zijn zeventiende levensjaar waarin hij ontdekt werd aan zijn verloren staat, en waarin angsten van de hel deel van hem werden, die hij zichzelf ook waardig achtte. Daar begon het mee. Door Adam en de tweede Adam werd hem hierin een pad gewezen om het tot verdieping te brengen, waar F. Mallan ook over sprak tijdens zijn begrafenis.

Naast in Lopik predikte Steenblok ook elders, zoals in Utrecht en Poortvliet, Zeeland. De gemeente van Poortvliet ging met hem mee tot de gereformeerde gemeente in 1943. In 1945 werd hij predikant in Rotterdam-Centrum, en in 1946 werd hij predikant in Gouda. Inmiddels was hij ook hoofdredacteur geworden van de Saambinder, als opvolger van Kersten.

In 1953 was de grote scheuring. Het was als een grote aardbeving in kerkelijk Nederland. De scheur ging diep. Ook in Elspeet was er een scheuring van 1953 tot 1956, waardoor er ook een GGIN in Elspeet ontstond naast de GG. Elspeet is één van de mooiste bosdorpen van Nederland, met wilde bossen en ruige hei. Het ligt onder Vierhouten op de Veluwe. Vierhouten ligt onder Nunspeet, waar ook een GG is. Elspeet ligt tussen Vierhouten en Uddel in.

Op 22 januari 1942 kwam de laatste Saambinder uit. De Saambinder werd verboden door de nazi’s, zogenaamd omdat er geen papier zou zijn, stelde Kersten, en dat terwijl er wel papier was voor een nieuw blad. Het verbod had Kersten diep gegriefd, maar na de bevrijding, in oktober 1945, werd er na de stop van drie en een half jaar weer een nieuwe Saambinder uitgegeven. Kersten moest vanwege gezondheidsredenen het hoofdredacteurenschap opgeven. Steenblok was de opvolger. Tussendoor was er nog wel een blad verschenen met mededelingen over de gereformeerde gemeenten, van 4 februari 1943 tot 31 augustus 1944. Zowel Steenblok als Kersten schreven erover in de eerste Saambinder na de oorlog. Het was inmiddels 17 oktober, een paar maanden na de bevrijding. Ze pakten de draad weer op.

In zijn artikel ‘Nabij God te zijn’, in het eerste nummer van de Saambinder na de oorlog, stelt C. Steenblok dat de mens zijn beestelijkheid onder ogen moet komen. We spreken van de beestelijkheidskennis. Het is van belang voor de mens te zien hoe diep hij gevallen is, zodat hij niets pretendeert. Steenblok stelt dat de mens door de zonde ver van God is afgedreven, en dat die

afdrijving tweeledig is, namelijk in vijandschap en in vervreemding. Door dit ten diepste te beseffen, stelt Steenblok, en door zich te vernederen zal men de wegen des Heeren leren. Zo werd de Saambinder opnieuw ingesteld op basis van de zondenkennis en ellendekennis. Dit houdt ook de verschrikkelijkheidskennis in, oftewel de beestelijkheidskennis, waar overigens ook Mallan over sprak, de opvolger van Steenblok. Mallan stelde dat hij nooit de gruwelijkheid van de doodstaat van de mens zou kunnen uitdrukken. Hij stelde dat als de mens voor duizend jaar naar de hel zou gaan, en hij kwam eruit, dan zou hij weer de weg naar de hel bewandelen.

HOOFDSTUK 55. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN

De predikant A.A. van Schelven (1880-1954) had een boek geschreven genaamd ‘De Nederduitse Vluchtelingenkerken’ (1908). Het boek gaat over de jaren 1500 van de reformatie. Nederland in de jaren 1500, hij noemt het de felste beroering. Het waren heftige tijden. Karel V had als heersersideaal dat het Noorden de voorpost zou zijn van het Spaanse wereldrijk. Nederland kwam in de greep van een monster, waar A.A. van Schelven over spreekt. Nederland gaf niet op, en probeerde zich los te wringen. Spanje was een doodsvijand. De Nederlanders zetten alles op alles om eraan te ontkomen.

A.A. van Schelven wijst op het drinkprobleem van Nederland. Ze hielden van uitbundig feesten, van dartelheid en waren ook ruw, met een lage moraal. In hun levenslust waren ze ondoordacht en overmoedig. Daarom was de reformatie ook wel nodig, maar nu werden de gereformeerden vervolgd. Ze zijn nog niet versteend door het scepticisme en het onverschillige. Ze hebben nog een hart, stelt A.A. van Schelven. Daar moeten ze een hoge prijs voor betalen. We zien een grote beproeving optreden in de jaren 1500.

In 1527 is er de roep van hertog Albrecht van Pruisen om in zijn gebied koloniën te stichten, waar velen gehoor aan geven, maar het verschijnsel van emigratie blijft nog gematigd en op de achtergrond. Daar komt verandering in in 1544, noemt A.A. van Schelven. Het aantal emigranten vergroot zich opzienbarend. Velen vluchten naar Emden in de Noord-Duitse provincie Nedersaken, in de regio Oost-Friesland. Het ligt ten Noord-Oosten van Groningen. Ook vlucht men naar Keulen, Aken en Wezel, waar vluchtelingenkerken worden gebouwd, soms als huisgemeenten. Ik moet hierbij opmerken dat in de mondelinge overleveringen van de gereformeerde voorvaderen en voormoederen ook Rodenberg werd genoemd, en het gebied wat nu Wilhelmshaven wordt genoemd, beiden dieper in Nedersaken, oostelijker. Daar werden de vluchtelingen opgevangen in gezinnen en families.

A.A. van Schelven stelt dat de reformatie geen opgaande lijn was, maar ook heeft geëbd, vanwege de plakkaten van 1529 en 1531 die in blinde woede voor lichte en zware overtreding met de doodstraf dreigde. Er was dus een neergaande lijn in de dertiger jaren van 1500 in de reformatie. De voorgangers waren verdwenen en de gelovigen verstrooid bij de aanvang van de veertiger jaren. Er komen meer strenge plakkaten die worden uitgevoerd. In 1540 is er weer een opleving van de reformatie in Nederland. Het gebeurt door de invloed van het calvinisme.

Het was een tijd van armoede door prijsverhogingen, omdat de landsoverheid geld nodig had voor

de oorlogen. Ook de geestelijkheid bemoeide zich met het vermogen van Nederland. Dit gaf ook weer aanzet tot emigratie. Ook trok men naar de Benedenrijn en Paltz. De vlucht in Oost-Friesland ging via de handelsroutes die Nederland had, dus via Emden naar Hamburg, Bremen en Dantzig, noemt A.A. van Schelven. Dantzig ligt in Polen. Tussen Emden en Hamburg ligt ook het huidige Willemshaven gebied, waar de voorouders over spraken. Langs die routes ging de vlucht dieper Duitsland in en Polen.

In 1555 leefde de vluchtelingenstroom nog meer op, en gingen ze meer en meer ondergronds, sinds Karel V werd opgevolgd door zijn zoon Filips II. Onder Filips II verergerde de vervolgingen. Het hoogtepunt van de vluchtelingenstroom noemt A.A. van Schelven 1567 tot 1570. De hoofdoorzaak : Alva. Iedereen wilde weg, want hij was onmenselijk.

Uiteindelijk werd Den Briel door de gereformeerde geuzen veroverd, en ook Vlissingen rukte het juk van onderdrukking af. 1572 was het bevrijdingsjaar. 1567 tot 1572 waren de nazi-jaren van die tijd. De nazi’s waren toen niet de Duitsers, maar de Spanjaarden van de Spaanse inquisitie. Het waren de nazi’s van Alva.

A.A. van Schelven stelt dat er vele vluchtelingenboten waren met vluchtelingen, en in de winter kwamen ze zelfs over het ijs. De Duitsers waren zeer gastvrij. Eén enkel gezin neemt niet minder dan dertig ballingen op. De drost (landbestuurder) van Emden, Unico Manninga (1529-1588), eigenaar van het slot Lutzeburg, nam gedurende 27 jaar vele vluchtelingen op, soms wel 70 families tegelijk. De stad werd zo overbevolkt dat men daarom ook verder trok, dus zoals de gereformeerde voorvaderen en moederen ook Rodenberg en het huidige Wilhelmshaven-gebied noemden, en A.A. van Schelven noemde Bremen en Hamburg, wat dieper in Duitsland lag, en Dantzich in Polen. Emden raakte te vol. Als eerste trok men na Emden naar Lehr, ten zuid-oosten van Emden, over de Eems. Lehr werd vanwege de vluchtelingenstroom uitgebreid tot aan de Leda. Ook vluchtte men tot Norden, ten noorden van Emden.

Ook werd er gevlucht naar Wismar, Lubeck en Rostock. Wermunde nam hen alleen maar tijdelijk binnen, voor acht dagen, en dan moesten ze verder trekken, dus gingen ze naar Rostock, stelde A.A. van Schelven. Omdat het zo ondragelijk koud was werden ze geduld in Rostock, maar hier werden ze door een predikant beschuldigd van dwaalleer, dus moesten ze later weer vertrekken. Ook in Hamburg werden vluchtelingen van dwaalleer beschuldigd en zo verketterd. Men moest dus voorzichtig zijn. Of de steden waren te vol, of ze werden vanwege verschil in leer niet aangenomen, en daarom moesten ze verder trekken, dieper Duitsland in en Polen. A.A. van Schelven stelde dat ze daarom ook vaak niet kozen voor twistgesprekken, maar herderlijk langs de huizen gingen. Ze moesten oppassen voor harde Luthersen die wars waren van ontferming. Smeken vanwege de barre kou had ook geen zin.

HOOFDSTUK 56. BESPREKING VAN ZONDAG 1 VAN DE CATECHISMUSVERKLARING VAN PETRUS CURTENIUS

De hervormde predikant M. Jongebreur, één van de oprichters van de gereformeerde bond in de hervormde kerk in 1906, die door een tragisch auto-ongeluk in Doorn om het leven kwam (1875-1930) is in de wolk van getuigen waar Hebreeën 11 over spreekt. Ik had een droom over hem waarin hij mij omhelsde en vasthield, en hij sprak : 'De aanvallen op de kinderen Gods zijn velen.'

Van de predikant Petrus Curtenius (1716-1789) kwam een vierdelige catechismus verklaring uit van 1790-1792. In zijn verklaring van zondag 1 stelt Curtenius dat er voor de zonden betaald dient te worden. De duivel had de mens verleid, en door de verleiding overwonnen. Het vrouwenzaad moest toen de kop van de slang vermorzelen, stelt Curtenius. Een moeder kan haar zuigeling niet vergeten. 'Die tot mij komt zal ik geenszins uitwerpen.' Curtenius spreekt hierover als zijnde een bewaring. 'Niemand kan ze rukken uit mijn hand. Mijn schapen horen mijn stem, en ik ken hen, en zij volgen mij.'

Geen haar wordt hen gekrenkt. Het kruishout van de lijdzaamheid geworpen in de bittere wateren van de verdrukkingen maakt het zoet, stelt Curtenius. De kastijding is geen vreugde, maar droefheid, maar brengt een vrucht van gerechtigheid tot degenen die hierdoor zijn geoefend, stelt Curtenius. Het halssnoer hiervan is de gelijkvormigheid hieraan. Curtenius spoort aan tot ijverige inspanning om de roeping en de verkiezing vast te maken. Om bewaard te worden moeten wij dus zelf leren bewaren. Het zijn voorbeelden en herinneringen, in het geestelijke, sobere halssnoer wat Paulus al had geschakeld in zijn brieven. Curtenius wijst op de goede strijd. De oude bijbel en het boek van het geweten worden door Curtenius de sleutel tot het boek des levens genoemd, zoals Calvijn ook stelde dat een goed geweten het enige pad is. Wij moeten uitzien naar het boek des levens. Dit zijn drie boeken : de oude bijbel, het boek der geweten, en het boek des levens, waar ook C. Steenblok over sprak in zijn gereformeerde dogmatiek.

Curtenius noemt het boek van het geweten van belang in het lezen van de oude bijbel, om te zien of men ook daadwerkelijk aan die kenmerken voldoet, als keursteen. Alleen door die keursteen toe te passen komt men tot het boek des levens, waarvan we kunnen stellen dat het de witte steen is voor de overwinnaars over het vlees. Zij hebben door hun ijverige studie en strijd, door ijverig onderzoek, afgerekend met onwetendheid en leugen. Zo werden hun namen opgetekend in het boek des levens.

God eist van het hart lust tot waarheid, anders zou de mens in valse gerustheid terecht kunnen komen, stelt Curtenius.

Men moet ontdekken hoe groot de zonde en de ellende is, zo groot dat ze daaruit nooit van eigen krachten of in enige aardse middelen genezing kunnen vinden, stelt Curtenius. De leer van verlossing mag niet gebruikt worden tot losbandigheid. Curtenius waarschuwt voor valse verzekerdheid en valse gerustheid, en brengt verdieping aan. Het is bij hem geen rijmpje of opzegversje, maar hij laat het mechanisme van het gedicht zien wat door onze voorvaderen is overgeleverd. Hij noemt het, en laat dan de betekenis zien.

Eerst moet de mens de schande van zijn naaktheid door de zonde zien. Dan wordt de mens verlossing belooft door het vrouwenzaad, maar dan moet de mens wel de helse slang als vijand hebben. Er is in de leer van Curtenius niks vanzelfsprekends of traditioneel. Hij waarschuwt tegen de geboden van mensen.

Curtenius stelt dat wij vanuit onze roeping moeten prediken, zoals de oude boete-predikers. Wij zijn geroepen om te roepen.

Overvloedig vleselijk genot wat de zinnen verblind kan men niet het pad laten begaan, stelt Curtenius. Hij waarschuwt voor de afgod van willekeur en vrije wil. Het pad is smal, en wij moeten ons door de Heere laten binden en het halssnoer van de leerredenen dragen. Zij die van twee walletjes eten zullen niet op het smalle pad kunnen blijven. Er zijn geen compromissen mogelijk. Door lijdzaamheid en het gegeven geestelijke woord mogen wij tot de borsten van Sion komen om daarvan te drinken, stelt Curtenius. Dat is waar het smalle pad naartoe leidt. Terug naar de geestelijke moeder dus, als een diep natuurgeheimenis en het geheimenis van het leven. Zo kan de vrome het kleed van de ondeugdelijkheid van zich afwerpen.

Velen verharden zich in de zonde, om hun geweten dicht te schroeien opdat zij onbekommerd zijn en de verwijtingen van het geweten niet meer voelen, stelt Curtenius. Ze kunnen het ook uitdoven door ijdele gezelschappen, ijdel tijdverdrijf, en ijdel vermaak, zoals de rijke dwaas, stelt Curtenius. Een overvloed aan bezittingen doet wonderen voor hen. Sommigen gaan voor het genot van eer en aanzien in de wereld, en bouwen zo hun huis op ijdele zandgronden. Wij moeten hier over jammeren zoals de Heere erover jammert, stelt Curtenius. Het zijn gebroken bakken die geen water houden. Het zijn nietige medicijnmeesters.

Curtenius laat de betrekkelijkheid van deze dingen zien. Wee de lachenden, stelt hij. Men moet weer terugkeren tot de ellendekennis, en dit ook toepassen door het te betreuren. Men moet de strijd aangaan tegen valse troost en valse troostgronden. Men moet eraan afsterven. Wij mogen ons niet door de droefheden laten verslinden, maar moeten de strijd aangaan. Dit houdt in om niet meer voor jezelf te leven. Het is een strijd tegen het eigen ik, stelt Curtenius. Hij waarschuwt tegen lafhartigheid die hierin op de loer kan staan. Men moet de zorgeloosheid inruilen voor zorgvuldigheid

___________________________________.

HOOFDSTUK 57. BESPREKING VAN ZONDAG 2 TOT 4 VAN DE CATECHISMUS VERKLARING VAN PETRUS CURTENIUS

Als we het over geestelijke kennis hebben, dan hebben we het over bevindelijke kennis, stelt Curtenius in zijn verklaring van zondag 2.

De zondaar haat God niet, maar de gerechtigheid van God, dus de zondaar probeert te scheiden wat niet gescheiden kan worden, stelt Curtenius. Zo probeert de zondaar God dienstbaar te maken aan zijn zondige begeerlijkheden.

In zijn verklaring van zondag 3 stelt hij dat wanneer de beste dingen aan verderf worden overgelaten zij de allerergsten worden. Dit laat ook zien dat het goede de vijand van het beste is.

We moeten vasthouden aan het woord, aan de oude bijbel, en het boek van het geweten, oftewel het heilige geestelijke, en zo ook het boek des levens, waar Curtenius over sprak. Om ons heen zien we de toerekening van Adam's zonde, stelt Curtenius. De man moet werken in het zweet van zijn aanschijn, en de vrouw moet met smart kinderen baren, en alle mensen worden vanaf hun geboorte onderworpen aan ziekten, pijnen, krankheden en veelvuldig aan de dood, allemaal vanwege de overtreding van het werkverbond. Het is een erfsmet. Daarom was er in de leer van Curtenius de moederbelofte, zoals ook in de leer van Calvijn. Hierin mag de vrome wedergeboren worden. Eerst is er het natuurlijke, en daarna het geestelijke, stelt Curtenius.

Dit kan niet beoordeeld worden door geneeskundigen, stelt Curtenius. Wat roemen we dan nog op familie, als we uit een mens voortgekomen zijn die een schandelijke bondbreker was, en die ons met zichzelf in het verderf stortte, stelt Curtenius. Wapent u tegen de listigheden van de helse slang, stelt Curtenius. De verboden vrucht van de zonde doet zich schoon voor met het masker van eer, vermaak en voordeel, maar in de staart steekt het dodelijke venijn, stelt Curtenius. In het einde zal hij als een slang bijten, en steken als een adder. Curtenius waarschuwt dat de mens niet moet rusten voordat hij is losgekomen van dienstbaarheid aan de zonde. De afgrond van ellende moet overdacht worden.

Rust en zekerheid kan fataal zijn. Het kan de mens laten indutten in de strijd tegen de zonde. Er is nu eenmaal de burgeroorlog tussen het vleselijke en het geestelijke. Deze burgeroorlog loopt door de kerken heen, en doet ook kerken scheuren. Zo ontstonden ook de schimmenkerken.

Curtenius herhaalt in zijn verklaring van zondag 4 eerst nog wat van zijn verklaring van zondag 3. De gerechtigheid eist menselijke gehoorzaamheid. Wij moeten opgaan tot de berg van de geboden, stelt Curtenius, waar het dondert. Het bliksemt hier ook. God's ontferming doet God's toorn niet

teniet. God is de steen van een volkomen werk in de leer van Curtenius. In zijn verklaring van zondag 4 wordt gesteld dat God's geboden niet de maatstok zijn van de menselijke krachten, maar het richtsnoer van de plichten. De gehoorzaamheid is de mens van nature niet onmogelijk. Het is door de natuur ingeschapen dat er een plicht is om God te dienen, en het hoogste goed te houden. Maar de mens werd door de zonde een slaaf van de duivel. De mens gooide zijn gaven weg. Curtenius stelde dat dit ook doorwerkte in het nageslacht. De mens had door moedwillige ongehoorzaamheid niet alleen zichzelf, maar ook zijn nakomelingen in het verderf gestort.

God heeft de geboden gegeven als een verbond, aangedrongen met beloften en bedreigingen. Curtenius stelt dat er trappen zijn in het oordeel, van licht tot zwaar, en wijst dan op de Turkse monnik Jovinius die in de jaren 300 en begin 400 leefde, en de Jovianen, zijn volgelingen, die beweren dat alle zonden voor God gelijk zijn, en zo ook het oordeel hierop. Jovinius laat dus een bepaald communisme in de hel zien, zoals er ook een communisme in de hemel is, in de zin dat iedereen een gelijke beloning krijgt. Curtenius wijst erop dat dit zorgeloosheid kan laten ontstaan. Jovinius is de voorloper van de reformatie, nog vóór Johannes Hus. Jovinius streed tegen het wereldse loonsysteem van de katholieke kerk. Curtenius wijst ook op Novatianus, die een tegenpaus was in de jaren 200, en Novatianen, zijn volgelingen, die vonden dat de katholieke kerk te slap optrad tegen de zonde. Ook de Novatianen stelden dat God alle zonden als gelijk zag, en ook andere schrijvers ten tijde van Jerome. In het Westers Schisma van 1378 tot 1417 was er een grote strijd tussen pauzen en tegenpauzen. Van 1414 tot 1418 was er toen het concilie van Konstanz, waardoor de Tjechische reformator Johannes Hus om het leven werd gebracht, een voorloper van Luther en Calvijn. Dit concilie beëindigde het schisma.

Curtenius brengt tegen het communisme van hemel en hel in dat God een ieder naar zijn werken zal vergelden. Vreemd genoeg laat Curtenius verschil zien in de mate van de straf, maar niet in tijdsduur. De oude bijbel stelt dat de schuldigen in de gevangenis moeten blijven totdat hun schulden zijn afbetaald, dus voor de één zal dat langer zijn dan voor de ander, afhankelijk van de mate van de schuld. Wel laat Curtenius verzen zien waar er verschil is in de mate van straf, zoals Tyrus, Sidon en Sodom een lagere straf zouden krijgen dan Chorazin en Bethsaida. Het extremistische karakter van Curtenius over de eeuwige duur van de straf is te verklaren uit het feit dat de katholieken er vroeger vaak te makkelijk over dachten en de aflaat hadden ingesteld. Bij eeuwigheid moeten we meer denken aan de zinnebeeldige betekenis van volkomenheid, dat de schuld volkomen betaald dient te worden.

Curtenius stelt dat de barmhartigheid des Heeren de getrouwen wil belonen, maar dat ook de wederspannigen tegemoet gekomen worden door vele lankmoedigheden. Uiteindelijk stelt Curtenius dat God geen tiran of wreedaard is die behagen schept in het straffen van de misdadigers, want anders zou de barmhartigheid niet kunnen bestaan. God beklaagt zich eerder over het lot van de misdadigers die het door hun eigen schuld op de hals hebben gehaald, stelt Curtenius.

Wie het Oude Testament kent, en dit staat ook in het Nieuwe Testament, weet dat God niet voor eeuwig toornt. Dit geeft Curtenius later ook min of meer toe. God verbergt soms zijn aangezicht. Er zijn vele kastijdingen en beproevingen, en heilzame geneesmiddelen, stelt Curtenius. Hij spreekt over de hel om de vrome de zorgvuldigheid en vreze des Heeren te doen aangorden.

We kunnen stellen : Voor de Heere is een dag als duizend jaren en duizend jaren als een dag, dus

ook de eeuwigheid is voor de Heere maar een paar weken of een paar maanden. Maar laten we hiermee de ernst niet uit het oog verliezen van deze dingen. Curtenius geeft toe dat het alleen maar gaat om verschillende opzichten. God is oneindig, maar de straf kan niet oneindig zijn naar een eindig wezen zoals de mens. De zonde is oneindig als er geen offer tussenbeiden komt, stelt Curtenius. Dit is alleen in verschillende opzichten. Eindige schepselen kunnen de oneindige toorn van God niet dragen, en daarom wijst Curtenius op het woord oneindige 'duurzaamheid', wat dus duidt op een beproefde bestendigheid. Daarom is de straf op de zonde op een bepaalde manier oneindig, maar dit wordt opgelost door het trappensysteem, dus voor sommigen zal het maar heel laag water zijn. Er zijn dus trappen in de straf en in de zonde, en die trappen zijn eeuwig, maar bij de een zal het minder verzwaard worden dan bij de ander, stelt Curtenius. Curtenius komt dus ook tot de conclusie dat er uitzonderingen bestaan. Uiteindelijk is de eeuwigheid bij Curtenius dan ook weer betrekkelijk, want hij stelt dat uiteindelijk de eeuwen zullen verslonden worden in een eindeloze eeuwigheid. Het is duidelijk dat Curtenius zelf met dit systeem worstelt. Curtenius laat zien dat er een spanning is tussen God's alwetendheid en God's gerechtigheid. We kunnen stellen dat een heleboel menselijke en vleselijke ideeën van religieuze gerechtigheid hiertegen weggestreept worden.

HOOFDSTUK 58. DE EERSTEN ZULLEN DE LAATSTEN ZIJN

God’s denken is niet vleselijk zoals het denken van de mensen. Het is niet direct. Het menselijke denken slaat een heleboel stappen over, versimpelt en verabsoluteert graag, verstopt zichzelf achter sluiertermen die als slimme formules worden gebruikt om dingen snel te bereiken. Maar God’s denken is ingewikkeld, als geestelijke hersenspinsels, waar de nieuwe bijbel ook over spreekt. De nieuwe bijbel noemt het het begin van de schepping. We hebben het dan over iets ondoorgrondelijks, waar de mens niet zomaar vat op heeft. God’s wegen zijn anders dan de wegen van de mensen. (Zeeën 8:14) Dit zijn de hogere hemelse verbanden. (Zeeën 7:16)

De nieuwe bijbel laat zien dat het als vliegenplagen tot de aarde komt. We kunnen hierbij denken aan de plagen van Mozes om het volk uit te leiden. De farao echter wilde het volk niet laten gaan, en uiteindelijk moest de plaag van de dood van de eerstgeborenen komen, wat een beeld is van de dood van de territoriale machten van het vlees, de eerstelingen en leiders van het vlees, wat vervolgens een beeld is van de dood van de verkeerd gestelde prioriteiten. De mens maakt namelijk het materialisme tot prioriteit.

We zien de dood van het eerstgeboorterecht, van aardse status, ook in het dialectische verhaal van Ezau. Zeker, er is een hoge en een lage Ezau, een vleselijke en een geestelijke Ezau. Er zit ook een diepe typologie in verborgen die wijst op het kruis. Ezau moest van het rode drinken in ruil voor zijn eerstgeboorterecht, zijn aardse, sociale en familiaire status. Hij moest afsterven aan het kruis, waarvan het rode een beeld is. Hij moest de kom van het lijden geheel leegdrinken. Uiteindelijk werd Jakob met Ezau verzoend. Uiteindelijk zou Ezau zich kunnen losmaken van het juk van Jakob door zijn inspanning.

‘En Esau verhief zijn stem en weende. Vader Isaak antwoordde toen en zei tot hem : Zie, van de vette streken der aarde zal uw woonplaats verwijderd zijn, en zonder dauw des hemels van boven. Maar van uw mes zult gij leven en uw broeder zult gij dienen. En het zal geschieden, wanneer gij heerser wordt door uw krachtige inspanning, dat gij zijn juk van uw hals zult afrukken.’
Genesis 27:38-40

Uiteindelijk zou Ezau dus heerser worden, zou er een keer komen in zijn lot, wat spreekt over de overwinning over het vlees. We zien dus de vervulling van het geheimenis van de dood van de eerstgeborenen in het leven van Ezau, waardoor de uittocht kon plaatsvinden. Jakob werd koning door bedrog. Het volk Israel was diep bedrogen, waar ook Jeremia op wees. Ezau werd overmatig onderdrukt en uitgebuit, maar er zou weer een verzoening komen tussen Jakob en Ezau, door de exegese, door het kruis. Bewapen u daarom met lijdzaamheid en studie.

Jakob werd koning door bedrog. De vleselijke, laodiceaanse mens zou verlies nooit accepteren. Zo kreeg Jakob zijn fool's gold. We zien dit door de gehele oude bijbel heen. Het is het spoor leidende tot de laodiceaanse kerk. Jakob overwon door bedrog. Aan Ezau werd uiteindelijk overwinning belooft, maar hij zou zichzelf moeten verliezen. Kaïn had als opdracht over de zonde te heersen, want de zonde lag als een belager aan de deur. (Genesis 4:7) In Ezau kwam dit uiteindelijk tot vervulling. Kaïn en Ezau worden vaak als verworpenen, als verdoemelingen, beschreven in de oude bijbel, maar dit was Yeshua ook aan het kruis, en God is juist gekomen tot de verworpenen en verdoemelingen. Daaraan geeft hij speciale aandacht, want God is gekomen voor de verloren lammeren, en daar laat God de gehele kudde voor achter. Als Maleachi stelt dat God Jakob liefhad en Ezau haatte, dan wijst het Aramees uit dat dit eerder een moelijke relatie was met Ezau waarin God geen behagen schiep (sny). Nu, juist is God gekomen voor de moeilijk opvoedbaren, en gaat God's zorg naar hen uit, wat we ook door de gehele oude bijbel zien. God droeg nog steeds zorg voor Kaïn, Ismael en Ezau. God had nog steeds een plan met hen. God leidde hen nog steeds. Ook al waren zij moeilijk opvoedbaar. Ook Israel, Jakob, was moeilijk opvoedbaar. Juist het moeilijke heeft God uitverkoren, omdat daar een geheimenis in verborgen ligt. Och, laten wij toch niet te gemakkelijk denken over God's soevereiniteit en verborgenheden. Laten wij niet rechtlijnig omspringen met God's geheimenissen, want dan doen wij God tekort. God wees in Ezau juist op het kruis, naar dat moment waarop Ezau, en ook de psalmist en Yeshua het uitriepen : Waarom hebt gij mij verlaten ? Yeshua was gekomen onder de toorn des Heeren, zoals ook Jeremia in toorn was afgezonderd. Yeshua was onder de engelen gesteld, zoals Ezau onder Jakob was gesteld. Maar zij zouden door krachtige inspanning het juk van zich afrukken. Ook Calvijn stelt dat juist hen die niet door de wereld zijn uitverkoren door God zijn uitverkoren. Het boek des levens laat deze lijnen zien. Ook de oude bijbel laat deze lijnen zien. De wereld begrijpt de boodschap van het kruis niet, zoals ook de laodiceaanse kerk het niet begrijpt, omdat zij vleselijk zijn. Zij drinken het bloed van de martelaren, van de oude profeten. Zij drinken het bloed van de dieren, van God's schepping, en verzaken de geestelijke oorlog. Als de hoer rijdt zij op het beest. Zij wint haar oorlogen door bedrog. Zij grijpt de troon van het beest door bedrog, en wordt zo door het beest uiteindelijk verscheurd.

Jakob werd koning door bedrog. Hij was geliefd door God, bewaard, want hij was er al. Hij was al in de kudde. Ezau was ver weg in de verloren wildernis. God gaf hem een belofte in Genesis 27. Hebben wij oog voor de nuances, voor de grotere verbanden ? Daartoe komen de vliegenplagen, om het brein van de mens open te breken, opdat zij deel hebben aan de hogere hersenspinsels. Dan kunnen de eerstgeborenen van het vlees en de eerstgeboorterechten van het vlees en al haar verdraaide prioriteiten afsterven. Dat is een proces van rangschikking. Dat is een proces van hemelse volgorde waarin de eersten de laatsten zullen zijn.

HOOFDSTUK 59. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN - 2

Als wij in de dieptes van Getsemané gaan dan komen wij onherroepelijk tot de jachtsopdracht tegen de zonde, worden we onherroepelijk opgeroepen tot de jacht. De nieuwe bijbel spreekt hier veel over. Golgotha is het jachtsveld. Hier moet het vlees gedood worden. We zien daar dat de zonde een valse realiteit heeft geschapen.

Altijd weer staat het vlees in deze wereld op, en altijd weer overwint het vlees in deze wereld, is het vlees heerser, maar wij moeten niet in onze zintuigen geloven, maar in het Woord. Het koninkrijk van God is niet van deze wereld. De mens klaagt tegen Mozes in de woestijn, maar zij moeten de geestelijke bronnen zoeken.

Wij moeten dieper de wildernis van Getsemané in tot het ondergrondse Getsemané, tot aan het huis van Konstanz, het 1400se Gabbatha, waar het westerse schisma werd beëindigd en de voorloper van de reformatie, Johannes Hus, een armoeds-prediker en kerkhervormer, werd veroordeeld tot de brandstapel. Daarachter ligt de ondergrondse zee van Getsemané. Als we het hebben over de concilie van Konstanz waarin deze gruwelen plaatsvonden, dan hebben we het over 1414-1418. Johannes Hus stierf in 1415, en zijn vriend Jerome van Praag die hem bijstond stierf in 1416, ook op de brandstapel. Het waren de grondvesten van de reformatie. Zij die het middeleeuwse getsemané proberen te omzeilen komen nooit tot de reformatie, maar slechts tot deformatie en pseudo-reformatie. Die is zeer neurotisch. Waar gebrek aan kennis is ontstaat vals zelfvertrouwen. David Hume stelde : ‘Over het algemeen zijn de fouten in de religie gevaarlijk, die in de filosofie slechts bizar.’

Het monster van Konstanz, de grote vijand van de reformatie, brouwde tulip als een soort paard van Troje, opdat Calvijn niet zou ontsnappen. Tulip was het piepende gevangenis-implantaat waar Calvijn zijn hele leven mee streed, niet los van kon komen, maar het probeerde te verdiepen en te nuanceren. Dat zien we voornamelijk in zijn commentaren, dat hij in principe komt tot een alternatieve tulip. Het merkteken kan ook niet zomaar weggewassen worden. Er moet iets mee gebeuren.

Ja, de katholieke kerk keek anders aan tegen de uitverkiezing dan het calvinisme, maar het monster van Konstanz vervormde zich. Omdat de vrome wilde ontsnappen uit het katholieke systeem werd de wil afgenomen, en was tulip het gevolg. Het monster van Konstanz had een pistool. Tulip was een boze geest die ervoor moest zorgen dat niemand zou ontsnappen. Hun wil werd door tulip verlamd. In zijn commentaren stelt Calvijn dat het om gewilligheid gaat en niet om dwang. Hij streed dus tegen zijn eigen denkbeelden, waarmee hij was geprogrammeerd. Hij was in de greep van het monster van Konstanz. Ook probeerde Calvijn door tulip juist de wil van het katholieke

systeem uit te doven. Het is dus heel dubbel allemaal.

Calvijn had een wapen gestolen uit de katholieke kerk, wat zich tegen hem keerde, en wat hij moest leren bedwingen. Hij kwam onder een vloek. Hij leefde in Frankrijk, en moest toen vluchten. Hij begon als humanist, maar werd steeds reformatorischer. Hij was een slimme marktkoopman, een vagebond, en humanist die zich meer en meer openstelde voor de reformatie. Hij hield zich vast aan Erasmus en Luther. Tulip was de prijs die hij moest betalen. Het heeft hem nooit meer losgelaten. Wel heeft hij er andere zichten op gegeven. Het was een dialectisch geheimenis. Het was zijn kruis wat hij moest dragen. Het giftige monster van Konstanz had hem gebeten. Zo ontwikkelde hij zijn institutie op jonge leeftijd. Het droeg het gif, maar ook ontwikkelde hij hierdoor een antigif. Hij kon het goed verkopen. Het sloeg goed aan. De reformatie kwam op volle gang.

Gif en antigif, de vrouw zou de kop van het monster vermorzelen, maar het monster zou haar voet verbrijzelen. Gif en antigif. Het loopt beiden door de reformatie heen. Het is dus een dialectisch verschijnsel. Het is een mijnenveld. De boeken van Calvijn zijn niet zonder gevaar. Het is van belang het in zijn grotere verband te zien. Zoals Calvijn zelf al stelde : Lees zowel de institutie als de commentaren.

Calvijn wilde de katholieke kerk hervormen, stal het wapen, en moest nu vluchten. Frankrijk begon de gereformeerden te vervolgen. Calvijn vluchtte naar Zwitserland, waar hij hard werkte aan een tegengif tegen tulip, maar waarin het gif ook in zijn brein doorwerkte. Hij ijlde en raasde soms vanwege het gif. Hij was niet altijd voor reden vatbaar. Hij was soms een gevaarlijk man. Hij had nu een markt en een kroon, maar moest er een hoge prijs voor betalen. De macht van de slang was niet te onderschatten. Het gif vele malen sterker dan aards slangengif. Maar de schat die Calvijn gestolen had was groot en rijk. Hij bewerkte het zijn hele leven lang. Het werd tot een theocratie. Het nam vele landen in. Het calvinisme was niet meer weg te denken. Het kwam in vele vormen. Tulip was zowel vriend als vijand.

Huize Konstanz werd tot huize Tulip. Het monster nam andere vormen aan en ging gewoon met de reformatie mee, tot deformatie.

Als we door huize Konstance gekomen zijn tot de zee van Getsemané, de woeste lijdenszee, dan gaan we tot het eiland van Golgotha om daar het vlees te doden. Vele schepen vergaan in deze zee, en de zee is vol van monsters. Het is een oorlog tegen 1415, de beesten die Johannes Hus ombrachten. Zij waren als Tulip tot Johannes Hus. Johannes Hus had niks in te brengen.

Calvijn laat aan het einde van hoofdstuk 3 van de institutie van 1536 een diepere laag zien, namelijk dat de mens God aan zijn voorwaarden heeft onderworpen, en zo God slaaf heeft gemaakt van hun begeerten. Ze beginnen te klagen wanneer God er niet aan voldoet. De mens onderworp God dus aan een vreemdsoortige tulip waarin de mens de baas is over God, en God niks meer in te brengen en te willen had. Zo kwam er oorlog, en raakte God in toorn en gramschap. We kunnen stellen dat tulip als een oordeel kwam over de mens.

In de institutie van 1559, de laatste en langste institutie van Calvijn stelt hij in boek 1:4:4 dat ze nooit rekening houden met God dan tegen hun wil, en niet tot God naderen voordat zij tot God getrokken worden, en dan ook nog met tegenzin. Ze zijn niet doordrongen met vrijwillige vrees,

maar door slaafse en afgedwongen vrees, omdat ze onder het oordeel zijn, en hier kunnen ze niet aan ontvluchten. Dat is de strekking van Calvijn's leer, dat God wel zou willen dat ze het vrijwillig zouden doen, maar door de zondeval kunnen ze dat niet meer, willen ze het goede niet meer, tenzij God hen tegemoetkomt, en hen het goede laat willen. Ze hebben nog wel een kiem van godheid, maar die is verdorven.

In 1:4:1 is er een kiem van godsdienst in allen gelegd, maar het wordt door nauwelijks één op de honderd gekoesterd, en in niemand rijpt het.

God had te strijden tegen een tulip door mensen gemaakt :

1. Total dependency, totale afhankelijkheid van God aan de wil van de mensen
2. Unconditional election, oftewel wat de mens ook uitspookte, ze waren toch wel uitverkoren door God
3. Limited dedication, oftewel de mens mocht lauw en gelimiteerd God dienen, terwijl God niet lauw moest zijn, en radicaal de begeerten van de mens moest dienen
4. Irresistable attraction, oftewel God werd onweerstaanbaar aangetrokken door de charmes van de mens
5. Perseverance of God, oftewel God zou nooit van de dienst tot de wil en begeerten van de mens afdwalen, maar hierin volharden

Zo'n God had de mens gemaakt, door de hypergenade en het hypergeloof. Ze konden van alles voor zo'n God bedenken wat ze maar wilden. God gaf hen toen over aan hun leugens, en gaf hen ook over aan allerlei andere tulips waarin de mens niets meer in te brengen had. De mens was onder een leugen-oordeel gekomen, overgegeven aan vreemde vijanden.

We hebben te maken met een tulip van zelfdienst, niet meer van godsdienst. Die heeft diepe wortels in het lagere Orion, het Orion van Konstanz. Het is hoe de steden van het lagere Orion, van de lagere vleselijke gewesten, zijn opgebouwd. Het monster houdt hen in zijn greep. Het is allemaal vleesdienst, zondedienst, geen godsdienst. Het is voor de markt, niet voor God, maar ze misbruiken wel de naam van God, betrekken God er wel bij, maar op hun manier. God moet hen dienen. God hebben ze in een kooitje gestopt om hen te vermaken. Maar God laat zich niet in een kooitje stoppen. Ze zijn onder God's toorn en gramschap gekomen.

Het monster van Konstanz vervolgt de vromen, nog steeds, alle kinderen van Johannes Hus. Het is het Hussitische nageslacht. Weer moeten we vluchten naar Emden, en als Emden vol is moeten we de rivier over naar Lehr. En we moeten dieper de Duitse wildernissen in tot Rodenberg, om aan dit monster te ontkomen. Reken af met de zelfdienst die zo bedriegelijk is, die een eigen tulip heeft gemaakt. Reken af met de vleesdienst, de zondedienst, die u zo licht in de weg staat. Hiervoor moeten we door een koude winter, opdat het vlees afsterft en al zijn warme, broeierige begeerten die maar voortwoekeren. Dan moet je de Duitse wildernissen in, en gaan tot de vluchtelingencentrums. Alles is zo koud als je vleselijke familie moet achterlaten. Ook Jezus en de oude profeten gingen hier doorheen. Dan bevriest het vlees, dan wordt het zwijn van de zonde verdoofd.

We moeten het Ragnarok in, waar de voorouders op wezen. Daar gaat de nieuwe bijbel ook over.

Als we in de vlucht met koude Luthersen te maken krijgen die ons niet in hun stad laten, dan is dat ook onderdeel van Ragnarok. Er was vaak geen plaats in de herberg toen de calvinistische voorvaderen moesten vluchten. Dan moeten ze gaan tot de stallen van de Rodenbergse wildernissen, dieper in Duitsland. Zo wij ook. Dat zijn geestelijke realiteiten. Sommige steden gaven maar tijdelijk onderdak, en dan moesten ze weer verder. Andere steden waren vol, en ook hadden ze te maken met stormen en rovers onderweg. Het was niet makkelijk. Maar in Rodenberg hadden ze een onderkomen, ook al was het eenvoudig en primitief. De Rodenbergers stonden bekend als gastvrij. De families daar hadden wel plaats voor hen. Zo konden de voorvaderen door de moeilijke tijd heenkomen.

Moeten wij niet alles achterlaten om Jezus te volgen ? Er was geen plaats in de herberg, maar wel in de stallen van Rodenberg, in haar boerderijen, in haar boshutten, in holen en grotten, zowel boven de grond als onder de grond.

In de barre winterdagen kwamen de voorvaderen aan in Rodenberg, helemaal verbroken, er was niets meer van hun vlees over. Het waren de begindagen van de Nederduits gereformeerde kerken, die als vluchtelingenkerken begonnen, als vluchtelingenkampen. Zo kon het langzaam opgebouwd worden. Uiteindelijk overwon Rodenberg het kwaad door haar gastvrijheid. Rodenberg werd zo tot het wapen van de vervolgde calvinistische Nederlanders die waren gevlucht, en het zou altijd bij hen blijven. Het zou van geslacht tot geslacht, van generatie tot generatie, worden overgedragen.

HOOFDSTUK 60. HET MISBRUIK VAN GODS NAAM

Voetius stelt in zijn verklaring van zondag 1 dat er tegenover elk kwaad een groter goed opgesteld moet worden. Het gaat dus niet zomaar om het goede, maar het grotere goede, anders kan de zonde niet overwonnen worden. Het goede op zich is de vijand van het beste. Calvijn stelde dat er in de mens een laag was van algemeen goed, maar dat de diepere laag van de mens bestond uit medelijden.

Voetius stelde dat het niet zomaar om vermaak door natuurlijke en verborgen kennis ging, en ook niet zomaar om een zedig leven op zich, want die dingen zijn onzeker en onvolkomen. Het ging om het sterven aan het zelf. Het oude zelf moest verloren gaan. Goede werken op zich nemen de zonden niet weg. Er moet dus gegaan worden naar de grotere goede werken waarin het zelf is gestorven. Het gaat om de betere werken van de dood aan het vlees.

Genade wordt vaak gebruikt als een excuus om door te kunnen blijven zondigen. Het is een schuilterm waarachter de zonde zich graag verschuilt. Veelal wordt genade misbruikt. Het wordt gebruikt om verantwoordelijkheden af te schuiven. Vaak is genade de getrouwe wachter van de zelfdienst, de ketting waaraan God als een slaaf ligt. Het koppige vlees heeft de genade tot zijn afgod gemaakt. Och weent toch over de zonde die vandaag de dag in priestergewaden gaat. Wees toch kritisch naar uzelf en uw geloof, want het volk is te gronde gegaan door gebrek aan zelfkritiek.

Het volk is onder invloed van de sterke middelen die het genomen heeft om aan het kruis te ontkomen en aan het ragnarok. Het volk wilde niet sterven aan het zelf, maar er markt mee bedrijven. Telkens weer vinden marktschoften hun domkoppen. Daar leven ze van. Het volk is verslaafd.

Is het volk in de greep van een geestelijke liefdesscam, of in dit geval een genadescam ? Zeer zeker. Het vreet een heleboel weg. Het kan niet alleen het kennisproces enorm beschadigen, maar zorgt ook dat in de leegtes valse zelfverzekerdheid ontstaat, en dan ben je verder van huis.

Alhoewel genade belangrijk was in de leer van Calvijn, was de uitverkiezing belangrijker, en bovenaan zijn leer stonden de ontmaskering van de zonde, de ellendekennis en het doden van de zonde. Boven die betere werken stond zijn afwachtingsleer waarin de vrome moest leren de geestelijke tijden en seizoenen te onderscheiden, waar Jezus ook op wees.

HOOFDSTUK 61. DE NEDERDUITSE VLUCHTELINGENKERKEN - 3

Velen in de gereformeerde bevindelijke kerken hebben moeilijke families. De kerkscheuringen lopen er vaak dwars doorheen. Jezus sprak niet zomaar over de aardse familie als zijnde de ware familie, maar de geestelijke familie. Er lopen zowel gereformeerde als gedeformeerde lijnen door de families. De aardse verhoudingen zijn vaak door en door verziekt, als het Ragnarok wat heeft ingetreden : koude harten en hete hoofden.

Jezus sprak in Lukas 14 : ‘Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broeders en zusters, ja zelfs zijn eigen leven, die kan mijn discipel niet zijn. Wie niet zijn kruis draagt en achter Mij komt, kan mijn discipel niet zijn.’

Jezus spreekt soms over een achterlaten en een prijsgeven om het evangelie in een tijd van vervolging. Soms zijn de ergste vijanden die van je eigen huis, je eigen familie, en dat kan zo ver gaan dat je moet vluchten. Zo was dat ook in de jaren 1500 met de reformatie. De reformatie ging dwars door de families en gezinnen heen, en de bevindelijk gereformeerde vluchtelingen die niet meegesleurd wilden worden met het katholieke materialisme gingen de grens over tot Duitsland waar zij opgevangen werden. Duitsland maakte zelfs haar steden groter om de vluchtelingen te kunnen opvangen, maar lang niet overal en altijd. Soms waren steden toch echt vol, en moesten de vluchtelingen verder trekken. Soms hadden ze te maken met Lutherse steden die niets met hen te maken wilden hebben omdat ze in hun ogen ketters waren.

In de barre winters werden ze geplaagd door kou. Dan was het echt ragnarok als de herberg vol was, of als men werd verdreven wegens beschuldiging van ketterij. De luthersen waren soms zonder ontferming, of ze mochten ergens alleen maar tijdelijk blijven.

Men trok de verschillende rivieren over in Nedersaksen, zoals de Eems, de Hunte en de Wezer tot in het Rodenberg gebied waar ze gastvrij en liefdevol werden opgevangen door de Rodenbergse families die evangelisch-luthers waren geworden door de reformatie. Hier werden Nederduits gereformeerde vluchtelingenkerken opgezet, zoals ook in andere plaatsen in Duitsland.

Ik had een droom dat de engel van Rodenberg als een moeder of moederkerk naar Nederland kwam, tot de families. Nog steeds drukt het geheimenis op Nederland vanwege de geschiedenis. Duitsland en zo ook Rodenberg, dieper in Nedersaksen, waren een belangrijke schuilplaats geweest voor de Nederlandse vluchtelingen van mid-1500se jaren. Zij waren geadopteerd door moeder Rodenberg, van harte binnengenomen, en zij waakt nog steeds met haar vleugelen over Holland.

Voor Calvijn, onder wiens invloed de Nederduits gereformeerde gemeenten ontstonden, was het

moederbeeld van de kerk, en ook het moederbeeld van God, belangrijk. God kwam allereerst als een moeder, in de leer van Calvijn. In die hoedanigheid kunnen ook de engelen moederlijke kwaliteiten hebben.

De Hunte, oftewel de jachtsrivier, is een zijrivier van de Wezel in Nedersaken. De Lethe is een zijrivier van de Hunte, bij Hundsmühlen, Wardenburg. Lethe komt van het Germaanse woord ‘leuhta’, wat ‘helder’ betekent, en ‘openbaring’. Ook komt het van Lith, wat bosrijke rivieroever betekent. In het Grieks betekent Lethe de vergetelheid, wat ook weer terugkomt in de nieuwe bijbel. De voorvaderen konden aan de rivier de Lethe een nieuw leven opbouwen. Zij konden hier vergeten en herinneren.

In 1834 werden de christelijke afgescheidenen een zijstroom die uit de hervormde kerk ging. In 1869 gingen christelijk afgescheiden gemeenten samen met gereformeerde kerken onder het kruis door als christelijk gereformeerde kerk. Het grootste gedeelte hiervan ging in 1892 over in de gereformeerde kerk van Kuyper, maar een klein overblijfsel onder J. Wisse en Van Lingen bleef christelijk gereformeerd. Kuyper knoeide teveel met genade. Zelfs in de gereformeerde gemeente hadden ze hun eigen ‘Kuyper’ in de vorm van R. Kok, alhoewel die wat bevindelijker was, en tussen Kuyper en Kersten inlag, maar de gereformeerde gemeente kon zich er niet meer mee verenigen, en ook niet met zijn tegenpool C. Steenblok, dus zij bleven tussen Kok en Steenblok in. Kok ging vervolgens naar de christelijk gereformeerde kerk in 1956, waar hij in 1966 deel werd van de bovenbouw, de wat bevindelijkere ‘Bewaar het Pand’ beweging binnen de christelijk gereformeerde kerk. Maar ze waren er nog niet. Er moest nog een bovenste, steenblokkiaanse bouw komen. Kok en Bewaar het Pand bleef ergens tussen hangen. Het is van belang te beseffen dat de Nederduits gereformeerde kerk van de jaren 1500, 1600 en 1700 alreeds christelijk gereformeerde kerk genoemd werd, als bijnaam of alternatieve naam. Het geheimenis gaat dus voort. Er is nog steeds een strijd tegen de geest van Alva en de geest van Konstanz. Men moet nog steeds vluchten tot Duitsland en tot de geschiedenis. Hieraan komt Rodenberg ons tegemoet, zoals in mijn droom.

Ragnarok is duidelijk gekomen. De families zijn verscheurd, en hun kerken. Overal ontstonden zijrivieren, en zijstromen. Hierin ligt de geschiedenis verborgen, en haar geheimenissen, waartoe we mogen ontwaken, in het verschijnsel van Lethe, de hemelse vergetelheid, waarover de nieuwe bijbel spreekt. Het is ook een plaats van het herinneren van principes en prioriteiten die door de kerkgeschiedenis heen verloren zijn geraakt of op de achtergrond. Het is nog steeds oorlog. Het monster van Konstanz, dronken van het bloed van de martelaren, van de profeten, wil niet laten gaan. Daarom moeten wij dieper en dieper, en deze dingen bespreken. Er is een weg. In Rodenberg werden de poorten voor de toekomst van Nederland opengebroken. Er is een pad. Het is een smal en lang pad, zeer ingewikkeld en kronkelig, en het ligt vol met doornen en andere ontberingen.

We moeten de bevindelijke trappen op en achterlaten wat ons in de weg staat, maar sommige dingen kunnen niet achtergelaten worden en moeten eerst verdiept worden. Het ‘Laat mijn volk gaan’ gaat gepaard met plagen als een beeld van exegese.

HOOFDSTUK 62. NOORD EN ZUID IN DE 1500se KERKGESCHIEDENIS

De predikant J. Severijn (1883-1966) waarschuwde in de Waarheidsvriend van de gereformeerde bond tegen de steeds voortgaande verwereldlijking en zelfgenoegzaamheid. Het waarachtig geloof begint bij schuldbelijdenis, stelt hij. (De Waarheidsvriend, 10/1, 1946)

J. Severijn stelt dat alles aan de bronnen getoetst moet worden, en dat men daarvoor terug moet de geschiedenis in.

De historicus R. Fruin (1823-1899) schrijft in deel 5 van Archief voor Nederlandsche Kerkgeschiedenis (1895) dat prins Willem van Oranje afkerig was van het strenge en uitsluitende calvinisme, en was meer geneigd tot het lutherse. In Brabant, Vlaanderen en het Waalsland had het calvinisme inmiddels andere gereformeerde vormen verdrongen en overvleugeld. Men wilde niet ten prooi vallen aan het Laodiceaanse lutherdom. De leidinggevende predikanten daar waren geschoold in de scholen van Calvijn en Beza, zijn opvolger. Willem van Oranje wilde deze stromingen verenigen, maar die verbroedering werd in 1566 afgewezen door de calvinisten, door Datheen, Moded en Junius. Moded is overigens de Hebreeuwse naam van Herman Strijker, die het calvinisme deed groeien in Antwerpen. R. Fruin stelt dat hierdoor een verkilling kwam tussen Willem van Oranje en de zuidelijke Nederlanden. De calvinisten hadden zo de katholieken tegen hen, de luthersen, en ook Willem van Oranje.

Het calvinisme kwam via Frankrijk tot België, stelt Fruin. Tijdens de inquisitie vluchtte men, zoals naar Kampen, maar men vluchtte ook Nederland uit. Fruin stelde dat de calvinisten van het Zuiden veel moeilijker waren, veel precieser, dan de calvinisten van het Noorden, want die waren rekkelijker. Zo kwam er dus ook een scheuring binnen het calvinisme, wat toen weer min of meer geheeld werd vanwege de vervolgingen. Makkelijk ging dat niet, en ook de luthersen koesterden nog veel wrok. Men moest dus komen tot een gematigder calvinisme, zoals in het Noorden.

Alva kwam, en Fruin stelt dat de meeste Brabanders en Vlamingen over de Maas naar Duitsland begaven, bij voorkeur naar de Paltz, want daar waren ze onder de hoede van Frederik den Frommen (de Vrome), die in de twist tussen de calvinisten en de luthersen voor het calvinisme had gekozen, en daar zouden ze dus hun geloofsgenoten vinden, strenge calvinisten. De Noordelijken, van Holland, gingen meestal naar Noord-Duitsland, met als voorkeur Emden, want daar hadden zij hun geestverwanten, stelde Fruin. Daar trokken hun predikanten immers naartoe, en zij volgden. Anderen zowel uit het Noorden als het Zuiden vestigden zich in Keulen en in de steden van Gulik en Kleefsland. Daar waren de gemeenten ook wat algemener.

Fruin noemt dat Frankenthal en Heidelberg, in het Zuiden van Duitsland, de zetels waren van het

rechtzinnige, uitsluitende calvinisme, en Emden in het Noorden, was van het rekkelijkere calvinisme. In Emden was er al een lange tijd zowel een Waalse gereformeerde kerk als een Nederduits gereformeerde kerk, waar vluchtelingen liefderijk werden opgevangen. In 1567 met de komst van Alva werd de vluchtelingenstroom ineens veel groter.

Fruin stelde dat zelfs in ballingschap de verschillen tussen de Brabantse calvinisten en de Hollandse calvinisten bleven voortduren, hun verschillende inzichten en neigingen en hun verhouding tot Willem van Oranje.

Eind 1567 besloot de Raad van Beroerten ook Willem van Oranje te vervolgen, die inmiddels naar Dillenburg in Midden-Duitsland was gegaan, zijn geboorteplaats. In zijn verdedigingsschrift noemde hij psalm 37:32-33 : ‘De goddeloze beloert de rechtvaardige, en zoekt hem te doden. Maar de Heere laat hem niet in diens handen vallen en houdt hem niet voor onrechtvaardig, ook al wordt hij geoordeeld.’ Ook beriep hij zich op Luther en Calvijn. In Dillenburg verzamelde Willem van Oranje een leger en viel zo Alva aan die Nederland bezet hield. Hij werd ook geholpen door gevluchte calvinisten en door watergeuzen. Willem van Oranje wilde bij de driesprong van kerkelijke richtingen blijven, stelt Fruin. Zijn naaste geloofsverwanten waren niet de onverschillige libertijnen, maar de gematigden van alle kerkelijke stromingen. Hij noemde de kerkelijke strijd die was ontstaan niet christelijk. Hij kon zich dus ook meer vinden bij de rekkelijke calvinisten, oftewel de gematigde calvinisten van Emden, van het Noorden, dan de precieze calvinisten van het Zuiden.

In de geschriften van Calvijn komen we het rekkelijke ook weer tegen, met name in de commentaren.

Willem van Oranje stond voor godsdienstvrijheid en verdraagzaamheid. Hij stond open voor andersdenkenden, en behandelde hen liefdevol. Vanwege de vervolgingen werd hij steeds meer gereformeerd, luthers in het begin, maar hij begon steeds meer met calvinisten op te trekken. Fruin wijst erop dat in het leger waarmee hij in 1968 over de Maas trok calvinistische veldpredikers waren, zoals Saravia en Junius. Hij werd min of meer calvinistisch, stelt Fruin, maar gematigd, en niet in de zin dat er geen vereniging en verbroedering zou kunnen zijn met luthersen. Hij achtte het verschil tussen calvinistisch en luthers niet zo wezenlijk. Willem van Oranje slaagde erin de rekkelijken en preciezen in tijd van vervolging en oorlog in solidariteit samen te voegen. Er werd een formulier opgesteld voor de verstrooide gemeentes tot een bindende kerkorde. De kerken van Palz en Emden kruisten hier om zich gezamenlijk onder de prins te stellen. Dit nam niet weg dat de preciezen dit ondergingen met enige achterdocht. Er was angst voor politiek misbruik, maar de rekkelijken waren op hun beurt ook bang voor synodaal misbruik. In de latere geschiedenis zien we het politiek misbruik van de koningsgezinden in de hervormde kerk in 1816, waarop de bevindelijken zich losscheuren in 1834. In de jaren 1900 zien we het synodaal misbruik groots opkomen in de Kuyper kerk, waarop de Schilderianen zich in 1944 ervan losbreken met de vrijmaking.

Willem van Oranje had echter de touwtjes niet strak vast. Hij wilde een intergereformeerde kerk, een gematigde kerk, en liet veel ruimte voor andersdenkenden. Vanwege zijn verdraagzaamheid reikte hij ook de precieze calvinisten de hand, maar deelde hij dezelfde vrees als zijn calvinistische vrienden in Emden, de Hollanders. Hij was bang dat de Brabantse calvinisten een overmatig rechtzinnige theocratie zouden bouwen, dat ze te wettisch zouden worden. Toch reikte hij hen de

hand vanwege de drang van de omstandigheden en het algemene belang, stelde Fruin. Hij verliet echter zijn standpunten van verdraagzaamheid niet.

Willem van Oranje besefte dat de precieze calvinisten onmisbaar waren voor de bevrijding van Nederland, en daarom liet hij ze toe en werkte hij met ze samen, stelde Fruin. Hij was voorzichtig met ze, want hij wilde niet dat het bondgenootschap verbroken zou worden. Marnix van Aldegonde, de raadgever van Willem van Oranje, die onder Calvijn en Beza theologie had gestudeerd, bemiddelde tussen de calvinisten van Frankenthal en Heidelberg en Willem van Oranje.

Er waren veel gevaren van extremisme. De ballingen uit Holland, volgelingen van Jan Arentz en Pieter Gabriël, die Fruin noemt, spraken zich uit tegen een synode die de preciezen van Paltz wilden houden, vanwege de angst voor synodale terreur en de oprichting van een overmoedig rechtzinnige theocratie. Ze wilden ook geen afscheiding van de luthersen. Toch werden ze door Casper van der Heyden overgehaald om deel te hebben aan de vergadering, voor het grotere goed van Nederland, ook al waren ze het lang niet in alles eens. Zo werd de Nederlandse kerk gebouwd op de grondslag van de ballingschap.

HOOFDSTUK 63. DE ARK VAN EMDEN

In 1566 was er een grote geuzenopstand tegen het Spaanse bewind in Nederland die tot de tachtigjarige oorlog zou leiden. Overal stonden hagepredikers op die bijgestaan en beschermd werden door bewapende bosgeuzen en watergeuzen. De rekkelijke, gematigde calvinisten waren veelal in het Noorden, en de precieze, rechtzinnige calvinisten veelal in het Zuiden. Geus betekent arme, en sobere, of bedelmonnik, en velen begonnen zichzelf geus te noemen en liepen rond met een bedelnap, wat overigens terugwees op Ezau die zijn aardse status had afgelegd voor de bedelkom, als opstandeling tegen het materialistische, laodiceaanse regiem. Ook onder elkaar hadden de calvinisten twisten. Het was Noord tegen Zuid. Een ieder was als Ismael vijandig tegen de ander, maar vanwege de dreigingen van de inquisitie moesten ze wel samenwerken. Zo waren er predikanten, geuzenpredikers, hagepredikers, die het volk bij elkaar riepen. Men moest onderlinge veschillen opzij leggen om de grotere vijanden te zien. Het land was immers bezet door de Spanjaarden.

In de Zuidelijke Nederlanden waren er de Nederlandse predikanten Sebastiaan Matte, Hermannus Strijker, ook wel Moded genoemd, en Petrus Dathenus, die hagenpreken hielden, en in de Noordelijke Nederlanden waren Petrus Gabriël en Jan Arents. Herman Strijcker, oftewel Moded, Petrus Dathenus en Petrus of Pieter Gabriël waren monniken. Sebastiaan Matte was hoedenmaker in Ieper, en Jan Arentsz was een mandenmaker uit Alkmaar. Vele vluchtelingen kwamen in de tijd terug naar Nederland, en voegden zich bij de geusgezinde hagepredikers. Het waren oorlogssituaties. Er werd bewapend gepredikt. Er kwamen plakkaten met doodsbedreigingen tegen de hagepredikers, maar ze gingen gewoon door. Ook de toehoorders van de hagepredikers werden bedreigd.

De opstand van 1566 werd de beeldenstorm genoemd. Men pikte de Spaanse betutteling niet meer. Overal sloot men zich aan bij het verzet. De monnik Pieter Gabriël had lang in het zuiden gewerkt, waar hij ook vandaan kwam, maar ging toen naar het Noorden om daar te prediken. Vanuit Amsterdam predikte hij in heel Holland. Amsterdam werd in die tijd Moorddam genoemd vanwege het binnennemen en steunen van Alva. Jan Arentz predikte eerst in Noord-Holland en Utrecht, maar vestigde zich toen in Kampen, waarvanuit hij ging prediken in het verdere Overijssel en Gelre (Gelderland). Toen Alva kwam moesten ze vluchten naar Duitsland. Hij kon in 1572 weer terug naar Alkmaar, omdat Alkmaar Oranjegezind was geworden.

Samen met Pieter Gabriël was Jan Arentz tijdens Alva gevlucht naar Emden, met vele Noordelijke volgelingen. Ze hadden alles moeten achterlaten en met vele duizenden vluchtelingen werden ze in het gastvrije Emden opgevangen. Het werd de ark genoemd. Men breidde Emden uit voor de vluchtelingen, maar omdat het zo vol was trokken de vluchtelingen ook verder, tot Lehr en

Rodenberg, dieper in Nedersaksen. Ze waren veelal over zee gekomen, en in 1572 kwamen de geuzenschepen om de vluchtelingen weer terug te brengen. De watergeuzen zouden de vluchtelingen beschermen. Zij zouden er voor zorgen dat nu de Emdens-Rodenbergse Nederduits gereformeerde vluchtelingenkerk gebouwd zou worden in Nederland. Het zou vanaf 1579 met de Unie van Utrecht de moederkerk van Nederland zijn.

Jan Arentsz en Petrus Gabriël waren twee Nederlandse kerkhervormers die zich ook wel dienaren van de verstrooide gemeente van Amsterdam noemden. Beiden hadden ze in Amsterdam gewerkt, en hadden hart en visie voor Amsterdam. Beiden overleden zij in 1573.

In 1572 namen de watergeuzen Den Briel in Holland in, wat al snel volgde tot een doorbraak in de opstand. Vanuit de herstelde Nederduits gereformeerde kerk in Holland werd de weg gebaand tot de unie van Utrecht van 1579. Dit waren verschillende stappen tot de moederkerk. Het was de Holland-Utrecht basis waarop deze kerk werd gevestigd.

Er bleef een spanning en strijd tussen de preciezen en de rekkelijken door de eeuwen heen. De preciezen probeerden de godsdienstvrijheid in te dammen. Toen Napoleon kwam eind jaren 1700 kwam er weer godsdienstvrijheid, maar die werd in 1816 door koning Willem I weer ingeperkt bij het oprichten van de hervormde kerk. Andere richtingen dan de koningskerk werden vervolgd. Er was daarom een reveil-beweging binnen de hervormde kerk, wat uiteindelijk leidde tot de afscheiding in 1834. Christelijke afgescheiden gemeenten begonnen te ontstaan en gereformeerde gemeenten onder het kruis. In 1869 kwam een deel hiervan samen als de christelijk gereformeerde kerk.

Vanaf 26 juni, nr. 26 van de vijfde jaargang van de Wekstem komt het voort vanuit de christelijk gereformeerde kerk. Daarvóór kwam het voort vanuit de christelijke afgescheiden gereformeerde kerk. Toch kwam het al wel vaker voor dat kerken christelijk gereformeerd werden genoemd in de jaren vóór 1969, maar zo wilden ze verder gaan. J.H. Donner (1824-1903) was al predikant van christelijk gereformeerde gemeenten vanaf 1848, eerst in Ommeren (Gld.) en vanaf 1851 in Leiden. In 1892 ging hij met het grootste deel van de CGK met Kuyper mee.

In de nieuwe Wekstem van mid-1869 schreef Donner dat de mens de taal moet leren van de zwarte bruid van Salomo, als sleutel tot het Jezus geheimenis. Er kan niet genaderd worden tot Jezus zonder de tale Kanaans te leren. Het is een kuise taal, niet zomaar overgenomen, maar we moeten erin geboren zijn, stelt Donner. Het moet onze natuur zijn, we moeten erdoor bezield zijn. Het is een gevoelige taal die niet zinnelijk is. Het is een geestelijke taal, stelt Donner.

HOOFDSTUK 64. TOCHT DOOR GETSEMANÉ

Het is van belang dieper Getsemané in te gaan. Als een mens denkt dat iets zus of zo moet, of dat je zus of zo moet geloven, dan hebben de buren daar weer hele andere ideeën over, en moet je daar de dingen heel anders doen, en de buren daarnaast hebben weer hele andere ideeën dan hen, en daar moet je het weer heel anders doen, dus dan blijf je bezig. Het is bouwen op zand. Het leven is ongenezelijk, zeiden de gereformeerde voorouders. Het gaat om het geestelijke leven, niet het aardse, en daarom moeten we dieper Getsemané in om aan het absurde, materialistische leven te ontkomen.

In Getsemané slapen zelfs de discipelen, dus daarom moet je dieper Getsemané in. Slaap niet mee met de rest. Je moet alles achterlaten om dieper in Getsemané te komen.

In 1907 ontstond de gereformeerde gemeente door het kruizen van ledeboeriaanse en kruisgezinde gemeentes. Daarnaast ontstonden ook de oud-gereformeerde gemeenten, de Boone-gemeenten. Boone werd in 1935 opgevolgd door de predikant Blaak. Ze wilden bij de oer-gereformeerde gemeente blijven. Boone wilde in de lijn blijven van Ledeboer, Bakker en van Dijke, en was op zijn hoede met moderniseringen. Hij wilde vasthouden aan de oudere psalmberijming van Datheen, en aan oudere klederdracht van de predikanten. Hij hield zich vast aan de tekst uit Openbaring 22:6 : ‘Zie, dat gij het niet doet,’ en van Spreuken 24:21 over de vreze des Heeren en het niet vermengen met hen die naar verandering staan. Kersten vond zijn gedrag tegenstrijdig, omdat Boone onverplicht in de kruisgemeenten hen de nieuwe berijming zou hebben laten zingen. Het was duidelijk dat Boone innerlijke strijd had. Hij noemde dat hij allereerst was meegegaan vanuit vreze en kortzichtigheid, maar daar later van terugkwam. Hij zei dat echter de Heere hem had tegengehouden, ook met het woord van Spreuken 6:2 : ‘Mijn zoon, gij zijt verstrikt.’ Ook noemde hij Zefanja 3:18 : ‘De bedroefden, om der bijeenkomst wil, zal Ik verzamelen, zij zijn uit u; de schimping is een last op haar.’ Hij noemde dat God’s kerk ontbloot was en aan de zonde buiten lag, en dat daarom Ledeboer, Bakker en van Dijke van belang waren. Hier hadden zij banden en gevangenis voor geleden, stelde Boone, en op die grondslag wilde hij blijven staan. Hij stelde dat hij een gevecht met de tijdgeest had gehad en dat de Heere tot hem had gesproken. Hij wilde dieper Getsemané in. Hij wilde terug. De oerkerk mocht niet losgelaten worden. Maar wat hield het in ? Dat was de grote vraag. Wat was de strekking van deze woorden, van deze beweging ? Hij wilde zich afzijdig houden, in de wildernis blijven, zoals Ledeboer. Hij noemde zichzelf als een Job die van zijn vrienden geen antwoord kreeg, maar wel door hen verdoemd werd. Hij vergeleek zichzelf met Uria die door David dronken werd gevoerd om hem naar huis te krijgen, maar omdat dat niet lukte beging David doodslag. Boone stelde dat het hen niet was gelukt hem dronken te voeren.

Boone wees op de ledeboeriaanse predikant Beversluis, die samen met Kersten de gereformeerde

gemeente had opgericht in 1907, en die gezegd zou hebben dat de nieuwe psalmen hoerekinderen waren. Hij waarschuwde tegen de geest van Asdod die aan het binnensluipen was. Hij stelde dat ze nu een vreemde vrouw volgden die bastaardkinderen voortbracht en zo de blinde wereld liet juichen, terwijl de tedere vromen weenden.

Waar het op neerkwam was dat Boone wilde vast blijven houden aan de kerk vóór 1816, aan de nederduits gereformeerde oerkerk dus. Boone predikte over de verlorenheid van de wereld en de ijdelheid van de jeugd en de jongheid, waarvan men moest vlieden. Men moest vlieden van de begeerlijkheden van de jongheden en streven naar het smalle pad.

We moeten tot de conclusie komen dat de verkiezing ligt in de bevindelijkheid. Het vlees, de leugen, de zonde, is doemwaardig en helwaardig. Natuurlijk. Dat is immers de tegenstelling van het leven die wij in ons dragen. Daar moet een ieder doorheen. Hierin moeten we niet vervlakken, maar verdiepen. Dat is wat de bevindelijkheid is waarin de verkiezing ligt. Deze verkiezing is voor de arme en ellendige die voor het Woord des Heeren beeft, maar ook voor de moeilijk opvoedbare, de door de wereld, en door de kerk, verstotene, want God is op zoek naar het verlorene. De eersten zullen de laatsten zijn. Laten we dit niet gebruiken om de zonde goed te praten, want de zonde moet gekruisigd worden. Er liggen dus vele gevaren op het pad. We moeten leren leven van het allerminste. Daarin zit het leven. Ook dit zullen we aan God moeten opofferen, niet ons leven willen behouden, maar ons verliezen in het geestelijke en bevindelijke. Zo is er een weg. We mogen niet terugkeren tot de vleespotten. We moeten Mozes blijven volgen, en Mozes leidt door dor en onvruchtbaar land, waar de mens hongerig en dorstig is, maar men mag niet tegen Mozes klagen. Klaag over de zonde. De oordelen des Heeren zijn u genoeg. De oordelen des Heeren zijn goed en waarachtig.

Die taal kennen de mensen van de wereld en de moderne kerken niet meer. Het is waar Paulus ons al voor waarschuwde in de tweede brief aan Timotheus, dat kinderen hun ouders, de ouderen, ongehoorzaam zouden zijn, tuchteloos zouden zijn, koud en harteloos, gewetensloos. We zien het overal om ons heen. Ze willen vrijheid ten koste van de geestelijke inzettingen die door de voorvaderen waren gegeven, zodat ze hun zonden en begeerten vol lust kunnen nalopen, als hoerenkinderen. Ze zijn teruggekeerd tot de vleespotten. Ergens in de wildernis keerden zij om. Terug naar de stad, terug naar de schijnveiligheid en de schijnrust. Terug naar een zelfgenoegzaam leven. Overwaardig en overbelangrijk achten ze zichzelf, als afgoden. Ja, Paulus noemde nog wat meer woorden. Hij noemde ze verraders, wreedaarden, met meer liefde voor genot dan God. Hij noemt ze roekelozen en opgeblazenen.

De oud-gereformeerden waren bang voor de gevestigde kerken van Kersten. Ze wilden bij de noodkerken blijven, bij de vluchtelingenkerken, de wilderniskerken. Ze wilden bij de vreze des Heeren blijven, dieper Getsemané in. Ze waren bang voor machtspelletjes, politieke uitbuiterij. Ze wilden eenvoudig blijven en sober, vasthoudende aan de boodschappen en waarschuwingen van de voorvaderen. Ze wilden terug naar de oergereformeerde kerk van vóór 1816, voordat alles mis ging.

We zullen opgaan tot het ragnarok. IJs zal er komen, en ijs moet er komen, dieper de wildernis in, dieper de ramadan, de vastentocht, het pad van Mozes, het pad van Jeremia, dieper het Getsemané in. We moeten alles achterlaten. Niet velen zullen door de enge poort gaan omdat ze nog aan van alles vasthouden. Ze willen niet loslaten, en ze willen het volk ook niet laten gaan. Daarom moet

ragnarok wel komen. Daarom moet er op de bazuinen geblazen worden, maar het roepen is al veelal voorbij. Vaak moet je gewoon het stof van je voeten afvegen en verder trekken. Johannes de Doper werd tot een Ismael, en trok dieper de wildernis in, om het volk achter te laten. Ergens houdt het roepen op. En dan is er het Ragnarok. Dan is er niets dan ijs. Dan zijn de plagen gekomen. Het oordeel des Heeren. Dan is er niets meer. Het was al niets, maar dan is er helemaal niets meer.

Johannes de Doper moest alles opgeven om zijn tocht door de onderwereld te maken, door Getsemané. Er was niets dan ijs. Hierin moest hij wedergeboren worden. Het was schijnbaar nodig om het vlees te kunnen doden. Het zwijn van de zonde wordt alleen door de kou verdoofd.

Ik had een droom waarin beren de vromen aanvielen. Het waren geesten van hebzucht die het volk niet wilden laten gaan. Het zijn laodiceaanse communistische systemen die alles gelijk willen houden, onderworpen aan hun elite-bazen. Het is in principe een heel hiërarchisch laodiceaans systeem. Er is altijd baas boven baas, ook in het communisme.

En ik zag blonde koninginnen als modellen van het superras op tronen zitten, hoge tronen, en hun haar had de kleur van skeletten, en zij waren zelf ook soms als skeletten. Zij waren met de sneltrein van Getsemané tot Golgotha gegaan, de dieptes van Getsemané overgeslagen in hun roekeloosheid en religieuze snelheidszucht. Ze hadden hun snelle Jezus-smeerseltjes, en gingen zo door het lichtelijk aanraken van Golgotha met de sneltrein tot de olijfberg. Zij waren Getsemané-haters. Vanaf de olijfberg gingen zij als roofvogels tot Golgotha om zich tegoed te doen aan het bloed van de martelaren.

En vanwege deze oktoberianen is de centrale boodschap de verdoemelijkheid van het vlees, zoals in de leer van Calvijn. Op dat spoor gingen de oud-gereformeerden verder, en later ook Steenblok. De ggin was het kind van de oud-gereformeerde beweging. Zij moest haar weg terug zien te vinden tot de inzettingen van de voorvaderen. Het was een weg dieper de wildernis in, dieper Getsemané in, dieper dan de cgk, dieper dan de gg.

Ik kom van diep, zoals de Nederduits gereformeerde kerk van diep komt. Ik moest al die valse Jezussen bevechten die ze in de stad hadden gemaakt, vreemdsoortige, eigenaardige, moderne afgoden, zeer goddeloos en laodiceaans. Ze hadden legers van lauwe, reli-communistische oktoberianen, die als beren de vromen aanvielen. Ze gaan niets uit de weg. De oktober moorden werd het genoemd.

HOOFDSTUK 65. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 12

Wij kunnen ons niet bekeren. Wij kunnen alleen afwachten en koesteren, maar we moeten wachten op de vogels van bekering die ons over de woeste zeeën van het ongeloof en de goddeloosheid nemen. Wij kunnen ons niet meer bekeren. Calvijn sprak over de diepere mens, en over het afwachten. De mens kan het niet op zijn eigen manier doen. Zelfs zijn bekering is goddeloos. Het vlees is in dodelijke gerustheid. Er is niet zomaar een loonloze genade. God komt ons afwachten tegemoet, als genadeloon. Dat laat Calvijn heel voorzichtig doorschemeren in zijn bijbelverklaring.

De Heere komt de smekelingen tegemoet die het niet van zichzelf verwachten, maar die zich uitstrekken naar de verwachting des Heeren. Hen wordt het smekelingenloon gegeven. Zij weten dat zij zich niet kunnen bekeren, maar zij koesteren de verwachting en de afwachting des Heeren die hen voortleidt. Heel voorzichtig werken ze daar omheen, omdat zij weten hoe gevaarlijk en bedrieglijk het vlees is.

Alleen de smekelingen aan de voeten des Heeren die het niet van het vlees verwachten en weten hoe bedrieglijk de natuur van de mens is kunnen door de enge poort gaan. Daar sterft de rest van hun vlees af. De engte zal er volkomen mee afrekenen. Zij liggen aan de voeten des Heeren en hebben geen gebrek aan tranen, zij hebben zich ten diepste vernederd voor de Heere. Zij hebben de kastijdingen des Heeren lief, al worstelen zij ook met de Heere, als Jakob op Pniël vanwege de geestelijke vreze, want er zijn zoveel valse afgoden. Zij hebben de Heere getoetst, zoals de Heere hen heeft getoetst. Zij hebben zich afzijdig gehouden van de kerken, in grote vrees, net zoals Jeremia zich afzonderde. Ook hebben zij met de kerken geworsteld. Zij hebben noodkerken en vluchtelingenkerken opgericht zoals L. Boone, zoals de oud-gereformeerden, en zelfs daarin zijn ze op het Paauwiaanse pad gekomen. Zij verwachten het niet van de kerk, maar van de Heere. Dat is ook de grote uittocht geweest in 1944, maar in diepte was dat de 1907 uittocht en doortocht van de oud-gereformeerde noodkerk en vluchtelingenkerk die niet wilde meegaan met de Kersten-kerk. Het geheimenis trekt ons voort. Zij gingen dieper de natuur in, dieper de wildernis in, tot Ledeboeriaanse fundamenten, tot de fundamenten van de Nederduits gereformeerde kerk van vóór 1816.

Calvijn stelde ook dat men met voorzichtigheid en beleid te werk moest gaan, want de goddelozen hadden Jezus grootschalig als een dekmantel voor hun samenzweringen gebruikt. (Verkl. Mattheus 18:19-20)

Mozes stelde de slang voor als het geheimenis des Heeren, en laten we beseffen hoe onstuimig en onvoorspelbaar de slang is. Een verkeerde beweging van een mens kan fataal zijn. Als Datheen psalm 2 berijmt, dan laat hij dat ook zien wanneer hij zegt :

‘Want Zijn gramschap ontsteekt zeer haast en brandt. Gelijk een vuur, als men daarop niet achtet.
Och, hoe zalig is hij in zulken stand,
Die Hem vertrouwt en op Zijn goedheid wachtet.’

Wij mogen vanuit het vlees niet handelen. Hier is ook weer de afwachtingsleer van Calvijn, en die is het veiligst. Wij kunnen niet met giftige slangen spelen als vriendjes. Velen hebben dit met de dood moeten bekopen, vele overmoedigen en zelfgenoegzamen, die dachten dat ze alles onder controle hadden. Neen, en zo mogen wij ook niet met de Heere omgaan, want des Heeren toorn ontbrandt heel licht. Dat is wat de natuur is. Niets is vanzelfsprekend. Alles is aan strenge wetten onderworpen, anders is er geen leven mogelijk. Dat is wat de slang laat zien : Sol er niet mee. Telkens komen we dat in de oude verhalen tegen, over slangen die schatten bewaren, en met een reden. Er is geen snelle toegang. Het is niet snel grijpbaar. Er moet voor gewerkt en gestudeerd worden. Men moet het zelf bevinden.

Nu, slangen zullen ook met beleid te werk gaan, en zullen mensen vaak eerder ontwijken dan dat ze zomaar aanvallen. Calvijn stelde ook dat we onze vermaningen dienen te matigen en te verzachten, opdat we de zwakken niet de moed ontnemen. We moeten ver blijven van dodelijke vleierijen, maar ook van te grote strengheid en hardheid. De liefde mag geen schade lijden door de schijn van grote ijver. (Verkl. Mattheus 18:15) Calvijn roept op tot verdraagzaamheid, maar binnen de grenzen. Als er ondankbaarheid is, dan trekt God de hand met gaven terug, opdat er naaktheid is tot oneer en schande die tot schaamte leidt. (Verkl. Lukas 15)

HOOFDSTUK 66. DE VERBORGEN BRON IN DE LEER VAN CALVIJN

De oud-gereformeerden wilden buiten de kerkvorming van de jaren 1900 blijven, en hielden het bij hun wilderniskerk, hun noodkerk, hun vluchtelingenkerk, in de lijn van de 1800se prediker Ledeboer (1808-1863). Het liep dus wat dat aangaat parallel aan de Paauwe beweging die buiten de hervormde kerk was gegaan, en wat een beweging op zich werd, buiten de kerken, buiten de muren.

De gedeformeerde exodus liep hier trouwens dwars doorheen, want die was er ook. Het liep door alle gereformeerde en hervormde kerken heen. Ze vonden het of te modern, of te ouderwets, en ze waren verbitterd, en gingen uit het gereformeerde tot nieuwere of oudere vormen, zolang het maar laodiceaans was en laodiceaans klonk. In de demonologie worden ze ook wel de defo-exodussers genoemd, de zogeheten fisters, wat in principe gewoon stropers zijn. Het zijn stroperskerken. De oud-gereformeerden waren hiervoor op hun hoede. Zij wilden juist niet naar de stadse kerk, maar naar de wildernis-kerk, en hadden zo deel aan een terugtocht tot de aloude fundamenten van de wildernispredikers, zoals Ledeboer, Bakker, van Dijke en Janse.

Het is een strijd tegen de stroperskerk. Die is gegaan tot het gedeformeerde beloofde land in de gedeformeerde exodus, en heeft zichzelf koloniën ingenomen. Ze willen niet gewaarschuwd worden. Ze zijn tuchteloos. Ze zijn met de sneltrein tot Jezus gegaan en maakten Jezus tot een afgod. Ook genade is hun afgod. Ook geloof is hun afgod. Het heeft het berouw aangevreten, de boetvaardigheid en de bekering.

Nu, daar valt veel over te zeggen. Calvijn wees op het belang van de afwachting, niet zomaar op de Heere vooruit te lopen. Op zich gaat het dan niet om zomaar goede werken, maar weten wanneer te werken en wanneer niet. Het gaat om de timing, de afstemming op de Heere, en dat is wat het profetische leven is, wat nog veel wordt teruggevonden in de oudere en zwaardere kerken. Men leeft door dromen, visioenen, openbaringen en profetieën. Zo komt het Woord tot leven. Dan is het niet meer een dode boel. Dan zijn de mensen geen letterslaven of naamslaven meer.

Langs de weg van de afwachting lag het loon, stelde Calvijn, niet zomaar langs de weg van de werken. Alle werkers kregen evenveel loon, of ze nu vroeg of laat waren geroepen. (Mattheus 20)

HOOFDSTUK 67. HET LEDEBOERIAANSE PAD

Ledeboer werd geboren in Rotterdam in 1808. Zijn voorgeslacht kwam uit Westfalen in Duitsland. In de 1840-er jaren heeft Ledeboer zijn eigen beweging, weg van de hervormde kerk en weg van de andere afgescheidenen. Uiteindelijk komt hier de oud-gereformeerde kerk uit voort, die Ledeboeriaans wilde blijven. Zij gingen niet met Kersten mee in 1907. Uiteindelijk was de bron wel 1834 en het reveil. Het ging terug naar de kerk van vóór 1816, de Nederduits gereformeerde kerk, de moederkerk van Nederland sinds 1579. Dat is een Emdens-Rodenbergse kerk, die aan de Nederlandse vluchtelingen was gegeven.

In 1830 was er vanwege het dwangmatige bewind van de hervormde koning Willem I een opstand in het Zuiden van Nederland, wat toen leidde tot de scheuring waardoor België ontstond. Dit was ook een voorloper van de afscheiding van 1834 in de kerken, een een voorloper van de Ledeboeriaanse afscheiding in de 1840-er jaren.

Het is een verschrikkelijke strijd, die zich tot vandaag de dag in de families en kerken afspeelt.

Met de Belgische opstand kwam het Zuiden van Nederland onder koning Leopold I, de tegenhanger van Willem I. Hij had de Franse koning aan zijn zijde vanwege dat hij getrouwd was met de dochter van de Franse koning. Zo hielp hem dat tegen het terugslaan van het Nederlandse leger onder Willem I in 1831 met de tiendaagse veldtocht. Pas in 1839 werd de onafhankelijkheid van België door Willem I erkend.

Ook was er dus een opstand in de kerk begonnen in 1834 tegen het bewind van koning Willem I, waarvoor het reveil binnen de hervormde kerk een aanloop was. Ledeboer begon zijn eigen opstand in de 1840-er jaren en kwam hiervoor in de gevangenis terecht. Er was geen godsdienstvrijheid.

Wij moeten dieper Gabbatha in, wat tussen Getsemané en Golgotha inligt. Velen hebben die schakel niet en komen tot een overmoedige olijfberg, tot een overmoedige opstanding. Ze hebben een snelle, overmoedige Jezus, als een snelle auto, een gouden kalf, die uit de bocht vliegt de afgrond in. Zoveel auto’s gegrepen die in de rivier storten, één voor één. Och, laten we toch dieper het Gabbatha ingaan, om aan deze snelle stromen van wereldsgezindheid te ontkomen. Het is zo besmettelijk. Isolatie is de enige oplossing. Zondert u af. Kom alleen tot de Heere. Dan hebben we Gabbatha wel nodig.

In zijn boekje ‘Iets van Ledeboer’ beschrijft Jakob Eigeman, een predikant in Dordrecht, dat de geliefde Ledeboer vanaf zijn jeugd de Heere vreesde. Het boekje is van 1884. Eigeman stelde dat er nooit een woord van ijdelheid of wereldgezindheid van zijn lippen werd gehoord. Hij stelde dat

Ledeboer zenuwachtig van aard was, met beweegbare trekken in zijn gezicht, en dat hij absent overkwam. Het was een beschaafde en geletterde man. Hij was de aartsvijand van weelde en opschik, stelde Eigeman. Daar kon hij zich enorm aan ergeren. Hij was huiverig over wereldse klederdracht, als het teveel zou blinken. Qua taal hield hij het liefst vast aan zo oud mogelijk, als hij bijvoorbeeld de psalmen van David zong. Nu, dit is opmerkelijk en belangrijk, want de mens had de grondteksten, de oudere teksten, laten vallen, en er stonden wereldse moderniseringen op de loer.

Jakob Eigeman was geboren in Leiden in 1833 en overleed in Teteringen in 1902. Ledeboer zat in de gevangenis vanwege zijn prediking, van 1843-1845 in Leiden. Als kind zocht Jakob Eigeman hem daar op. Ledeboer had toen tegen hem gezegd dat Jakob Israel moest worden, en niet Jakob mocht blijven. Later werd Jakob Eigeman hervormd predikant in Dordrecht.

Ledeboer was een vriend van de ouders van Jakob Eigeman, en kwam veel bij hen in huis. Eigeman's ouders waren vijanden van gemaaktheid en vormelijkheid, zowel in godsdienst als in de maatschappij. Soms vond Ledeboer hen iets te vrij. Ledeboer hield zich vast aan oude stichtelijke boeken. Ledeboer zag dat de zonde overal was doorgedrongen.

Ledeboer was een aartsvijand van lichtzinnige gezangen, stelde Eigeman. Ledeboer noemde het werelds sirenengezang, waar hij tegen waarschuwde. Hij noemde het ook wel hoerengezang. Hij waarschuwde hoogmoedigen weleens met een vraag : 'Hoe gaat het met u, mijn vriend ? Geeft God u nogal veel genade, om uw mooie staart uit het oog te verliezen en te letten op uw lelijke voeten ?'

Daarom werd hij soms beschouwd als een savage en een zonderling, een wilde man, een wilde jongen. Eigeman noemde dit zijn talent. Hij werd door sommigen eigenzinnig genoemd, of eigenaardig, en door anderen krankzinnig. Zijn diensten werden soms bezocht door spotzieke studenten. Ledeboer predikte dan dat de laatsten de eersten zouden zijn, en bad zo voor ze dat de lust tot het lachen hen verging.

Zijn diensten waren in eenvoudige plaatsen zoals schuren en kamers, en het ging er niet ordelijk aan toe, omdat hij wilde dat de Heere het leidde. Het ging hem ook niet om de welsprekendheid, maar om de boodschap. Zij die voor de welsprekendheid zouden komen en niet voor de boodschap zouden teleurgesteld worden, stelde Eigeman. Ledeboer was een wilde, en hij nam geen blad voor zijn mond. Hoe dan ook was hij welsprekend, stelde Eigeman. Hij sprak mensen niet naar de mond. Als mensen te versierd binnenkwamen met allerlei toeters en bellen, dan zei Ledeboer : 'Ook dat moet nog vallen.'

Hij zou voor zijn prediking toestemming moeten vragen aan de regering, maar dat deed hij niet. God had hem immers geroepen. Daarom werd hij gevangen gezet. Het begon met boetes. Zomaar prediken was verboden.

Eigeman bezocht hem vaak in de gevangenis, en kreeg dan rijmpjes te horen van Ledeboer. Die maakte hij voor de kinderen. Op latere leeftijd kwam er wat afstand tussen Ledeboer en de ouders van Eigeman, vanwege Ledeboer's kerkelijke standpunten. Jakob Eigeman hoorde toen bijna niets meer van Ledeboer, maar soms kwam hij toch nog naar hun huis. Hij had dan veel aan te merken op allerlei tierelantijntjes. Ledeboer noemde het afgoderij. De vader van Jakob Eigeman zei dan dat Ledeboer alleen nog maar zag wat voor ogen was, want de onzichtbare afgoden waren nog wel

erger. Toen de baard bij Jakob begon door te komen, toen hij nog kind was, toen zei Ledeboer eens tegen hem : ‘Jakob’s stem, maar Ezau’s haren.’ Ledeboer wees hem toen op hetgene wat hij rusteloos zou moeten zoeken.

Wat Ledeboer en L. Boone gemeen hadden was dat ze beiden geen nieuw kerkgenootschap wilden stichten, maar het herstel wilden zien van de moederkerk van vóór 1816, oftewel de Nederduits gereformeerde kerk. Daarom noemden ze hun eigen gemeentes noodkerken.

De kerkhistoricus en predikant J.H. Landwehr (1864-1930) stelde in zijn boek ‘L.G.C. Ledeboer in zijn leven en arbeid geschetst’ uit 1900 dat Ledeboer van jongsaf vervuld was met diepe indrukken van God’s heiligheid. Daarom was hij een boeteprediker die was ontdekt aan de diepe ellende van het menselijk leven, en dat predikte hij ook. Hij was een durfal. Hij durfde dingen te zeggen waar een ander lang over na zou denken of hij het zou zeggen of niet. Ledeboer zei soms dingen op de kansel waardoor hij nooit meer in bepaalde kerken mocht prediken. Velen probeerden Ledeboer na te doen, stelde Landwehr, maar het was meestel een reclame-middel, een begeerte naar volksgunst. Ledeboer was daar ver van verwijderd. Het evangelie is niet goedkoop.

Predikanten waarmee Ledeboer in contact wezen hem er soms op dat ze hoopten dat Ledeboer minder zonderlinge handelingen en uitdrukkingen er op nahield in de openbare godsdienst-oefening, maar Ledeboer stoorde zich daar niet aan, en ging rustig door in hetzelfde spoor, stelde Landwehr. Altijd had hij iets bijzonders, iets heel anders dan andere predikanten. (p. 50)

Landwehr stelde dat het ongewone van Ledeboer de ene aantrok, en de andere afstootte. Het werd steeds meer de gewoonte van Ledeboer om ongewoon te zijn, stelde Landwehr. Ledeboer was een profeet, en legde daar de nadruk om. Hij werd niet geleid door menselijke orde. Landwehr wees erop dat ‘ik kreeg dit,’ en ‘als ik wat krijg’ uitdrukkingen waren die veelvuldig voorkwamen in de boeken en preken van Ledeboer, en dat hij soms zelfs ophield onder het preken omdat hij ‘niets kreeg.’ Er werd van hem gezegd dat hij nauwelijks ordelijk predikte. Hij walgde van ‘het lichte brood’. Soms wilde hij niets meer te maken hebben met boeken die hij vroeger had gelezen, en deed ze daarom weg.

Landwehr stelde dat Ledeboer moeite had met vergeestelijking. Hij viel bijvoorbeeld de kruispredikant C. van den Oever aan over diens allegoriseringen. Verder was hij tegenstrijdig. Hij stond voor de Dordtse kerkenordening, maar hield zich er verder niet aan. Nu, dat zegt op zichzelf niets. Uiteindelijk gaan we geestelijk met dingen om, oftewel onderwerpelijk, en niet voorwerpelijk.

Hij sprak mensen persoonlijk aan tijdens de diensten. Zo zei hij eens, stelde Landwehr, tegen iemand, dat als iemand niet wedergeboren wordt hij het koninkrijk van God niet zou kunnen binnengaan. Tegen een ander zei hij : ‘Ik geef het u, gij, zie toe, hoe gij ‘t neemt.’ Landwehr stelde dat Ledeboer zich niet bekommerde om het formele. Hij stoorde zich niet aan beslissingen van de kerkeraad als hij eens ergens predikte. Hij wilde zich laten leiden door God, niet door de kerkeraad. Telkens weer ging hij boekjes te buiten. Hij wilde soms ook niet bidden.

Hij was een vijand van het materialisme. Hij noemde het materialisme boeien die de mens van God afhouden, vertraging brengen op het pad. Landwehr stelde dat Ledeboer het Woord predikte met een niets en niemand sparende ernst. (p. 115)

Wij moeten gaan tot de profetische bron die de Heere in de midjaren 1800 opende. Wij moeten gaan tot de plaats dieper dan onze gedachten, dieper dan ons bewustzijn, dieper dan onze zintuigen, dieper dan ons bloed, dieper dan onze herinneringen, dieper dan ons geweten, dieper dan ons hart, want God is altijd groter. Wij moeten gaan tot het Ledeboeriaanse pad.

HOOFDSTUK 68. CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 13

De theologie van Calvijn is een eigenaardig schakelsysteem. Genadisten of geloofisten zijn geen calvinisten, want in de Institutie staat de uitverkiezing boven de genade, en in zijn commentaren hangt het er maar vanaf, want de belangrijkste theologische stukken zijn daar de ontmaskering en doding van het vlees, wat gaat door de afwachtingsleer, oftewel de gevoeligheid voor het moment van roeping, de timing dus, het onderscheiden van de werkseizoenen.

Calvijn forceert de genade niet. Als we in deze gebieden terechtkomen, dan hebben we te strijden tegen hebzuchtige beren, en monsterlijke vissen. Zij willen de mens maar wat graag aan de genade-drugs laten gaan, want dan hebben ze gemakkelijke prooi. Alles wat zomaar van de genade is is voor de duivel. Maar Calvijn stelt duidelijke regels. Aan de andere kant kan zijn uitverkiezingsleer die dominant in de Institutie voorkomt een valstrik zijn, en daarom moet de mens voor samenhang naar zijn bijbelverklaring, maar het blijft een mijnenveld. Er zijn hier en daar gevaarlijke boobytraps die ontweken dienen te worden. Daarom zijn gidsen door het wek van Calvijn van belang.

De zwaardere kringen hameren op de bedrieglijke doodstaat van de mens. De prediking van de doodstaat en de verliesstaat van de mens staat voorop. Er wordt veel voorzichtiger met genade omgesprongen. Men is ook huiverig met het noemen van Jezus, want dat kan de mens al snel in slaap doen dutten, sinds Jezus een snelle afgod geworden is in het Westen. Men strijdt tegen die andere Jezus, tegen dat andere evangelie, dat goedkope evangelie. Calvijn noemde genade een dieper loon. Hij had het over een diepere en verborgen mens, zoals God ook een diepere en verborgen bron had. Heel voorzichtig sprak hij hierover.

Calvijn sprak duidelijk polariserend. We mogen niet slap zijn tegenover de zonde. De neutralen, de lauwen, zijn een groot gevaar. Dat is de lijn van de deformatie, oftewel de gedeformeerden of defo’s. Vaak is dit ook tot vormelijkheid geworden en liberaal. Het is ook in de zwaardere kringen doorgedrongen.

Calvijn en Ledeboer waren beiden in groot gevecht met het monster van giftige verzoeting, wat een soort van deserteurenschap was. Het tragische van het monster was dat het de kerk zwaar verwondde, en het zou de vervolging inzetten op het nageslacht van Calvijn en Ledeboer.

Calvijn stelde dat Jezus een voorbeeld was en herinnering waarnaar de mens zich moest vormen, en wie dat niet deed was bovenmate eigenzinnig en trots (Verkl. Mattheus 18:11), maar hij stelde ook dat men Jezus niet in alles letterlijk moest volgen, maar dit met wijsheid moest doen, geleid door God, omdat elke situatie anders is. Calvijn waarschuwde tegen vormelijkheid rondom Jezus. Er was

ook het gevaar van een wereldgezinde, ijdele Jezus, en een sier-Jezus, waarvan we de afgoderij zien in de wereld om ons heen, de westerse wereld, waar Kersten ook tegen predikte en woedde.

Calvijn noemde de trots de moeder van de verachting, en de verachting maakt vrijmoedig in het geven van ergernis. Het ging hier om het verachten van de kleinen. Calvijn stelt dat God juist bijzondere liefde heeft voor het kleine en dat we daarom moeten wedijveren in onderdanigheid en bescheidenheid. Ware zorg hebben spoedt zich niet snel tot ergernis, en Calvijn stelt dat wat God op zo'n hoge prijs heeft gesteld de sterfelijke mens niet mag verachten of als niets rekenen. Calvijn noemt het onredelijkheid. (Verkl. Mattheus 18:10)

In de leer van Calvijn zijn het juist de kleinen die uitverkorenen zijn, zij die door de wereld worden veracht, de armen, de verstotenen, de verbrokenen, de kinderen, om dat wat wijs en sterk is te beschamen. God verkiest wat voor de wereld dwaas is. Dit zijn hen die vrijwillig nederig zijn, en zo door hun geringheid door de wereld worden veracht. Hij waarschuwt tegen schitterzucht, die ook al onder de apostelen was doorgedrongen. Calvijn stelt dat er een vreselijke straf staat op het uit de hoogte behandelen van de geringen en die uit eigen beweging nederig zijn. Calvijn waarschuwt tegen zelfbehagenis en wijst op het zorgdragen als de weg. Dit houdt in : het zorgdragen voor de kleinen. Calvijn stelt dat de vreselijke straf bewijst hoe dierbaar en hooggeschat de naar de wereld geringen en verachten bij God zijn. (Verkl. Mattheus 18:6)

Calvijn noemt als probleem hen die het meest verlangen naar roem en zo zich op een meest gedurfde manier het gezag aanmatigen, met het doel een hoge plaats te bemachtigen, om zo de nederigen aan bespotting of verachting prijs te geven. (Verkl. Mattheus 18:5)

Calvijn stelt dat de kinderen een beeld zijn van de nederigen, dus het gaat er niet om dat het kinderen op zich zijn, want kinderen hebben ook vele gebreken. Als Calvijn stelt dat de kinderen zijn uitverkoren dan bedoelt hij dus niet kinderen zonder onderscheid. (Verkl. Mattheus 18:2)

Calvijn waarschuwt tegen het al te letterlijk nemen van gelijkenissen en er te angstvallig mee om te gaan. We zien op verschillende punten Calvijn als een zeer rekkelijke, in plaats van een preciese. Calvijn stelt dat Jezus kinderen als voorbeeld nam, omdat zij geen besef hebben van de verschillende graden van eer en de zaden van trotsheid. Calvijn stelt dat Jezus zelfs de laagste plaats iemand niet waardig keurt die niet het uitsteken boven anderen vergeet en zich vernedert.

Calvijn noemt het daarom een dwaze begeerte om de eerste te willen zijn. Als medicijn noemt Calvijn de overdenking van het kruis. Als die overdenking voor lange tijd vaarwel gezegd wordt, dan leidt het tot slaperigheid en vadsigheid. Calvijn stelt dat als het eerste gedeelte van het onderricht, wat onaangenaam is voor het vlees, wordt afgewezen dan leidt het tot droombeelden over de opstanding, tot een aards koninkrijk en aardse macht, een status van geluk en weelde, waarin ze voortijdig loon en rust met een eerambt eisen. Dit staat in de leer van Calvijn ook gelijk aan de ijdele nieuwsgierigheid, waar hij veel tegen waarschuwt. Dit is tegelijkertijd het verlaten van de krijgdienst en de geestelijke loopbaan. Het is een geestelijk pensionerings-fonds voor het vlees wat ze aangrijpen. Hup, de oma-pantoffels aan. Wie kiest hiervoor ? Hoe kan iemand hiervoor kiezen ? We zien het overal om ons heen, de verwennende opa en oma cultussen, die het geestelijke leven hebben uitgedoofd, en het is zeer elitair en opportunistisch, voor een zeer selectief groepje. Het is feestje na feestje. Calvijn raast hier, zeer terecht, tegen. (Verkl. Mattheus 18:1)

Ze willen zich onstuimig een pad door de wolken banen, stelde Calvijn. Ze waren van het smalle pad af. Ze zweefden meters boven anderen uit in hun roes. Ze wilden steeds hoger om op anderen te kunnen neerkijken. Calvijn noemt het vluchtige mensen die zich niet bezig houden met de lijdzaamheid. Calvijn stelt dat ze zo geen stap verder komen, terwijl ze wel over de hemel speculeren. Het is hetzelfde als een reiziger die hele verhalen ophangt over de plaats waar de herberg zich bevindt, terwijl hij er nooit zelf naartoe is gegaan, stelt Calvijn.

Calvijn prikt door het bedriegelijke van de mens die hele verhalen ophangt over dingen die hij niet kent en waar hij nooit naar op zoek is gegaan. Van horen zeggen is altijd het gemakkelijkste, en daar kiest de mens telkens weer voor. Daarin zet de mens zich ook graag boven de ander. Calvijn noemt het geestelijke vluchtigheid, als een drugs die de mens heeft genomen. Dit sluipt erin waar de mens het onderwijs over het kruis, over de lijdzaamheid, loslaat. De duivel is hierin een meesterbedrieger die de mens er telkens weer in weet te lokken. Zo maakt de duivel vele slachtoffers. Zo heeft de duivel veel prooi. We zien de markten hiervan overal om ons heen. De mens is opgezet, op sterk water gezet. Het leeft niet meer. Het is de absolute doodstaat van de mens, wat ze dan gaan lopen goedpraten, schoonpraten. Dat is niet zo vreemd. Ze zijn immers dood. Het is de natuur van de dood die dat doet. De doodstaat liegt.

Calvijn stelde dat de apostelen het koninkrijk voorstelden als iets aangenaams wat allen welgevallig zou zijn, iets wat openlijk vertoond zou worden en tegemoet zou worden gekomen met groot gejuich. Calvijn noemt het ijdele droombeelden. Het hield hun verstand als met een sluier bedekt. (Verkl. Mattheus 17:22)

Calvijn stelt dat er geen overwinning hierover is dan door hevige strijd. Zachtaardige duivelbezweerders voeren slechts spiegelgevechten, stelt hij. Velen zullen te zacht, te licht, te zoet, worden bevonden, maar Calvijn stelt dat het geslacht niet uitvaart dan door bidden en vasten. Hij noemt het vasten als een richtingaangever voor het gebed. Het vasten is een hulpmiddel bij het gebed, opdat het niet gaat ontaarden. (Verkl. Mattheus 17:21)

Calvijn gelooft alleen in geleid gebed, wat gematigd moet zijn, want vleselijke wensen zijn ongeordend en in strijd met het geloof. Wij moeten ons richten op de belofte, en niet meer begeren dan is toegestaan. Daarom moeten de gebeden beperkt zijn, stelt Calvijn, naar de voorgeschreven regels. Hij noemt gebed dus gevaarlijk als het buiten God’s Wil omgaat. (Verkl. Mattheus 17:15)

Calvijn stelt dat de overblijfselen van het ongeloof ijverig uitgeroeid dienen te worden. Deze overblijfselen kleven de vrome aan, en de vrome dient ermee te worstelen, in het aansmeken van God, in het gebed. (Verkl. Markus 9:24)

HOOFDSTUK 69. BESPREKING DE SAAMBINDER 1974

De predikant Lamain begint bij de aanvang van de Saambinder van 1974 te prediken dat God een jaloers God is die niet de plaats in ons deelt met iemand anders. Ook niet met ons eigen ik. Onze eigen gestaltes en bevindingen dienen weg te vallen. God moet de hoogste plaats in ons hart innemen. Een radicale boodschap, zoals we van W. C. Lamain (1904-1984) gewend zijn.

In die zin laat God een overblijfsel achter van een ellendig en arm volk. Het vlees in zichzelf is verwerpelijk en verdoemelijk. Dat mag de vrome niet vergeten. Lamain stelt dat het volk ellendig en arm is en dat steeds meer wordt. Er moet aan het zelf gewanhoopt worden, geleerd worden van zichzelf af te zien. Zo blijft de genade bij ons, en achtervolgt ons. Het moet ons van de hemel geleerd worden, stelt Lamain. Calvijn noemde de genade een dieper loon en een diepere leiding door God. De mens kan het niet verkrijgen door zijn vlees, maar er is een geestelijke bron in de mens. Hieruit moet de mens zien te leren. (Saambinder, 3/1, 1974)

Dat is een strijd tegen de Romeinse geest van Jupiter, die dit soort belangrijke theologische stukken overslaat en vanuit het vlees heerst. Het zit in ieder mens, en ieder mens moet daarvan loskomen.

Lamain stelt dat de mens moet inzien niet hoe wijs hij is, maar hoe dwaas hij is. De vrome moet zich onderwerpen aan het onderwijs van God. Het vlees zal dat niet doen. In de geestelijke strijd liggen we meer onder dan boven, maar door het wereldoverwinnend geloof mogen wij ogenblikken trappen op de nekken van onze geestelijke vijanden, stelt Lamain. Eenmaal zullen de vromen voor eeuwig de overhand hebben. Voor de arme wereldling die zijn deel heeft in dit leven is er geen toekomst, waarschuwt Lamain. Hij roept de vromen op tot de strijd. Zo begint de Saambinder van 1974. Overal zijn er geestelijke vijanden. Straks zal alles op het nachtslot gaan, stelt Lamain. Nu is het nog niet zo ver. Hij roept daarom op tot bekering. Het hart van de mens is met eeuwige vijandschap tegen God vervuld, dus er moet heel wat gebeuren. Lamain vindt het verschrikkelijk om het te moeten schrijven, dat de mens van nature niets anders begeert dan in de hel te komen. Er is een verdrag gesloten met de hel. Eenmaal zal de mens gedagvaard worden door een heilig en rechtvaardig God, stelt Lamain. Straks zal de deur sluiten, stelt hij.

De Saambinder windt er geen doekjes om, verdoezelt het niet. Het zijn krachtige woorden. Het volk wordt niet in slaap gesust, maar Lamain blaast op de bazuin. Het is oorlog. De duivel wil de zielen van de mens meesleuren. De eigen verkozen wegen zullen in de eeuwige dood eindigen. Terecht noemt Lamain het een droevige boodschap.

Geen mierzoete snoepjes met slaappillen dus. De Saambinder houdt zich sterk en streng en vermaant haar kinderen. Haar waarschuwing kan niet weggeschoven worden, mag niet weggeschoven worden. Ze is niet slap als Eli. Ze tuchtigt haar kinderen. Het is onderdeel van de

geestelijke opvoeding.

Stelt u voor als er in 1974 geen bladen zouden zijn geweest zoals de Saambinder. Het zou nog veel erger zijn geweest. Het Woord des Heeren heeft ons niet alleen gelaten. We hoefden niet als wezen op te groeien.

Lamain waarschuwde in 1974 dat de mens van de zonde aan het verschijnen was, steeds meer en meer in het openbaar kwam. Er was nergens geen ontzag of eerbied meer voor. Men was aan het wegzinken in de zonde. Alles riep om het oordeel van verwoesting en verdelging, stelde Lamain. Deze prediker probeerde nog te redden wat er te redden viel. Kunt u zich de wanhoop voorstellen als een ziener zoals W.C. Lamain dit allemaal voor zijn ogen ziet gebeuren, hoevelen werden meegesleurd tot de put van het verderf ? Het is een ondragelijk lijden, en het is een lijden des Heeren, die wil dat een ieder tot behoudenis komt. Het is een ondragelijk lijden om de kinderen die je liefhebt te zien afwijken, gegrepen door de zonde, de leugen volgend, de duivel achterna. Ze vallen voor de aardse verlokkingen en hebben de Heere niet hoog staan. Ze houden er andere meesters op na. Ze zijn ongehoorzaam aan hun geestelijke ouders, waarvan Paulus al profeteerde in de brieven aan Timotheus. Deze dagen zijn uitgekomen. Het is koud geworden in de harten van de mensenkinderen, bitter koud.

Toen Daniël zijn visioenen had was hij daar ook ziek van. Maar zo hebben wij deel aan het lijden des Heeren. Laten we dankbaar zijn dat in de duistere dagen van 1974 mannen waren gezonden zoals W.C. Lamain. Eert uw geestelijke vaderen en moederen.

Laat ons eten, drinken en vrolijk zijn. Daar gaat het om bij de mens. Lamain stelt dat we in de dagen van Noach zijn, en hij waarschuwt zoals Noach. Hij was een Noach voor deze tijd. De zondvloed was aanstaande. Hij rouwt over de afgedwaalde kinderen.

De mens was Jupiteriaans verlicht geraakt, aan de drugs. Het Woord des Heeren was verworpen. De bijbelse leer van de algehele verdorvenheid en de noodzaak tot bekering was opzij geschoven door de verwende maatschappij. De geest van Jupiter was aan hun harten gehecht. Het menselijk verstand werd als onverdorven beschouwd. De Saambinder wijst op dit verval, slaat de trom en blaast op de bazuin. Er was een slapte in opvoeding en onderwijs aan het binnendringen. Het verval woekerde voort en er werden belangrijke reformatorische grondslagen losgelaten. Er wordt gewaarschuwd tegen ijdel licht dat bedriegt. (Gr. v. Pr.)

De predikant K. de Gier (1915-1999) was inmiddels hoofdredacteur geworden. Hij had het in 1969 van L. Rijksen overgenomen. Hij zou tot 1985 hoofdredacteur blijven. Bij de aanvang van 1974 waarschuwde K. de Gier tegen de opkomende machten van wereldgezindheid die steeds sterker werden. Hij geeft ook een overzicht over 1973, en vermeldt dat er twee gereformeerde gemeentes zijn bijgekomen, namelijk in Lelystad en Oostvoorne.

De Saambinder roept op om de wil van het vlees los te laten. Kinderen moeten opgroeien in een wereld die voluit in opstand is tegen God. Er is een andere wet in de wereld die rechtstreeks tegen de geboden des Heeren ingaat, stelt de Saambinder. Er wordt veel geschreven, stelde de Saambinder, maar waar is de godsvrucht ? Daarom roept de Saambinder op om te bidden voor leiding en bekering. De Saambinder roept om tot ernst in het opvoeden van de kinderen in een

wereld als deze. Gerechtigheid en waarheid moeten we beoefenen naar onze kinderen en naasten toe. De Saambinder stelt haarzelf hiertoe moederlijk op.

De Saambinder in 1974 roept op tot zelfonderzoek, om niet mee te veranderen met de wereld, want die is aan het experimenteren, en ze weten niet waar ze heengaan. We moeten de achtergronden van deze veranderingen doorgronden, en vast blijven staan op de geleerde inzettingen des Heeren. De Saambinder stelt dat dit niet om de dode letter gaat. Daar moeten we ook verre van blijven. De Saambinder waarschuwt ook voor indringers in haar eigen kringen.

De predikant Chr. van Dam (1893-1976) roept op om de verdraagzaamheid en lankmoedigheid van God te bewonderen, want die draagt de gehele wereld om de wil der uitverkorenen nog door het Woord. Nu, dat is zeer belangrijk dat hij dit stelt, want wij moeten zo oppassen voor vleselijke verdraagzaamheid, oververdraagzaamheid, die de kantjes er vanaf loopt en de zonde vrij spel geeft. Wij moeten oppassen voor de slappe verdraagzaamheid van Eli die zijn zonen niet tuchtigde, en daarom moeten we naar de verdraagzaamheid en lankmoedigheid van God gaan. Dat is een groot verschil. De verdraagzaamheid van de mensen is tomeloos. Die staan alles toe. Maar God geeft richting en grenzen aan de verdraagzaamheid. Van Dam waarschuwt tegen de machtige en rijke booswichten in deze wereld die in God’s ogen ellendig, verwerpelijk en verloren zijn. Zij zullen hun straf niet ontgaan op de dag van de verbolgenheid des Heeren, stelt hij. Hij noemt het gevaar van de zelfbewuste praters, de geestelijke inbrekers die met kleine genade geen genoegen nemen. Zij dulden geen tegenspraak. Dezen zijn ook in de kringen der vromen doorgedrongen. Hij noemt daarom zelfonderzoek belangrijk, want het hart is bedriegelijk. Hij stelt ook dat dit zeer nauwkeurig moet gebeuren. Men moet niet steunen op zomaar gemoedsbewegingen. Men moet oppassen voor valse gerustheid. (10/1, 1974)

De predikant W. Hage (1912-2003) stelde dat er maar weinigen door de poort zouden binnengaan, dat het maar een kleine kudde zou zijn. De poort is eng, en men moet strijden om in te gaan. W. Hage noemt dit de Jakobsladder. De verbreking van de brug tussen God en mens kan nooit genoeg beweend worden en beleden worden, stelt hij. Het vereist eindeloze tranen, en het mag dus niet Jupiteriaans weggeschoven worden. De Romeinse geest zit diep in de gemeente, met hete, ruwe hoofden en koude harten, waarin alles draait om het zelf. Altijd weer is de Jupiteriaanse geest haantje de voorste. Daaruit is de Romeinse wereld opgebouwd, uit brood en spelen. Het is tijd dat die gevaarlijke spelletjes worden achtergelaten. De Heere laat niet met zich spelen.

W. Hage noemt de enge poort de openbaring des Heeren. Die poort is zeer eng, want de openbaringen zijn zwaar. Het laat de zonde zien, en de strijd tegen de zonde. Daarin wordt de oude mens gekruisigd. De heerschappij van de zonde moet afgelegd en bestreden worden. De mens moet het niet eens zijn met de wereld. De mens moet zich niet slap naar de wereld opstellen en geen meeloper zijn. De mens is gelijkvormig geworden aan de wereld. In die tijd zijn we aangekomen.

De mens wil een geheel andere weg gaan dan de smalle weg, stelt W. Hage. De poort is dus innerlijke zielsovertuigingen over de zonde. Die poort is ook een gezicht van God’s gerechtigheid. Het is een poort van grote worsteling, stelt W. Hage, want hier verliest de mens elke grond. Het is een gezicht van goddelijke wraak. God kan geen afstand doen van de geestelijke gerechtigheid. De ziel die zondigt zal sterven. Dat is een bittere pil met vele benauwdheden. Soms zijn er helse folteringen, stelt hij. De psalmist ging hier ook doorheen. Hier moet de mens loskomen van elke

vleselijke waardigheid en van eigengerechtige godsdienst.

Alleen op het bed geheel doornat met tranen kan er door de enge poort gegaan worden, stelt W. Hage.

Van Dam wijst op de vele ijdelheden der zorgeloze wereldlingen die rondwandelen op de brede weg richting het verderf. Daarom moeten we ons afzonderen in de vreze des Heeren. Hij wijst daarbij op de hemelvaart van Elia. Ook Elia had te strijden met een zondig en goddeloos geslacht. We leven in dezelfde dagen. (17/1, 1974)

In het kerkblad van de gereformeerde gemeente van Ridderkerk, wat ook in de Saambinder terecht kwam, wordt de Grieks-Romeinse geest besproken waartegen strijd was. Er werden varkens geofferd aan Zeus, de Griekse vorm van Jupiter, en de mens werd gedwongen op deze altaren te offeren. Ze werden gedwongen tot het eten van zwijnenvlees en het offeren tot Zeus, onder Antiochus IV, koning van het Seleucidische rijk, het grootste diadochenrijk, oftewel opvolgersstaat van het Macedonische rijk van Alexander de Grote. De moeder van Antiochus IV was Laodice III. Zijn partner was Laodice IV, en zijn dochter was Laodice VI. Het rijk was in het midden oosten. Ook de Joden werden onderdrukt en bedreigd. Velen stierven aan de martelpaal, en anderen vluchtten. GG Ridderkerk stelde dat de koning hoogmoedswaanzin had. Later kwam Israel onder Romeins bestuur. Zeus was Jupiter. Ze kregen in die dagen te maken met de wrede, hebzuchtige en wraakzuchtige Herodus de Grote. Hij was koning van Judea, maar regeerde bij de gratie van keizer Augustus. GG Ridderkerk noemde deze keizer een heidense vredevorst die door de Heere werd gebruikt om Jezus te laten geboren in de plaats van de psalmist, in de volheid des tijds. Uiteindelijk zal alles dus ten goede medewerken.

Wat een strijd hebben we nog steeds met de geest van Jupiter die de kinderen nog steeds dwingt vlees te eten en te offeren tot hem. Het zijn aardse verbeeldingen, veraardst en verletterlijkt. Wij moeten gaan tot de geestelijke verbeeldingen, van de geestelijke oorlogsvoering en jacht.

De Saambinder stelde dat Alexander de Grote voor godsdienstvrijheid stond. Hij legde de hellenisering niet onder dwang op. Na zijn dood, op 33-jarige leeftijd, streden zijn op macht beluste generaals om zijn erfenis. Tijdens Antiochius III kwam er een verandering in de houding van de Joden naar de hellenisering. Er kwamen steeds meer Griekse steden, en veel Joodse jongemannen vielen voor de Griekse verleidingen en gingen naakt Griekse oefeningen doen, en lieten het Judaïsme steeds meer los. Ze veronachtzaamden bijbelse voorschriften, en vielen voor de Griekse verleidingen van afgoderij. Griekenland was dus de slang in het Joodse paradijs, en later werd die slang Romeins. Met het helleniseringsproces kwam er een Griekse bijbelvertaling. (10/1, 1974)

De Saambinder worstelt met het stuk over de wedergeboorte. De Saambinder waarschuwt voor elke vleselijke voorbereiding tot de wedergeboorte. Het is iets onverhoeds en plotselings, als in een jacht gebeurt het. Het kan niet tegengewerkt worden. Het is als een Damascus-ervaring. Het is niet half-half, maar geheel. Men is wedergeboren, of men is het niet. Er is geen derde weg. (17/1, 1974)

Als de poort dan gesloten is, dan komen de dwaze maagden aan de deur kloppen, maar voor hen zal niet opengedaan worden. W. Hage stelt dat het geroep om de poort te openen geen gebed is maar een eis, een bevel. Het zijn godsdienstige mensen die menen hierop recht te hebben. Ze eisen

daarom loon voor hun arbeid. Het zijn mensen die de vorm voor het wezen hebben gehouden, stelt W. Hage. Ze krijgen te horen : ‘Ik ken u niet.’

Als ze worden weggestuurd dan moeten ze dus het eisen afleren, en het gebed en smeken leren, zoals de Kanaänitische vrouw die door Jezus werd afgewezen vroeg om de broodkruimels. Zie, voor ons vlees is de deur gesloten, altijd, maar voor het geestelijke leven is de deur open, altijd. Daarom moeten we het geestelijke leven leren en beoefenen.

De dwaze maagden hadden dan wel een godsdienstig leven, maar geen geestelijk leven. ‘Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd.’ Het waren dus trouwe kerkgangers, stelt W. Hage. De verborgen omgang met de Heere, de bevindelijkheid, was hen vreemd.

Nu, hier is het geheimenis. De Nederduits gereformeerde dogmatiek geeft duidelijk aan dat er ook gevaren zijn in de bevindelijke kringen, namelijk van het je altijd maar zondig voelen. Kaïn kreeg de opdracht om over de zonde te heersen. Calvijn’s belangrijkste stukken van zijn leer waren het ontmaskeren van de zonde en het doden van de zonde, dus ergens in het proces van de grootte van de zonde en de doodstaat onder ogen komen krijg je zicht op de vijand en moet je de strijd gericht aangaan, en niet bij de zonde blijven, want wij mogen niet zondigen. We hebben het dus over verschillende seizoenen die niet uit hun bedding mogen treden, want als er teveel wordt gericht op het zondig zijn ten koste van de strijd tegen de zonde dan kan dat geestelijke pensionering in werking zetten. Dit gedeformeerde proces loopt ook dwars door de bevindelijke kringen heen. In de theologie van Calvijn is de afwachtingsleer de moeder van het ontmaskeren van de zonde en het doden van de zonde, haar twee dochters. De afwachtingsleer is namelijk de timing, de gevoeligheid voor de roeping des Heeren, zodat men de Heere niet voor de voeten loopt of achterblijft.

De zogeheten ‘vrije genade leer’ die veel voorkomt in bevindelijke kringen is ook niet echt calvinistisch te noemen in de diepte, want Calvijn sprak over genade als een ander soort loon. De genade is niet goedkoop. Het heeft in het westen veelal een afgeweken betekenis. Het is één van de grootste dwalingen in de moderne kerk. Dit zorgt ook voor massale geestelijke pensionering. Men handelt graag in de stokpaardjes die door deze geest worden gebruikt. We hebben hier met de Jupiteriaanse drugs te maken die de mens in het vlees houdt, ook al is dat vlees zeer godsdienstig en zelfs bevindelijk. Nog steeds is dit de Kuyper-Kok geest die andere, sluwere vormen heeft aangenomen, en waar bevindelijken zo voor huiveren, terecht. De duivel is sluw.

We hebben het eerder genoemd :

‘De valse vertaling van Efeze 2:8 is een absolute killer in het westen :

‘Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God.’

In het Aramees, de taal van Yeshua, staat er echter :

‘Want door de getuchtigdheid en geoefendheid (tebu) bent gij afgezonderd (prq), door de deugdelijkheid, en dat niet uit uzelf (het ego): het is een gave van God.’

In het Grieks is de gift de doron, wat een beloning is en een verering, net zoals charis, genade, een beloning is, en doron betekent ook een offer aan God, dus zo krijgt deze tekst een hele andere betekenis. Die wordt in het westen van de mens afgehouden.'

Dus in de gehele Aramese-Griekse betekenis :

'Want door de getuchtigdheid en geoefendheid (tebu) bent gij afgezonderd (prq), door de deugdelijkheid, en dat niet uit uzelf (het ego): het is een loonsgave van God.'

Natuurlijk heeft het met loon te maken, want God wil niet onvrijwillig, door dwang, benaderd worden. De loonsgave is dus ter veiligheid ingesteld. Calvijn stelde dat de mens het goede niet kan willen, door de zondeval, maar stelde desondanks ook dat de mens niet moest stoppen te streven naar het goede en het te koesteren. Er zijn dus diepere mechanismes in de mens die het omzeilen. Calvijn sprak over zowel diverse lagen in de mens als in God, en telkens gelden er andere regels. Ja, het geloof en het willen van de mens is aangetast, en daarom moet de mens openstaan voor de hogere wil en het hogere geloof van God. In zijn commentaren nuanceert en verduidelijkt hij dat meer dan in de veel kortere Institutie, wat hij ook hoofdzakelijk had opgesteld toen hij jonger was, maar dit later in verschillende versies nog enigszins uitwerkte, maar waarbij hij wees op zijn bijbelverklaring, opdat het grotere verband ervan gezien zou worden. Toch kan het lezen van de Institutie de mens al snel op het verkeerde been brengen. Het was een monster waarmee Calvijn worstelde, de belasting die hij diende te betalen aan het beest. Het beest wilde het volk niet laten gaan.

Calvijn wees erop dat de uitverkiezing niet berekend kon worden naar menselijke maatstaven, omdat God rekening houdt met verborgen factoren die de mens niet kent, of negeert. Hij stelde dat men er maar vanuit moest gaan dat God hen had uitverkoren die niet door de wereld waren uitverkoren, maar hij noemde dit slechts als een beeld, want het was niet per definitie zo dat datgene wat door de wereld was verstoten per definitie door God was uitverkoren. Hij legde dit weer verder uit aan de hand van wat principes. Hij was er huiverig voor om alles te precies en nauwgezet in kannen en kruiken te krijgen. Het bleef dus nog enigszins vaag. Hij wilde zich ook niet schuldig maken aan ijdele nieuwsgierigheid. Wat de geschriften van Calvijn de mens dus proberen te leren is de mens voorzichtig te maken.

HOOFDSTUK 70. DE OPVOEDING DER KINDEREN - GEEN OLIE GEVEN AAN DE DWAZE MAAGDEN

Geliefden, Lukas 16 spreekt van de onoverbruggelijke kloof tussen de rijke man en de arme Lazarus. Dit heeft aanleiding gegeven tot veel gespeculeer wat de gemeente des Heeren flink veel schade heeft gebracht. Laten we beseffen dat we het over een gelijkenis hebben, niet iets noodzakelijk letterlijks. De kloof is onoverbruggelijk. Als de mensen van de ene naar de andere kant zouden willen gaan, dan kan dat niet, dus de arme Lazarus zou de rijke man niet kunnen helpen, ook al zou hij dat willen.

We lezen in de brieven van Petrus dat Jezus het wel kon. Die kon wel naar de gevangenis afdalen in de onderwereld om gevangenen vrij te zetten. Ook de oude profeten konden dit. Die werden soms naar de hel gezonden. Nu, het grote verschil is dat zij op missie gingen, op basis van een roeping. Wij mogen en kunnen nooit zomaar de grote kloof waar Lukas 16 over spreekt overbruggen. Jezus sprak ook dat zij die in de gevangenis waren geworpen de schuld volledig moesten uitzitten, totdat ze de volledige boete zouden hebben betaald.

De rijke man vroeg om een waterdruppel voor op zijn tong, maar de arme Lazarus zou het hem niet kunnen geven vanwege de grote kloof. Ook de dwaze maagden kwamen voor een dichte deur. Laten we beseffen dat we het hier over een gedicht hebben. Die dichte deur is onderwerpelijk, niet vorwerpelijk. Het is een literaire stijlfiguur, zeer hyperbolisch. De dwaze maagden beseften dat ze geen olie hadden en vroegen olie aan de wijze maagden, maar die wilden het niet geven. Toch wezen zij de weg naar de olie, want zij spraken over de verkopers.

Is dat dan geen hebberigheid, geen gierigheid, dat de wijze maagden geen olie wilden geven aan hun naasten ? Hadden de dwaze maagden niet snel die olie nodig ? Is het niet wreed van de wijze maagden ? Die vraag zou gesteld kunnen worden.

Geliefden, ik had daar een droom over. Ik zag kinderen strijden over speelgoed. De ene wilde het de ander niet geven. Maar dat kan verschillende redenen hebben. Er zijn ook goede redenen. Voor kinderen leeft het speelgoed. Zij dragen zorg voor het speelgoed. Zo leren zij dat. Nu kan het zijn dat het ene kind het speelgoed wil beschermen tegen het andere kind, of zelfs het andere kind tegen het speelgoed wil beschermen om de een of andere reden. Kinderen leven in een surreële werkelijkheid, een andere werkelijkheid, en dat kan diep gaan. Zo mag je dus niet in de opvoeding zomaar zeggen dat dat kind dan hebberig is, want er kunnen ook andere redenen zijn. Volwassenen moeten daarvoor gevoelig zijn. Volwassenen moeten niet rechtoe rechtaan met kinderen omgaan, maar hun wereld leren kennen.

Zo is dat ook met de wijze maagden. De olie kon niet zomaar gegeven worden, want dan zou het

niet echt zijn. Het kan alleen maar gekocht worden. Men moet daar persoonlijk hard voor werken. De mens moet het zich eigen maken.

Jezus zei in Openbaring 3 tegen de lauwen : ‘Koopt van mij.’ W. Hage merkte op dat de dwaze maagden eisten in plaats van bidden. Ze gingen de verkeerde weg, en daardoor was de deur voor hen gesloten. Daarom werd er tegen hen gesproken : ‘Ik ken u niet.’

Laten wij daarom tot Jezus gaan niet als eisers, maar als kopers, als bidders. De deur is dicht voor het vlees, dicht voor bedriegerij, dicht voor overmoed, maar niet voor de verbroken smekelingen die zichzelf hebben vernederd. K. de Gier wees op Mozes die stamelde : ‘Delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt’ (Exod 32 : 32). (Saambinder, 3/1, 1974) De verloren zoon sprak : ‘Ik ben het niet waard. Maak mij maar tot een dagloner.’

Door de vrije, zielloze genade is men veel te ver gegaan, is men grenzen overgegaan, om van God te eisen, maar men moet weer vernederd worden tot een dagloner. Dan komt God ons tegemoet om ons het zoonschap te schenken. Het is dus een dialectisch probleem, geen definitief probleem. Het kan niet door het vleselijke, maar wel door het geestelijke. De mens moet beginnen met het kleine, en als zelfs dat er niet is, zoals bij de rijke man aan de andere kant van de grote kloof, dan moet men eerst dieper aan zichzelf sterven in het grote niets, in diepere boetvaardigheid.

C. Steenblok stelde dat als wij naar de hel zouden gaan, dan zouden we niet moeten klagen om de hel, maar om de zonde tegen de Heere. Ook daar zouden wij de Heere moeten beminnen, en wij dienen de hel als rechtvaardig te beschouwen. Vraag dan om een kleine waterdruppel. Zulken komt God tegemoet. (In zijn preek over Hebreeën 2:3)

Nu, geliefden, ook al stelden de voorouders vaak dat de hel eeuwig was, zij wezen ook op de diepte van de gelijkenis, en waren hierin vaak zeer rekkelijk, want ondoorgrondelijk zijn God’s wegen. Calvijn ontkende de letterlijkheid van de hel, maar niet de eeuwigheid en de ernst ervan. Wij moeten onderwerpelijk en dialectisch omgaan met de hel, niet voorwerpelijk, als een object. Het is een geheimenis. Laten wij niet te licht worden bevonden omtrend deze dingen, maar ook niet te zwaar. Uiteindelijk werden de dwaze maagden niet binnengenomen, omdat zij de Heere vooruitliepen. Zij moesten eerst terug. Dat is de afwachtingsleer van Calvijn, dat er gevoeligheid moet zijn voor de roeping, voor het moment. Het gaat in deze leer niet zomaar om genade of werken, maar om het ‘wanneer’. Zij die later begonnen te werken kregen hetzelfde loon als zij die eerder begonnen te werken, vanwege dat ze gehoorzaam waren in het ‘wanneer’. Zij werden beloond voor hun onderscheiding van de seizoenen in plaats van zomaar hun werken. Zo wordt er afgeweken van de vleselijke werken en de vleselijke genade.

De dwaze maagden kwamen niet binnen omdat ze de tijden des Heeren niet kenden. Ze waren niet voorbereid. Laten we dit niet te zeer dramatiseren, maar wel ernstig hieraan werken. Bewerk uw behoudenis in vrezen en beven, want de vreze des Heeren, oftewel de voorzichtigheid, het afwachten, het smalle pad hiertoe begaan, is het begin en het hoofd der kennis.

Laten we niet zeggen : ‘In de hel is God niet en kan God niks doen,’ want de psalmist zegt in Psalm 139:8 : ‘Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar.’ De grondteksten laten ook een genuanceerder beeld zien van de hel, als een orakel, als een beproever,

als de exegese. Niemand ontkomt daar zomaar van, maar het kan wel verdiept worden, en dat is uiteindelijk de weg naar de hemel. God zoekt altijd naar de verlorenen, zoals we ook zien in de brieven van Petrus, en zoals in het verhaal van het verloren lam. Dat is ook het pad om uiteindelijk uit de hel te ontkomen, door op zoek te gaan naar het verlorene. Jezus daalde diep in de hel af, en zo moeten wij ook daarin hem volgen. Juist daarin. Daaraan meet hij alles af, aan de barmhartige samaritaan.

Laat dat geen excuus zijn voor de zonde. Het is juist een strijd tegen de zonde. De deur is zowel open als dicht, afhankelijk aan hoe wij met deze principes omgaan. Het is een ingewikkeld schakelsysteem, zoals de leer van Calvijn. Blijf aandacht geven aan de grotere verbanden en de kleinere nuances, zoals de gereformeerde voorvaderen hierover oeverloos hebben gesproken. Ze hebben het evangelie niet te grabbel gegooid, niet goedkoop gemaakt. Ze hebben geen olie gegeven aan de dwaze maagden, maar hen de weg daartoe gewezen.

Het zijn vaak de leken die met bepaalde zinnetjes weglopen, het uit z’n grotere verband rukken en dan de anderen hiermee onderdrukken en het leven ondragelijk maken. Velen zijn hierdoor in psychiatrische ziekenhuizen terecht gekomen. Dat is het gedeformeerde gevaar. De gereformeerde voorvaderen waren echter vaak terdege geleerd over deze onderwerpen. Niemand hoeft hierover in het duister te tasten. Vaak zijn de opgeleide predikanten onderdrukt door de machtslustige families en kerkeraden die niet kundig zijn over deze onderwerpen. Dat is het tragische van de gedeformeerde kerken, dat ze gevangenissen werden voor de predikanten. Nederland, hoe bent gij met uw geestelijken omgegaan ? Hoe bent gij omgegaan met de geestelijke vaderen en moederen die de Heere over u heeft aangesteld ?

HOOFDSTUK 71. BESPREKING DE SAAMBINDER 1974 - DEEL 2

Je kunt niet zomaar binnengaan in het hemelse Jeruzalem. W. Hage wees erop dat het hemelse Jeruzalem twaalf poorten had. Deze waren gemaakt uit paarlen. We kunnen niet zomaar binnengaan, stelt W. Hage, want zonder wedergeboorte zal niemand het koninkrijk God's zien. De poort is wijd open voor de arme, de ellendige, de naakte, stelt W. Hage. Het is voor hen die beseffen dat de aarde geen blijvende stad is, maar dat we het toekomende zoeken.

We kunnen wijzen op die twaalf-poortige ingang. W. Hage stelt dat wij aan de poort moeten zijn om te wachten of het de Heere behaagt om die voor ons te openen. Wij mogen het niet eisen, maar moeten in afwachtend, luisterend gebed gaan. We kunnen ook stellen dat het niet zomaar om één poort gaat, maar twaalf poorten, dus het zijn verschillende principes. Als er een poort dichtzit moeten we eerst naar een andere poort. We moeten gaan van fundament tot fundament. Wij moeten goed op onze voeten staan, gaande tot de lieflijke voeten die de boodschap van het evangelie verkondigen, en dat is geen goedkope boodschap. Die verspilt geen olie of genade. De lieflijke voeten waar Jesaja over predikt voeren jacht op het oervlees. Ze zullen de vijanden verpletteren.

W. Hage laat weten dat we naar het vlees het niet kunnen verdienen, en daarom moet er gewacht worden op de Heere. (Saambinder, 17/1, 1974) Dit wijst dus ook terug op de afwachtingsleer van Calvijn. Wij mogen God niet forceren. Wekt de liefde niet op voordat het haar behage. Het gaat om de tijden des Heeren. Niet onze wil, maar Uw wil, niet op onze methode, maar Uw methode, niet op onze tijd, maar Uw tijd. Niet in onze hoeveelheid, maar Uw hoeveelheid. Niet in onze richting, maar Uw richting.

Wij moeten geheel ontwapend worden. Alle vleselijke wapens van eigengerechtigheid en eigenzinnige godsdienst, vormelijke godsdienst, moeten eraf. Wij mogen geen letterslaven en naamslaven zijn. De afgoden moeten eruit. Beeldenstorm (1566).

Zo begon de tachtigjarige oorlog. Zo begon het verzet tegen de Spaanse overheerser. Het was de geuzenoproep. Nederland liet ruggegraat zien. Calvijn was gekomen, en Calvijn werd op waarde geschat, ondanks dat er ook grote valstrikken waren in het werk van Calvijn. Het waren dingen die moesten gebeuren. Er ware precieze calvinisten in het zuiden, en rekkelijke calvinisten in het noorden. Die waren ook in oorlog tegen elkaar, maar die moesten ook samenwerken tegen de gezamenlijke vijand. Zo waren er ook allerlei calvinistische verbonden. Daarom vervaagden de grenzen tussen noord en zuid ook, tussen preciezen en rekkelijken, maar op andere momenten waren ze er weer duidelijk. Het werk van Calvijn moest nog verder besproken worden, verdiept worden. Het was een erfenis. Het moest voor de bevrijding van Nederland zorgen.

De wijze maagden van de Saambinder in 1974 gaven niet zomaar olie aan de dwaze maagden, maar

toonden de weg daartoe. Ze verspilden hun olie niet. Wij mogen geen parels voor de zwijnen werpen. Wij moeten hen het smalle pad tonen. Zij moeten leren het hemelse te kopen. Genade was een ander loon, stelde Calvijn. Het was een dieper loon. Dat kon niet zomaar door te werken, maar door geleid te worden door de Heere, in het wel of niet. Daartoe moet de mens naar school. Soms is het geen tijd om binnengelaten te worden. Eerst is er een tijd om te strijden, te zwoegen, diepzee te gaan duiken, op zoek naar de parels, en dan strijd te hebben met de verschrikkelijke wachters van de parels, de grote zeemonsters.

Je komt niet zomaar door de paarlen poorten waarvan er twaalf zijn. Je kunt ze ook niet naar eigen willekeur binnengaan. Daarom zijn soms de poorten gesloten en moet je terug.

Wij mogen niet zomaar olie geven aan de dwaze maagden. Dan zouden we hen bedriegen. Daar waarschuwt de Saambinder van 1974 tegen. God kan niemand bedriegen. (Saambinder, 24/1, 1974)

De Saambinder stelt dat de knechten door God zijn geroepen om het volk te leiden, tot de bron, niet hen zomaar alles in de schoot te werpen. Het volk moet opgeleid worden, niet verwend. En dan zien we hoevelen afvallen, als hen niet gegeven wordt wat ze hebben geeist. Dan zien we ineens hun ware gezichten. Velen vallen af in de nacht. De prijs is hen te hoog. Dan moeten we het stof van onze voeten afvegen en verder gaan. Spotters mogen niet bestrafd worden, want dan zouden we schande op ons halen. Sommigen zijn de tucht niet waard. We moeten hen dan achterlaten en verder gaan met bruggen bouwen, in de hoop dat ze zich eens zullen bekeren. God wil dat een ieder behouden wordt. Doet wie niet deugt uit uw midden weg. Slechte omgang bederft goede zeden. Ook hierin moeten we de tijden en seizoenen des Heeren onderscheiden, en niet eigenmachtig ons mes gebruiken.

Laten wij ons niet leiden door mensenvrees, stelt de Saambinder, want dan zouden we onszelf bedriegen. Laten we op onze hoede zijn voor schijn-bekeringen. De Saambinder noemt Ezau die berouw zocht onder tranen, en Orpa die wenende tot haar volk en goden terug, en noemt Saul die onder de profeten was, en Judas die zijn schuld beleed. Er is een heleboel koud en onwaar berouw. De verleidingen die tegen het volk komen zijn velen, en die kunnen heel godsdienstig en zelfs bevindelijk zijn. Een klein beetje zuurdeeg maakt het gehele deeg zuur. Een klein lekje kan het schip doen zinken. Geliefden, laten we op onze hoede zijn.

De mens moet diep walgen van zijn boosheden, stelt de Saambinder, in stof en as gaan, en zo roepen : ‘onrein’, vol schaamte en schaamrood. Er moet een afschuw zijn van vorige spijze. De Saambinder spreekt van laffe spijze.

W. C. Lamain stelt dat we moeten leren bidden om bekering, want de mens kan zichzelf niet bekeren. We hebben met een geslacht te maken dat rein is in eigen ogen, maar die van hun drek niet zijn gewassen, stelt Lamain.

We kunnen stellen dat als we te maken hebben met een harde of verharde wil, dan kunnen we nog wel bidden, ook al moeten we bidden om gebed, want de mens kan zelf niet bidden. We kunnen nog wel het goede van God koesteren en ernaar streven, ook al is de wil zwaar aangetast door de zonde. Er kan nog wel omheen gewerkt worden, maar ook daarom mogen we de Heere vragen, die het willen en het werken in ons bewerkt.

Vandaag de dag zijn de mensen vreemdelingen voor de dingen van God, stelde W. C. Lamain. Ze hebben niet geleerd dat hun gerechtigheden als een wegwerpelijk kleed zijn. Ze hebben geen zicht op de vloek waaronder de wereld ligt waarin zij leven, de verdoemelijke staat, en toch rekenen ze vast op de hemel, stelt Lamain. Ze zijn in hun ogen nooit verloren geraakt, nooit omgekomen. Er werd veel geredeneerd over geloof, over Jezus en het evangelie, maar het is alles ijdel geklap, stelt Lamain. Lamain prikt er doorheen, als wachter van Nederland. Hij blaast erover op de bazuin. Het is oorlog, en Nederland heeft het bitter verloren. Dat moet onder ogen gekomen worden. Pas dan kunnen ze verder. Lamain windt er geen doekjes om. Hij stelt dat er geen liefde en vernedering inzit. Het is een beschouwende kermis. En het is koud en hard.

Hij noemt dat het nooit het hart raakt. Hij weet dat ze hem dat niet in dank afnemen als hij dat zegt. Hij stelt dat ze dan boos worden, beledigd zijn. Dan pakken ze stenen om je te stenigen. Nooit vergeven ze het. Hij noemt het arme mensen die maar opgebouwd willen worden van mensen, en God's goedkeuring in hun hart niet nodig hebben.

Ik had een droom dat een vrouw een juweel van 70.000 euro had gekocht, en een andere vrouw prees haar daarover, en daar bleven ze het maar over hebben. Ik zei toen : 'maar hoe kun je dat doen terwijl er zoveel armen zijn ?' De vrouw die de andere vrouw had geprezen werd toen boos, en was toen beledigd. Maar toen stapte ze opeens op me af, en omhelsde me. Ze sprak toen dat de juweel het Woord van God in de Saambinder was. We hadden het toen over speelgoed, dat speelgoed voor kinderen leefde, en dat kinderen soms ogenschijnlijk hebberig en gierig erover zijn, maar dat ze het speelgoed wilden beschermen, of andere kinderen tegen het speelgoed wilden beschermen. De vrouw stemde daarmee in. Het was een hemelse gezant, een natuurvrouw, aangesteld over de Saambinder. Het was een donkere vrouw. Er was ook een andere donkere vrouw waarmee ik in een kamer was, en die haar been deels had ontbloot, als een beeld van het Woord van God door haar gebracht, wiens voeten liefelijk waren, maar zij vervaagde toen of ging toen weg. Het komt omdat God's Woord nog niet geheel besproken is. Vandaar dat we daarmee verder gaan. Dit zijn dichterlijke beelden. De donkere vrouw is een beeld van de herstelde kerk, de vrouw van Salomo. De droom speelde zich af bij een bed. F. Mallan had gesteld dat de donkere vrouw in de oude bijbel een beeld is van het ontdekt zijn aan de zonde, in zijn catechismus verklaring van 1973. Daarmee moet het volk omgang hebben, maar zij geeft haarzelf niet zomaar prijs. De mens moet terugkeren tot de onderwerpelijkheid van de kerk, niet tot de voorwerpelijkheid ervan.

W. C. Lamain stelde dat de in hun eigen ogen zulke gelukkige mensen een arme, lege en droge godsdienst hebben, zo koud als het graf, omdat de liefde ontbreekt. Lamain stelt dat ze vanuit de hoogte neerkijken op het arme volk. Levende zijn zij dood. Ze hebben zelfs niet de minste kennis van het leven van God.

Ook Groen van Prinsterer (1801-1876) wees hierop, stelt de Saambinder. In de jaren 1700 was het al zo, zoals hij schreef in het handboek der geschiedenis van het vaderland. De heersende kerk was afgeweken en ontaard. De leer van genade en zaligheid was een verzameling geworden van gerangschikte begrippen waar het hart verre van was. Het was dor geraamte, stelde Groen van Prinsterer in paragraaf 523. De godsdienst in die tijd, stelt van Prinsterer, was veelal die van een blind en onverschillig aannemen van een nog gangbare munt. Het geloof was ijskoud geworden, en zo streden ze tegen elkaar, en daarom konden ze de geestelijke oorlog niet winnen, stelde van

Prinsterer. De reformatie van die tijd was aan het deformeren tot dweepzucht en overdrijving. Het streven naar genot en grootsheid werd de maatschappijke drijfveer. Van Prinsterer noemde het een tijdperk van afval.

Van Prinsterer bespreekt de gehele reformatie, van het begin af aan. Zijn stelling : ‘Na veertigjarig martelaarschap volgt tachtigjarige oorlog.’ Het hoofd werd niet meer lijdelijk op de slachtbank gelegd. De geuzelijke Nederlanders waren het zat. Zo bespreekt hij de jaren 1500 en 1600. Bij de Unie van Utrecht werd bepaald : ‘ieder particulier zal in zijn Religie vrij mogen blijven, en men zal niemand ter oorzaak van de Religie mogen achterhalen of onderzoeken.’ (paragraaf 133)

De Saambinder waarschuwt tegen dode orthodoxie. Het kerkelijke leven in de steden en streken bestaat uit langdradige en droge betogen vanaf de kansel, in 1974, stelt de Saambinder. De Saambinder noemt het schijnheiligheid, waaraan geen gebrek is. Daarbij wordt er teruggewezen op de woorden van Van der Groe (1705-1784) : ‘Vele verkondigingen zijn maar bloempjes die de ziel niet voeden.’ Van der Groe noemt het gezwets. De Saambinder spreekt van verstarde orthodoxie. Er is groot verval in de jaren 70, ook in de kerk. De kerk is wankelende. Groen van Prinsterer waarschuwde tegen het zielloze geprevel. Het is de vloek van het ‘algemene christendom’. De Saambinder stelt dat de geschiedenis een leermeesteres is. Zoals er toen moderniseringen kwamen, zo ook nu. Groen van Prinsterer waarschuwde ook tegen een bekrompen overdrijving in bijzaken. De machten van verval en ongeloof waren inmiddels de leiding van het kerkelijk leven aan het overnemen.

De Saambinder wil niet alleen maar negatief zijn over de jaren 1700. Van der Groe liet de boetbazuin horen, en er waren meerderen zoals hen die hun hoofd niet voor de moderne afgoden hadden gebogen. Het is een strijd tegen de tijdgeest, stelt de Saambinder. Er was zowel reformatie als deformatie, in meerdere lijnen.

In de grote kerkverhuizing van de christelijk gereformeerde kerk naar de gereformeerde gemeente was ook G.A. Zijderveld (1910-1992) betrokken. Met een deel van zijn gemeente ging hij in 1955 over tot de zusterkerk van de gereformeerde gemeente, en ging in 1959 toen hij terugkeerde naar Nederland prediken in de gereformeerde gemeente van Capelle aan de IJssel. Daarna predikte hij in Middelburg en Hoofddorp. In de Saambinder van 1974 sprak hij over de omzwervingen van de psalmist, en dat ook wij dikwijls moeten omzwerven in de woestijn, wanneer Saul ons achtervolgt. Er is geen rechtoe rechtaan pad door de wildernis. Er was een vreselijke tijd voor de psalmist aangebroken, stelde Zijderveld. Er moest gevlucht worden als een veldhoen op de bergen. Nergens was het veilig. Zijderveld stelde dat er overal doodsgevaar was. Er moest gezwerfd worden door het hele land om aan Saul te ontkomen. Ook wij moeten daar doorheen, en soms denken wij dat de Heere ons heeft verlaten. Het lijkt dan wel alsof Saul oppermachtig is. Ook Jezus moest omzwerven. Er was nooit een directe en snelle weg. Zijderveld stelt dat als we wenen dat het tranen moeten zijn van een boetvaardig hart, want die worden door God bewaard in Gods fles.

De Saambinder stelt dat het van belang is dat het eigen ik mindert, en God groter wordt. Dat houdt in de vernedering van het ik. Dit is het belangrijkste in de evangelie-prediking, maar wat wordt dat toch vaak overgeslagen. (31/1, 1974) God’s volk moet in dit leven meer naar de hel dan naar de hemel, stelt W.C. Lamain, anders moeten ze straks alsnog naar de hel. We moeten het nu doen, nu met het stuk van de noodzaak van de hel-ervaring klaarkomen, waar ook alle oude profeten

doorheen gingen, en Jezus. Die ontweken de hel niet. Die gingen er dwars doorheen. We moeten dat niet uitstellen. Straks naar de hel, zolang we nu niet naar de hel kunnen, stelt W.C. Lamain. God's eer moet boven onze zaligheid staan, stelt Lamain, zoals ook in de leer van C. Steenblok. God moet kunnen doen met ons naar God's Wil. Het moet van onderhandeling tot afhandeling komen, stelt Lamain. Jezus nam zijn volgelingen tot Getsemané, en zo was er vereniging met Jezus in het doorleven van de hellevaart, stelt Lamain. Er zijn een heleboel ledige plaatsen, maar de Heere mocht ze eens vervullen.

R. Boogaard (1921-2013) stelde in de Saambinder van 1974 dat het geloof wat u niet ellendiger en armer maakt in uzelf schipbreuk doet lijden aan de kusten der eeuwigheid. Hij waarschuwt tegen de nabij-christenen die een geloof hebben waarmee ze rijk zijn en steeds rijker worden. Ze willen bouwen op een eens gedane keus, en moeten van ontdekkende prediking niets hebben, stelt R. Boogaard. Ze willen zalig gesproken worden door de mensen. Maar wat heb je daaraan als God je niet kent, stelt Boogaard. Mozes koos voor het kruis, het lijden van zijn volk, niet om hogerop te komen in Egypte. R. Boogaard rouwt over de kinderen die onder hen zijn geboren en die de paden van ijdelheid zijn opgegaan. Soms kun je als ouder alleen nog maar bidden.
